

Frank Norris

Az örvény

**FORDÍTOTTA
BARTOS ZOLTÁN**

ELSŐ FEJEZET

Az *Auditorium Színház* belső előcsarnokában, a páholypénztár ablaka előtt, még este nyolc órakor is ott várakozott a társaság többi tagjára Laura Dearborn, a huga, Page és nagynénjük - Wess' néni.

Hatalmas, lassan mozgó tömeg, nők, férfiak estélyi öltözetben, töltötték meg az előcsarnokot.

- Nem értem - jegyezte meg Laura nyugtalanul, - mi tartóztatja őket. Biztosan tudod, Page, hogy mrs. Cressler azt mondta, hogy itt várjuk az előcsarnokban?

- Talán - folytatta Laura - odakünn keresnek bennünket.

De Page a fejét rázta.

- Nem, nem - felelte Laura kérdésére. - Úgy mondták, ide jönnek be; miért várnának odakünn, ilyen hideg estén.

- El nem tudom képzelni, miért nem jönnek már!

- Nem vesztesz vele sokat - jelentette ki, - a nyitány dallama az első felvonás alatt megismétlődik.

Aggódva kémlelte a megkésett színházlátogatók arcát, úgy tetszett, egyáltalán nem aggasztja őket, hogy megkéstek, még a már ott levők közül is nyugodtan társalgott egy csoport. Közvetlen mögöttük két férfi végnélküli párbeszédet folytatott, melyből egyes szavak a nővérek füléig is eljutottak.

- Azt beszélik, hogy Porteous huszonhatért megveszi az egész kínálatot.

- Meg is veheti! A rozs megéri...

Page most mrs. Wesselshez fordult:

- Wess' néni, nézze csak azt a férfit, ki a jegypénztár ablaka előtt áll, azt, aki háttal fordul felénk, nem mr. Jadwin az, akit velünk együtt hívtak meg Cresslerék?

A férfi, akiről beszéltek, ép akkor megfordult és végignézett az előcsarnokon.

- Ez csakugyan mr. Jadwin - súgta Page és hirtelen elfordult. - De nem ismert meg.

Laura is elfordult.

- Nos, miért ne mennél oda hozzá, hogy a találkozástokra emlékeztess? - indítványozta most.

- Ó, Laura, hogy ajánlhatsz ilyet - lelkendezett Page, - a világért se tudnám megtenni.

- De miért ne tehetné meg. Wess' néni? - fordult a leány most már nénje felé.

- Itt a kezdeményezés a nőt illeti meg - tiltakozott Laura. - Úriember létére esetleg arra az álláspontra helyezkedik, hogy nem szólíthat meg bennünket. Így hát én teszem meg most - jelentette ki hirtelen elhatározással.

- Tégy, ahogy jónak látod - mondta a néni.

Laura azonban nem mozdult és újra eltelt öt perc.

Page ezt az időközt arra használta fel, hogy Laurának Jadwinről egyet-mást elmondjon. Gazdag ember, de nőtlen, vagyonát Chicagóban ingatlanokkal szerezte. Az üzleti negyedben fekvő néhány ingatlana roppant értéket képvisel. Landry Court mondta el neki ezeket. Jadwin,

mr. Cresslerrel ellentétben, nem ellenzi a spekulációt, noha nem tagja a tőzsdének, hosszabb időközökben részt szokott venni egy-egy búza, rozs, vagy élelmiszer „kötés”-ben. Azonban azt a meggyőződést vallja, hogy minden corner előbb-utóbb csődöt mond és így a *Helmick*-cég összeomlását is már hét hónappal ezelőtt megjósolta.

- Nos - folytatta Laura, - várok még három percig és ha Cresslerék akkor sem érkeznek, úgy megszólítom mr. Jadwint. Én ezt egész természetesnek tekintem.

Három percig várt, de Cresslerék csak nem jelentek meg, erre még egy kissé habozott, mialatt már vagy háromszor elismételte:

- Nem tudom elképzelni, nem tudom megérteni.

Most hirtelen összébb húzta magán a belépőt, átkerült az előcsarnokon és Jadwin felé tartott.

- Bocsánatot kérek, de azt hiszem, mr. Jadwinhez van szerencsém.

- Igen, igen - felelte a férfi, aki már sokkal zavartabb volt, mint a leány, - a nevem Jadwin.

- Úgy hiszem - folytatta Laura nyugodtan, - hogy ön is, mint mi, Cresslerék vendége lett volna ma este; úgylátszik azonban, már nem jönnek és mi - a nővérem, a nagynénem, meg én - nem tudjuk, mitévők legyünk.

Laura észrevette, hogy Jadwin zavart.

- A nevem miss Dearborn - beszélt tovább. - Azt hiszem, hugomat, Paget, már ismeri.

- Miss Page az ön huga, miss Page Dearborn? Minden bizonnyal ismerem őt - felelt a férfi sietve. - Önök is régen várnak tehát? Milyen kár! - És erre azt az ügyetlenséget engedte meg magának, hogy hozzáfűzte: - Nem tudtam, hogy önök a mi társaságunkhoz tartoznak.

- Én sem tudtam - vágta vissza Laura rögtön, - hogy ön is velünk lesz, amíg Page meg nem mondta.

A háttérből Page és mrs. Wessels figyelték őket és úgy látták, hogy Laura nem valami kedvesen viselkedik. A kis Page, aki egyre azon igyekezett, hogy Laura kedvező benyomást keltsen, nagyon a szívére vette a dolgot.

- Laura már megint „királynői” modorát vette fel - kesergett. - Nagyon jól tudom, miket mond. Ez az ember a halála napjáig utálni fogja még a nevét is.

Erre hirtelen egy ujjongó kiáltást hallatott:

- Végre, valahára! - kiáltott. - Már ép ideje volt!

Cresslerék és a meghívott társaság még két tagja - két fiatalember - jelent meg. Page és a nénje ép akkor csatlakozott hozzájuk, mikor mrs. Cressler - egy szép öregasszony - nagyhangon és határozottan, mintha a tény pusztá felemlítésével kimondta volna az utolsó szót a helyzet tisztázására, így szólt:

- Elzárták a hidat!

Cresslerék a folyó északi partján laktak. Ezzel az incidens olyan hirtelenséggel el is intéződött, mint mikor egy ajtó csapódik be.

Paget és Wess' nénit bemutatták Jadwinnek, ki nyomatékosan kijelentette, hogy a fiatal leányt már ismeri. A két fiatalember a Dearborn-nővéreknek régi ismerőse volt, sőt Page és Laura olyan bizalmas ismeretséget tartottak az egyikkel, hogy csak a keresztnévén szólították.

Landry Court volt ez a fiatalember, alig huszonhárom éves fiú, aki a *Gretry, Converse és Társsa* nagy bizományos cég vezetésével valamikép összeköttetésben állt. Feltűnően csinos, vékonycsontú, de izmos, eleven, ideges, illedelmes szőke fiú volt, fekete szeme úgy villogott, akár a foxi kutyáé. Már első látásra mindenki megkedvelte, ama szerencsés emberek egyike volt, kit nők és férfiak egyaránt kedvelnek.

- Nos - jelentette ki mr. Cressler, ki a társaságot kalauzolta, - bemenjünk, úgy-e? Attól tartok, Laura, hogy a nyitányt már elmulasztottuk.

Laura mosolyogva vállat vont és ezzel már indult is a csapóajtó felé, mintha azt akarná jelezni, hogy most már semmit sem tehetnek.

A magas, sovány, szakállas és görnyedt vállú Cressler harminc évvel ezelőtt még mint farmer élt Massachusettsben és Dearborn, az akkori molnár, örölte rendszerint a gabonáját. Együtt gyerekeskedtek és később is jóbarátságot, szinte testvéri viszonyt tartottak fenn. Ekkor, közvetlenül a háborúelőtti években, megindult a nagy nyugat felé vonulás és Cressler az elsők közt szerepelt, ki egy „leszerelt” farmot cserbenhagyva, egész családjukkal a *Mississippi* vidékére vándoroltak ki.

Mialatt a társaság sorban bevonult a csapóajtón át, a másik fiatalember, ki Landry Courttal érkezett, módját ejtette, hogy Laura mellé kerüljön. Mikor a szeme pillantását magára fordítania sikerült, ezt suttogta:

- Ó, még sem tűzte fel hát az én szegény kis virágcsokromat!

- De igen, mr. Corthell - felelte, - egy szál rózsát kiszedtem belőle, a *legszebbet*, úgy hiszem, nemde? A választás nehéz volt.

- Minthogy *maga* viseli, bizonyára ez a legszebb.

Laura rég ismerte Corthellt. Egy ízben meg is kérte a kezét, de Laura, ki abban az időben tanulmányaiba mélyen elmerült és kit az a homályos vágy emésztett, hogy mint drámai színésznő, Shakespeare hősnőit személyesítse meg, azt felelte rá, hogy csak a színművészet érdekli. Erre Corthell csak mosolygott és kijelentette, hogy várni tud, mire egymáshoz való viszonyuk csodálatosképpen ugyanaz maradt.

A vastag bársonyfűggönyön át, mely a ruhatárt a nézőtértől elkülönítette, tompán áthatolt a zene, utána hosszas taps hangzott fel. Laura arca már szinte égett a türelmetlenségtől, sietve követte mrs. Cresslert, Corthell félrehúzta előtte a függönyt és ő belépett.

Sötét volt odabent, melegen csapódott arcába a virágillattól, illatszerektől terhes levegő, a színháznak ez a félre nem ismerhető, feledhetetlen és izgató illata, a színházé, melyet Laura nagyon is ritkán szemlélhetett, de mely egy pillanat alatt örületes lüktetésbe hozta szívét.

Minden talpalatnyi hely el volt foglalva. Férfiak, sőt nők is, sűrű tömegbe tömörülve felálltak és kiki eszeveszetten tapsolt.

Az emberek felett és az erősen előreugró erkély kiöblösödő párkánya közt Laura egyenesen a színpadra pillanthatott, mely mint világos fényfolt ragyogott a környező sötétségből.

- Hallatlan - súgta oda Laurának Corthell, mialatt a többiek nyomában az oldalhajón át, lefelé a páholyba igyekeztek. - Hallatlan! Ez már a második felvonás; az egész első felvonást és a másodikból ezt az áriát elmulasztottuk.

A páholyt kissé túlsúfoltnak találta a társaság, Jadwin és Cressler csak állva láthattak a színpadra. Mr. Cressler az első sorba ültette Laurát.

A dallam egyszerű, a tempó könnyen követhető volt; nem valami felsőbbrendű muzsika. Ám Laura előtt kinyilatkoztatásszámba ment.

Kezeit szorosan egymásra szorítva szinte elbűvölten ült ott, megfigyelőképességét a legvégsőig felfokozta. Csodás valaminek érezte az ilyen zenét; csodásnak a hangot; csodásnak a zenekart; csodálatosnak a felemelő hatást, melyet tisztán a hang szépsége váltott ki. Ezt az estét soha, soha, el nem feledi, ezt az ő első operalátogatását, ezt az izgalmat, az ezernyi illatot, a temérdek virágot, a gyönyörű nők remek toalettjeit, a férfiak estélyi öltözékét.

Végtelen szánalommal tekintett vissza arra a szűk korlátok közé szorított, kicsinyes életre, melyet immár örökre elhagyott szülővárosában folytatott, annak szűk látókörére, a mindennapi élet kicsinyes kötelességeire. Milyen könnyű jónak és nemeslelkűnek lenni, mikor ilyen zene alkotja mindennapi életünk egy részét. Nemeslelkűség, tisztaság, bátorság, önfeláldozás sokkalta értékesebbnek tetszett most, mint néhány perccel ezelőtt.

Laura lehunyta szemét. Sohasem érezte még ezt a megnyugtató, elringató és elbágyasztó érzést.

De most egy bántó hang zavarta meg ábrándjait. Közvetlen mellette, hogy honnan, azt nem tudta megállapítani, egy suttogva folytatott párbeszéd mindjobban figyelmébe fűródött.

- A hiány legkevesebb egymillió *bushel*-re tehető. Milwaukeeből kétszáz vagon rakományt vártak.

Laura kétségbeesetten fordította fejét a hang irányába és a homályon áthatolni igyekezett. De nem látott olyan embert, aki ne a színpadra összpontosította volna figyelmét. Miért nem kapcsolták ki innen a férfiak az *üzletet*; miért kell, hogy az üzérkedés bántó hangja e perc harmóniáját is megzavarja?

De most hosszas tapsvihar harsogott túl minden más hangot.

A lámpák előtt mosolyogva hajlongott a tenorista és a primadonna. A primadonna hirtelen eltűnt, hogy a kertilak erkélyén újra megjelenjen és mialatt azt állította, hogy a csillagokkal együtt az éj madarai is ezt zengik: *Szeret!* - Laura mellett tovább beszélt a férfihang:

- százhat vagonrakomány...

- megbénította a *hosszt*...

- ötvenezer dollár...

Erre egyszerre minden láng kigyúlt. A felvonás véget ért.

Laura csak öt perccel később tért magához. Corthellel ketten a páholyok mögött levő foyerbe mentek ki. Mindenki ott sétált le s fel. A levegőt a nők tömegének staccato csacsogása töltötte be. De Laurának az volt az érzése, mintha most is távolban járna Sheldon Corthellel. És mintha nem törődne már egyébbel, mint a férfi sötétszínű művészarcával, villogó szemeivel és halk hangja, mely közvetlen a fülébe suttogott, mintha az imént befejezett jelenetnek a folytatása lett volna.

Ösztönszerűleg megsejtette, mit fog mondani, mire akarja őt előkészíteni, azt is megsejtette, hogy nem készült fel rá, hogy még ma este elmondja neki ezeket.

- Igy hát felesleges, úgye, újra bevallanom, hogy szeretem magát?

A leány mélyen fellélegzett.

- Tudom. Tudom, hogy szeret...

A foyer végében egy pamlagra ültek le.

- És ez minden, amit mondani tud? - sürgette a férfi. - Semmibe sem veszi, hogy maga az egész mindenségem?

Laura kissé magához tért, végül is a valóra vált szerelem, még ebben a zsúfolt foyerben is, a selymek és az ékszerek e légkörében, a nagyvárosi társadalom e kiállítási csarnokában, sokkalta édesebb valami, mintha afféle romantikus álmország misztikus kertjében öltene alakot.

Nőnek érezte magát újra, modern, életerős nő volt ismét, nem pedig a középkori legendák bágyatag leányzója.

- Hogy semmibe sem veszem? - ismételte. - Ezt nem tudom. Sokkal jobb szeretem, hogy szeret, mintha nem szeretne.

- Engedje hát, hogy mindig is szerethessem - folytatta Corthell. - Tudja, mit akarok mondani, már a legelejétől megértettük egymást. Nyíltan, egyszerűen bevallom, hogy teljes szívből szeretem. És maga tudja, hogy igazat mondtam, tudja, hogy megbízhat bennem. Nem arra kérem, hogy az életét megossza velem, hanem azt a nagy boldogságot - és most büszkén hátravetette fejét, - azt a nagy megtiszteltetést kérem magától, hogy alkalmat nyújtson rá, hogy mindazt, ami jó bennem, a maga szolgálatába állíthassam. Isten alázatos szívvel áldott meg, de ez legfőképp azóta áll, amióta magát megismertem.

Laura végre felpillantott és midőn szemük egymásba villant, a férfi meglátta, hogy könnyezik. Ez a szerelmi vallomás tetézte be életének legboldogabb gyönyörteljes pillanatát. Ó, igen, úgy szeretik őt is, mint ahogy az opera csillagát szeretik. Erre az egy estére legalább az élet szépsége sértetlen maradt és ő kegyetlen szóval nem rontja meg most. Hiszen oly szép a világ, minden ember jó, nemeslelkű és igaz, a messze messze távolba tűnt a *Holnap*, összes aprólékos követelményeivel, kicsinyes kötelességeivel és hideg, józan légkörével.

Hirtelen hevületnek engedve s szavainak következményeit nem mérlegelve, a férfi felé fordult:

- Ó, menyire örülök - kiáltotta, - örülök, hogy szeret!

Hosszú szünet támadt, a sétálók árja a nézőtér bejárója felé hömpölygött, éles figyelmeztetéssel berregve szólalt meg a villamoscsengő.

Visszamentek a páholyba, a többiek is gyülekeztek már.

- Nos, Laura - kérdezte mrs. Cressler, mikor mindnyájan elfoglalták helyüket, - hogy tetszik az opera?

- El se szeretnék menni innen - felelt a leány, - örökre itt szeretnék maradni.

A nézőtér világítása hirtelen kialudt, a színpadi lámpasoré pedig kigyúlt. Mindenfelől erélyes Pszt! Pszt! hallatszott, mialatt a hangszerekből hosszan elnyújtott mollhang csendült fel, melyet az üstdob tompa pergése támogatott és a függöny egy középkori város piactere fölött felgördült.

A primadonna kimerülten egy padra dőlt le. Ebben a jelenetben következett a híres nagy áriája.

- Most következik a nagy jelenet - suttogta Laura válla fölé hajolva mr. Cressler. - Remekül adja. Remekül.

- Csak azok a *férfiak* hallgatnának már el - mormolta Laura, ki elkeseredetten jártatta körül a homályban szemét, mert a zene hangjain a következő szavakat hallotta ismét:

- Háromezer dolláros clearing egyenleg...

Az utolsó felvonásközben Jadwin sietve felhasználta az alkalmat, hogy Laurával szót válthasson. Laura csodálkozva vette észre, hogy azon erőlködik, hogy kellemesnek mutatkozzék. A leány a modorából rájött, hogy fiatal leányoknak kellemkedni Jadwinnél teljesen szokatlan dolog. Ösztönszerűleg kitalálta tehát, hogy ő már az első találkozásra felkeltette érdeklődését.

Az előcsarnokban történt jelenet alatt sem alkalma, sem kedve nem volt hozzá, hogy Jadwint közelebbről megfigyelje, de most, hogy ott ült mellette és beszédét hallgatta, önkéntelenül is megnyerőnek találta kissé.

Tagbaszakadt, erőteljes férfi volt, két olyan is kitellett volna belőle, mint Corthell; keze nagy és széles, az üzletember keze, aki értett hozzá, hogy szorosán megfogjon valamit, de főképp ahhoz értett, hogy amit megfogott, azt el ne eressze többé.

Az egyik ilyen pénzkirálynak nagy koncepciójú manővere ép aznap fejeződött be gyászosan a *Helmick*-csöddel; az opera hangjai mellett izgatott suttogással tárgyalták a pénzemberek.

- Rémes volt látni, ahogy ma reggel viaskodtak! Istenemre, majd hogy ököltre nem mentek, mikor a hossz vagónrakományszám zúdította rájuk a gabonát! És most hirtelen, a szenvedélyes és romantikus zenedráma két fázisa közt, Laura egy csapással tudatára ébredt ama másik dráma létezésének, mely - ugyanakkor - ott, a közelében, éppolyan festői, éppolyan romantikus és szenvedélyes alakban bontakozott ki; sőt amannál sokkalta érdekesebben, mert *valóság* volt, *a modern élet* egy közvetlen fejleménye, azé az életé, melyben ő is mozgott. És íme, itt ül ez a Jadwin nyugodtan, estélyi öltözetben és jóindulatúan azt a zenét hallgatja, mely egyáltalán nem érdekli, hallgatja ezt a dagályos szóáradatot és nyugodtan figyeli a sok pózt és mesterkéltséget. Pedig milyen kicsinyesnek, semmitmondónak kell, hogy tekintse az egészet!

Laura csodálkozni kezdett. Hogy is volt csak? Ő először gőgösen, királynői modorban közeledett ehhez az emberhez és megfogadta magában, hogy azért az első gyanakvó pillantásért megfizetteti. És most, íme, tanulmányozni kezdi őt, sőt mi több, érdekesnek tekinti ezt a tanulmányozást. Noha tudta, hogy abban a nemes fölhevülésben, mely őt az előadás elején elfogta, Jadwin egyáltalán nem osztozik, mind amelletts sok csodálatraméltó tulajdonságot fedezett fel benne. Az ő esetében mindig így történt. Azzal vádolta önmagát, hogy mindig előre nem látott, következetlen cselekedetekre ragadtatja el magát. Isten teremtménye, akin önmaga sem igazodik el.

- Nagyon örülök, hogy ennyire élvezte ezt az estét - szólalt meg mögötte Corthell hangja. - Előre is tudtam, hogy így lesz. Nincsen érzelmeinkre a zenénél hatalmasabb izgatószer, semmi sem hat a szívre ennyire - és a maga temperamentumát tekintve...

Corthell szavai egyenesen a Laura női ösztönét izgatták. Csak nő volt újra, a nő minden korlátoltságával és tudatára ébredt, hogy viszonya Corthellhez nem lehet érzéki viszonynál egyéb. Jadwinnal szemben valahogy másképp állt a dolog. Sokkal inkább átérezte férfiasságát, mint a nemtől eltekintve, a saját nőiességét. Kettőjük közt inkább az „add és fogadd el” álláspontra érvényesült, kölcsönös viszonyuk inkább az egyenlőség, a pajtáskodás elvén alapult. Corthell csak a *szívéről* és a *szívéhez* beszélt. Ám mikor Jadwin intézte hozzá szavát, megérezte vele, hogy esze is van, nemcsak szíve.

Az opera utolsó felvonása nem kötötte le Laura figyelmét teljesen. A közönségnek hirtelen eszébe jutott a kalap és köpeny, sietve készülődni kezdett hát és mielőtt még a függöny legördült volna, már sokan kifelé tódultak.

Cresslerék és ismerőseik jóformán az utolsóknak értek az előcsarnokba. De mikor a foyerből kiléptek és a külső hideg légáram arcukba csapott, itt-ott már felhangzott a rémült kiáltás:

- Esik az eső!

- Csak úgy szakad!

Tényleg esett. Az idő hirtelen megenyhült. A szüztiszta havat csúf, permetező eső váltotta fel.

Az alsóváros elsötétített uccáin az északi folyópart felé gördült a kocsi, ott laktak Dearbornék. A kocsi ablakán végig, pizskosan csurgott le az eső. A *Wabash Avenuen* hajtottak át, majd a sötét és elhagyatott *State Streetre* és *Clarke Streetre* fordultak be.

Gondolataiba elmélyedve Laura alig szólt. Számottevő est volt ez a mai - de nemcsak a zenei élvezet, hanem más dolgok miatt is. Corthell újra megkérte kezét és ő, a pillanatnyi hangulattól elragadtatva, biztatón felelt. Ezután következett rövid szóváltása Jadwinnal - azóta pedig valahogy nyugodtabban, higgadtabban mérlegelte a helyzetet. A hideg levegő és az arcába csapódó eső lehűtötte égő arcát és forró halántékát. Azon tűnődött most már, vajjon igazán és szívből szereti-e Corthellt. És arra jött rá, hogy *nem*, nem szereti őt igazán és szívből, és amint most a kocsi az üzleti negyed elhagyatott uccáin tova gördült, Laura egyszerre ráeszmélt, hogy nem is kíván Corthell felesége lenni. Helytelenül járt el vele szemben; de azért halogatni óhajtotta a végleges kimagyarázást, azt, hogy téves felfogását e dologban helyreigazítsa. Azt akarta, hogy a férfi tovább is szeresse, hogy továbbra is azzal a számtalan apró figyelmeskedéssel árássa el, melyet felülmulhatatlan tapintattal tudott alkalmazni. Mert, ha így szól hozzá: Nem, mr. Corthell, én nem szeretem önt és nem akarok a felesége lenni - az - ezúttal, - végleges elutasítást jelentene. Corthell elhagyná őt, ő pedig egyáltalán nem szándékozott ezt megengedni.

Elmélkedése egyszerre félbeszakadt. Azalatt, hogy ezeket elgondolta, az esőverte kocsiablak egy részén, ahol letörölte volt a befutott üveget, kinézett az uccára. És most, ahogy a kocsi *La Salle Street*-ről északi irányba, *Jackson Street*-re kanyarodott be, hirtelen megragadta figyelmét az ucca jólismert képén a változás. Csodálkozó kiáltást hallatott.

Az ucca két oldalán az üzleti házak a földszinttől a legfelsőbb emeletig fényesen ki voltak világítva. Az ablakokon keresztül ingújjra vetkőzött tisztviselők tömegét pillantotta meg szorgalmas munkában. Minden egyes iroda nyitva, mindenütt lázas tevékenység. A járda oly népes volt, mint máskor déltájt. Az egész környék talpon volt, ámbár az óra hajnali egy órát mutatott!

- Nézzék, vajjon mi történt itt? - mormolta Laura csodálkozva.

Corthell nem tudta megmondani, de Page egyszerre elkiáltotta magát:

- Ó, ó, tudom már! Látjátok, ez a Jackson Street és amott a La Salle Street. Landry beszélt már erről. A „bizományosok negyedének” nevezte. És ezek itt a gabonaügynökök irodái, ahol éjjeli munka folyik - a Helmick-csőddel kapcsolatosan.

Laura megdöbbsent. Itt játszódott le tehát az a *másik dráma*, az a másik tragédia, könyörtelen, szakadatlan munkában egész éjjel át, mialatt ő és a többiek, a virágillatos légkörben a *zenét hallgatták...* Ijesztőn, rémesen, itt tornyosult fel lelki szemei előtt. A „gabonatárnák” e drámája, ahol milliányi bushel gabona zuhogása, a dollárok millióinak csörgése, ezernyi férfiláb dobogása és férfiak fékevesztett kiabálása tölti be, mint csatazaj, a léget!

Igen, itt játszódott le, halálos komolyan az *igazi dráma* - dráma, tragédia, halál és a halálos tusakodás fülsértő zaja. És visszhangja a művészet szentélyébe is behatolt, beléhasított az édes olasz muzsikába, elmeszette az udvarias társalgás sima hanglejtését.

Borzalmas látvány volt ez az éjjeli munkálkodás. Olyan, mint a tábori kórházak működése egy-egy ütközet után, mint a parancsoló tábornokok éjjeli virrasztása. Itt kötözik be a sebesülteket, itt számlálják össze a holtakat, míg a főhadiszálláson bezárkózva, a parancsnokok és vezérek a másnap újra meginduló ütközet terveit állapítják meg.

- Igen, igen, ez az - folytatta Page.

- Nézzétek, itt a *Rookery*, amott pedig a rendőrség épülete, ahol a Helmick-irodák vannak, Landry mutatta meg egyszer. Odanézzétek, az ucca végére. Ott áll a tőzsde épülete, ott folyik a gabonaspekuláció, ott vannak a búza és rozs tárnák!

Laura hátrafordult és kinézett, a szemhatáron egybefutó vonalban kétoldalt a fényárban úszó irodák sorakoztak. De az ucca végében az ónszínű égbolt már meghasadt.

Ez a kép alkotta Laura számára e nevezetes estnek utolsó benyomását. A kivilágított irodák, a csepegő eső, a fakó hajnalhasadás az égen, s mindebből komoran, feketén, zordan, a *Tőzsde* épülete emelkedett ki, mely, mint valami idomtalan, félelmetes világtalan Szfinksz, némán, hangtalanul ott gubbasztott szinte élettelenül, a csepegő esőfelhők alatt a sötét éjszakában.

MÁSODIK FEJEZET

Barrington volt Laura Dearborn szülővárosa, Worcester grófságban, Massachusetts államban. Ő szintúgy, mint Page is, ott született és apjuk haláláig ott lakott mindaddig, míg Page azt a kort elérte, hogy a főiskolát látogathassa.

Édes anyjuk, north-carolinai honos, már rég meghalt.

Laura neveltetése a sablontól teljesen eltért; ambiciózus és buzgó tanítvány volt.

Apja közepes vagyonú ember volt, ki személyesen vezette kis gőzmalma üzemét (Dearborn nem tudott valamire való összeget félretenni) és mikor halála után Laura a helybeli ügyvéddel az üzletet likvidálta, a gőzmalmon túladott és a hitelezőket kielégítette, éppen csak annyi pénz maradt, hogy megválthassák Page vasúti jegyét Chicagóba és Laura számára kifizethessék a két évi tandíjat a női szemináriumban.

Miután Dearborn haláláról értesültek, Cresslerék azonnal Chicagóba hívták a két nővért, azonkívül kötelezettséget vállaltak, hogy tanulmányi ideje alatt Pageről ők gondoskodnak. Laura rögtön útnak is indította a kisleányt, ő maga azonban még Barringtonban késlekedett.

A két nővér, szerencsére, megélhetése szempontjából nem volt tisztán apjuk hagyatékára utalva. Hozzá tartozói közül az egy Wess' néni van még életben. Page a főiskola utolsó évét végezte. Cresslerék voltak a két árva legjobb, legkedvesebb ismerősei. Wess' néni, maga is chicagói lakos, szintén Cresslerék sürgős felszólítását támogatta. Minden tényező nyugat felé mutatott, minden jel arra vallott, hogy Laura életének egy fázisa bezárult.

Emellett ambíció is sarkalta őt, még nem alakult ki ugyan lelkében teljesen; csak úgy homályosan drámai színésznőnek, híres tragikának látta magát a ködös távolban, mint Shakespeare hősnőinek megszemélyesítőjét. Ez az eszme azonban inkább *vágy* volt, semmint *ambíció*, ám Barringtonban semmiesetre sem volt megvalósítható.

Egy egész évig tétovázott, habozott, nem volt könnyű régi otthonától megválnia, nehéz szívvel hagyta el azt a drága sírt, a methodista-püspöki kápolna mögötti temetőben.

És útnak indult Chicagóba, immár jövendő otthona felé.

Az északi folyóparton házat vettek és úgy állapodtak meg, hogy Wess' néni a két hugával együtt ott lakják. A berendezkedés alatt Page és Laura a szomszédban, egy kis családi hotelben fogadtak lakást. Cresslerék meghívása az *Auditorium Színházba* a költözés zűrzavarában eléggé rosszkor jött. A két leány már új otthonában töltött egy éjszakát és lámpavilágnál, jóformán bútorzatlan lakásban, hihetetlen nehézségek közt kellett az előadásra felkészülniök. Csakis a csábító kilátás, hogy a páholyból egy olasz operát hallgathatnak végig, bírta rá őket, hogy ilyen körülmények közt és ilyen időpontban a meghívást elfogadják.

Az opera-est után másnap Laura azzal a lehangoló tudattal ébredt fel, hogy kemény napi-munka vár rá. Az eső még most is esett.

Laura borzongva ült fel ágyában és a színházi toalettjét nézte.

A szobában gyászos rendetlenség honolt. A padlón szanaszét utazókosár és útibőrönd, kócba és juttába csomagolt székek egymás tetején, az egyik sarokban egy összegöngyölt szőnyeg, a másokban egy halom matrac volt élére rakva.

Amint Laura mindezen végignézett, rájött a baklövésére.

- Miért, ó, miért is nem maradtunk a hotelben addig - mormolta magában, - amíg itt minden rendben nincs!

A szomszéd szobában most Wess' nénit hallotta mozgolódní. Page felé fordult, ki az ágyban mellette még most is aludt, egyik harisnyáját, léghúzáam ellen óvóintézkedésül, a nyakára csavarta.

- Page, Page! Ébredj már, leánykám. Későre jár az idő és temérdek munka vár.

Page pislogva felocsudott.

- Borzasztó hideg van itt, Laura. Gyujtsuk meg a petróleumkályhát és addig fel ne keljünk, amíg a szoba be nem melegedett. Ó, édes, nem vagy még álmos? és ó, milyen nagyszerűen mulattunk tegnap, úgy-e? Melyikünk keljen fel a kályhába tüzet gyujtani? Majd sorsot húzunk. Feküdj le, édes - kérte Laurát; - beengeded a hideget.

Laura engedelmeskedett és a két nővér egymáshoz bújva, a paplant fülig felhúzta, egymást karolta át, hogy felmelegedjék.

A bohóságán kacagva, elkezdtek számolni, melyikük keljen fel a kályhát meggyujtani. Page kezdte:

- Egyedem... begyedem... tengertánc...

De mielőtt befejezték, már teljesen felöltözve, Wess' néni nyitott be hozzájuk, mire a két leány egyszerre könyörgött, gyujtson tüzet a kályhában.

Már tíz órához közelgett, amíg a reggeli úgyahogy, elkészült. A konyhaasztalon fogyasztották el, konyhakést, villát használtak és miután Page evés közben felvetette a kérdést:

- Nos, mihez fogjunk legelőbb?

Megtárgyalták a haditervet.

- Landry Courtnak ma véletlenül nincsen dolga... meg is mondta, hogy miért, de már nem emlékszem rá... azt ígérte hát, hogy eljön segíteni - jegyezte meg Laura, mire Wess' néni elmosolyodott.

Nyilvánvaló, hogy Landry Court halálosan szerelmes Laurába, erről a tényről az egész háznép tudott.

Wess' néni nevetségesnek minősítette az ügyet és valahányszor szóba került, csak mint „azt a fiút” említette Landryt.

Page viszont komolyan védelmére kelt.

- Hiszen ez mind igen szép - szokta mondani, - de Landry tisztességes, szorgalmas fiatal-ember, kire szép jövő vár, aki nem vesztegetheti hát az idejét és ha Laura az egész dolgot semmibe se veszi, igazán nem szép, hogy eltúri, hogy örökké ott forgolódják körülötte.

- Az a véleményem - felelte ilyenkor Laura, jelentősen Wess' nénire pillantva, - hogy ez a mi kislányunk a félszemével arra a bizonyos *tisztességes és szorgalmas* fiatalemberre kacsint.

És ez a válasz minden alkalommal módfölött felháborította Paget.

- Hallod-e, Laura - kiáltott lihegve és szeme csak úgy villogott, - hallod-e, ez igazán nem szép tőled, és tudod, hogy én nem szeretem, de csak azért is előhozod, mert tudod, hogy haragszom érte. Nem tűröm a te példálózásodat, hogy *én* bármiféle fiatalember után futnék, vagy hogy egyáltalában törődném vele, szerelmes-e vagy sem!

Mire Laura, Shakespearet idézve, e szavakkal válaszolt:

- Ez a hölgy túlságosan tiltakozik, úgy vélem!

Alig fejezték be a reggelit, Landry tényleg megjelent.

- Már sok mindent elvégeztem - fogott szóba körülményesen.

Laurának mondta ezt, ki egyenkint kicsomagolta a papírosburokból a metszett üvegekészletet és íróasztaldíszet, melyet Page egy útikosár mélyéből adogatott elő.

- Már sok mindent elvégeztem. Ezért késtem ennyire. Irtam az újságjuk kiadóhivatalának, hogy ide irányítsák a lapot, telefonáltam a hotelbe, hogy ide szállítsák át a címükre esetleg érkező csomagokat és izentem a gáztársulatnak, hogy a gázt bevezessék.

- Ó, ezt nagyon jól tette - jegyezte meg Laura.

- Igen, ma reggel jutott eszembe; a szerelő mingyárt itt is lesz. A jéggyárnál megrendeltem egy tábla jeget és a telefonközponttal tudattam, hogy a telefont kívánják itt bevezettetni. Ó, igen, a tejszállító embernek is szóltam, útközben bementem egy tejszarnokba. És most hol kezdjük a munkát?

Landry levetette kabátját, feltúrte ingujját, aztán egyenesen belevetette magát az első emeleten felhalmozott ládák és kosarak káoszába, a két nővér hallotta, hogy a konyhakalapáccsal buzgón munkához látott. Időnként felszólt a lépcső aljáról:

- Mondják csak, hova akarják, hogy ezt a jardiniérefélét elhelyezzem? - A függőlámpát hova szánta, Laura?

Miután a metszett üvegekészlet minden darabját kiszedte a papírosburokból, Laura lejött és erre Landryval ketten a szalon-függönyök felrakásához láttak.

- Annyi bizonyos - mondta Landry, - hogy csinos lakásuk lesz.

Körmönfont mondaton törte az eszét, melyet alkalomadtán le akart adni. A Laura szemeiről esett szó benne, meg a kölcsönös megértőképességükről. Laura megérti őt; meg kell hát tudnia, hogy ő ezt megérzi, hogy ezt roppant fontos körülménynek tekinti. Ilyenformán képzelte el Landry a szerelmi vallomást. Ilyennek képzelte el, mielőtt az a fecsegő művész egész este a maga számára le nem foglalta a leányt. No, de most rajta a sor és a fiú ezt a házi-
teendőkkal, apró-cseprő háziügyek megvitatásával eltöltendő napot sokkalta alkalmasabbnak vélte arra, mint az operai páholy feszélyezett légkörében, a sok fény és pompa közepette, díszes estélyi öltözetben eltöltött estét.

- Alig láttam magát tegnap este - mondta a fiú.

- Miért nem igyekezett jobban.

- Ó, hiszen az a másik volt soron - folytatta Landry panaszos hangon. - De mondja csak - tette hozzá, - hányszor engedi meg, hogy magukhoz eljöjjenek, ha majd rendbejöttek? Kétszer hetenkint - vagy háromszor?

- Mintha olyan nagyon vágnék rá, hogy lásson. Tudja-e, Landry, hogy már lassacskán vénlány lesz belőlem. Maga csak nem vesztegeti vénlányok látogatására az idejét.

Landry nagy bőbeszédűséggel tiltakozott. Halálra unja a gyereklányokat. Táncos párnak alkalmasak ugyan, de ha az ember ilyesmiből már kinőtt, akkor olyasvalakire vágyik, kivel okos szót is válthat. Igenis. Ő *okos* leányra vágyik. Ezerszer szívesebben elbeszélget, ha csak öt percre is, vele, mint...

- Őszintén mondja ezt? - kérdezte Laura, mintha a fiú hihetetlen dolgot állítana.

Amaz esküdözött, hogy igazat mondott. Szeme csak úgy villogott. Öklével a tenyerébe csapott.

- Ilyen vénlánnyal, mint én? - ismételte Laura.

- Semmi vénlány! - ordított Landry. - Ó - tette utána, - úgy érzem, hogy maga megért. Mikor egyenesen a szeme közé nézek...

Az ajtóból a szakácsnő jelentette, hogy a szenes ember beszállította az utolsó fuvar szenet és odanyújtotta Laurának a vevényt aláírásra. Erre aztán Laurának el kellett a szakácsnővel mennie, hogy meggyőződjék, rendbehozták-e a takaréktűzhelyet, mikor pedig Laura kiment, a gázszerelő érkezett, hogy a gázórát felállítsa és Landrynak vele kellett mennie. Félóra is beletelt, míg Laurával ketten ismét a divánpárnákra telepedhettek le.

- Milyen sok mindent kell elvégeznem - jegyezte meg Laura, - és maga olyan jó segítség, Landry. Igazán kedves dolog, hogy segítségül ajánlkozott.

- Magáért megtennék mindent a világon, Laura - kiáltotta felbátorodva a fiú, - akármit. És ezt nagyon jól tudja, nem annyira azért, mert arra vágyom, hogy egy kicsit szeressen - *erre* is ugyancsak vágyom, annyi bizonyos, - de inkább azért, mert végtelen boldoggá tesz, hogy itt lehetek a közelében és segíthetek magának. Maga nem tudja, mit érez a férfi, mikor egy jó és bájos nővel van együtt.

- Mintha ez reám illenék, Landry, nézze, illesszen be ide is egy karikát...

Odatartotta az összeráncolt függönyt. De a fiú a kezét fogta meg és ajkához emelte. Laura nem húzta vissza, sem nem utasította rendre, ehelyett, mintha egészen más dolog foglalkoztatná, elkiáltotta magát:

- Vigyázzon, Landry, vigyázzon, kedves barátom; még megszúrom az ujjamat. Ott van ni, már meg is szúrtam!

A fiú tüstént csupa részvét és önvád lett, a leány tenyerét nézte, hogy a szúrás nyomát felfedezze.

- Jaj! - szipogott amaz. - Nagyon fáj.

- Hol szúrta meg, hol! - kiáltotta Landry. - Ó, milyen durva barom is vagyok, mennyire szégyellem magam.

Laura nem a tenyerén, hanem a csuklóján mutatta meg a szúrás nyomát, mire, igen természetesen, a fiú megcsókolta azt.

- Milyen csacsiság! - tiltakozott a leány. - Mit gondol rólam! Elég idős vagyok már arra, hogy...

- De még sem olyan idős, hogy egy szép napon feleségül ne jöhetne hozzám - jelentette ki a fiú.

- Milyen csacsiságokat fecseg maga, Landry! - támadt reá Laura. - Eressze el már a kezem!

- Dehogy eresztem - kiáltotta a fiú és annál szorosabban fogta. - Ez az enyém, addig vissza nem adom, amíg meg nem engedi, vagy amíg maga meg nem igéri, hogy - valamikor - mindörökre nekem engedi át.

- Mintha ezt őszintén óhajtana - kacagott a leány, ki szívesen tűrte a helyzetet. Igen jóleső érzés volt, hogy ez a finom izomzatú, tiszta gyerekmber ilyen komolyan beléje szeretett; igen jóleső érzés, hogy elég az ujját felemelni, a szeme pilláját megrezzentenie, hogy teljesen megzavarodjék.

- Hogy őszintén óhajtom-e, hogy óhajtom-e! - kiabált a fiú. - Maga nem is sejti, mennyire óhajtom. Higgye meg, Laura, higgye meg, hogy másra se tudok gondolni!

- Maga! - csufolódott a leány. - Mintha én ezt elhinném! Hány leánynak mondta már ugyanezt az idén?

Landry keményen összeszorította ajkait.

- Ne sértessen, miss Dearborn.

- Ó, Istenkém! - kiáltott Laura, mialatt végre kiszabadította a kezét.

- Most meg gúnyolódik. Ezt nem érdemlem, nem, nem érdemlem; ez *nem* szép.

- Még most se válaszoltam a kérdésére - jegyezte meg Laura.

- Miféle kérdésekre?

- Hogy hányszor jöhet el hozzánk, ha majd rendbe jöttünk. Azt hittem, tudni kívánja...

- Mi lesz a lunch-el? - kérdezte az ajtóból Page. - Tudjátok-e, hogy dél is elmúlt?

- A leány talán csak készített valamit - felelte Laura. - Megmondtam neki. Ó, csak afféle hevenyészett lunch lesz - kávé, meg borjúszelet. Úgy gondoltam, ma ezzel is beérjük. De a konyhában kell téríttetnem.

- Menjünk hát a konyhába - jelentette ki Landry - és végezzünk ezekkel a függönyökkel később. Bevallom, hogy farkaséhes vagyok.

Az egy órát is elütötte már, mikor a „hevenyészett” lunchöt elvégezték. Utána mindenkin erőt vett a fáradtság. Wess' néni panaszkodott, hogy alig tud a lábán állni és rögtön vissza is vonult szobájába. De a fáradhatatlan Page kijelentette, ha tovább is haszontalanságra fecsérlik az időt, úgy sohasem jönnek rendbe, ernyedetlenül hozzálátott tehát, hogy az útibőröndöket kipakkolja és saját ruháit a szekrénybe rakja.

Az idő mindvégig komor maradt. Az eső egyenletesen csapkodta a sarkokon felhalmozott hókupacokat, megolvasztotta, beszennyezte és nyulós sárrá változtatta őket. Az ég őszínt öltött. A csupasz, fekete fákról szakadatlanul hullottak az esőcseppek.

Laura és Landry a ház végében, a könyvtárszobában tartózkodtak. Keskeny szoba volt, a falán végig könyvespolc és könyvszekrény. Azon buzgólkodtak, hogy a könyveket elhelyezzék. Laura a létra középső fokán állt és egyenkint átvette Landrytől a köteteket.

- Gondosan letörölte, Landry? - kérdezte.

A fiú egy valahonnan letépett posztódarabot mutatott fel, mellyel a könyvekről egyenkint letörölte a port.

- Igen, igen; nagyon gondosan letöröltem - biztosította őt.

A könyvespolc megtelt és Laura hátraszólt:

- Ne többet, Landry. Több már nem fér el.

Lejönni készült a létráról. Hogy a legfelső polcot elérje, a létra legfelső fokára állt.

A leány odanyujtotta a kezét és amint lefelé jött, Landry arra a merészségre vetemedett, hogy átölelje derekát. Saját maga is elcsodálkozott merészségén.

De Laura, mintha észre sem vette volna, csak arra ügyelt, hogy a létráról szerencsésen lejusson. Leérve, szétrázta szoknyáját.

- Ezzel befejeztük volna - mondta, - Nézze csak, a ruhám csupa por.

A félig nyitva álló ajtón kopogtattak. A szakácsnő jött be.

- Mit parancsol vacsorára, miss Dearborn? - tudakolta. - Semmink sincs készletben.

- Ó, Istenem - kiáltott Laura hirtelen elképedve. - Meg is feledkeztem a vacsoráról. Igazán nincs itthon semmi?

- Semmi, csak kávé meg néhány tojás - a szakácsnő fölényes modorban beszélt, mintha ez a dolog egyáltalán nem tartoznék reá. Laura azzal bocsájtotta el, hogy lemegy és utánanéző.

- Tudok én ennél jobb megoldást - jelentette be Landry. - Meghívom magukat ebédre. Tudok olyan étkezőt, ahol egész Amerikában a legjobb beefsteaket készítik, az eső is elállt, nézze csak.

Az ablakra mutatott.

- De Landry, hisz mindnyájan oly piszkosak és rendetlenek vagyunk.

- Most mingyárt indulunk, hogy korán odaérjünk. Még senki sem lesz ott, lefoglalhatunk hát egy külön szobát. Ne is törődjenek vele. Megbízhatnak bennem.

- Majd meghalljuk, Wess' néni és Page mit szól hozzá. Természetes, hogy Wess' néninek is velünk kell tartania.

- Természetesen - mondta Landry. - Rá se gondolhatnék, hogy magukat nélküle meghívjam.

Kissé később a két nővér, mrs. Wessels és Landry már ki is ment a kapun, de mielőtt a villamos megállóhoz indultak volna, az ucca tulsó oldalára kerültek át, mert Laura kívülről a függönyei hatását akarta szemlélni.

- Úgy látom, éppen elég magasra akasztottuk - állapította meg.

De Landry csak magát a házat nézte.

- Az egész tömbben ez a legkülömb épület - jegyezte meg.

- Nagyon szeretem ezt a házat - kiáltott Laura. - A legcsinosabb házak egyikének tartom Chicagóban.

- Legalább is nem olyan vadonatúj, mint sok más - állapította meg Page. - Arra vall, hogy nem vagyunk afféle vagyonukkal hencegő új gazdagok.

Ám Wess' néni még most sem békült ki vele.

- Lehet, hogy te majd módját tudod ejteni, Laura, hogy ezzel az egy kályhával az egész házat befűtsd, én azonban kijelentem, hogy nem tudom megcsinálni.

A villamos végre megérkezett és Landry az alsóvárosba kalauzolta vendégeit. Laura meg nem tudta állni, hogy az egész úton az ablakon ki ne nézzen és egészen elmélyedt az ucai élet szemléletébe.

- Ne áruld el magad, Laura - figyelmeztette őt Page. - Mindenki meglátja rajtad, hogy vidékről jöttél.

- Ezt nem is tagadom - vágta vissza Laura. - De vidék és *Massachusetts* nem ugyanaz és én nem szégyellem, hogy odavaló vagyok.

Chicago, a hatalmas, szürke város minden percben és minden körülmények közt fokozottan érdekelte. Azzal még nem volt tisztában, vajjon szereti-e, nem tudta neki megbocsátani piszkos uccáit, sem az egyes szegényebb negyedeiben észlelt kimondhatatlan szennyet, mely egyes helyen még a fényes paloták negyedének tőszomszédságában is vígan burjánzott. A fekete köd, mely az üzleti negyed látókörét elzárta, lehangolóan hatott rá és a korom, mely valahányszor kimozdult a házból, a vászonkézelőjére és a kesztyűjére ráakadt, állandóan elkésztette. De az élet a városban nagyszerű. Köröskörül, minden oldalról, hajnaltól sötét estig és estétől hajnalig, a közélet óriás gépezete döngött, zakatolt. Még most is, mialatt a villamos mindmélyebben bevitte őket az üzleti negyedbe, működése folyton a szemébe ötlött, annak a hangjait hallotta mindenütt és minden idegszála megérezte hatalmas lüktetését. A folyó piszkos, fekete felülete, mely az alatt, hogy a villamoskocsi a *State Street*-hídon keresztül robogott, az egyes hídoszlopok közt egy pillanatra látható lett, szinte eltűnt a *Duluth*-ból érkező gabonauszályok és a levegőt sűrű szénporral elárasztó szenes dereglyék, a terménnyel színültig megrakott nehézkes teherszállító bárkák és a szurtos evezőscsónakok alatt, mely a nagyobb vízijárműveket körülvették.

Majd, mikor a *South Water Street*-be kanyarodott be a villamos, a szállító kocsik és piaci szekerek torlódása, mely a lovak végtelen sora közt csak keskeny és tekervényes közlekedési utat hagyott. A piaci áru, kerti vetemény és gyümölcs, a ládák, kosarak és zsákok véget nem érő áradatában torlaszolta el a járdát. Az egész környék százezernyi barázda kövér termékétől gőzölgött, a bőség hazája, maga az *anyaföld* szertelen bősége ömlött el a kövezeten és az aszfalton. Itt a város gyomra és egy óriási terület felületén, minden irányból odavonzottan, a nyers termények e bősége, mint valami telhetetlen gégebe, szívódott be, hogy egy óriás méretű kolosszus izmait és rostjait táplálja.

Laura hirtelen ráeszmélt most a látottak jelentőségére. Az óriási *Szürke Várost* pillantotta meg, mely maga mellett vetélytársat meg nem tűrt és ráerőszakolta uralmát egy olyan hatalmas területre, mely kiterjedésében az óvilág nem is egy királyságát meghaladta. Befolyása annak határán ezernyi mérfölddel túl is érezhetővé vált még. Ennek a városnak az ereje forgatta a vető- és aratógépek kerekeit ezer mérföldre onnan, Iowa és Kansas határában.

Ez volt az *összbirodalom*, a tavak és a prairiek világának ellenállhatatlan leigázása. Itt, az ország kellős közepén lüktetett a nemzet szíve, innen fakadt feltétlenül annak megmérhetetlen hatalma és a végtelen, - végtelen, kimeríthetetlen életereje. Az összes városok közt itt lüktetett a valódi élet - Amerika igazi hatalma, hamisítatlan szelleme, mely gigászi és nyers, mint maga az ifjú erő, mely a vetélkedést megveti, mely ép, egészséges és erős; ambíciójában erőszakos, óriási erejének tudatában gögös, bőségben pazar, vágyaiban telhetetlen. Tehetségben határtalan, bátorságban rettenthetetlen: amely egyetlen generáció folyamán hódította meg, a balsorssal dacolva, a vadont és egy hamuvá lett állam lángjaiból és romjaiból, ijesztően, titáni erővel, hirtelen újjáéledt. Laura káprázó szemmel, zúgó füllel, ernyedetlenül figyelt.

- Valamikép ijesztőnek tűnik fel e kép - mormolta mintegy magában. - Valamikép örületeseznek. Mintha nem is lenne emberi. Olyan, mint az özönvíz hulláma. Úgy vélem, hogy itt még csak most alakul ki a civilizáció, még nem arravaló, hogy látható legyen, mintha nem bírna az elemi, az ősi erővel; olyan, mint a Genesis első veresszaka...

Soká nem tudott ettől a benyomástól szabadulni, még a kis vacsora vidám hangulata sem oszlatta el. Kissé félt - félt a város életének óriási, kegyetlen gépezetétől és a férfaktól, kik dacolni merészelték vele és legyőzik azt. Egy percig bizonyos értelemben félelmetesebbnek

érezte őket, mint magát a várost - azokat a férfiakat, kiket nem rémített ez az örületes tülekedés és forgalom. Ők, kik a saját céljaik szolgálatába hajtották, nem époly rémületet keltők, könyörtelenek és erőszakosak-e maguk is? Laura kissé megdöbben. Mit tudhat utóbb is a nő a férfiak életéről? Még ez a Landry, akármilyen szertelen, fiatal és könnyen lelkesülő és látszólag jámborlelkű is, kiváló üzletembernek mondják; Laura tudott erről, neki is megvan hát a kettős természete. Élvezetnek tekinti az *ucca küzdelmét*. Fiús külseje alatt ott lappang az a szívós nyersség, az a kemény férfiasság, az az érzéketlenség, mely a támadást felfogja és az összeütközés rohamának ellentáll.

Ó, ezek a *city emberek*, hogy ismerhetné ki őket nő valaha, mit tudhat a tulajdonképpeni életükről, mit tudhat arról a *másik* életmódról, melyet a feleség, vagy az anya, a leány vagy a nővér befolyása alól felszabadulva, nap-nap után reggeli kilenc órától estig folytatnak? Ebben az életben a nőnek nem jut része és ha mégis be akarna abba hatolni, nem ismerne rá többé sem férjre, sem apára, sem fivérre. Más ember az a tiszta gondolkozású, tiszta kezű vacsorázó társ és más ember az a *másik*, kiről nem tudni, ki és mi? Amoda lent, az üzleti negyed szennyében és homályában, ott dühöng az *Ucca Harca* és annak közepette más lényé, edzett idegzetű, mindenekfelett önző lényé válik az ember, aki sem nem kér kegyelmet, sem meg nem kegyelmez. *Mindvégig kegyetlen, mindvégig önző és könyörtelen!*

Elkerülhetetlennek érezte, hogy e férfiakat Corthellel szembeállítsa. Úgy emlékezett reá most, mint aki előtt az üzleti negyed szűz terület, ki a tülekedéstől távortartotta magát, ki kezét tisztának, lábát szennyezetlennek őrizte meg. A művészet finom és békességes életében éli le életét, a szépnek kultuszában, zavartalan nyugalomban; fest, olvas, vagy pedig darabonkint összerója gyönyörű üvegfestményeinek egyes részeit. *Ezt az embert a nő kiismerheti*, ezzel rokonszenvezhet. És viszont ő is, teljes egyéniségével behatolhat a nő életébe és segítheti, lelkesítheti. És e két egzisztencia közül vajjon melyiket becsülik többre - az üzletemberét-e vagy a művészt?

És erre Laura egyszerre önmagán lepődött meg. Hiszen utóvégre a végek ivadéka volt ő is és azok vére, kik az újvilággal megküzdöttek, folyt az ő ereiben is. Igen, a Corthell élete, gyönyörű szép élet. A festett ablakok csábos homálya, a festő műtermének színharmóniája, keleties pompája hatalmas vonzerőt gyakorolt rá. Gyönyörűségnek érezte, hogy érzékeinek engedve, a szépség lelket fogvatartó légkörében éljen. Ám azok a férfiak, kit a nőt vonzottak benne, nem a műterem hősei közül kerültek ki, akármilyen az *Ucca Harca*, mégis csak harc. Csak az erősek és a bátrak vívhatják meg és az a férfialak, ki Laura képzeletét betöltötte és kihez rokonszenvvel fordult, nem a csendes beszédű, finom kezű művész alakja volt. Nem színek és hangok sima embere, a finom modorú, művelt, érzékeny és temperamentumos művészlélek. Hanem a harcok edzett, kemény, szigorú és harcos készültséggel felvértezett férfi, kit a nő nem ismer és nem ismerhet ki. Ki a trombitaharsogás közben harcba indul és ki az összeütközés hevességében szabad szemmel, félelmetesen, dühösen vívja titáni harcát és aki, mint a vezér szavára a gladiátor, újjongva diadalmaskodik.

Nem késlekedtek az asztalnál soká, fél hatkor már készülődtek is. De mikor az uccára léptek, kiderült, hogy az idő ismét hirtelen megváltozott. Sűrűn hullott a hó. Újra hideg szél süvített az uccákon végig.

És hogy e kellemetlenséget, betetézze, a *North State Street* irányában a villamoskocsiforgalom elakadt. Mikor a Washington Street sarkára kiértek, megláthatták, hol kezdődik a torlódás.

Tétovázva az ucca sarkán álltak egyideig. A kiskereskedelem negyedének központjában voltak, közvetlen mellettük egy óriási rövidáruház emelkedett ki a járdából, több száz ablakából a különféle szövetek és sifónok, kárpitos- és textilárak halmaza világított elő a káprázatos világításban. Az uccára szolgáló valamennyi kijáróból a vásárlók - legfőképp nők - valóságos armádiája vonult kifelé.

Ezek közül az egyik hölgy, amint Laurát megpillantotta, muffjával feléje integetett, majd feléje sietett. Mrs. Cressler volt.

- Laura, drágám! Hogy itt találkozunk! Mennyire örülök, hogy láthatlak! - megcsókolta őt és az új lakást tudakolta. Nincs valamire szükségük? Nem segíthet nekik? - Majd önmagát félbeszakítva, Laura karjára helyezte kezét:

- Más közlendőm is van, édes - ajkait összeszorítva, hátralepett és egy jelentős pillantást vetett a leányra.

- Velem? Közlendője?

- Hova mentek most?

- Haza; de a villamosunk elakadt, át kell mennünk a...

- Dehogyan kell! Te és Page és Mrs. Wessels, mindhárman eljöttök hozzám és nálam ebédelték...

- De hisz már megebédeltünk - kiáltották hármasan.

Page megmagyarázta a helyzetet, de Mrs. Cressler nem tágitott.

- Itt a kocsim - mondta, - Charliért nem kell elküldenem. Egy ismerőst vonszolja a városon végig, ki Cincinnati-ből érkezett, a Calumet Clubban együtt ebédelnek.

Az lett a vége, hogy a két nővér és Mrs. Wessels Cresslerék kocsijába ültek. Landry kimentette magát. A déli folyóparton lakott, a *Michigan Avenuen* és miután kijelentette, hogy a hölgyek mára már bizonyosan beteltek vele, sietve eltávozott.

De akármit kívánt is Mrs. Cressler Laurával közölni, ezt négy szemközti együttlétükre tartogatta. Dearbornék háza elé érve, felküldte az inast, tudassa a cseléddel, hogy a hölgyeket ne várja estére, Cresslerék ugyanabban az uccában laktak, alig tíz percnyire Dearbornéktól, a két nővér és a nagynénjük tehát csak másnap reggel megy haza.

Mikor Mrs. Cressler otthonába megérkeztek, a hölgy forró teát és sandwichet javasolt a könyvtárszobában, mert útközben átfáztak. A többiek azonban holtfáradtan, inkább a lefekvésre szavaztak.

- Sose fáradj, Carrie - mondta Wess' néni; - le se tudnám nyelni a teát. A hátam csak úgy sajog, egyenesen ágyba fekszem.

Mrs. Cressler szobáikba vezette fel őket, Page és Mrs. Wessels közös szobát választottak és alighogy az ajtaja becsukódott, a kisleány már könnyített lelkén.

- Laura, úglátszik, helyes eljárásnak tekintik, hogy egész éjszaka ide-oda szaladgáljunk, mikor otthon senki sincs, csak a két cseléd, kiről azt se tudjuk, miféle. És az a Landry Court! Inkább útban van, minthogy segítene. És végül Laurával leül flörtölni. Sose láttam ilyet. Laura először Corthellel kezd ki, utána Landryval és legközelebb ki tudja kivel. Valósággal megbotránkoztat engem! Hogy felnőtt, nagy leány létére egyre csak flörtön járjon az esze és minden férfival, aki útjába kerül, azt hisse el, hogy ő a kiválasztott. Ez sehogy sem illik. És Landry - mintha bizony nem tudná, hogy egyéb dolgunk is van most, minthogy a napot lopjuk. Meg tudnám verni!

Laura már vetkőzött a ház frontján kijelölt szobában, mikor mrs. Cressler bekopogtatott hozzá.

- Pongyolát hoztam neked - mondta.

Vontatottan indult meg a két nő közt a társalgás, egy-egy odavetett mondattal, vagy megjegyzéssel.

A ház elcsöndesedett. A kettős ablakon át a jeges eső koppanása hallatszott az ablaküvegen.

- Milyen szép szoba ez - mondta Laura. - Majd én is ilyenformán rendezem be a vendégszobát, efféle fehér és arany hatással.

A kandallóban, melybe ép megérkezésük előtt gyújtottak be, pattogva égett a fahasáb. Laura egy karszéket tolt a tűz elébe és leült. Mrs. Cressler, fél karját a feje alá hajtva, az ágyon nyújtózott el.

- Nos, Laura - fogott végre szóba, - nagy újságot mondok. Azt hiszem, kedvesem, teljesen meghódítottál valakit...

- Én? - mondta hátrafordulva Laura, meglepetést tettetett, noha rögtön azt következtette, hogy mrs. Cressler Corthellre céloz.

- Azt a mr. Jadwint... aki az operában velünk volt.

Most már tényleg meg volt lepődve. Laura hirtelen felegyenesedett és csodálkozva meresztette szemét.

- Mr. Jadwint! - kiáltott, - hiszen öt percig sem beszéltem vele. Hiszen alig ismerem, tegnap találkoztunk először.

Mrs. Cressler azonban lehunyta szemét, a fejét rázta és egymásra szorította ajkait.

- Ez éppenséggel nem határoz, Laura. Csak bízd reám, észreveszem én, mikor bolondul bele a férfi a lányba.

- Ó, ön bizonyára téved, mrs. Cressler.

- Egyáltalán nem tévedek. Tizenöt éve ismerem már Curtis Jadwint... senki se jobban. Ő a Charlie legrégebb barátja, úgy olvasok a lelkében, akár egy könyvben. Én mondom neked, hogy örülten beléd szeretett.

- Nos, remélem, nem vallotta be önnek - kiáltott Laura, ki megfogadta magában, ha így állna a dolog, úgy a megsértett királynőt adja.

- Ó, dehogy. Csak az egész úton hazafelé... mert hazakísért, tudod... mindig csak rólad beszélt és amint én másra fordítottam a szót, már alig figyelt oda. Mindent tudni kívánt felőled... Ó, hiszen tudod, milyen fecsegő tud lenni a férfi. Azt mondta, hogy több eszed van, mint bármely leánynak, kivel eddig összekerült. Valóságos szépség vagy. Nem emlékszik, hogy náladnál szebb nőt látott volna.

Laura félrefordította a fejét és a tűz ellen az arcára szorította fél kezét. Nem felelt azonnal, csak nagysokára.

- És volt már ennek a mr. Jadwinnek felesége?

- Dehogy volt! Legényember és nagyon gazdag! Kénye-kedvére mindenestől megvehetne bennünket. Laura, drágám, nem hiszem, hogy elhamarkodva ítélném meg a dolgot. Nem annyira az tett reám benyomást, amit Curtis Jadwin mondott, hanem inkább az, amit *nem* mondott. Észrevettem. Mélyen elgondolkozott. A szívére tapintottál, Laura. Ezt biztosan

tudom. És Charlie azt mondta, hogy ma reggel is rögtön téged hozott szóba. Charlie felbosszant néha.

- Charlie? - ámult Laura.

- Persze, hogy ő. Felemlítettem neki Jadwint, mennyire meghódítottad, mire ez az ember kinevetett.

- Ő nem hitte el tehát...

- De igen... elhitte... Mikor végre rá tudtam venni, hogy komolyan foglalkozzék velem; eszébe juttattam, hogy Jadwin egész úton hazafelé mindig csak rólad beszélt.

Laura felhúzta fél lábát és meredten a tűzbe bámult. Hosszú ideig egyikük sem szólt.

Mrs. Cressler hirtelen megszólalt:

- Az a Sheldon Corthell igen kellemes embernek látszik, úgye?

- Igen - felelte Laura elgondolkozva, - igen kellemes ember.

- És amelletten igen tehetséges - folytatta Mrs. Cressler. - De valahogy nem az a benyomásom, hogy értékes ember is.

- Ó - mormolta Laura közönyösen, - ezt nem tudom.

- Úgy látom - folytatta rezignáltan Mrs. Cressler, - nagyon utánad vetette magát.

Laura válaszképpen csak vállat vont.

- Charlie nem szenvedheti - jelentette ki Mrs. Cressler. - Furcsa ügye, a férfiak milyen elfogultan ítélnék egymásról? Charlie mindig úgy beszél róla, mintha valami jobb fajta üveges lenne. Curtis Jadwin ellenben kedveli őt... úgylátszik... mi a véleményed róla, Laura... mi a véleményed Mr. Jadwinről?

- Nem is tudom - felelt eltűnődve a leány. - Erős embernek tartom, úgy értem, hogy *lelkileg* erősnek meg, hogy jóindulatú és... és nagylelkű ember lehet. Valahogy nem tartom olyan embernek, akit a nők kedvelni szoktak... De ezt csak úgy felteszem.

- Annál jobb - vágott vissza az idősebb nő. - Ki akarna ilyenféle emberhez feleségül menni? Az a Sheldon Corthell affajta ember. Csak egyet mondom neked, Laura és ha majd olyan idős leszel, mint én most, belátod, hogy igazat mondtam: az affajta férfiből, akit a *férfiak* - nem a nők - szeretnek, az affajta férfiből lesz a jó férfi.

Laura bólintott.

- Igen - felelt csöndesen, - azt hiszem, igazad van... Úgy mondom, hogy Jadwint jóindulatú, nagylelkű embernek tartod. És ezt jól mondom, mert ő nemcsak az, hanem könyörületes is! A nyugati oldalon, arra lent, vasárnapi iskolát tart fenn a misszió gyerekei számára és én igazán azt hiszem, hogy ez sokkal jobban érdekli őt, mint az összes üzletei. A legnagyobb vasárnapi iskolává akarja fejleszteni Chicagóban. Mondom neked, Laura - kiáltott Mrs. Cressler lelkesülten, - Jadwin *nagyszerű ember*. Nem akarom őt előtted agyba-főbe dicsérni, mert azt óhajtom, hogy megkedveljed. A legjóságosabb, legnemesebb lelkű emberek egyike - no, de ha majd megismered, magad is annak fogod tartani. Ő vállalta a templomi gyűjtést is...

- A Dr. Wendell templomában? - kérdezte Laura.

- Igen, ott - a második presbiteriánus templomban. És most ide hallgass, Laura, mondani akarok valamit. *J.* - mert mi Charlievel csak *J.*-nek szoktuk nevezni Jadwint - a multkor felemlítette, hogy a gyermekkórházban ő tart fenn egy kórtermet a vasárnapi iskolája gyere-

keinek. Azt mondta, hogy szeretné, ha az ügy iránt mások is érdeklődnének, így hát gyűjtést akar indítani. Azt mondta, hogy a befolyó összeg kétszeresével fog hozzájárulni - azaz, ha kétezer dollár befolyik, ő négyezret ad; - érted? Így hát én, meg Charlie megbeszéltük Gretryékkal, hogy műkedvelői előadást rendezünk jótékony célra és annyi pénzt összeszedünk, amennyit lehet. J. igen jó eszmének tartja ezt és - itt jön a csattanó!... hazajövet megbeszéltük a kocsiiban és J. azt a kérdést tette fel, vajjon miss Dearborn nem vállalna-e szerepet? És mi most már mindenáron el akarunk téged kaparintani. Hiszen tudod, hogy te nagyszerűen értesz ilyesmihez. Ma még nem kell határoznod. Aludjál rá egyet. J. örülten szeretné, ha vállalkoznál.

- Nagyon szívesen megtenném - felelt Laura, - de meg kell gondolnom - egy egész házat be rendezni oly sok dologgal jár, hogy esetleg nem érek rá. De mindenesetre tudatni fogom önnel.

Mrs. Cressler most részletesen megvitatta a tervbevetett színelőadást Laurával, Landry Court is résztvesz benne és Laurára hárult az egész feladat, hogy Sheldon Corthellt is rábírja egy szerep vállalására. Kiderült, hogy Page már megígérte közreműködését: Laurának eszébe jutott, hogy már hallotta is említeni. A terv azonban most még annyira kezdetleges volt, hogy bővebben nem lehetett megvitatni és ezzel a társalgás kiinduló pontjára tért vissza.

- Tudja kérem - jegyezte meg Laura válaszképpen, mikor mrs. Cressler J.-nek az üzleti tehetségét és rátermetségét magasztalta, - hiszen még a hírért sem hallottam addig, amíg ön vele együtt a páholyába meg nem hívott bennünket. Semmit sem mondhatok hát róla.

De mrs. Cressler azonnal felvilágosítással szolgált. Curtis Jadwin ma körülbelül harmincöt éves és egy fillérenyi vagyon nélkül kezdte pályáját! *Michigan* államban született. Szülei egyszerű gazdálkodók, sem több, sem kevesebb, mint amolyan szívós, becsületes paraszti népség, ki az ekevas mellett kereste meg a kenyerét. Curtis iskolai műveltsége igen hiányos, mert arról a szándékáról, hogy a felső iskolát látogassa, le kellett mondania, mert véletlenül sikerült egy bérkocsitulajdonossal üzleti összeköttetésbe lépnie. Idővel ő vette át az üzletet és kibővítette azt. Ekkor Chicagóban egy adósa, készpénzfizetés fejében egy csomó háztelket ajánlott fel neki. És így került Chicagóba. Amint a város terjedelemben növekedett, természetesen az ingatlanának értéke szintén növekedett. Erre eladta telkeit és az árán más ingatlant szerzett, azon túladdott és mást vett és így tovább, addig-addig, míg a város legértékesebb üzleti telkei az ő kezébe kerültek. Pusztán bérbeadott telkei révén Isten tudja hány ezer dollár évi jövedelemre tett szert. Chicagónak egyik legnagyobb telektulajdonosa. De most már nem üzérkedett. Ingatlantulajdona annyira megnövekedett, hogy annak kezelése már minden idejét lefoglalta. A *Rookery*-ben irodát tartott és minthogy ezzel a Tőzsde épületének tőzomszédja lett, itt-ott kissé belekóstolt ő is a búzaspekulációba. De elvben ellenzi a spekulációt, nem oly határozottan ugyan, mint Charlie. Eddig még nem nősült. Voltak ugyan ügyei. Ó igen, egykettő - ez természetes. De semmi komoly dolog, mindössze, úgylátszik, nem talált rá a nekivaló leányra.

Az idő későre járt. Mrs. Cressler végre távozni készült.

- Szent Isten, Laura, nézd csak az órát! Ilyen soká fent virrasztottál, mikor pedig majd leragad a szemed!

A küszöbön megállt és hátraszólt:

- Tedd lehetővé, édes és vegyél részt az előadáson. J. megígértette velem, hogy ráveszlek.

- Azt hiszem, nyélbe tudom ütni - felelt Laura. - De előbb be kell várnom, az új „regime”, azaz a háztartásunk, hogyan indul meg.

HARMADIK FEJEZET

Hétfőn reggel, körülbelül egy hónappal ezután, Curtis Jadwin lejött irodájából a Rookery épületében és délnek fordulva, a *Gretry, Converse és Tsa* bizományi közvetítő cég irodája felé tartott, mely csak néhány lépésnyi távolságra a tőzsde épületében nyert elhelyezést.

Enyhe, napsütéses idő volt. La Salle Street-en csak úgy nyüzsgött az élet.

Az egész környék élete mintha e ponton, a tőzsde bejárója előtt verődne össze, a kétféle áramlat, mely gyorsan La Salle Street és Jackson Street irányába tartott és melyet ama másik mellékáram táplált és általa tápláltatott, amely Fifth Avenuen Clarke és Dearborn Streeten át ömlött befelé, itt e ponton találkozott, jövet is, menet is.

Jadwin már sokszor megfigyelte ezt a jelenetet és noha nem volt ép képzeletdús ember, már régóta az a felfogása alakult ki, hogy a tőzsde épületéből valami hatalmas, ellenállhatatlan erő a markában tartja az ucca hullámzását és hol magához vonzza, hol kilöki.

Odabent óriási víztölcsér, bömbölő vízforgatag örvénylett és dörgött egyre, magába szívta a város életárját, úgy magába szívta, mint valami óriási méretű csatornanyílás torka a kloaka szennyárját.

Igy ment ez nap-nap után. Végnélkül, szüntelen tartó, hatalmas, dörgő áramlással. És amilyen rémes volt az örvény középpontjában a forgatag, a szélén már annál símábban, csalogatóbban, andalítóbban kavargott, folyása olyan szelíd, hogy szinte örömmel bízhatja reá magát az ember és teljesen veszélytelenül követheti csábítását.

De ez a körzet nem szorítkozott csupán a város területére. Egész Északkeleten, a búza világának egész középpontjában, érezhető volt a chicagói gabonatőzsde örvénylő forgataga.

Ám a távolba való kihatása sem volt kevésbé félelmetes. Egy-egy hirtelen örvénylésre, mely a tőzsde központjából indult ki, az európai kontinensen egy tucat tőzsdén pánikszerű riadalom támadt, az óvilág egy tucat bankháza, mely oly szilárd alapon állónak tetszett, akár az Alpések hegyláncja, egyszerre megingott, megremegett. A belső örvénykör egy-egy váratlan szeszélyes hullámzására a messze távolban valami vízlevezető csatorna hirtelen kiszáradt és az éhínség fojtogatását egyaránt megérezte északi Olaszország szőlőművelője és a porosz köszénbányák bányamunkása. Vagy egy-egy csatornája megtelt és erre a mongol síkság éhező muzsikja és a Ganges vízválasztójának éhségtől kiaszott kulija egyszerre jóllakott és hálaáldozatot mutatott be az ikon és a bálvány előtt.

Ott, az ország kellős közepén, ama szárazföld központján, mely az ó és az új világ tengerei közt fekszik, az üzleti világ szívének kellős közepén, ott zuhogott és kavargott a tőzsde. Úgy tetszett, mintha a *búza*, a nemzetek e táplálója, amint egy gigászi és méltóságteljes áramlatban nyugatról keletnek hömpölygött és itt útjában akadályra talált, mint egy második Niagara hirtelen rémes dühkitöréssel, az őserő kaotikus görcsrohamában, mint a földrengés és a lavinaomlás édestestvére, félelmetes haragra lobbanva, amiért valami nyomorúságos emberi poronty hömpölygésének útját állani merészelte.

Nem csoda tehát, hogy Cressler azon az eszmén, hogy a búzát cornerrel meg lehessen fékezni, csak nevetni tudott. És most is, amint Jadwin a Jackson Streeten átvágott, hogy ügynökének a tőzsdeépület földszintjén levő irodáját felkeresse, megfigyelte azt a folytonos le s fel hullámzást, mely a kijárókból kifelé áradt és arra a hatalmas búzafolyamra emlékezett, mely *Iowa* és *Dakota* tornyaiból és ranchóiból fakad, hogy itt hömpölyöggjön keresztül, útban Európa gőzmalmai és pékboltjai felé!

- Mégis csak van abban valami, amit Charlie mondani szokott - mondta magában. - Hogy *ezt itt* - cornerrel meg lehessen fékezni - én Istenem!

A *Gretry, Converse és Tsa* volt az a bizományi cég, mely a Jadwin nagyritkán adódott spekulációs kísérletezését lebonyolította. Converse már rég meghalt ugyan, de a cég most is eredeti nevén szerepelt. A kereskedelmi tanács listáján bejegyzett egyik legrégebb és legtekintélyesebb kereskedőcég volt. Konzervatív ügykezelés hírében állt és inkább a „Medve” (a *bessz* jelképe), mint a „Bika” (a *hossz* jelképe) érdekeltségét képviselte. Dúsgazdag és roppant befolyásos volt. Ellensége a vidéki vásárló ügyfelek, aféle apró kalandorok szaporodásának, mert jól tudta, hogy legelsőeknek ezek buknak meg egy tőzsdekrach alkalmával, miután nem tudják az árkülönbözetet fedezni és így ügynökeikre hárul, hogy szerencsétlen ügyleteiket lebonyolítsák. A nagyszabású, nagyhatalmú Medvéket pártolta inkább, azokat az erős markolású, félelmetes agyaráú Medvéket, melyek a legerősebb Bikát is le tudták teperni. Ilyképpen a cég egyáltalán nem vette számba az „outsidert” - a „publikumot”, - a báránykákat.

A *Bárányok!* afféle félénk, ártatlan, tehetetlen jószágok, melyek itt La Salle Streetben úgy festettek, akár a párduc ketrecében a kölyökkutya.

A Bárányok, kiket sem a Bika, sem a Medve arra sem méltatott, hogy létezésükről tudomást vegyen, akiket azonban közös viaskodásukban szarvval és agyarral, pusztán egymásba gabalyodott testük súlyával agyonlapított.

Jadwin nem ment be azonnal Gretry magánirodájába, hanem a tőzsde épületének főbejáratán át nyitott be oda.

Nem tudta mi okból hívatta őt Gretry oly sürgősen, aznap reggelre az irodába, de mielőtt beszélne vele, meg akarta tudni a búza aznapi árfolyamát. Az ajtóval szemben a falon nagy tábla függött, rajta odaírt számrovatok.

Miután feljegyezte, hogy a búza 94-en áll, Jadwin eltávozott, jólesett a terem lehangoló légköréből kimenekülni.

Gretry bent volt az irodában, Jadwint rögtön bebocsátották hozzá. Gretry hatalmas testű, barátságos nézésű férfi volt, olyan bamba, akár az ökör. Ő és Jadwin bizalmas barátságot tartottak. Jóformán ugyanegy időben jöttek Chicagóba, együtt emelkedtek tekintélyes, gazdag emberekké.

- Hallod-e - kezdte Jadwin, - az előbb a külső teremben egy öregembert láttam, ki Hargusra emlékeztetett. Emlékszel, úgye, arra a nagy kötésre, melyet még halála előtt nyélbe akart ütni. Ó mennyi ideje is annak? Isten bizony, lehet már tizenöt, sőt húsz esztendeje.

Arra a nagy kötésre, melyről Jadwin említést tett, a Kereskedelmi Tanácsban mint legendás műveletre emlékeztek. - Afféle *mammut corner* volt szeptemberi búzában, ennek a bizonyos milliomos Hargusnak a manipulációja, ki megháromszorozta vele a vagyonát, de alig egy évvel utána, társának ármánykodása folytán, az utolsó centig elvesztette ismét.

Hosszú csönd támadt. Végre Gretry szólalt meg élénken.

- Nézd, ez az, amiről beszélni óhajtottam veled. - Halkított hangon így folytatta: - Tudod, hogy Párizsban levelezőt tartok - a többi bizományos is tart - és nem csinálunk abból titkot, hogy ki ez a levelező. Én azonban egy speciális embert alkalmaztam ott már hat hónapja, egész csöndben. *Neked* elárulom, hogy az amerikai követségnek egyik számottevő tagja. Nos, itt-ott olyan híreket juttat el hozzám, melyeket a riporterek „bizalmas híreknek” szoktak nevezni... Nézd csak, ez itt ép most érkezett.

Táviratot vett fel az íróasztalról és felolvasta:

- *Utca - főhadiszállás - változtatások - szervezeti - együttműködő - egy hónapon belül* - ennek az az értelme - tette utána, - ép most betűztem ki - ezzel Jadwinnek egy papírlapot nyújtott át, melyre a következő szavak voltak felírva: - *Az idegen gabonára, kirovandó óriási behozatali vámról szóló törvényjavaslatot egy hónapon belül nyújtják be a francia kamaránál.* - Megértetted? - kérdezte Gretry, amint a papírlapot visszavette Jadwintól. - Nem felejtetted el? - Ezzel összesodorta a papírost és a kandallóban gondosan elégette.

- No, most - vette fel újra a szót - érted-e már? Itt csak kettőnkéről lehet szó... úgy hiszem, alaposan el tudunk a *Porteous* klikkel bánni!

- Hm! - mormolta meglepődve Jadwin. - Bizonyos, hogy *ezzel* befolyásolhatjuk a helyzetet. De, hogy az igazat megvalljam, Sam, az utolsó kis üzletkötésem óta már úgy határoztam, hogy a spekulációtól távontartom magam. Ha az ember ebbe a játékba belefog, mind jobban és jobban belegabalyodik és egyszer csak arra eszmél rá, hogy nem tud belőle kimászni... és *alámerül*. Én nem akarok már pénzt szerezni, Sam. Szereztem már egy kis vagyont és mielőtt megöregszem, élvezni is szeretném.

- De az Isten áldjon meg, J. - tiltakozott Gretry. - hiszen itt nincs spekulációról szó. Magad is meggyőződhetél, milyen biztos a dolog. Nem vagyok én effajta üzletekben újonc, mi? Elismered ugye, hogy érték hozzá valamicskét? Mondom neked, J., hogy ez valósággal talált pénz. Az az ember, aki erre a hírre eladja a búzáját, mintha már zsebre is vágta volna a nyereséget. Most itt az alkalom, hogy pompás bessz-üzletet kössünk. Amint ennek a dolognak odafönt az emeleten híre megy, rögtön lefelé, lefelé zuhan a búza ára. *Porteous* és az emberei sem tudják majd feltartóztatni, még ha egyenesen a csőddel szállnak is szembe.

- Ezt tudom, Sam - felelt Jadwin, - de engem nem az aggaszt, hogy nem akarnék spekulálni, hanem az, hogy nagyonis *belemelegszem*. Ezért mondtam hát, hogy inkább távol tartom magam. Nem annyira a nyereség csábít, mint a játékszenvedély. Ha fél ujjal hozzányúlok, mindig többet, többet akarok majd reszkírozni, addig-addig, míg nem tétre játszom és akkor lehet, nemhogy *én* vágnám zsebre, de a tét nyel el engem! Nézd csak, Sam, mikor megmondtad nekem, hogy az a züllött roncs, aki sandwichet majszol odakint, Hargus, az egykori pénzkirály, szinte végigfutott rajtam a hideg.

- De csak a lábaddban érezted - vágta vissza Gretry. - Hiszen nem kívánom tőled, hogy az egész vagyonodat kockáztasd, de még az ötödrészt, a huszadrészt se! Ne légy számár, J.! A mi cégünk konzervatív cég-e vagy nem az? A levegőbe beszélek-e én most? Ide hallgass! Engedd, hogy egymillió bushelt adjak el neked. Igen, tudom, hogy ekkora tételre még nem kaptam tőled megbízást. De *ezúttal* alaposan neki akarok látni, fejjel nekimegyek azoknak a *Porteous* Bikáknak és egyenesen kiemelem őket a nyeregből. Mára megkapjuk a terményjelentéseket és ha a látható készlet tényleg akkora, mint ahogy *hiszem*, az árhullámozás úgy megindul, hogy az egész piac meginog. Én erre a lehető legjobb árban eladok neked egymillió bushelt és te májusig ráérsz az árcsökkenést fedezni.

Jadwin habozott. Akaratlanul is úgy érezte, hogy itt van előtte a Szerencse. Ám a hatodik érzéke, az a meghatározhatatlan ösztön, melyről csak a vérbeli spekuláns tud, ismét óva intette őt. Üzleti pályája folyamán már ismételten az az intuíció, az a sejtelmes, homályos figyelmeztetés, az az előérzet fogta el, hogy meg kell az *Alkalmat* ragadnia, mert különben a *Szerencse*, mely eddig hűséges kísérője volt, elhagyja őt, mintha a levegőben egy új elemet érezne lebegni, egy új erő megnyilatkozását érezné. A Szerencse volt, ez a nagyhatalom, a mindenható istennő, mely a láthatatlan távolból egyszerre feléje hajolt és ragyogó szárnyait bontogatva, ép a feje felett röpült.

- Ezt a dolgot olyan óvatosan kellene kezelni, akár a törékeny üveget - jegyezte meg elgondolkozva a bizományos. - Az ilyen tipp huszonnégy órán belül mulhatatlanul kiszivárog, nincs hát vesztegetni való időnk, nem úgy akarom én az árat letörni, hogy egyszerre a piacra dobok egymillió bushelt. Nos - kiáltott hirtelen és egyenesen Jadwin elébe állt - belemegyünk? Ha a szokásos szerencséd cserben nem hagy, J., úgy most itt az alkalom egy nagy coupra!

Jadwin nevetett.

- Sam - mondta, - tudod mit, fej vagy írás!

- Ugyan no - tiltakozott a bizományos, majd hirtelen elfogta a játékos ösztöne, melyet egy életen át e helyen tartózkodás nagygyá nevelt benne és így kiáltott:

- Helyes. Dobj fel egy ezüstpénzt. De meg kell ígéred, hogy aszerint igazodol. Ha fej, akkor belemégy, ha írás, akkor nem mégy bele, megígéred?

- Ó nem tudom biztosan - felelt Jadwin, kit ez a bohó játék mulattatott. De mialatt a féldolláros ezüstpénzt a hüvelykujja körmén lóbálta, egyszerre biztosan előre tudta, hogy fejjel fölfelé esik le. Feldobta a levegőbe és egyre csak ezt ismételte magában: - Fejjel esik le. Lehetetlen, hogy másképp essék. *Tudom*, hogy fej lesz.

Az ezüstpénz természetesen fejjel fölfelé esett le.

- All right! - mondta Jadwin. - Belemegyek.

- Egemillió bushelig?

- Igen, egymillióig. Mennyit igényelsz árkülönbözet címén?

Gretry egy levélboríték hátán egy percig számíthatott.

- Ötvenezer dollárt - jelentette végül.

Jadwin az íróasztal sarkán csekket írt az összegről, majd egy percre a szeme elé tartotta.

- Isten veled - aposztrofálta a papírlapot. - Isten veled. Sohase látlak viszont többé!

Gretry ezúttal nem nevetett.

- Huh! - morgott. - Egy hónapon belül egy kalapba valót szedsz össze belőle!

*

Ugyanaznap, reggeli kilenc óra tájt, Landry Court is megjelent a tőzsdén. A *Gretry*, *Converse* és *Tsa* irodájából jött ki, ahol a többi tőzsdeügynökkel együtt ő is átvette a napi utasításokat.

A csarnok lassankint megtelt. A ráccsal elkerített térségen, ahol a távirófelszerelés volt elhelyezve, kettesével érkeztek az alkalmazottak. Csak egynéhány látott azonnal munkához, itt-ott egyet-egyét csettentett a készülék, mint a szorgalmas tücsök, mely társait megelőzve, cirpelni kezd.

A földszinti folyosóról a délnek fekvő ajtókon át az üzerek jöttek nagyobb csoportokban. A lábak topogása visszaverődött a magas, boltíves mennyezetről.

Az üzerek csoportja lassankint a rozsz- és búzatőzsde előtt sorakozott fel. A búzatőzsdehez vezető lépcső tetején két férfi, az egyik selyemsapkával kopasz fején, suttogva komoly eszmecserét folytatott.

Winston, egy szélesvállú, hatalmas testalkatú, öblös hangú, harmincöt éves férfi, ki Landryval együtt a *Gretry és Converse* cég megbízottja volt, odajött most a fiatalemberhez és köszöntést mellőzve, lassan, megfontoltan ezt kérdezte:

- Mi igaz ebből az állítólagos török-angol konfliktusból?

De mielőtt Landry válaszolhatott volna, Gretryék egy harmadik megbízottja is hozzájuk csatlakozott. Rusbridge nevű, sovány, feketehajú fiatalember volt, mélyenfekvő szemeiből állandóan izgatottság csillogott.

- Azt mondom, hogy van ebben valami, van ebben valami! - kiáltotta.

- Honnan tudja? - kérdezte Landry.

- Ó, mindenütt azt beszélnek. - Rusbridge karjával bizonytalan irányba mutatott. - Hirsch, úgylátszik, a legjobban értesült. - Úgylátszik, arról van szó, hogy a középtengeri flottát mozgósítsák. Huncut legyek, ha meg tudom mondani, igaz-e.

- Megkérdezhetné az *Inter-Ocean* tudósítóját, az bizonyosan tudja. Reggel is itt ólálkodott, vagy pedig az Associated Press-nek meneszthetne egy sürgönyt - indítványozta Landry. - Az irodában egy szót sem szóltak róla.

- Ó, az Associated. Hiszen *ezek* mindent tudnak, vagy nem? - gúnyolódott Winston. - Én már felhívtam őket, „nincsenek abban a helyzetben, hogy a hírt megerősítsék.” Mindig így tesznek, akár egy félmilliót költhet rá az ember évenként az ügynökségekre és a külföldi hírszolgálat tudósítóira, mégis itt tudódik ki a csarnokban minden legelőbb.

- Fogadok, hogy arról a Higgins basa ügyről van szó - jegyezte meg a szemét villogtatva Rusbridge.

- Hallottam róla valamit ma reggel - mondta Landry, - de csak annyit, hogy...

- Ott van ni! Nem megmondtam? - vágott a szavába Rusbridge - megmondtam, hogy mindenütt arról beszélnek. Nem füstöl a kémény hiába. Csöppet se csodálkoznék, ha délig távirat érkezne, hogy a brit hadügyminisztérium elküldte az ultimátumot.

Magától értetődik, hogy néhány perccel később már Winston, ki a rozspiac lépcsőjén foglalt állást, egy bizonyos ügynöktől azt hallotta (ki viszont egy barátjától tudta, aki ép akkor vette hírül egy más valakitől sürgönyileg), hogy a brit hadügyi államtitkár már megküldte a portának az ultimátumot és hogy a diplomáciai viszony Anglia és Törökország közt megszakadt.

Még egy perc és az egész csarnokban egyébről sem beszéltek már, minden csoportból ki-kihallott: - Elfoglalták a vámházat. - Ultimátum. - Keleti kérdés. - A Higgins basa incidens... Ez lett a nap legnevezetesebb híre.

Ezalatt már fél tízre járt az idő. A *Western Union* pultjairól szakadatlanul hangzott a tömeges távirókészülékek kattogása csikorgó staccatóban. Az üzerek tömege a tőzsde előtt csoportosult és minden pillanatban a sok emberi hang zúgása tört fel onnan és mint a dagadó ár, terült el a levegőben.

E percben, ahogy Landry a búzatőzsde szélén állva, a látogatók számára fenntartott karzat alatt levő telefonfülke felé pillantott, mr. Cressler csontos, hajlott alakját pillantotta meg - ki, noha spekulációban sohasem vett részt, rendszeresen minden reggel megjelent a tőzsde csarnokában. Cressler az épület frontján levő egyik ablakhoz tartott. Zsebe búzával volt tele, melyet egy mintazacskóból ürített ki. Kinyitotta az ablakot és a párkányra szórta ki a búzát, majd soká érdeklődéssel nézte a számtalan galamb káprázatos röpködését, mely az ablakpárkányra telepedett le és a sárga csőre apró, ideges, kényeskedő csipegetésével szedegette fel a búzaszemet.

Landry a számlap alatt elhelyezett órára vetett egy pillantást. Huszonöt perccel múlt kilenc. Szokásos helyén a búzatőzsdéhez vezető lépcső legfelső fokán foglalt állást. A helyiség

egészen megtelt emberekkel. Landry alatt és kétoldalt tőle az üzerek, ügynökök és bizománnyosok, Hirsch, Semple, Kelly, Winston és Rusbridge; a félelmetes Leaycrafttól, ki csak magának vásárolt, azt tartották, hogy az összes tőzsdelátogatók közül ő tartja kezében - *májusi búzában* - a legnagyobb rendelést; a jelentéktelen Grossmann, egy flanelinges zsidó, kinek a kiabálását senki sem kísérte figyelemmel; Fairchild, Paterson és Goodlock, az elválaszthatatlan trió, ki a *Porteous*-bandát képviselte; csendes, komoly ember mind a három, kinek csak egy szavába került, hogy ott álltőhelyében milliós bushel búzaüzletet bonyolítson le. A legcsekélyebb neszre felfülett és fürkésző pillantással a vetélytársa arckifejezését kémlelte, csupa idegesség, pattanásig felfokozott feszültség, egy szemrebbenésre arra készen állva, hogy egy-egy védtelen pontra könyörtelenül lecsapjon.

Winston a hátára kulcsolta kezét és mereven, mint valami szobor, egy helyben állt, de természetellenesen éber szemét le nem vette Kellyről, kiről megsejtette, hogy valami „furcsa ügyletben” mesterkedik. A Porteous-féle trió - Fairchild, Paterson és Goodlock - a megtámadhatatlanok, meg nem félemlíthetők, jóformán hátat fordítva a sokaságnak, egymásközt nevetgéltek és beszélgettek. A hivatalos árkikiáltó felmászott az emelvény kis ketrecébe és becsapta ajtaját maga mögött. A telefonfülkékből hosszan, muzsikásan a csengő csilingelt.

És ez a sokféle hang, a távíró kattogása, az üzerek és a megbízottak kiabálása, az emberi lábak százainak csoszogása és topogása, a telefonjelzők berregése felcsapott a kavargó légből, hogy odafent egyetlen, hatalmas hangba tömörüljön.

A búzatőzsdén immár fékevesztetten harsant fel egyre-másra a kínálat, mint az előőrsök vonalából eldördülő egy-egy lövés.

Grossmann kezét kinyújtva, elkiáltotta magát:

- *Adok májusra huszonötöt kilencvenöt és egynyolcadon.*

Míg Kelly és Semple jóformán egyszerre kiáltották:

- *Veszek májusra hetven-nyolcadon!*

A hivatalos árkikiáltó jól előre hajolt, hogy az első árjegyzést meghallja, de ezalatt félszeme ott volt a terem végében függő óralapon.

Ekkor, a csarnok hullámzó crescendóját kettévágva, hirtelen a gong ütése hangzott fel. Pillanat alatt fékevesztett kavardás támadt. Eszeveszett gesztussal karok lódultak felfelé és az egymáshoz zsúfolt fejek felett, előre feszített nyakkal, mohón, temérdek kéz nyúlt felfelé. Minden artikulált kifejezés belevesztett abba a hangkitörésbe, melyet az üzerek nekirohanása támasztott. Egymást taszigálták, egymás felé törekedtek, topogtak, dobogtak és teljes erővel rohamra indultak. Mihamar a nagy számlapon odafönt a jelzőkéz megmozdult, megremegett, majd mintha valami feltörő vihar lehellete hajtáná, a kör fokai közt forogni kezdett. Megmegállt, habozott, utóbb végre teljesen megállt és abban a pillanatban kattogva adták le az egész épületben a hírt, (az Atlanti óceán partjától a Pacific vonaláig, Mackinactól Mexikóig), hogy a chicagói piac némi áremelkedést mutatott és hogy a májusi búza, mely előző nap *kilencvenhárom és háromnyolcadon* zárult, aznap reggel *kilencvennégy és félen* indult.

Az áringadozás legcsekélyebb jelére Grossmann a dárda hajító gesztusával, egyre azzal a jajveszékelő hanggal ezt kiabálta:

- *Adok májusra huszonötöt kilencvenöt és egynegyedért.*

Az öt ujját szétterpesztette, hogy a megbízatása, azaz az ötezer bushel tétel mennyiséget jelezze, melyet eladni akart.

Ekkor történt, hogy a *Gretry-Converse* ügynökeire csak úgy zuhogott az eladási megbízás. Sőt más házak - a *Teller és West, Burbank et Comp., Mattieson és Knight* cégek ügynökei is hasonló megbízást kaptak. Ez a tünet megmagyarázhatatlan volt, megzavaróan hatott. Mikor ilyen hatalmas „Bika klikk” uralja az üzletet, és mikor a piac mindenképp tartottnak mutatkozik, vajjon ki lehet az, aki rövid lejáratú eladásra vállalkozik? Többek közt Landry is megkapta az eladási utasítást. A parancs úgy szólt, hogy a kilencvennégyest meghaladó árfolyamon dobjon piacra háromszázezer bushel búzát. Le nem vette szemét Leaycraftról, biztos volt benne, hogy az árat felszökteti. De véletlenül úgy esett, hogy nem Leaycraft verte fel, hanem a Porteous trió. A tömeg közepén állva, Paterson hirtelen kinyújtotta kezét, majd a levegőt markolva, visszahúzta ismét - ez a *vevő* szokásos gesztusa.

- Egynyolcadot adok májusra!

Landry perc alatt ott termett mellette.

Hús hang ordította: - Adok, adok - és kinyújtott karral ugyanannyi ügynök feléje rohant, ám Landry valamennyit megelőzte, úgy nekirohant Paterson-nek, hogy majdnem a terem szélére lódította.

- Adok, adok!

Paterson bólintott és mialatt Landry jegyzékbe vette az ügyletet, a számlapon a jelző kéz előre mutatott, majd szilárdan megállapodott.

Ezután már ellanyhult a forgalom. Az üzlet pangott. Fokonkint engedett a megnyitás feszültsége. Landry azonban nem kötött le tíz tételnél többet Paterson-nek. Az az érzése volt, hogy később újra áremelkedés áll be.

Időről-időre Grossmann panaszos hangja szólalt meg, de annyiba se vették, hogy oda-hallgassanak, a Porteous-trió és Leaycraft szilárdan tartották az árat, de úgy látszott, nem hajlandók azt feljebb verni. Öt percig egyetlen egy üzletet sem kötöttek. A tőzsde a *látható készletről* szóló jelentéseket várta.

És e pillanatnyi pangás tartama alatt az a hülye mese is hitelt veszített, hogy Anglia a portának ultimátumot küldött volna. Époly megmagyarázhatatlanul és olyan gyorsan, ahogy keletkezett a hirtelen hír, el is tűnt ismét. Egyhangúlag nevetséges kitalálásnak minősítették. Hogy Anglia Törökországnak hadat üzen! Miféle vicc ez? Ki volt az a veszett bolond, aki ezt az elkoptatott, háborús rémmesét elsőnek terjesztette? Ám mind amellet az előnyös reakció nem állt be, általános volt a vélemény, hogy Leaycraft és a Porteous-csoport támogatta a piac szilárdságát. És az ultimátumról szóló mese helyében lassankint az a vélemény hódított tért, hogy a várt jelentés a készletről inkább csökkenést mutat fel és jóformán bizonyosra vehető az emelkedő árfolyam.

Landry úgy látta, hogy aznapra észszerűen már nem várhat kilencvennégy és egynyolcadnál magasabb árat, elkezdte hát az eladási megbízását lebonyolítani. Apránként eladta a búzát, már csak egy nagyobb tétele maradt. Erre egy csapásra és minden elképzelhető ok nélkül, általános üvöltés és riadalomtól kísérve, a búza ára hirtelen kilencvennégy és negyedre szökött fel és mielőtt a tömeg még észbekapott, már újabb nyolcaddal, majd egynegyeddel, utóbb ötnyolcadra felment.

Kétségtelen, hogy a „Látható Készlet Jelentése” nyomán, noha még nem volt kifüggesztve, de ez a hirtelen riadalom arra vallott, hogy a kifüggesztés küszöbön áll, még pedig hossz irányban, néhány perccel később kijött a jelentés és az eredmény jóformán mindenkit meglepett. Senkisép képzelte, hogy a készlet ily bőséges, minden igényt kielégítő legyen. Az üzlet tüstént reagált. Súlyosan zúdult be a búza. Hirsch, Kelly, Grossmann, Leaycraft, a rendíthetlen

Winston és az ideges Rusbridge keményen dolgozott. Az árfolyam hanyatlani kezdett. Egyszerre letört. A nagy számlapon a jelzőkéz kilencvenhárom és két nyolcadra lefutott.

Landry magánkívül volt. Ezt nem látta előre. Azon az átkozott készleten nem lehetett eligazodni. Még ötvenegy bushelt kellett volna elhelyeznie. Most már senkisémmel mondhatta meg, az ár hova zuhan le. Gyorsan, alaposan cselekednie kell. A Porteous csoport felé tört magának utat és a kis zsidó feje felett, ki útját állta, majdhogy a Paterson arcába nem lökte a kezét.

- Adok ötvenezret, májusra *hét-nyolcadon!*...

Ez volt az utolsó érthetetlen eladási megbízása.

Paterson a fejét rázta.

- Adok ötvenet, májusra *háromnegyeden!*

Ösztöne egyszerre azt súgta Landrynak, hogy újabb árzuhanás következik. Már szinte ott lebegett körülötte a levegőben. Szinte fizikailag érezni vélte a búza újabb lavinájának a nyomását, mely az árat letöri. Kétségbeesetten vállon ragadta Patersont.

- Adok ötvenet májusra *ötnyolcadon!*

- Veszek! - ordította amaz, mintha kihívásra felelne.

A zenebona és árzuhanás közepette a Szerencse aranyos istennője, csillogó szárnyait bontogatva, elröpült felettük és alighogy Gretry irodájában a telefon az árzuhanást jelezte, Landry megbízólevelén már ott szerepelt Curtis Jadwin kötelezettsége, hogy május utolsó napján egymillió bushel búzát szállít a tőzsde *Nagy Bikájának* megbízottjai kezéhez. Ezt a tömeg is számításba vette. Csak a makacs Grossmann állt ott, mint egy eszme által hipnotizáltan a szokott helyén, a terem felső végén és kétségbeesett taglejtéssel ugyanazt a siralmas kiáltást hallatta:

- Adok huszonötöt májusra kilencvenöt és háromnegyedért!

Senkisémmel hallgatott rá; az üzérek, egymás arcát figyelve, várakozásteljesen még ott késlekedtek, de nem tudták mire is várnak tulajdonképpen. Nem akartak még a teremből eltávozni, nehogy amint hátat fordítanak neki, valami hirtelen fordulat meglepetése érje őket.

- Adok ötöt májusra *egnyolcadért!*

- Adok huszat májusra *egyegyedért!*

- Veszek májusra *egnyolcadért!*

Pillanatnyilag újra megkezdődött a kiabálás. Ekkor a gong szólalt meg hirtelen.

Az aznapi hadjárat véget ért. Elmúlt két óra. A nagy számlapon a kéz - mint valami őrszem - a *kilencvenhármast* számon megállt. Most már csak holnap reggel indul meg újra a nagy fürgeteg, az a hatalmas erő, mely a mag Niagaráját a markában tartotta, hogy bömbölve útnak engedje.

NEGYEDIK FEJEZET

Cresslerék házában fogadótermében kis társaság gyűlt egybe - Laura és Page Dearborn, Mrs. Wessels, Mrs. Cressler és a kis Miss Gretry.

Curtis Jadwin és Cressler, a házigazda, a kandalló előtt szivarozott, Landry Court a dívánon izgett-mozgott, színleg a kis Gretry leány beszédére figyelt, ki véget nem érő históriákat adott elő egy látogatásáról bizonyos dúsgazdag rokonánál, annak Wisconsinban levő nyári rezidenciájában.

Sheldon Corthell, estélyi öltözetben, kialudt szivarral a kezében, Laurával és Mrs. Cresslerrel a tavaszi tárlatot vitatta meg; Page csüggedten hallgatta őket. Wess' néni egy családi arcképes albumban lapozott és összeszámolta benne a Mrs. Cresslerről készített fényképeket.

Feketekávét adtak körül. Az összejövetelre annak a színelőadásnak harmadik próbája adott alkalmat, melyet Mr. Jadwin missziós gyerekei javára terveztek. Mrs. Cressler vendégül látta ebédre a résztvevőket. Jelenleg mindenki a rendező megérkezését várta, ki rendszerint megkésétt.

Cressler levágta egy friss szivar végét, majd Jadwinhez fordulva megjegyezte:

- Úgy hallottam, hogy maga Leaycraft majdnem tizenötezret veszített.

A Jadwin-féle kötésre célzott májusi búzában, melyet előző héten bonyolítottak le.

- Nem gratulálok neked - folytatta Cressler. - Ami azt illeti, szívesebben veszem, ha veszítesz, minthogy nyertél, mert akkor alaposan elment volna a kedved a tőzsdétől. De most felbuzdultál. Tudom én ezt - Istenem! - hogyan tudnám. Magamnak is részem volt benne. Tudom, hogyan sodródik bele az ember ebbe a spekulációs játékba.

- De Charlie, hiszen ez nem volt *spekuláció* - vágott a szavába Jadwin. - Biztos dolog volt. Ha megtudom, hogy egy bizonyos ingatlan az ára fel fog menni, bizonyos, hogy megveszem, nemde?

- Annál rosszabb, ha a dolog olyan könnyen ment és olyan biztosnak látszott.

- Tudod-e - tette utána hirtelen, - hogy Leaycraft kiment Dubuqueba és ott egy gyárvállalatnál könyvelői állást vállalt?

Jadwin a bajszát pödörte. Landry és a Gretry leány feje felett, Laura arcát nézte.

- Sohase becsültem annyira, hogy saját jachtot járasson - mormolta. Majd újra hevesen a bajszát rángatta.

- Charlie, szavamra mondom, micsoda gyönyörű, remek haja van annak a leánynak!

Laura csillogó hollófekete haját egy furcsa, kézfáradású elefántcsont fésű tartotta össze. Fekete ruhát vett fel, balvállára egy vörös rózsát tűzött. Egyenes tartásban ült a széken, fejét kissé oldalt fordítva, mialatt Corthell szavaira figyelt.

A hajdani paplakban már símán bonyolódott le azóta a háztartás, Dearbornék rendbe helyezkedtek és a mindennapi élet zökkenés nélkül folyt le. Új környezetében az első hónap Laura számára az apró örömök szakadatlan láncolata volt. Nagyobb szabású társas érintkezéshez nem igen érzett kedvet. Ezt Pagenak engedte át. Mrs. Wessels volt a kísérője és a kicsi, öregedő asszonyka újra élvezte letűnt fiatalságát azzal, hogy csinos hugának e sok mindenféle szórakozásban kísérőtársa lehetett.

Maga Laura komolyabb dolgokkal foglalkozott. Sokat olvasott - nem regényeket, hanem komoly munkákat, melyekben az Emberiségről és a Sorsról volt szó, ezeket a tételeket aláhúzta és jegyzetet írt róluk. Hetenként kétszer - hétfőn és csütörtökön - francia órát vett. Corthell sikeresen rábírta mrs. Wesselst, hogy Laurát és őt különböző hangversenyekre, felolvasásokra elkísérje. Sőt arra is rá tudta venni, hogy egy-egy előre megállapított hétköznapon a képzőművészeti múzeum épületében bérelt műtermébe ellátogasson a leánnyal.

Laura roppant élvezte e felolvasásokat. A műterem gyönyörű, tágas helyiség volt, a világítása letompított. Corthell hangja halk mormolással verődött vissza a vastag bársonyfüggönyökről és a kárpitozott falokról. A levegőben keleti füstölő illata terjengett.

Laurára önkénytelenül mély hatást tett a művész gyöngéd tapintatossága. Soha egy szóval sem tért vissza beszélgetésükre az Auditorium-színház foyerjában, tisztán bizonyos megmagyarázhatatlan elmés szófordulattal azt a benyomást érezte vele, hogy mindig és mindig szereti őt. Hogy türelemmel be tudja várni a dolgok valamiféle bizonytalan, szóval ki nem fejezhető kifejlődését.

Ezalatt azonban a helyzetet mihamar az tette bonyolulttá, hogy egy új személyiség lépett váratlanul a színtérre. Ez pedig Curtis Jadwin volt. Lehetetlen volt a tényt letagadni, hogy J. beleszeretett mrs. Cressler protegééjébe. Az üzletember nem rendelkezett Corthell sokatmondó tartózkodásával, sem pedig tapintatosságával. Viszont, mint a leánynál sokkal idősebb, világlátott férfiú, ki ahhoz volt hozzászokva, hogy határozott közvetlenséggel kezelje az adott helyzetet; Jadwin, nem úgy, mint Landry Court, cseppet sem ijedt meg Laura magatartásától.

J. módját tudta ejteni, hogy szüntelen találkozzanak. Mrs. Cresslert e hadjáratban segítő társul sorozta be, mire meglepő gyorsasággal egymást követte a találkozások sorozata. Hol egy második operai előadás, hol egy páholy M'Vickernél, hol egy nagy ebéd, de legtöbbször egy-egy kocsizás a Lincoln-parkon végig, Jadwin híres üetőivel. Sőt a misszió vasárnapi iskolájának húsvéti ünnepélyére is megnyerte Cresslerék és Laura megjelenését. De Laura csak bizonyos zavaros emlékezéssel jött el onnan.

Igy telt el Laura új életének első hónapja. Nem bajoskodott azzal, hogy a jövővel törődjenek. Sokkal inkább azt élvezte, hogy régi otthonának, New England-i szűk látóköréből kimenekült. Ennek következményeivel nem igen törődött. A dolgok rendje úgyis magától folytatódik és következményei az ő hozzájárulása nélkül is csak úgy kifejlődnek. Egyetlen egyszer sem vetette fel magában a kérdést, vajjon ama három férfi egyikébe szerelmes-e, kik kegyeiért versenyeztek. Abban teljesen biztos volt, hogy - most még - semmi kedve férjhez menni. Sőt bizonyos mértékben ellenszenves volt a házasságra gondolni. Roppant kedvelte Landry Courtot; a Corthell műtermében eltöltött délutánokat elsőrangú élvezeteknek tekintette; rajongott a pompás traperekkal való kocsizásért Jadwinnel. De arra nem volt hajlandó, hogy egyik élvezetről lemondjon a másik kettő kedvéért. Semmikép sem kívánta a jelen állapot befejezését. És ami a szerelmet illette - egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy efféle kijelentésekkel botránkoztassa meg Wess' nénit:

- Én... senkit sem szeretek. Sohase megyek férjhez.

A szigorúan illedelmes Page, ki folyton a jó modorról táplált véleményével tüntetett, nem egyszer azt a lesújtó nézetét hangoztatta, hogy Laura nővére kacér teremtés. Pedig ez nem állt. Laura sohasem manőverezett udvarlóival szemben, nem játszotta ki őket egymás ellen, sohasem tagadta le egyikök előtt, hogy a másik kettővel is foglalkozik. Úgy, hogy ilyen alkalmakkor is, mint a mai, mikor mind a három jelen volt, higgadt magatartást mutathatott.

Félnyolc felé végre megjelent Gerardy.

A szöveggel kezében monsieur Gerardy a terem közepén összeütötte bokáját és minden egyes jelenlevőt külön köszöntötte, de csak a felét hajtotta meg, egyet-egyét biccentett vele, mintha a nyakcsigolyája zsinóron járna. Megmagyarázta késése okát. Elég jó angol kiejtéssel beszélt, de olykor hirtelen furcsa gall mondatszerkezetbe gabalyodott bele.

- Indítványozom, kezdjük el rögtön - jelentette be. - Ma a második felvonást vesszük elő, és ha időnk engedi, a harmadikat is... a könyvből. Elvárom önöktől, hogy szószerint, - *szószerint* mondják el a szerepüket. Ez lényeges. - Feltartotta kezét, mintha a legcsekélyebb eltérés ellen is tiltakoznék. - Ez a legfontosabb... a legfőbb.

A szöveggel hevesen a kezére csapott.

Az idősebbek (a nem szereplők): Jadwin, Cresslerék és Wess' néni, a szoba másik sarkába vonultak vissza. Mrs. Cressler kijelentése szerint ők voltak a nézőközönség.

Laura, kinek ebben a jelenetben még nem volt szerepe, a szoba végébe vonult vissza. De a csoport eredeti elhelyezkedését megzavarták. Mrs. Cressler a kis Gretry leánnyal az ebédlőbe ment, míg Jadwin, Wess' néni és a házigazda a gondolatolvasást és a spiritizmust tárgyalták nagy lelkesedéssel.

Mikor Laura odajött, Jadwin rögtön elvált a többiektől és elébe ment.

Laura különösen megnyerő jelenségnek látta most Jadwint. Nem öltözött ugyan olyan választékos eleganciával, mint Corthell vagy Landry Court, de ezt valahogy el sem várta tőle senki.

- Talán átmennénk a fogadószobába - indítványozta Jadwin hirtelen. - Charlie a múlt héten egy csodaszép órát szerzett be. Nézze meg, kérem.

- Ne menjünk - intette le őt Laura. - Nagyon jól érzem itt magam és látni szeretném, hogyan válik be Page a második jelenetben.

- Attól tartok, miss Dearborn - folytatta az üzletember, mikor helyet foglaltak, - hogy ön nem nagyon élvezte a múlt vasárnap délutánt.

A misszió iskolája húsvéti ünnepélyére célzott. Laura mihamar eltávozott onnan, fejfájás és egy ebédre való meghívás ürügye alatt.

- Ó, dehogy nem - felelt most. - De hogy az igazat megvalljam, a fejem kissé fáj.

- Attól tartok, hogy az én kis porontyaim (mindig így emlékezett meg a misszió gyerekeiről) inkább lármáznak, semmint hogy érdekelnék.

- Nagyon érdeklődtem irántuk.

- Bocsásson meg, de ebben kételkedem. Az én kis porontyaim nem érdekesek - sem a külsejük, sem az énekük, - fogott szóba, a bajsztát pederve, Jadwin. - De hogy is mondjam csak, reám olyan megnyugtató hatást tesz, ha közéjük vegyülhetek. Tudja kérem, Moody, a papunk vitt bele ebbe a dologba. Öt évvel ezelőtt itt lelkészkedett és én elmentem, hogy egy meetingen meghallgassam, de utóbb valamennyi meetingjére elmentem. És személyesen megismerkedtem vele; és mondom magának, miss Dearborn, hogy egészen felvillanyozott. Nem afféle kenetteljes beszédet tartott, nem. De megértette velem, hogy én is csináljak valamit és én kiszámítottam magamban, hogy a vallásnál is érvényesülni kellene az üzleti szellemnek, nemcsak a La Salle Streeten, és hogyha az egyház emberei annyi energiát, ügyességet és versengést vinnének bele a lelkek megmentésébe, mint amennyit amazok a dollárok megszerzésébe, akkor csak mennék valamire. Így hát a kezembe vettem egy féltucat, a tönk

szélén álló vasárnapi iskolai vállalatot odaát Archer Streetben, melyek szüntelen egymással torzsalkodtak és egybeolvasztottam őket, - akár több vasgyárat egy trösztbe, - kiselejteztem az oda nem való elemeket, saját kiszemelt embereimmel helyettesítettem és üzleti alapra fektettem le az egész dolgot. Úgyhogy, merem állítani, ma nincs Chicagóban egy jobban megszervezett vasárnapi iskola, mint az enyém. És fogadom, ha Moody itt lenne most, így szólna: Ezt jól csináltad, Jadwin, te jó, hűséges szolgám.

- Ebben egy percig sem kételkedem, mr. Jadwin - sietett kinyilatkoztatni Laura. - Ne higgye kérem, hogy én nem tudom, hogy ön nagyszerű munkát végez.

- Nos, annyi bizonyos, hogy ez nekem való munka - szögezte le újra a pénzkirály. - Szeretem a kis porontyaimat és itt-ott alkalmam van arra, hogy olyan elemeket is fedezzek fel köztük, kiket továbbra is érdemes megsegíteni. Lássá, így lehet a vasárnapi iskolát az üzlettel összeegyeztetni; így lehet jótékonyással is hasznos célt szolgálni. Mikor Moodyvel legutóbb beszéltem, ezt mondtam neki: Moody, az én jelszóm: - Serény légy az üzletben, lelkiemben buzgó és dicsérd az Istent! Amerikai üzletembernek nincs a világon ennél megfelelőbb. - Erre jól megrázta a kezem és én azt soha el nem fogom felejteni.

Laura annyira megzavarodott, hogy nem tudta, mit is mondjon és utóbb kissé feszélyezetten kijelentette:

- Biztos vagyok benne, hogy ez a helyes szellem - a legszebb jelszó.

- Miss Dearborn - fogott szóba újra Jadwin, - miért nem vállal ön is egy osztályt a missziós iskolában? a kis porontyaim egyáltalán nem olyan undokok, ha az ember jobban megismeri őket.

- Én! - kiáltotta Laura álmélkodva. Majd a fejét rázta. - Ó nem, mr. Jadwin. Én csak útban volnék ott. Ne értsen félre, kérem. Én teljes szívemből helyeslem a munkát, de nem vagyok odavaló, nem érzek rá hivatást. Olyan ügyetlenül fognék hozzá, hogy csak elrontanám a dolgot. Tudja kérem, én egészen más szellemben nevelkedtem - jegyezte meg mosolyogva, - a farizeusok legrosszabb fajtájához tartozom. Én a templomi gyertyák jelentőségét és a husvétii szokásokat és a bűnbocsánatot magyaráznám az ön porontyainak.

- Ez sem lenne baj - felelt Jadwin. - Én a közvetett befolyásra gondoltam, melyet egy szép és nemeslelkű nő maga körül terjeszt, akárhová megy is. Magamról tudom, hogy ez mit jelent. És azt is tudom, hogy nemcsak a kis porontyaim, hanem az iskolában az összes tanerők és felügyelők szinte újjá születnének, amint ön betenné oda a lábát, a jelenléte úgy megihletné, buzdítaná őket. A férfinak szüksége van a jó nőre, miss Dearborn, annak a férfinak, aki az élet gyakorlati munkáját végzi. Én úgy hiszek a nőben, mint ahogy Krisztusban hiszek. De nem hiszem, hogy csakis arra lennének teremtve - ép úgy, ahogy Krisztusnak nem az volt a feladata, - hogy a saját lelküket míveljék, hogy bizonyos fokig tisztán a saját lelküket finomítsák, nemesítsék és afféle langymeleg, dilettáns, festett üveglakos világban éljék le elzárkózott elvonultságban az életüket. Nem, ilyesmi sem az Egyesült-Államokkal szemben, sem a polgáraival szemben, akik népét a világ legelső nemzetévé avatták, nem járja. A férfinép mindnyájának kijut itt a boldogulás, de szükségük van a nőkre, hogy féken tartsák őket és megmutassák nekik, hogyan kell azt a másfajta életet leélniök, amely nem csak pénzszerzésből áll. Amióta önt megismertem, miss Dearborn, tudatára ébredtem annak a másfajta életnek, ön nélkül azonban nem tudom azt leélni. Most már *semmiféle* élet sem becses előttem, amelyben önnek része nincs. Nem is szükséges megmondanom, hogy feleségül szeretném önt, úgy hiszem, anélkül is tudja már. Szeretem magát, szeretem férfi szerelemmel, nem mint afféle gyerek szereti, hanem öntudatosan, komolyan. Ki sem tudom mondani, milyen öntudatosan és *milyen* komolyan. Azt óhajtom, hogy a feleségem legyen. Laura, drága leánykám, *tudom*, hogy boldoggá tenném magát.

- Hiszen nem is - felelt Laura lassan, mert észrevette, hogy a férfi választ vár, - nem is *erről* van szó.

- *Miről* hát? Nem akarok jelenetet rögtönözni. Talán nem szeret? Talán azt hiszi, hogy sohasem is fog megszeretni?

Laura egy hosszú percre habozott. Levette a vállára tűzött rózsát, egyenkint letépdeste szirmait és gyengéden a foga közé szorította. A szoba másik végéből monsieur Gerardy lármás figyelemztetése hallatszott oda. Mrs. Cressler és miss Gretry az ebédlő ajtajából figyelték a próbaelőadást. Wess' néni és mr. Cressler az oldalpamlagon spiritiszta szeánszokról tárgyalt. Kisvártatva megszólalt Laura.

- Erről sincsen szó - mondta, szavait gondosan megválasztva.

- Miről van hát szó?

- Ezt nem tudom... pontosan. Először is, mr. Jadwin, úgy érzem... hogy még nem kívánok férjhez menni... bárkihez is.

- Tudok én várni.

- Vagy akár jegyet váltani.

- De előbb-utóbb el kell következnie annak a napnak, mikor jegyet fog váltani és utána férjhez megy. Önnek *egyszer* mégis csak kérdést kell intéznie magához, vajjon szereti-e azt az embert, aki a férje lenni kíván. Miért ne tenné meg ezt már most?

- Már meg is tettem - felelte Laura. - Lelki vizsgálatot folytattam.

- Nos és mit határozott?

- Azt, hogy nem tudom mit tegyek.

- Nem gondolja hát, hogy idővel megszerethetne? Biztosan tudom, hogy megszerethetne. *Rávenném*, hogy megszeressen.

- Ezt nem tudom. Ostoba válasz, úgy-e? De becsülettel mást nem adhatok, már pedig elszántan azon igyekszem, hogy magammal és önnel szemben becsületes legyek. Jelen helyzetben igen boldognak érzem magam, önt is szeretem, mr. Cresslert is, mr. Corthellt is, - *mindenkit*. De, mr. Jadwin, kérem - és most nagy fekete szemét komoly kifejezéssel, egyenesen az övébe mélyesztette, - leány nál olyan igen komoly dolog a házasság, - sokkal komolyabb, mint ahogy ezt akármilyen férfi mérlegelni tudná. És, oh, érzelmeink felől olyan biztos, olyan biztosaknak kell lennünk. Én pedig most még nem vagyok efelől biztos. A legnagyobb boldogságnak tekinteném, mely nekem megadatott, hogy egy napon teljes szívemből, lelkemből megszeressem valakit, hogy hűséges feleség legyen belőlem és hogy férjem szerelmét a legnagyobb gyönyörűségnek fogom tekinteni. Arról azonban feltétlen biztos vagyok, hogy ez az idő még el nem következett.

- De ha elkövetkezik - sürgette őt Jadwin, - én leszek az első, úgy-e, aki ezt megtudja?

Laura arcára komoly mosoly vonult.

- Ó - felelt, - magam sem tudnám, hogy ez az idő elkövetkezett, mindaddig, amíg arra a tényre nem eszmélnék rá, hogy azt az embert, aki feleségül kért, szeretem és akkor ez lehet, hogy már késő volna - önre nézve.

- De most még legalább - áhitatoskodott Jadwin, - senkit sem szeret?

- Most még - ismételte lassan a leány, - senkit sem szeretek.

- Megengedi, hogy ezt bátorításnak vegyem?

Erre Laura hirtelen szeszélynek engedve, perc alatt egészen más leánnyá vált, mint aki még alig egy pillanat előtt a házasság szentségéről olyan komolyan nyilatkozott. Kissé habozott, mielőtt Jadwin-nek válaszolt volna, fejét oldalt fordította és a kezében tartott tépett rózsaszirmot nézte. Halk hangon ezt mondta:

- Ha úgy tetszik.

Ám mielőtt Jadwin felelhetett, Cressler és Wess' néni kik eddig kölcsönös csodás tapasztalataikat adták le egymásnak a szellemidézés terén, most végre a többieket is belevonták társalgásukba.

- Mondd csak, J., - kérdezte Cressler - megtörtént-e már veled, hogy afféle csodás elősejtem, előérzet, vagy ehhez hasonló fogjon el? Mi ketten mrs. Wessels-szel tudniillik a spiritizmusról tárgyaltunk. Hát magának, Laura, volt-e már ilyen tapasztalásban része?

A leány a fejét rázta.

- Nem, soha. Nagyon is materialista vagyok; és félek az ilyenektől.

- És veled, hogy állunk, J.?

- Semmi különösről nem számolhatok be, attól eltekintve, hogy hiszek a „szerencsében”. A minap egy ezüstpénzt dobtam fel a Gretry irodájában. Ha fej, akkor rögtön eladásra kötök le búzát; és valahogyan biztosan tudtam előre, hogy fej lesz... és az is lett.

- És ön ezzel temérdek pénzt szerzett - jegyezte meg Laura. - Már hallottam, mr. Court mondta el. Nagyszerű dolog volt.

- Ellenkezőleg, igen sajnálatos dolog volt, Laura - jelentette ki komoly hangon Cressler. - Úgy remélem, hogy egy szép napon együttesen rámegyünk erre az emberre és ünnepélyes ígéretet csikarunk ki tőle, hogy többé sohasem játszik búzában.

Laura ámult. A „játék” szó mindenkor gyanús volt előtte. Rosszhangzású szónak tartotta, mintha a romlottság legaljasabb fajtájával függne össze.

- Játszani! - mormolta elképedve.

- Adás-vételnek nevezik - folytatta Cressler, - odalent La Salle Streeten. De tulajdonképpen fogadás... fogadás a piac állapotáról hetekkel, sőt hónapokkal előre. Maga arra fogad, hogy az árak felmennek. Én meg arra, hogy lemennek. Azoknak az embereknek ott, a tárnában, volta-kép egy szemnyi búzájuk sincsen, sőt nem is látja. Ha az ő tulajdonuk volna, azt sem tudnák, mit csináljanak vele. Egy szikrát se törődnek a kenyérmaggal. De odakint Iowában és Kansasban, meg Dakotában ezernyi ezer farmer él, aki törődik vele és százezernyi szegény ördög, kinek a kenyérmag még sokkal fontosabb valami, mint a farmernek. Azokról beszélek, akik a magot termelik és amazokról, akik megeszik. Mindkét félre nézve élethalál kérdése. És akkor odalép közéjük a chicagói spekuláns, ki kénye-kedvére, tisztán a zsebére való tekintettel, hol le, hol fel hajtja a mag árát. Nézze, Laura, megmagyarázom magának. - Cressler egyszerre nagyon elkomolyodott. Laura mély érdeklődéssel figyelte szavát. - Ilyenformán megy végbe a dolog: Ha túlságosan lenyomjuk a búza árát, a farmer sínyli meg... az az ember, aki termeli. Ha túl magasra felhajtjuk, akkor a szegény európai sínyli meg... az az ember, aki fogyasztja. Mert a kontinensen a főtáplálék a kenyér... nem a hús, vagy a burgonya, mint itt nálunk. Az egyetlen mód arra, hogy se az amerikai farmer, se az európai fogyasztó meg ne szenvedjen, az, hogy az átlagos, megengedett értékben számoljuk el a búzát. Abban a percben, ahogy felverjük, vagy leszorítjuk, ezt megsínyli valaki. Már pedig ezek a spekulánsok egyebet

se tesznek, lenyomják az árakat! Képzeld el, hogy sokszázezer ember tápláléka néhány ember kénye-kedvétől függővé tétessék, akik amoda lent, a tőzsde épületében mesterkednek. Ők állapítják meg az árát. Ők mondják ki, mit fizessen a paraszt egy kenyérért. És ha nem tudja az árát megfizetni, hát egyszerűen éhen veszhet. Ami pedig a farmert illeti, hát nevetséges, ami vele történik. Ha én egy házat építek és eladásra kínálok, annyit kérek érte, amennyit jónak látok és ha nem megfelelő árat kínálnak, hát egyszerűen nem adom el a házat. De ha kimegyek Iowába és búzát termelnek, el is kell azt adnom, akár tetszik, akár nem, abban az árban, melyet itt Chicagóban egy csomó spekuláns megállapít. És hogy ők meggazdagodjanak, olyan árat szabnak ki rá, amely engem tönkretesz.

Laura bólintott. Feszült érdeklődéssel hallgatta Cresslert.

- Ó, ez még csak az egyik oldala - folytatta Cressler, ki Jadwin kedélyes tiltakozására ügyet sem vetett. - Igen, tudom, ha spekulálásról van szó, mingyárt dühbe jövök. De azért mégis csak egy kis prédikációt ereszték meg ellene, ha megengedik. Magam is spekuláltam, tönkre is mentem vele, tudom hát, hogy mit beszélek. Ó, hány szépreményű, derék fiút láttam én már, kit a spekuláció tökéletesen és teljesen tönkretett, elpusztított. Olyan könnyen belesodródik az ember, hogy észre sem veszi. Háromszáz, ötszáz, sőt ezer dollárt is nyernek eleinte néhány óra leforgása alatt, úgy, hogy az ujjukat se mozdítják meg érte. Képzeld el, kérem, mit jelent ez egy huszonötéves gyereknek, aki havi hetvenöt dollár fejében egész nap körmöl! Hiszen tíz esztendő alatt sem takarít meg ezer dollárt, amit most egy délelőtt megkeres. Azt hiszi, hogy ezután már távol tudja azt a gyereket a spekulációtól tartani? Első dolga, hogy a tisztességes, szerény állását otthagyja, - ó, száz ilyen esetet láttam - és egész nap ott ödög a vásárló felek termében, a La Salle Streeten. Erre aztán csinál egy-két sikerült kötést, majd jobban-jobban belemászik, addig, amíg már ki nem tud belőle evickélni. És akkor valamelyik billiomos alak, ki a tenyerén tartja az egész piacot, felemeli az egyik ujját és a mi fiatalemberünk testben, lélekben összeroppan. Erre aztán egyszer csak valaki azt kérdi: - Ugyan hová lett ez, meg amaz a fiú? és te arra ébredsz, hogy a gyerek egyszerűen eltűnt, nyoma veszett. Mondom önöknek, hogy a tőzsdejáték olyan bűvös hatással van az emberre, amiről az avatatlannak halvány fogalma sem lehet. Rosszabb a szesznél, de még a morfiumnál is. Ha egyszer belekerültél, úgy megfog és úgy egyre és egyre beljebb sodor, hogy mikor már azt hiszed, kezdedben a nyereség, - egyszerre ott tátong előtted az örvény, - tartsd magad távol tőle, J. fiam.

De Jadwin csak nevetett, majd egy ujjával mellbe bökte Cresslert és olyan mozdulatot tett, mintha egyet csavarna rajta.

- No most, miss Dearborn - jelentette be, - elzártuk az áramot. Charlie jót akar, de olykor nagyon belemelegszik és akkor a csavar felpattan.

Cressler a többiekkel együtt nevetett, ám Laura mosolya erőltetett volt s nézése komor.

A hevenyészett próba végefelé közeledett. Monsieur Gerardy dühöngött, jajveszékelt és erővel elismételtette az egyes jeleneteket. Tíz órára már az összes szereplők ki voltak merülve. Vacsorát adtak fel, azután Laura készülődni kezdett. Kíváncsi volt rá, ki kíséri haza, Landry, Jadwin, vagy Sheldon Corthell-e.

Napsütéses, meleg napra esteledett, de kilenc órára már az idő megváltozott, az eső csak úgy zuhogott. Mrs. Cressler éjjeli szállást ajánlott fel a két testvérnek és Mrs. Wesselsnek, de Laura köszönettel visszautasította. Jadwin, Cresslernek ép azt indítványozta, vitesse haza a nővéreket, mikor Corthell odajött Laurához.

- Már régóta elküldtem kocsiért, - jelentette. - És ezzel a kérdés elintéződött.

Jadwin akárhogy ragaszkodott a saját tervéhez, ezúttal úgy látszott, Corthell lett a helyzet ura.

Laura kényelmesen elhelyezkedett az ülésen, elsimította a ruháját, mire halk hangon kifakadt.

- Hogy szakad az eső! Ki hitte volna, hogy esni fog? Eleinte már attól tartottam, hogy maga el sem jön - tette utána. - Ebéd alatt mrs. Cressler azt mondta, hogy valami fontos ülésen kell részt vennie, díjkiosztás a Szépművészeti Akadémián; igaz?

- Ó, igen - felelt közönyösen Corthell, - ilyes valamiről volt szó, azt hiszem fontos ülés volt - az Akadémiára nézve. Számomra azonban mostanában csak egyetlen egy dolog a fontos - tettetett közönnyel beszélt, mintha Laurával olyasmit közölne, amit már úgyszólván tud, - az, hogy a maga közelébe lehessek. Igazán csodálatos. Magának fogalma sincs, mennyire ehhez az egy ideához igazítottam be az egész életemet.

- Mintha bizony elvárná tőlem, hogy ezt elhigyjem - felelte a leány.

Többi udvarlójával szemben tudta, hogy e szavak hangos tiltakozásra vezetnének. Ám Corthell magatartásának egyik fő vonzóereje abban állt, hogy sohasem mondta, vagy tette azt, amit tőle elvárt. Így most is inkább Laura iránt érzett szerelmének saját magára való kihatása látszott őt érdekelni, semmint az, vajjon a leány miként fogadja azt.

- Igazán, különös - folytatta elmélkedését, - nem vagyok gyerek. Nem egykönnyen lelkesülök. Sok nőt ismertem már és eleget láttam abból, amit a *tömeg* szerelemnek nevez, hogy meggyőződjem, milyen üres futó élvezet, a hiúságok hiúsága. Azt képzeltem, hogy a költők tévednek, hogy csupa idealizmusból inkább a képzeletnek megfelelően látják a dolgokat, semmint a valóságnak megfelelően. És ekkor - most mély lélegzetet vett, - ez a boldogság ért engem! És a csoda, a gyönyörűségecsoda itt támadt fel - egyszerre - a szívemben, a kezem közt tartom, mint valami pompás délszaki virágot. Igen, a poéták tévedtek - tette hozzá, - mert nem voltak eléggé idealisták. Azt kívánom, bár - ó well, ne törődjék velem, hogy mit kívánok...

- Mi az, amit kíván? - kérdezte a leány, amint Corthell hirtelen elhallgatott. Még mielőtt a kérdést feltette volna, Laura már tudtára jött, hogy jobb lett volna, ha a férfit nem bátorítja fel, hogy tovább beszéljen. Ösztönszerűen megérezte, hogy szándékosan rávezette, hogy e szavakat kimondja.

Corthell így felelt:

- Azt kívánom, azt kívánom, bár mondana nekem valamit... azt sem tudom, mit... csak valamit, Még a legkevesebb is, nagyon sok lenne nekem.

- De *mit* mondhatnék vajjon? - tiltakozott Laura, - nem tudom... én... mit is mondhatnék.

- Vagy igent mondjon, vagy nemet - tört ki Corthell hevesen, - ez így már nem mehet tovább.

- De miért nem? Miért nem? - kiáltott Laura. - Miért kell, hogy befejezzük? Miért ne mehetne ezután is minden úgy, mint eddig ment? Hiszen így, ahogy most vagyunk, olyan jól érezzük magunkat. Soha életemben sem voltam olyan boldog, mint az utóbbi három-négy hónap folyamán. Nem óhajtok rajta változtatni. Ah, ime itthon vagyunk.

A kocsis a kapu elé állt. Wess' néni és Page már bent is volt a házban. A belülről megvilágított hall ajtajában, ott állt, kezében esernyővel, a szobaleány. És amint Laura kiszállt a kocsiból, Page hangját hallotta. Azt kiáltotta le, hogy már mindenkinek van esernyője, a leány ne várjon tovább.

Laura Corthell oldalán fölment a lépcsőn.

- Nem jön be? - kérdezte. - A könyvtárszobában jó meleg van.

De Corthell azt felelte, hogy nem megy, mire a kivilágított hallban még egy-két szót váltottak. Corthell lehúzta jobb kezéről a kesztyűt és így szólt:

- Úgy hiszem, ezzel megfelelt nekem. Maga nem óhajt a helyzeten változtatni. Értem. Ezzel azt akarja mondani, hogy nem szeret. Mert ha úgy szeretne engem, ahogy én szeretem magát, inkább... változtatni óhajtana rajta. Maga is csak olyan mohón vágya arra a csodás, csodás változásra, mely újjá alkotja számunkra az ég és a föld fogalmát.

Laura ezúttal nem válaszolt. Egy percnyi csend támadt. Végül Corthell törte meg:

- Tudja-e, azt hiszem, el fogok utazni.

- Elmegy?

- Igen. New-Yorkba. De lehet, hogy Párizsba. Az üvegolvasztásnak valami új módszerét mutatják be ott; meg szeretném tekinteni. Ugyan most már nem igen érdekel. De azért úgy vélem, jobb lesz, ha nemsokára, még e héten elutazom. Nem vágyom rá valami nagyon; de a jelen körülmények közt - legmegfelelőbbnek tartom.

A leány felé nyújtotta kesztyűtlen kezét és úgy látta, hogy Corthell mosolyog.

- Nos, miss Dearborn, Isten önnel.

- De *miért* menne el? - kiáltotta a leány elkeseredve, - milyen örültség, ne menjen el! - majd sietve hozzátette: - Hiszen ez esztelen cselekedet lenne.

- Itt *maradjak* hát? - sürgette Corthell, - mondja, itt maradjak?

- Persze, hogy maradjon itt - felelte Laura. - Hiszen ha elmegy, akkor a színelőadásból semmi sem lesz. A szerepemnek vége. Hiszen tudja, hogy maga a partnerem. Maradjon itt, kérem.

- Csak a *szerepe* miatt maradjak itt? nincs *más*, aki helyettesítene? - Corthell egyenesen a leány szeme közé mosolygott és megértette, mire célzó.

Visszamosolygott reá és a merészség szelleme újra felülkerekedett benne, mikor szemük összevillant:

- Nincs aki helyettesíthetné. Corthell hirtelen megragadta kezét.

- Laura! - kiáltott, - vessünk véget egyszer s mindenkorra ennek a szóharcnak és civakodásnak. Édes, édes leánykám, a szívem minden jó érzésével szeretem magát. Engedje, hogy érzelmeim legjavát a maga szolgálatába állítsam.

Laura egy mosolyt röpített feléje.

- Ha meg tudja tenni, hogy eléggé megszeressem - felelte.

- Azt hiszi hát, hogy meg tudom tenni?

- Megengedem, hogy *megpróbálkozzék* velem.

Most már azt remélte, hogy Corthell szó nélkül eltávozik. Úgy vélte, hogy részéről ez lenne a leggyöngédebb lovagiasság, - hogy miután ennyit elérnie sikerült, - ne aknázza ki előnyét tovább. Aggodalmasan leste szavát, már attól tartott, hogy túlbecsülte tapintatát.

Corthell újra feléje nyújtotta kezét.

- Jó éjt tehát és nem Isten velem.

- Jó éjt - visszhangozta Laura.

Ezzel Corthell visszavonult, a leány pedig bement a házba és a megkönnyebbülés egy mély sóhajával betette a hall ajtaját.

Page és Landry még a könyvtárszobában tartózkodott; Laura bement hozzájuk, mire odaálltak hárman a kandalló elébe és megvitatták a színelőadást. Utóbb Page megragadta az alkalmat, hogy visszavonuljon.

- Nekem is futnom kell - jelentette Landry, mikor Page kiment.

Begombolta felsőkabátját, mire Laura kikísérte őt a hallba és egy esernyőt keresett neki.

- Maga ma gyönyörű volt - mondta a fiú a kilincsen nyugtatva kezét. - Gyönyörű. Nem tudtam a szememet levenni magáról és csak a maga szavát lestem. És most már - jelentette ki ünnepélyesen, - egész éjjel magam előtt látom a szemét és hallom a hangját! Meg akarom magyarázni, hogy is volt azzal a kocsival - tette utána, - miért jöttem én mrs. Wessels-el és Page-el. Mr. Corthell - azzal a kocsival természetesen ő rendelkezett.

- Hát persze, persze - hagyta helybe Laura, ki nem tudta, ez a beszéd mire lyukad ki.

- Nem akarom, hogy maga azt higgye rólam, hogy akárki ellenében is lekötelezettséget vállalok.

- Tudom, Landry, ezt megértem.

- Ah, - kiáltott, - maga nem tudja, mit jelent az nekem, hogy egy olyan nőnek a szemébe nézhetek, aki megért.

Laura ámulva nézett reá, nem értette, mit akar mondani. És erre, olyan hirtelen, hogy védekezésre se jutott ideje, Landry két karját a derekára fonta és megcsókolta arcát.

A bejáró ajtó becsapódott, Laura egyszerre magára maradt, lihegve, kábultan tágrameredt szemmel belebámult a sötétségbe.

Első érzése tisztán elképedés volt. Gyorsan az arcához emelte kezét, előbb a tenyerével, majd a kezefejevel végigsimított rajta, mialatt zavartan ezt suttogetta.

- Mi ez? Miért, miért?

Erre előre perdült és futva ment fel a lépcsőn, selyemruhája suhogva lebegte körül alakját. Ahogy a szobájába felért, hevesen becsapta maga mögött az ajtót. Öntudatlanul a tükör elé állt, figyelmesen hol az arcát nézte a tükörben, hol a kezére pillantott, mintha az arca érintése beszennyezte volna.

Erre egyszerre felforrt és kitört belőle a haragos indulat. Hogy őt, miss Dearbornt, ki semmi-féle férfit sem szeret, ki sohasem alkudott meg, sohasem hódolt be, kinek „királynői modora” közmondásossá vált, hogy őt, a saját otthonában, a saját várában megcsókolja valaki - akár egy iskolásleányt, vagy szobalányt, a sötétben, az ajtó mögött!

Még pedig - szent Isten! nem más, mint *Landry Court*, - az a gyerekeMBER, akiről azt hitte, feltétlenül hatalmában tartja, hogy csak a legmélyebb tisztelettel pillant fel rá. *Landry Court* meg merte, meg merészelt tenni, hogy megcsókolja, hogy ilyen közönséges, ilyen silány sértéssel illesse, hogy egy csinos pincérnő színvonalára aljasítsa le, s nevetség tárgyává tegye!

A leány mereven, egyenesen állt ott a hálósobája közepén, keze ökölbe szorult, lihegve lélegzett, szeme villogott, arca lángolt.

- *Minek* néz engem? Hogy merte? Hogy merte megtenni?

De akármit mondott, akármilyen lesújtóan ítélkezett, helyzete csak annál nevetségesebb, annál lealázóbb lett.

Ó, ez jó lecke volt. A férfinép mind ilyen. Előre is tudhatta volna, hogy a bizalmaskodás ide lyukad ki. A férfiak szántsándékkal félremagyarázták, visszaéltek őszinteségével, jóindulatával, pajtáskodó modorával.

Helytelenül, oktalanul járt el, hogy egyszerre Landryvel, Corthellel és Jadwinnel flörtölt, - igen, *flörtölt!* ez a helyes kifejezés.

Helytelen nyomon indult el új életére és itt az ideje, a legfőbb ideje, hogy más nyomon haladjon tovább - tiszta lapon kezdje előlről, - hogy ennek a három férfinak megmutassa, hogy még a kisujja hegyével szemben sem engedhetnek meg maguknak arcátlanságot. Olyan izgatott volt, vágya, hogy elhatározásához mérten cselekedjék, annyira felfokozódott, hogy nem tudta a reggelt bevárni. Fizikai lehetetlenségnek érezte, hogy egy percre tovább is ilyen légkörben éljen, melyet gyanúsának minősített.

Csöngetett komornájának, kinek a férje, mint portás működött a háznál.

A harmadik emeleten lakott.

- Ha Henry még le nem feküdt - utasította a komornát, - mondja meg neki, hogy ne feküdjék le addig, amíg nem hívatom. Fontos dolgot kell számomra elvégeznie.

Közeljárt éjfélhez. Laura visszament szobájába, majd széket helyezett íróasztala elé.

Első levele Landry Courtnak szólt. Jóformán egy szuszra írta meg, majd gondosan ráírta a keletet, hogy kimutassa, rögtön távozása után fogalmazta meg. Tartalma a következő:

Kérem, ne kísérelje meg, hogy bármely időben, vagy bármilyen körülmények közt felkeressen. Világosan azt kívánom önnel megértetni, hogy nem óhajtom, hogy ismeretségünk tovább is folytatódjék.

A Corthellnek szánt levél fogalmazása már nehezebben ment és csak két-háromszoros próbálkozás után sikerült.

Kedves mr. Corthell - írta, - Ön ma este arra kért, hogy a kölcsönös szóharc és csatározás köztünk befejeződjék. Teljesen egyetérték abban Önnel, hogy ez kívánatos. Mikor Ön menőben volt, olyan sugallat ösztökélésére mondtam azt, amit mondtam, melyet eléggé megbánni nem tudok. Nem akarom, hogy szavaimat félreértse, magatartásomat Önnel szemben félremagyarázza. Ön feleségül kér engem és én - eléggé helytelenül és okatlanul, - szándékosan olyan válasszal éltem, melyet könnyen felbátorításnak lehet minősíteni. Értse meg tehát most, kérem, én nem óhajtom, hogy nekem udvaroljon. Ez végtelenül kellemetlenül érintene. Kérve kérem Önt, ne térjen soha többé semmiféle módon erre a tárgyra. Ez csak elkésérítene és kínosan érintene.

*őszinte híve
Laura Dearborn.*

A Curtis Jadwinnek címzett levél jóformán ugyanezt a célt szolgálta. De Laura könnyebben tudta megírni, mint a másikat. Amint Jadwinhoz intézte sorait, komolyabb, nyugodtabb és szelídebb lett. Szövére a következő:

Kedves mr. Jadwin!

Amikor ma este feleségül kért engem, egyenes, őszinte választ érdemelt volna erre, ahelyett azonban én szeszélyes és szertelen hangulatom nyomán adtam meg válaszomat.

Megengedtem magamnak, hogy Ön okatlan és szeszélyes kijelentéseimből bátorítást merítsen. Mélyen sajnálom, hogy ennyire megfélembáztam önbecsülésem és az Önt megillető őszinte tisztelet követelményéről.

Ha megengedtem volna magamnak, hogy Önben azt a benyomást keltsem, hogy valamilyenkor kész lennék Önhöz feleségül menni, engedje meg, hogy ezt most sietve helyreigazítsam.

*őszinte híve
Laura Dearborn.*

Laura lepecsételte, megcímezte és bélyeggel látta el a három levelet, majd az órára pillantott, mely íróasztala tetején állt, majdnem két órát mutatott.

- Nem tudnék aludni, nem tudnék aludni - mormolta magában, - ha azt nem tudnám, hogy ez a három levél úton van.

Másnap későn ébredt és tíz és tizenegy közt ágyban reggelizett. Erre, miután az éjszaka utolsó rezgése is elhalt, igen természetes kíváncsiság jelentkezett. Eltűnődött magában, vajjon a három férfi hogyan fogadja a dolgot. És önkéntelenül azt kívánta, bár láthatatlanul jelen lehetne, mikor elutasító üzenetét elolvassák.

A kora délután folyamán mikor Laura a könyvtárszobában volt, az expresszposta meghozta Landry válaszát. Az érthetlenségek valóságos zuhataga volt, itt-ott könnyek nyoma rajta. Landry tiltakozott, könyörgött és porig alázta magát. A levele csupa felkiáltójel, befejezése hosszan elnyújtott panaszhang és kétségbeesés.

Laura nyugodtan és a megbékülés bizonyos könnyörtelen érzésével, apró darabokra tépte a levelet és a kandallóba dobta.

Kissé később, minthogy szép idő volt, elhatározta, hogy elmegy a Lincoln's-parkba.

Kimenőben Annie egy kartondobozt adott át neki, melyet ép akkor adott le egy messenger boy.

A doboz egy csomó gyönyörű *Jaqueminot*-rózsát tartalmazott, a szárához levélke volt erősítve. Corthell írta. Csak egy sor írásból állt:

„Igy tehát mégis csak, Isten veled - volt...”

Laura Page szobájába vitette fel a rózsát.

- Mondja meg Page kisasszonynak, hogy rendelkezék vele, nekem nem kell. Estére fel-fűzheti, ha bálba megy.

Magában pedig ezt mondta:

- A parkban sokkal szebb bimbót találok.

Vagy két óráig volt a háztól távol, mert gyalog jött haza, kipirulva és felüdvülve jött meg, arca csak úgy tüzelt, kabátja lebbenébe egy üdezöld juharfa-levelet tűzött ki. Annie bocsájtotta be őt és halk hangon jelentette:

- Ahogy el tetszett menni, egy úr kereste miss Dearbornt. Megmondtam neki, hogy nincsen itthon, de ő azt felelte, majd vár. Most ott van a könyvtárszobában.

A komorna Curtis Jadwin névjegyet adta át neki.

ÖTÖDIK FEJEZET

Abban az esztendőben halványzöld csillogással köszöntött be Chicagóban a tavasz. Heteken át napsütéses idő volt.

Minden reggel korábban-korábban hatolt be a nap Laura Dearborn hálósobája keletnek nyíló ablakán. Minden délben közvetlenebbül az ő otthona fölött sütött le. Minden délután sűrűbb lett a falevelek kockás árnyéka a könyvtárszoba összehúzott függönyén.

A fák tetején és a gyepes síkon egyszerre lángra lobbant az izzó parázs. Mint a valóságos tűz, úgy lángolt fel a sok levél. Egymásután lángot fogott a galy, még a legszárazabbat, a leg-halottabbat is elkapta a zöldelés ellenállhatatlan forgataga. Fatető-fatetőt gyújtott ki. A parkokat és a boulevardokat elborította a zöld ragyogás.

A város szélétől véges-végig, a déli szelek által hajtatva, hullámozó áradattal, a közelgő nyár pompázatos tűzvésze tört elő.

Az esték gyönyörűek voltak. Korai volt még a nagy, északfelé vándorlásra gondolni a *Wisconsin* tavak felé, ám arra gondolni sem lehetett, hogy napnyugta után a házon belül tartózkodják az ember.

Ilyen estén történt, a nyár elején, hogy Laura és Page Dearborn Cresslerék társaságához csatlakozott, akik az egész szomszédsághoz hasonlóan a házuk tornácára vezető lépcsőn üldögéltek. Mostanában a Dearborn leányok majdnem minden este ellátogattak Cresslerékhez. Néha Page magával hozta a mandolint.

A meleg napsütésre mintha mindjobban kivirulna a két nővér szépsége. Page barna haja sohasem tetszett ily dúsnak, arcbőrének gyönyörű színei sohasem voltak ilyen ékesek, karcsú, vékony alakjának fiús körvonalai - még kissé fejletlenül és szögletesen ugyan, - sohasem domborodtak ki ilyen bájosan.

Laura azonban valósággal fejedelmi jelenség volt.

A tavaszi napok meleg áramlata alig észrevehető sötétebb árnyalatot borított arcának síma halványságára, de kárpótlásul ezért, már a közelgő nyári éjszaka ragyogása csillogott sötét-barna szeméből.

Ez alkalommal vászonblúza fölé kabátot vett fel, derekára nagy csomó ibolyát tűzött ki. De amint a jelenlevőket üdvözölte és a számára fenntartott helyre leült, lecsúsztotta válláról a kabátot.

Most vette észre elsőízben, hogy Landry Court az előcsarnokba vezető ajtó árnyékában ott áll a mr. Cressler széke mögött.

- Most először jelent meg itt azóta - sietett mrs. Cressler Laurának suttogva tudtára adni. - Mindent elmondott nekem, hogy mi történt köztetek. Ebédre hívtam meg és ebéd után, szegény fiú, majdhogya sírva karjaimba nem hanyatlott. Sohasem láttál ilyen bűnbánatot.

Laura, kissé hitetlen mozdulattal, felvetette fejét. De haragja azóta már rég elpárologott. Jó szíve nem engedte, hogy soká haragtartó legyen. De azért eddig csak egy-egy rövid fejbiccen-téssel vett Landryról tudomást.

- Milyen meleg este van! - mormolta, mialatt mrs. Cressler egy ujságlapjával legyezte magát. - És én életemben még nem voltam ilyen szomjas.

- Ó, hogyne - kiáltotta mrs. Cressler, - Isabel kérem - szólította miss Gretryt, ki a lépcső másik felén ült, - ott van-e közelében a limonádé? Töltsön belőle, kérem, néhány pohárral Pagenek és Laurának.

Page megköszönte, Laura azonban visszautasította.

- Köszönöm; én csak tiszta vizet kérek - jelentette ki, - nincs odabent egy kis friss víz? Talán mr. Court hozna egy pohárral?

Landry már hozta is a vizeskanocsót, úgy rohant vele, hogy a felét elöntötte csupa buzgóságból. Laura egy mosollyal köszönte meg.

Később, mialatt Page a mandolint hangolta fel és Landry „kíséretet” füttyült hozzá, mrs. Cressler megragadta az alkalmat, hogy Laurával tudassa:

- Ma reggel átfutottam az *Inter-Ocean* párizsi jelentését és az Amerikából érkezettek lajstromában a mr. Corthell nevére akadtam rá. Úgy vélem - tette utána, - már régebben elment. Egy ilyen tehetséges embernek Párizs mindenestre megfelelőbb tartózkodási hely, mint Chicagó. De azért rút eljárásnak tekintem, hogy távozásával az egész színelőadásunkat megghiúsította. Fogadom, hogy csak amiatt maradt el, mert te is lemondtál. Hiszen majd megőrült érte, hogy azt a szerelmi jelenetet eljátssza *veled* a negyedik felvonásban. És mert te nem akartál játszani, persze ő sem akart. És azzal, hogy ti ketten kimaradtatok, a többiek sem érdeklődtek már az egész dolog iránt. De J. elég illedelmesen fogadta a lemondást, úgy-e?

Laura bágyadtan helybenhagyta.

- Pedig bosszankodott, tudom - folytatta mrs. Cressler, - megláttam rajta. Arra számított, hogy ezzel az előadással egy csomó egyházi emberünk érdeklődését kelti fel a vasárnapi iskolája iránt. De azért egy szóval sem rosszalta, mikor az előadás abbamaradt. Eljön-e ma ide?

- Ugyan honnan tudhassam én ezt! - kiáltotta Laura, - ha ön nem tudja.

Jadwin a meleg esték beálltával majdnem állandó látogató lett Cressleréknél. A város déli részében lakott, igen messze tőlük.

- Page igen jól játszik - mormolta mrs. Cressler, mikor a leányka letette a mandolint. - Remélem, J. eljön - tette hozzá. - Nagyon szeretem, ha itt jár-ke. Olyan szívélyes és jólelkű ember.

Laura nem felelt. Egy kicsit elfogultnak látszott és a társalgás abban a csoportban mihamar meg is szakadt.

Az éj gyönyörű volt, békés, csendes és ebben az órában, mikor az estét az éj váltotta fel, nem is igen volt senkinek sem beszélgetős kedve. Cressler friss szivarra gyujtott, a finom kékes füst rostjai ott lebegtek a mozdulatlan légben feje felett.

A messze távolban, a folyó torkolatának irányában, egy folyamgözös elnyujtott tenorfüttye szólt. A szomszéd házak egyikében, egy nyitott ablakban valahol hegedűn zongorakísérettel *Schubert Szerenád*-ját játszotta valaki.

Kisvártatva mrs. Cressler halk hangon Laurához intézett pár szót. Charlievel ketten június egy részét *Oconomowoc*-ban, *Wisconsin* államban szándékoznak eltölteni. Miért ne szánhatná rá magát Laura is, hogy velök tartson?

- Page elmehet - felelt Laura. - Nagyon szívesen venném, ha magukkal vinnék. De ami engem illet, igazán nem tudom. Erre a nyárra még nincs határozott tervem. - Itt hirtelen elhallgatott. - Jó, hogy eszembe jut, kölcsön akarom kérni öntől a „*Király idillek*”-et. Elvihetem néhány

napra? Elfutok a könyvtárszobába és megkeresem. - Ezzel felállt. - Tudom, hol szokott lenni. Nem, maradjon csak, mr. Cressler, kérem! magam megyek érte.

E szavakkal már el is tűnt a ház belsejében, míg Mrs. Cressler sóhajtva odasúgta férjének:

- Különös egy leány! Néha azt hiszem, hogy egyáltalán nem ismerem a lelkületét. Olyan következetlen természet. Milyen furcsán viselkedik most is, hogy Oconomowocba hívtam meg!

Mr. Cressler megengedte magának, hogy tiltakozása jeléül kedélyesen elmorduljon.

- Ugyan, no! Laura mindig jól viselkedik. Emellett a legszebb leány egész Cook Countyban!

- Nos, hiszen ez egyáltalán nem vonatkozik a dologra, Charlie - sóhajtott Mrs. Cressler. - Ó, Istenem - tette hozzá tétovázón, - igazán nem tudom.

- Mit nem tudsz?

- Remélem, hogy Laurára boldog élet vár.

- Ugyan az Istenért, Carrie!

- Van abban a leányban valami - folytatta Mrs. Cressler, - hogy néha a szívem is vérzik érte.

Cressler csodálkozva, megzavarodva nézett reá.

- Micsoda! - kiáltotta. - Te rémeket látsz, Carrie!

- Igen, így van - állhatoskodott Mrs. Cressler. - Néha úgy bánkódom érte, mintha a tulajdon anyja volnék. Egynémely ember bánatra születik, úgy mint ahogy a szikra ég felé röppen. És jegyezd meg jól, Charlie: Laura *efajta* lény. Mintha csupa bánat és fájdalom tekintene feléd, mikor szénfekete haja alól az a két nagy, bánatos szeme - az a nagy, szomorú, bubánatos két szeme reád tekint.

- Ostobaság! - morgott Mr. Cressler és újra a pipáját vette elő.

- Biztosra veszem, hogy Sheldon Corthell megkérte a kezét - tűnődött Mrs. Cressler néhány pernyi szünet után. - Bizonyosan emiatt utazott el oly hirtelen.

Férje csak bösen egyet-kettőt mordult, mialatt a lámpa világa felé tartotta az újságot.

- Nem gondolod, hogy így volt. Charlie?

- Hm! Igazán nem tudom. Sohasem vettem sokba azt a fickót.

- Pedig kiváló tehetség - jegyezte meg felesége, - és igen művelt ember. A modora mindig kifogástalan. Megfigyelted már a kezét?

- Olyan a keze, akár a borbélyé. Ültesd fel csak a J. kocsijára, a két lova mögé... mit gondolsz, meddig tudná azt a két ügetőt azzal az asszonyos kezével elhajtani? Hiszen - kiáltotta el magát, - perc alatt lerántanák a bakról.

- Szegény kis Landry Court! - mormolta most halkán Mrs. Cressler. - Majd megöli a szív-fájdalom. Hiszen ő is el akarta venni Laurát. De ugyancsak keményen bánhatott el vele. El tudom képzelni Laurát, mikor megharagszik. Szegény fiú!

- Csak hagyjátok őt békén, ti *asszonyok*, akkor még lehet belőle valami.

- Azt mondta, hogy élete tönkre van téve.

Cressler mérgesen a szoba sarkába dobta szivarját.

- Milyen szamárság! - motyogta dühösen.

- De komolyan, Charlie, azt a fiút borzasztóan bántotta a dolog.

- Fülön szeretném fogni és jól megrázni, hogy ez a sok számság, amivel ti asszonyok teletömtétek, mind kihulljon belőle. Épeszű egy gyerek! Mindennap ott van a csarnokban, de még egy kalapra való búzát se vásárolt a saját számlájára. Nem érti, mi a spekuláció, de meg sem akarja érteni. Ez aztán a józaneszű gyerek.

- Talán jobb is - tűnődött mrs. Cresster tovább, - hogy Laurának nem kellett. Valahogy nem egymáshoz valók. Corthellről azonban azt hittem, hogy boldoggá tudná tenni. De még J. sem kell neki; pedig tudom, hogy megkérte. Ő ugyan nem mondta, de én tudom. És kerek kiadta az útját. Azt mondja, nem akar férjhez menni. Azt állítja, senkit sem szeret és nem is fog szeretni senkit. Én ugyan roppant örültem volna, ha J. elveszi, de most már belátom, hogy nem lettek volna egymáshoz való pár. Laura indulatos természetű és műértő lélek, Curtis pedig egyáltalán nem törődik ilyesmivel. Nem lett volna közös érdekük. De Corthell, az már egészen más. Jegyezd meg, Charlie: ő volt a Laura Deorbornnak való férj; és utóbb is hozzá fog menni, fogadom.

- Ez egészen reád vall, Carrie, reád, meg a többi asszonynépre - kiáltott Cressler, - egyebet se tesznek, mint egymásnak férjet fogni. Miért nem hagyod békén azt a leányt? Laurának igaza van. A jövője csak reá tartozik; most pedig még igen jól érzi magát. Van magához való esze, sohase féltsd hát. De, hogy másra térjünk - Cressler megragadta az alkalmat, hogy más tárgyra irányítsa a párbeszédet. - Mellesleg, Carrie, az a Curtis már megint spekulált.

- Ez már mégis sok - mondta felesége méltatlankodva.

- Pedig úgy van - folytatta Cressler. - Ő és Gretry mostanában folyton együtt mesterkednek. Úgy hallom, hogy Gretry egész múlt héten át, mindig az ő számlájára adott el búzát és ma reggel megint mást eszeltek ki, megint a szemmel spekulálnak. Zárlat előtt híre ment a csarnokban. Azt beszéltek, hogy Curtis nyolc-tízezret bezsebelt. Mindig nyer. Sokat adnék érte, ha távol tudnám őt a spekulációtól tartani. De amióta azt a nagy kötést csinálta májusi búzában, egyre jobban-jobban belesodródik.

- Eladta a Washington Streeti ingatlanát? - kérdezte az asszony.

- Ó, - kiáltott férje, - el is feledtem megemlíteni. Nem, nem adta el. Okosabbat tett. Nem akarta eladni és erre a szövetkezeti áruház bérelte ki. Találd ki, mennyi bért fizet neki? Háromezer dollárt évenként. J. folyton gazdagszik és én igazán nem tudom megérteni, miért nem elégszik meg a saját üzletével, miért járja a bolondját a La Salle Streeten.

Mielőtt mrs. Cressler felelhetett, Laura lépett elő a nappali ajtajából.

- Ó, mrs. Cressler - kiáltott be, - nem találom a „*Király idillek*”-et. Azt hittem, ott van a kis könyvpolcon.

- Várj csak. Mingyárt megkerítem - jelentette ki mrs. Cressler.

- Nem bánja, úgy-e, hogy itt maradok? - kérdezte Laura, mikor mrs. Cressler bement hozzá.

A könyvtárszoba hűs és sötét volt, s mikor mrs. Cressler meglelte a könyvet, a leány, fejfájás ürügye alatt azt indítványozta, ne menjenek ki a szalónba. Leültek hát a nyitott ablak elé, a háznak a kis udvarra néző részén, ahol hajnalka és a sarkantyúvirág teljes virágjában állt.

Laura egy kosárszékben helyezkedett el.

- Egyre melegebb az idő - jegyezte meg kissé kedvetlenül. - Úgy látom, igen forró nyarunk lesz. - Majd hirtelen hozzátette: - Én júliusban esküszöm, mrs. Cressler.

Mrs. Cressler elképedt, egyenesen felült és lélekszakadva, egy percig Laura arcába meredt. A leány arca a félhomályból bizonytalan körvonalakban vált ki. Végül kábultan csak ennyit tudott hebegni:

- Micsoda! Laura! Te férjhez mégy? Ó, édes gyermekem!

- Igen - felelt Laura nyugodtan. - Júliusban... vagy lehet, hogy még előbb esküszöm.

- De hiszen azt hittem, hogy kikosaraztad Corthellt. Azt hittem, ezért ment el.

- Hogy elment? De hiszen nem ment el. Nem Corthellről van szó. Hanem mr. Jadwinről.

- Hála Istennek! - fohászkodott fel Mrs. Cressler és melegen megölelte, megcsókolta a leányt.

- Kedves, kedves gyermekem... ki sem mondhatom, mennyire örvendek. Mindig is azt hangoztattam, hogy Isten is egymásnak teremtett benneteket. De attól tartottam, hogy elutasítottad őt.

- Ezt meg is tettem - jelentette ki Laura. - Megmondtam neki, hogy nem szeretem. Még a múlt héten is azt mondtam...

- Akkor hát miért ígéretél hozzá?

- Én Istenem! - kiáltotta kissé elevebben Laura. - Ön nem veszi tekintetbe, hogyan történt. Azt képzeled, hogy azt az embert csak úgy egy-kettőre vissza lehessen utasítani?

- Persze hogy nem lehet, persze hogy nem - jelentette ki örvendve Mrs. Cressler. - Ez egészen rávall J.-re. Előre is tudhattam volna, hogy megkaparint téged, ha nagyon akarja.

- Reggel, délben, este előhozta - folytatta Laura. - Hajlandónak mutatkozott megvárni, amíg el tudom magam határozni. De egy napon kereken *nem*-et mondtam neki olyan szavakkal, melyeket nem lehetett félremagyarázni. De alighogy kimondtam, már újra kezdte. Addig nem hagyott békén, amíg hozzá nem ígérettem és alighogy ezt megtettem, már ott is volt a gyűrűje az ujjamon. Úgy látszik, már hetek óta készentartotta a zsebében.

- Nem - magyarázta, mikor Mrs. Cressler a balkezét tapogatta, - még nem akarom viselni, *most* még nem.

- Ó, egészen rávall J.-re, hogy ilyen kitartó volt - ismételte Mrs. Cressler.

- Kitartó! - mormolta Laura. - Egyszerűen nem is beszélt másról. Azt állította, belebetegszik. És csakugyan lázas volt - gyakran. De azért csakúgy kijött hozzánk, hogy engem láthasson. Egy este, mikor az eső csak úgy zuhogott, - nos, hadd mondok el. Aznap ott ebédelt nálunk és ebéd után a szalónba átmenet, már századszor „nem”-et mondtam neki és ő erre el is ment, - alig volt még nyolc óra. Azt hittem, hogy most végre feladta a dolgot. De még akkor este, tíz előtt visszajött ismét. Azzal jött vissza, hogy elfeledett egy könyvet, melyet kölcsön adtam, visszaadni; - Jane Eyre-ről volt szó. Hogy esett az eső. Sohasem láttam még olyan zuhogó esőt. J. teljesen átázott és még ebéd alatt kirázta őt a hideg. És én erre megszántam. Azt mondtam neki, máskor is eljöhet. Nem veszem a lelkemre, hogy tüdőgyulladás, tifusz, vagy ilyesmi támadja meg. Így hát előlről kezdődött az egész.

- De szeretted őt, Laura, úgy-e? - kérdezte Mrs. Cressler. - És most is szereted?

Laura nem szólt. Majd végre:

- Nem tudom - felelte.

- Persze, hogy szereted - állhatatoskodott Mrs. Cressler. - Hiszen, ha nem szeretnéd, nem ígéretél volna hozzá. Persze, hogy szereted, úgy-e?

- Igen, én, én azt hiszem, hogy szeretem, mert amint ön mondja, máskülönben nem ígérkeztem volna hozzá. Mindent, a legcsekélyebb kívánságomat is teljesíti. Mintha éjjel-nappal szüntelen azon gondolkoznék, hogyan tehet kedvemre. És mikor végre megígértem, hogy a felesége leszek, tudja, mrs. Cressler, az az ember egészen oda volt; csak úgy patakzott a szeméből a könny és nem tudott egyebet mondani, mint „az Isten áldja meg! Az Isten áldja meg!”

- De Laura - bízatta őt mrs. Cressler, - te szereted Curtist, úgy-e? Te, - te olyan furcsa vagy néha. Bízzál meg bennem, gyermekem, mintha édesanyád volnék. Nincs a világon senki, aki jobban szeretne, mint én. Szereted Curtist, úgy-e?

Laura soká nem felelt.

- Igen - kezdte végül lassan. - Azt hiszem, nagyon szeretem őt, - néha. Máskor pedig azt képzelem, hogy nem szeretem. Azt képzeltem, ha a szerelem előttem megnyilatkozik, - ez ó! milyen felemelő érzést vált ki, - olyan dicső érzelmet, mint Julia, vagy Margit szerelme volt; olyat, ami - tenyerével hirtelen a keblére ütött; ujjai görcsösen ökölbe szorultak. - Ó, - olyat, ami egész éneket alapjában megrendíti. Azt képzeltem, a szerelem csakis ilyen lehet.

- Ó, ez csak a buta regényekben van így - biztosította őt mrs. Cressler, - vagy a színpadon mutatják be így. Ha neked volnék, ilyesmi nem aggasztana, Laura. Hogy J. szeret téged, ahhoz kétség sem fér.

Laura kissé felderült.

- Nem is - felelt, - ehhez tényleg nem fér kétség. A dolognak ez a része gyönyörű. Jadwin, úgylátszik, a személyemmel kapcsolatosan semmit sem tart elég jónak, szépnek. Képzeld csak: tegnap valami megjegyzést tettem a kesztyűmről - nem is tudom már mit, - azt hiszem, felpanaszoltam, hogy milyen nehezemre esik a kedvemre való kesztyűt beszerezni. Képzeld, ő erre mértéket vett a kezemről és mikor estére visszajött, elmondta, hogy kábelsürgöny útján, Brüsszelből egy híres kesztyűs cégtől, nem is tudom, hány pár kesztyűt rendelt számomra.

- Ez egészen rávall, egészen rávall! - kiáltott mrs. Cressler. - Meg vagyok győződve, Laura, hogy te nagyon boldog leszel. Az olyan ember oldalán, mint J., aki úgy szeret téged, mint ahogy ő szeret, másként el sem képzelhető.

- Azt hiszem, boldog leszek - felelt hirtelen elkomolyodva, Laura. - És ó! mrs. Cressler, mennyire vágyom a boldogságra. Remélem, valamikor nem ébredek rá arra, hogy elhatározásom téves volt! - A leány hangja reszketett. - Ön el sem képzeli, mostanában milyen ideges vagyok. Hangulatom szüntelen változik. Olyan ideges vagyok - ó, nem is tudom kimondani. De majd csak rendbe jön minden. - Laura könnyet törölt szeméből és halkán kacagott. - Nem látom át, miért siratnám meg elhatározásomat - mormolta tétován.

- Nos, Laura - felelt mrs. Cressler, - ha nem szereted Curtist, ne menj hozzá. Ez igen egyszerű.

- Ilyen formán áll a dolog, mrs. Cressler kérem - magyarázta Laura. - Belátom, hogy igen rosszlelkű és rossz keresztény vagyok, de én azokat az embereket szeretem, akik szeretnek, azokat viszont, akik nem szeretnek, azokat gyűlölöm. Erről nem tehetek. Tudom, hogy nem szép dolog, de én már ilyen vagyok. Szeretem, hogy imádjanak. Azt a férfit, aki legjobban imád, én is megszeretem. És mikor azt látom, hogy mr. Jadwin ennyire imád és mindent megtesz értem, - érti, úgy-e, mit akarok mondani, - ez nagyban befolyásolja elhatározásomat. Azt hiszem, hogy más férfi sem ébresztene melegebb érzelmet bennem, mint mr. Jadwin. Bizonyosan érzéketlen és hideg természetű vagyok.

Mrs. Cressler elcsodálkozott.

- Hogy te lennél érzéketlen? Hiszen ép az előbb mondtad, Laura, hogy az igazi szerelmet olyannak képeled, mint a Juliáét, vagy azét a lányét, ki a Faustban szerepel.

- Csakugyan ezt mondtam? Nos, felemlítettem már, hogy a kedélyhangulatom hirtelen változó. Mostanában még én sem ismerem magamra. És el ne feledje, kérem, - tette hozzá kis szünet után, mialatt az ajtó felé mentek, Mrs. Cressler karjára téve kezét, - mindez még titok.

Egymást átölelve léptek ki a bejáró ajtó elé. Már egészen besötétedett, a levegő észrevehetően melegebb lett.

Egy hét telt el, majd kettő; május mihamar elmúlt. E hó tizenötödikén nyilvánosan közölték Laura jegyváltását Curtis Jadwin-el. Az esküvő napját június elejére tűzték ki.

Laura sohasem volt szeszélyesebb, változékonyabb kedélyhangulatban, mint abban az időben. Élénksége mintha megháromszorozódott volna; olykor viszont különös reakció állt be, hogy ismerősei szinte kétségbeestek.

Laura Page-el is közölte a nagy újságot.

Hétfőn reggel történt. A szoba végében Page, fehér és kék csikos ingblúzban s rövid lóden szoknyában állt kis íróasztala előtt; karcsú bokáit keresztberakta, jobbkarjára tintavédő vászonujjat húzott. Naplót írt. Ez rendszerint hosszadalmas és bonyolult művelet volt, melyet Page tizenöt éves kora óta folytatott. Mindent felírt - minden csekélységet, - az elmúlt nap minden jelentéktelen eseményét.

Ez alkalommal Page, Laura belépte után is még gyorsan tovább írt. Aztán abbahagyta és a szeme merengőn tágranyílt. Újra leírt egy sort.

- Laura - kérdezte tétován, - hogy írják azt a szót: *abysmal*?¹

- Ipszilonnal, drágám - felelt Laura és azon igyekezett, hogy el ne mosolyodjék.

- Ó, Laura - kérdezte Page, - nem esik meg veled is néha, hogy igen, igen elszomorodol, anélkül, hogy okát tudnád adni?

- Ilyesmi igazán nem esik meg velem - felelte Laura. - Ha szomorúság fog el, mindig tudom az okát.

Page sóhajtott.

- Ó, én nem tudom - mormolta tétován, - néha éjjel soká ébren fekszem és azt kívánom, bár halott volnék.

- Nem szabad ilyen beteges képzelődésnek engedni, drágám - felelt nénje nyugodtan. - Nem természetes, hogy egy ilyen egészséges kis teremtes, mint te, ilyen komor hangulatnak helyt adjon.

- Tegnap éjjel is - folytatta Page, - felkeltem az ágyból és soká ott ültem az ablak előtt. És minden olyan békességes és olyan szép volt, a holdvilág, meg a többi... És én elgondoltam, milyen gyönyörűség lenne ezt a világot itthagyni és fel, felfelé törni a magasba, az égi bolygók felé és ott békülni meg! Laura, drágám, mit gondolsz, férjhez menjek-e én valamikor, vagy egyáltalán nem?

---

¹ Feneketlen.

- Miért ne mennél, leánykám? miért ne mennél férjhez? Persze, hogy férjhez mégy egy nap, ha rá találtál.

- Apáca szeretnék lenni - vágott nénye szavába Page, mialatt búsan bólongatott.

- Ha rátaláltál arra a férfira, kit megszeretsz - folytatta Laura - és akit *csodálsz, becsülsz*, - akit *szeretsz*. Mit szólnál hozzá, drágám, ha - ha testvéred, - ha *én* - a közel jövőben férjhez mennék?

Page a székkal együtt megfordult.

- Ó, Laura, mondd - kiáltotta - nem tréfából mondod ezt? Igazán férjhez mégy? És kihez?

- Nos, - kezdte Laura lassan. - Miért ne mondanám meg neked, - ha én meg nem mondom, megteszi más... mr. Jadwin feleségül kért.

- És te mit feleltél? Mit mondtál neki? - Ó, én el nem árulom. Ó, Laura, mondd meg, kérlek!

- Nos, miért is ne mennék hozzá? Igen, hozzáigérkeztem. *Igent* mondtam. Miért is ne mondtam volna? Szeret és nagyon gazdag. Nem elég *ez*?

- Ó, nem. Nem elég. *Szeretned* kell őt, - de hisz szereted, úgy-e?

- Én? Hogy szeretem-e? Ugyan! - kiáltott Laura. - Én senkit sem szeretek.

- Ó, Laura - tiltakozott Page, - ne, ne beszélj így. Nem szabad. Ez gonosz beszéd.

Laura dacosan felvetette fejét.

- Azt ugyan semmiféle férfi se várja tőlem. Szerintem ez a helyes eljárás. A férfi jobban kell, hogy szeresse a nőt, mint ahogy az szereti. Elégedjek meg azzal, hogy mindent megadhat annak, akit szeret. Úgy a szolgálatára kell magát szentelnie, mint hajdan a lovagoknak, életét is fel kell egy szeszélyéért áldoznia; viszont a nő jogosult rá, hogy ha kedve tartja, közönyösen bánják vele. Én így képzelem a szerelmet.

- Igen, de a középkori dámák akkor már nem voltak lovagjaik számára kérlelhetetlenek és gögösek, mikor hozzájuk ígérkeztek feleségül, - buzgólkodott Page. - A végén mindig megszerették őket és szerelemből mentek hozzájuk feleségül.

- Ó, *szerелеmből!* - gúnyolódott Laura. - Én nem hiszek a szerelemben. Ilyesmi csak a buta regényekben, meg a színdarabokban fordul elő. Tudod-e, kislány! - kiáltotta Laura lelken-dezve. - Nekem lesz a városban a legszebb ruhám. De, mint miss Dearborn, most utoljára én fizetem ki az árát és - nagyot lélegzett, - mondom neked, hogy a toillettem valóságos kreáció számba megy!

Mikor a lunchra szólító gong végre megkondult, Laura felugrott, hosszú fehér kezével rendbe-szedte haját és azzal a kijelentéssel, hogy az egész délelőtt eltelt, de az íróasztala még most sincs rendben, kifutott a szobából.

Magára maradva Page, hosszasan elmélázott és olykor mélyen felsóhajtott. Utóbb azt írta a naplójába:

- *A világ szerelem nélkül.* Ó, milyen gyönyörű lenne ez! hisz a szerelem oly csodaszép, oly csodaszép, hogy egészen elszomorít. Ha a szerelem csodaszépségéről elmélkedem, - úgy elszomorodom, - úgy elszomorodom, mint Romola, a Georg Elliot hasonló című, jólismert regényében.

Elzárta a naplót az íróasztal fiókjába.

Amikor Laura Wess' nénivel közölte a nagy újságot, az öreg hölgy alig mutatott meglepetést.

- Már régebben vártam ezt - jegyezte meg. - Nos, Laura, mr. Jadwin igen tekintélyes ember. De hogy az igazat megvalljam, eleinte azt hittem, mr. Corthell lesz a győztes. Hisz ő mindig olyan előkelő és elegáns. Az a szegény Court-fiú ugyancsak elkeseredik majd.

- Ó, Laudry - mormolta Laura egykedvűen.

- És hol fogtok lakni, Laura? Itt? Ne ijedj meg attól, gyermekem, ha azt kell tudatnod velem, szedjem össze a sátorfámat. Hiszen...

- Nem, nem! - tiltakozott Laura erélyesen. - Ön továbbra is itt marad. Amint a jövőre nézve határoztunk, majd megbeszéljük a dolgot. Nem, - nem fogunk itt lakni: mr. Jadwin házat vesz, azt a házat a North Avenue és a State Street sarkán. A Lincoln-Parkkal szemben; hisz ön is ismeri - Farnsworth-ék házat.

- De az Istenért, Laura! - ámult Wess' néni, - hisz az egy palota! Hogyne ismerném. Hisz akkora, hogy az egész épülettömböt elfoglalja és akkora télikert van benne, mint ez az egész ház. Soha ilyet!

- Igen, tudom - felelte Laura és a fejét csóválta. - Néha magam is elámulok, mr. Jadwin azt mondja, hogy képtár is van ott, meg egy orgona, - valóságos templomi orgona! Képzelve el, kérem. Ó, milyen pompás lesz, milyen pompás! Mekkora boldogság! Ó, drágám! drágám! Sokszor el sem hiszem. Képzelve el, hogy még csak egy éve - de nem is annyi - ott tespedtem Barringtonban, aközt a vén szenteskedő népség közt és gyümölcsbefőttet készítettem Márhával és a többi... Most pedig - szétvetette karját, - most élni fogok... Gondolja el, az a gyönyörű ház, a cselédség, a fogat, a festmények és - ó, drágám, - hogy beleilleszkedem!

- Ha neked volnék, nem foglalkoznám olyan sokat ezekkel a dolgokkal, Laura, - felelte Wess' néni kissé szigorúan. - Hiszen nem az effélék kedvéért mégy férjhez. Azért mégy hozzá mr. Jadwin-hez, mert *szereted*. Nemde?

- Ó! - kiáltott Laura. - Akár egy csirkefogóhoz is hozzámennék, ha *mindent megadna nekem*, - ha azért adná meg, mert szeret.

Wess' néni megbotránkozott:

- Nem szabad így beszélned, Laura - jegyezte meg, - még tréfából sem. Legalább is nem a Page jelenlétében.

Estére Jadwint a két nővér és a nagynéni ebédre várta. Jadwin késő estig az irodában tartózkodott és onnan egyenesen Dearbornékhoz ment. Négy órakor délután megokolatlan szeszélyének engedve, Laura már ebédhez kezdett öltözni. Az első opera-előadás óta sem fordított ily nagy gondot külső megjelenésére. Virágot hozatott, temérdek virágot - asztaldísznek, - Page és Wess' néninek.

Öt óráig délután a legjobb hangulatban volt. Dudorászva ment le az ebédlőbe, hogy a terítést felülbírálja.

Majd az utolsó pillanatban, mikor Jadwin-nak már minden percben meg kellett érkeznie, kedélyhangulata - teljesen megokolatlanul, - megváltozott.

Page, aki miután felöltözött, nővére szobájába benyitott, rosszkedvűnek, kimerültnek találta őt. Szótlan maga elé meredt, majd hirtelen kijelentette, hogy a háztartással járó fáradtság már majdnem megőrjíti, miért is ígérkezett Jadwin erre a napra ebédre. A férfi mind oly tapintatlan. A nők bajoskodását semmibe sem veszik. Ó, bár túlesett volna az egész dolgon!

Letépte derekáról a rózsát és egy székre hanyatlott le.

- Nem is megyek le ebédhez! - kiáltotta. - Fogadjátok csak te és Wess' néni mr. Jadwint. Én ma látni se akarok senkit, legkevésbé mr. Jadwint. Mondjátok neki, hogy beteg vagyok, ágyba feküdtem, ami igaz is. Most lefekszem, a fejem majd széthasad.

Rábeszélés, könyörgés, hizelgés mit sem használt. Sem Page, sem Wess' néni nem tudta Laura elhatározását megingatni. Utóbb Page azt a megjegyzést kockáztatta meg, - ha tudta volna, hogy Laura le sem jön ebédhez, nem vesz fel ilyen díszes ruhát.

Erre Laura feldühödött.

- Kijelentem, Page - kiáltotta, - hogy úgy látom, nagyon kevés benne a köszönet, hogy a külső megjelenéssel ennyire törődöm. Nincsen fiatal leány Chicagóban - még milliomos leány sem, - kinek ilyen csinos ruhája lenne, mint neked.

Page felháborodásában válasza sem méltatta néniét. Kapkodva szedte lélegzetét, szorosan egymásra szorította ajkait.

- Csak adja a megsértettet, kisasszony - folytatta Laura, - adja a megbántott ártatlanságot, nagyon jól tudom, hogy megértette, mit akarok mondani. Igazán különös - tette hozzá és a hangja már megtört, - tekintve, hogy egyedül állunk a világban, nincsen se apánk, se anyánk, - hogy te vagy a mindenem és hogy én mennyire szeretlek, - te még azt sem tekinted, - hogy én csak azt kívánom, saját magamért szeress, - nem pedig, mikor csak arra vágyom, - hogy szeress - szeress - szeress.

A két nővér már egymás karjába borult és Page csakúgy zokogott, mint Laura.

- Ó, kicsi testvérem! - kiáltotta Laura, - hiszen tudom, hogy szeretsz. Tudom. Nem akartalak én megbántani. Bocsáss meg és légy jó hozzám. Tudom, hogy házsártos vagyok, de mostanában olyan ideges és izgatott szoktam lenni, hogy nem tehetek róla, türelmesnek kell hát lenned irántam. De csitt! a csengő szólt.

Hallották, hogy a cseléd ajtót nyit, majd a Jadwin hangját hallották az előszobából. Ám Laura most sem volt rábírható, hogy az ebédlőbe lemenjen. Nem, ő inkább lefekszik. Olyan ideges, hogy gondolkodni sem képes. És a ruhája is rosszul áll. Elhatározása végül is oly megingathatlannak bizonyult, hogy Page-re és Wess' néniére hárult a feladat, hogy úgy, ahogy mulattassák Jadwint. De mikor a feketekávét feladták, mindhármukat nagy meglepetés érte, - Laura megjelent. Levetette a díszes ruhát. A legegyszerűbb, szinte kolostori szabású ruháját vette fel. Kezén nem volt gyűrű. A legcsekélyebb ékszer, legszerényebb dísz sem emelte megjelenésének egyszerűségét. Nagyon nyugodt volt; halk hangon beszélt, kijelentve, hogy csak azért jött le, hogy egy pohár ásványvizet megigyék és rögtön vissza is tér szobájába.

A többiek ostromolták, igyék meg egy csésze kávé. Erre újra behozták a dessert-et és Laura ott feledte magát és két tányér borgelét elfogyasztott, mielőtt észbe kapott volna. Majd azon kezdett gondolkodni, vajjon jól esne-e egy kis saláta és Jadwin élénk sürgetésére jó adaggal el is fogyasztott.

Felkeltek az asztaltól és a könyvtárszobába mentek át. Fülledt este volt, vihar készülődött, így hát nem mentek ki a ház elé. Jadwin szivarra gyujtott.

Kissé később Page egyik fiatalember ismerőse jelent meg és Page a szalónba vezette. Mrs. Wessels megragadta az alkalmat, hogy észrevétlenül eltűnjék. Így hát Laura és Jadwin magukra maradtak.

- Nos, drágám - kezdte Jadwin, - hogy telt el a nap?

Laura a középső asztalnál, a függő lámpa alatt ült, ez volt a szobában az egyetlen világosság. Jadwin föléje hajolt és a vállára tette kezét.

- Csak úgy, mint rendesen - felelt a leány, - ma reggel megmondtam Page-nek és Wess' néaninek.

- És ők mit szoltak hozzá? - Jadwin kissé otromba keze gyöngéd érintéssel Laura fejét simogatta, - Magának a leggyönyörűbb haja van, amit életemben láttam, Laura.

- Ó, ők meg se lepődtek... Ne, Curtis, ne borzoljon össze. - A leány türelmetlenül félre hajtotta fejét. Majd, hogy barátságatlannak tetsző mozdulatát enyhítse, hozzátette: - Mindig idegessé tesz, ha a hajamhoz hozzányulnak. Igen, meg sem lepődtek, csak azon akadtak fenn, hogy olyan hamar egybekelünk. Ezen meglepődtek. Tudja, mindig is azt hangoztattam, hogy nagyon hamar lesz. Miért ne halasztanók el télig, Curtis?

De Jadwin hallani sem akart erről. És mikor a leány visszatért a tárgyra, szavába vágott, zsebéből néhány papírlapot vett elő.

- Jó, hogy eszembe jut - mondta. - Itt van a tervrajz a genevai ház átalakításáról. Ma hozta el az irodába az építész. Az ebédlőnél belerajzolta a kívánt változtatást.

- Ó - kiáltotta érdeklődve Laura, - úgy érti, hogy hozzátoldják az üvegházat?

- Hm, nem - felelt lassan Jadwin. - Lássá, Laura, az egyetlen nehézség az, hogy nyárra elkészüljön a ház, mert mire mi odamegyünk, mindennek kész kell lennie, úgy-e? Nem akarjuk, hogy egy csomó munkás a fülünkbe kalapáljon. Úgy gondoltam hát, hogy a télikerttel ráérnénk jövő nyárig?

Laura készségesen hozzájárult ugyan, de Jadwin észrevette rajta, hogy kissé bosszankodik. Eltűnődve a bajuszát tépdeste egy percig, majd kissé félszegen elmosolyodott és így szolt:

- Tudja mit, Laura, alkudjunk meg.

Amint habozott, a leány felpillantott reá. Jadwin leült vele szemben. Az asztalra támasztotta a két karját.

- Tudja-e - fogott szóba, - az jutott eszembe - nos, - úgy értem, - jelentette ki hirtelen elhatározással. - Tudja-e, Laura, hogy amióta jegyben járunk, - még soha, - nos, - maga soha, sohasem csókolt meg önszántából. Ostobaság ilyesmiket felhozni, úgy-e? De szavamra mondom! ez olyan, - olyan csodás élvezet lenne nekem. Jól tudom - tette utána sietve, - hogy maga sem szokott az érzelmeivel tüntetni, Laura. Lehet, hogy nem is kellene elvárnom, - nos, lehet, hogy ez nem is olyan nagy dolog. De most arra gondoltam, hogy el se tudnék édesebb dolgot képzelni, minthogy az én drága mátkám valamikor oda jöjjön hozzám - és mikor azt el sem várom, - önszántából nyakamra fonná karjait és megcsókolna. Igen, ez jutott eszembe, - újra abbahagyta.

Laura nem felelt, csak kissé zavartan elmosolyodott, fejét oldalt fordítva.

Jadwin folytatta:

- Nos, egyezzünk meg hát. Nemsokára - jegyezte meg, - *nemsokára*, ha maga... úgy megcsókol engem... ilyen formán, értse meg... a saját önszántából, mikor én rá sem gondolok... akkor megépíttetem magának azt az üvegházat, majd valahogy módját tudom ejteni. Már holnap bele fognak, húsz ember is ha kell. Mit szól hozzá? Megegyeztünk? De rövidesen, nemsokára. Mit szól hozzá?

Laura habozott, nagyon megzavarodott, nem tudta, mit szóljon.

- Megegyeztünk? - ismételte Jadwin.

- Ó, ha így tekinti a dolgot - mormolta a leány, - azt hiszem, igen.

- De nem feledi el, úgy-e? Mert én többet elő nem hozom. Igérje meg, hogy el nem feledi.

- Nem feledem el, megígérem.

- Úgy hát el van intézve.

Később, mikor Jadwin távozni készült, egy percre megálltak a hallban. Jadwin felhúzta kesztyűjét és friss szivart vett ki szivartárcájából.

- Holnap tíz óra körül eljövök magáért - mondta. - Jó lesz úgy?

Másnap reggelről volt szó. Az volt a terve, hogy Paget, mrs. Wesselst és Laurát egész napi kirándulásra leviszi Geneva Lake-hez, hogy a nyári lakon eszközölt átalakításokat megsemléljék.

- Nagyon jó lesz - felelte Laura, - tíz órára felkészülök. Jó éjt. - Jadwin felé nyújtotta kezét, de amaz gyorsan és hevesen karjaiba kapta és arcát odafordítva, újra és újra megcsókolta. Laura állta, de tiltakozott:

- Curtis! milyen gyerekes viselkedés. Ó, Istenem; hát nem tud másképp szeretni, minthogy a ruhámat összegyűrje? Curtis! Kérem, eresszen el! Maga igen erőszakosan bánik velem, édes.

Félrehúzódott tőle, de mikor az arcába nézett, csodálkozva látta, hogy hirtelen kihevült, a szeme csak úgy szikrázott.

- Istenem - mormolta a férfi, mialatt sebesen lélegzett. - Én Istenem, mennyire szeretem magát, kicsikém! A keze érintése, a haja illata is elbódít! Ó, édes szerelmem! Milyen csodás érzés ez!

De most ép oly hirtelen lehiggadt ismét.

- Jó éjt - mondta. - Jó éjt. Isten áldja meg! - *ezzel* távozott.

Abban az évben, június utolsó napján esküdtek meg reggeli tizenegy órakor a Lauráék házával szemben levő templomban, a High-Church templomában, melynek ő is egyik híve volt. Igen csendes esküvő volt. Csak Cresslerék, miss Gretry, Page és Wess' néni voltak jelen, Esküvő után az ifjú pár rögtön a Geneva Lakehez készült utazni.

Page, ki minden vasárnap rendszeresen itt jelent meg az istentiszteleten, most furcsán elváltozottan tapasztalta a templomot. Az ablakmélyedésbe elhelyezett szentek szobrai furcsán festettek; az egész templom bizonyos világos benyomást keltett.

A nappaliban gyült össze a lakodalmas társaság a szertartás után; mindenki egyszerre beszélt, míg a cselédek a poggyászt vitték le a kocsihoz.

- Ó, várjatok, várjatok egy percig, valamit elfelejtettem - kiáltott Laura.

- Mit? Rögtön lehozom - kiáltotta Jadwin és Cressler egyszerre, mialatt a leány az ajtónak tartott. De ő félreintette őket.

- Nem, nem. Ne fáradjanak. Úgy sem találnák meg.

Egyedül futott fel a lépcsőn a második emeletre, a lépcső tetején megállt, hogy lélegzethez jusson és hallgatódzék. A szobákban csend, senkisémet járt ott. Lentről a többiek hangja hallott fel - a kacagásuk, a vigasságuk. Laura benyitott és szobáról-szobára járt, hosszasan körül nézett mindenütt. Szerinte a székeken és az ágyon mindenféle apró toilettetárgy hevert, melyet

soha többé nem vesz használatba. Hosszan elnézte az üres szobát. Itt élte le életének legboldogabb időszakát. Minden tárgyhoz, még a legapróbbhoz is, egy-egy emléke tapadt. És most örökre megválnak tőlük. Az *ismeretlen*, az *új élet* megkezdődik. A régi élet, a régi napok meghitt élete örökre eltűnt. Leányságának vége. Az a Laura Dearborn, ki még csak tegnap éjjel ebben az ágyban nyugodott - hová lett most? Hol van a kis, feketehajú, barringtoni leány? És milyen lesz vajjon az az *új élet*, melyre most indul el, az ólomszínű égbolt és a melegen permetező eső alatt? Szeméből végre feltört a könny, torkából a zokogás és mialatt az ajtófélfában megfogódzott, újra és újra ezt suttogta:

- Isten veled - Isten veled - Isten veled...

És ekkor Laura, nem tekintve lakodalmi díszét, feledve a köznapiságokat, átkerült a szobán és letérdelt az ágy elé. Fejét ráhajtotta összekulcsolt kezére és imádkozott - gyermekkori imájának egyszerű szavait ismételte el. Istenhez fohászzkodott, ne engedje a jó útról eltévelyedni! boldogságot könyörgött Istenről. Ő tőle kért erőt, hogy új életében férjének mindvégig hű és odaadó hitvese lehessen.

És amint ott térdelt, egy erős, sőt súlyos kar érintését érezte vállán: Felemelte fejét - és most először, - egyenesen a férje szemébe nézett.

- Tudtam - kezdte Jadwin. - Mingyárt gondoltam - megértem, drágám, megértem érzelmeidet.

Ennél többet nem mondott. Ám Laura hirtelen ráeszmélt most, hogy Jadwin, a férje „megértette” és ugyanabban a pillanatban arra is ráeszmélt, mit jelent az, hogy teljesen és tökéletesen megértette őt, - hogy a legcsekélyebb félreértés, vagy kételkedés sincsen köztük; hogy kettőjük szíve együtt érez. És ezzel a tudattal együtt egy új érzelmek fakadt lelkében. Egyetlen nő, legjobb barátja sem, sőt maga Page sem, nem állott oly közel hozzá, mint e percben a férje. Ezentúl, hogy lehetne hát boldogtalan? Derültnek látta egy csapásra a jövőt.

Hirtelen Jadwin nyaka köré fonta két karját és újra és újra megcsókolta őt, arcát arcához szorította, mely könnyes volt, mint az övé.

- Nem lesz semmi baj, drágám - mondta Jadwin, mikor Laura félrehúzódott tőle, de el nem eresztette kezét. - Meglásd, nagyon boldogok leszünk.

- Igen, igen, nagyon boldogok leszünk - hagyta helyben Laura. Csak most hatotta át teljesen ez a tudat. - Már kezdettől fogva szerettelek téged, csak nem tudtam róla. És hidegen, szívtelenül bántam veled... de ezt most mélyen, mélyen megbántam. Nem jól mondtad a könyvtárban a minap, hogy *tartózkodó* vagyok. Nem vagyok az. Nagyon, nagyon szeretlek téged; és soha, soha, egy percre sem fogom engedni, hogy te erről megfeledkezzél.

Amint Jadwin arra a jelenetre emlékezett, melyet Laura felemlített, egy eszme ragadta meg hirtelen.

- Ó, az egyezségünk? Tudod-e még? Mégsem feledkeztél meg hát róla?

- De igen. De igen! - kiáltott Laura. - Megfeledkeztem. És ez az egészben a legédesebb tudat.

HATODIK FEJEZET

A letelt három év Laura és Jadwin életében a legszámottevőbb esztendőket képviselte. Férjhezmenetele óta Laura úgy szellemileg, mint erkölcsileg csodálatos gyorsan fejlődött. Sőt ez a lelki változás olyan rohamos iramban ment végbe, hogy inkább fokozatnak, semmint átalakulásnak volt nevezhető. Ma már nem volt az a félig kész, ösztönzései által mozgatott leány, kit három udvarlójának csodálata gyönyörködtette és aki régi otthonában, State Streetben a földre kuporodott és megengedte Landry Courtnak, hogy a kezét megfogja. Élete milyen más, milyen végtelenül komolyabb, tartalmasabb lett azóta!

Egy hatalmas tényező lépett be az ő világába, hatalmas, új elem, amely mellett minden más gondolata, minden egyéb jelentőség eltörpült. Ez a férje iránti szerelem volt. A szerelem lépett be lelkivilágába. Ebben az új mennyországban egy új csillag gyúlt ki és csak annak fényében látta meg a többi dolgokat. Minden egyébre ez a fény volt kihatással, ez szabályozta, ez melegítette fel, ez keltette életre.

Ezt az állapotot egy bizonyos estére, a Geneva Lake parti nyárilakba vezette vissza, hol férjével a mézesheteket töltötte. Tíz napos házasságok voltak.

Júliusi est volt, ketten ültek csak egy jacht fedélzetén. Világosan emlékezett mindenre. Olyan meleg est volt, hogy ruhát sem váltott ebéd után. Egy órával éjfél előtt történt. A tó felülete oly csöndes, mintha nem is víz volna. A telihold olyan mozdulatlanul tükröződött benne, hogy a legapróbb fodrocsonka sem zavarta a vetített képet. Az ég milliónyi csillagtól ragyogott, csak egy keskeny fekete vonal jelezte homályosan a túlsó partot.

Egy kényelmes karosszékben elnyújtózva, kalap nélkül, vállára vetett kabátban, Laura férje mellett helyezkedett el, ki egy tábori székre telepedett le, hogy onnan félkézrel a kormánykereket elérje.

- Nos - szólalt meg végül, - nem bánta-e meg, hogy hozzám jött feleségül, miss Dearborn?

És ő erre két karját a nyakára kulcsolta, fejét a saját fejéhez szorította le és mialatt ajkuk jóformán összeért, ezt suttogta újra meg újra:

- Szeretlek - szeretlek - szeretlek!

Ez az éjszaka döntő volt életében. Az esküvő szertartása, de még az a pillanat is, mikor a szobájában férje karjaiban ölelte és ő a szerelem *első* megnyilatkozását érezte szívében feldobanni - házassége legelső hetei, - csak zavaros álmoknak tetszettek. Nem tudott önmagára találni. Vonzalma férje iránt szeszélyesen le s fel hullámozott. Voltak percek, mikor határozottan boldogtalannak érezte magát. De egyszerre, mintha nehéz álomból ébredne, nem az a szertartás a St. James templomban, hanem *ez az ébredés* jelentette a házasságot. És most visszavonhatatlanul a férjéé lett; elválaszthatatlanul, örök időkre hozzátartozott és a meghódolása gyönyörűség volt. E percben Laura tudatára ébredt, hogy a szerelem a nő életében, a nő életének e legfőbb dicsősége, inkább *meghódolás*, semmint diadal.

Tudta, hogy férje is boldog. Házasságuknak ez a három éve a ragyogó képek szakadatlan láncolata volt. Boldog szerelmüket csodás, dicső dolognak érezték, csillogó, káprázatos csodatévő hatalomnak, mely hirtelen rájuk ruházott.

Ennek az ébredésnek egyik első következménye az lett, hogy Laura azzal vádolta magát, hogy semmit sem tett testvéérért. Szemrehányással illette magát, hogy nem volt jó testvére, hogy sokszor igazságtalan, indulatos volt és hogy szeszélyeit a kis leány szenvedte meg, nem

rokonszenvezett eléggé apró-cseprő bajaival, sokszor gúny tárgyává tette Page komoly gondolkozását és fura szertartásosságát. Igaz, hogy kényelmes otthont nyújtott neki, szép ruhákról, neveltetéséről ő gondoskodott. De ennél sokkal többet tehetett volna - többet adhatott volna a puszta köteles - ajándéknál, a kis leány meghitt társa, segítője lehetett volna, egyszóval anyáskodóbban bánhatott volna vele. Laura egyszerre átérezte most az idősebb nővér kötelességeit olyan családban, mely apa, anya nélkül maradt. Page gyors fejlődésnek indult és rendkívül megszépült, rövidesen kifejlett nagy leány lesz, a közeljövőben ott lebeg tehát férjhezmenésének fontos és komoly eseménye.

Ám házaseletének első éveiben, Laura figyelmét férjétől csak az ilyen felelősségérzetre eszmélés térítette el. Lassankint megismerte férjében a férfit, akiről tudta most már, hogy csak az esküvő után mutatkozik.

Jadwin, a *férj* oly egészen más, oly végtelenül értékesebb ember volt, mint Jadwin, *az udvarló*; hogy Laura néha szinte félt arra az időre visszapillantani, melyben ő még egyszerűen, mint miss Dearborn szerepelt. Milyen kevéssé ismerte ő *akkor* még Jadwint! És e tudatlansága, e gyámoltalansága, a Jadwin igazi jellemébe való bepillantás hiánya mellett, hogy is merészelte azt a lépést megtenni, mellyel egész életére az ő sorsához fűzte sorsát?

Viselkedése vele szemben, maga a gyöngéd gondoskodás. Alig volt tőle távol, még egy-egy napra is úgy, hogy egy apró ajándékkal, vagy legalább egy virágcsokorral ne tért volna vissza. Az évfordulókat, - a karácsonyt, esküvőjük napját, születése napját, - mindig fényesen megünnepelte. Szabadságot engedélyezett magának, ajándékkal lepte meg és estére sohasem mulasztotta el, hogy színházba elvigye.

De nemcsak ezek az erények szerettették meg feleségével Jadwint. Gáncsnélküli hős lett a szemében. Hiszen olyan nagyszabású ember volt. Voltak ugyan hibái, apró gyengéi is, de ép a jellemvonásait tekintette Laura olyan imádandónak.

Először is, Jadwin nagyszerűen következetes tudott lenni. Egy bizonyos cél elérésére szívvel-lélekkel törekedett, néha valami szórakozásra, vagy cselekvési irányra, mely a jelen helyzetben megokolatlannak látszott, ám, ő olyan érveléssel támogatta ezt a törekvést, ami a szophistikának valóságos remekműve volt. De utóbb, mikor érdeklődése megszűnt, legcsekélyebb tekintettel előbbeni álláspontjára, rögtön köpenyeget fordított.

Aztán néha valósággal gyerekes kedvveléssel, bizonyos lényegtelen, de számára kívánatos célok és foglalkozások elérésére teljes lélekkel nekiadta magát, sőt, ezt más, kétségtelenül sokkal számottevőbb kötelességek rovására cselekedte meg.

Üzleti téren Jadwin takarékosága kifogástalan volt. Fél dollárnyi túlkövetelésen is fennakadt; egyenesen kényelmetlenkedett, hogy tíz centnyi felesleges kiadást megkíméljen, sőt el is dicsekedett ezzel. De pazarlása nem ismert határt, az ideje sohasem volt becses, mikor sügérhalászatról volt szó.

Mert Jadwin valóságos szenvedéllyel hódolt a halászsportnak. Laura, ki a városban korán kelt, itt, falun hosszúra szokta az alvást nyújtani, sőt a meleg délutáni időben két órára lepihent. Férje tehát az olyan alkalmat, mikor a vele való együttléttől elesett, kedvenc időtöltésére használta fel. Nem volt az a barátságtalan virradat, hogy horga öt órákor bent ne lett volna már a vízben. Nem volt az a forró délidő, hogy a fagyökreres nádasban, az árnyékban, a víz szélén, lépre ne csalt volna egy-egy halat.

E három évi időszak alatt, Laura és férje Európába hajózott át. De tapasztalatai Angliában - mert a kontinensre el sem látogattak - nem elégitették ki a fiatal asszonyt. A múzeumok, képtárak és székesegyházak iránt Jadwin egyáltalán nem érdeklődött, noha panasztalan

béketúréssal járta be őket feleségével. Laura azonban megérezte, hogy az egészséget halálosan unja, három hónappal a kitűzött idő előtt haza is utaztak tehát.

E kirándulás alkalmával szerezték be azt a sok festményt és műtárgyat, mely palotájukat a North avenuen ékesítette és Laura az időelőtt félbeszakított európai körútjáért abban az örömben nyert kárpótlást, hogy új otthonát végre elfoglalhatja, mert ez közvetlen az esküvő után nem volt módjában.

De, mikor Laura végre birtokába vette a North avenuen a palotát - miután első lelkesedése és a fényes berendezés feletti izgalma lecsillapult - nem találta azt teljesen kedvére valónak, noha ezt urának sem vallotta be, az épület külseje kifogástalan volt.

A házhoz tartozó díszkert gyönyörű volt. És a melegház, melyben leginkább gyönyörködött, csodás alkotás - zöldes üveglappal ellátott, légies könnyedségű építmény, ahonnan télen-nyáron a virágok tömege került szoba- és asztaldísznek, - ibolya, gyöngyvirág, jácint, nárcis, tulipán és kedvence - a rózsza.

A ház belseje azonban részben nem felelt meg ízlésének. Jadwin, amint házassága elhatározott dolog lett, megvette a házat és annak belső berendezésével egy híres díszítő céget bízott meg. Teljes jóhiszeműséggel meglepetést kívánt ezzel szerezni a feleségének. Ám Laura, noha ez a sok pompa elbájolta, nem tudta azt az érzést levetkezni, hogy ez a ház nem az övé. A ravaszul alkalmazott villany lángjai, a kényelmet szolgáló mechanikai berendezései, úgy hatottak reá, mint valami Pullman-kocsi készen vett luxusa és kényelme.

Azonban még idején közbelépett, hogy bizonyos szobák berendezésénél a saját *egyéni* ízlését érvényesítse, - így a könyvtárszobánál, hálószobájánál, de legfőképp boudoirjánál, melynek hármass ablaka a tóra nézett és melyet, mintha még régi otthonáról lenne szó, - „emeleti nappali”-nak nevezett el.

Igen sokáig nehezebbre esett, elhatározása és a nagy vagyonban való gyönyörűsége ellenére, hogy ilyen nagyszabású életmódba beleilleszkedjék.

Legnagyobb gyönyörűségét azonban az istálló, és a képtárban felállított nagy orgona szerzett neki. Ez a két dolog bőven kárpótolta az egyes részletek meg nem felelő voltáért.

Laura imádta a lovat, - a fekete, hosszúfarkú, lebegő sörényű lovat, amilyen az olajnyomású képeken látható. Megtanult lovagolni és már kegyetlenül rossz időnek kellett lenni, hogy a magányos lovaglást reggelenkint a parkban elmulassza, melyben Jadwin lovásza és a két, pettyes nagy kutya volt a kísérője.

A Laurában szunnyadó, noha ki nem művelt és nem irányított színészösztön, különös, színpadias hajlamokat fejlesztett ki benne. Ízlése a nagyszabású pompa kifejtésére utalta. A *nagyszerűség* volt az eleme. Ami pedig saját személyét illette, a „grande dame” szerepe, melyhez a csodás palota szolgáltatta a háttérrel és a környezetet, idővel öntudatlanul bizonyos színpadias élvezet lett számára.

Igy múlt el három esztendő.

Ama naptól fogva, hogy Jadwin egymillió bushel búzát dobott a piacra, a búza ára állandóan lefelé ment. A kilencvenhármassal és kilencvennégyes árfolyamról már a nyolcvanas árfolyamra süllyedt alá. A bőséges aratás világszerte szintén leszorította az árfolyamot. Senkisémet volt hajlandó búzát venni. A vezér-medvék erősek, megtámadhatatlanok voltak. Az árak mindig jobban-jobban ellanyhultak; a búza már hetvenötön, utóbb hetvenkettőn zárult. Az ország minden részéből dús és hullámtalan búzaáradat - melynek tömege folytonosan lejjebb szorította az árakat - hömpölygött a chicagói tőzsde búzatárnájába. Világszerte további jó

aratásra számított a termelő. Úgy az argentinai köztársaság területén, mint az orosz steppén, egyaránt kitűnő aratás kecsegtetett. Indiában az apró birmai majorokban, *Nupore* és *Sind* tartományokban évről-évre kövér magot ontott a kalász. Kaliforniában, a *San Jaquin* völgyben, minden egyes *rancho* a termékenység valóságos tobzódása lett. Az egész állam egész területéről, Dakotából, Nebraskából, Iowából és Illinoisból, az összes búzatermelő körletből kitűnő termésjelentések érkeztek.

De emellett a gabona alacsony ára szegénységre kárhoztatta a termelőt. A már amúgy is túlterhelt farmokat újabb kölcsönrel terhelték meg; sőt a termésre is előleget vettek fel. A farmokon nem eszközöltek újabb beruházásokat. A világ egy másik, távoleső zugában, az olcsó búza, mely olcsó kenyérrel volt egyértelmű, könnyű megélhetést, sőt gazdagodást biztosított, az Egyesült-Államokban azonban a farmer elszegényedése az üzlet hatalmas hajtókerekének fogain át felfelé szűrődött. Mintha valahogy kiszáradt volna belőle a kenőolaj. A hajtókerek foga lassan és zökkenve működött. Mintha kiugrott volna a rendes kerékvágásból. A *Wall Street* értékpiaza ellanyhult.

Egyszóval „rossz világ” volt. Három év óta az a mondás járta be a chicagói kereskedelmi életet, hogy a gazdagodás leggyorsabb módja, hogy rövid lejáratú kötésre búzát adjunk el. Feltétlenül arra számíthatunk, hogy olcsóbb árban szerezhetünk be újabb készletet, minthogy a régit eladtuk. És az a különös, megmagyarázhatatlan tünet, mely a világ legridegebb lelkű üzletberekre is átragadt, a „rossz hangulat” mind huzamosabban és mind fokozottabb mértékben az alacsony gabonaárak terén nyilatkozott meg. A „hangulat” (így szölt a piaci jelentés) „állandóan *bessz*-re hajlott”. És az üzérek, az ügynökök, a spekulánsok, az apró haszonlesők, árleszorítók, a bizományosok, a zúgtözsérek és a többi hasonló exisztencia - a *La Salle Street* egész világa - annyira megszokta már ezt a „medve” irányt, hogy szinte hihetetlennek látszott, hogy a végtelenségig ne folytatódna.

Jadwin szinte elkerülhetetlenül ismét a tárna szennyes árjába sodródott. Mint kezdettől fogva, úgy most is a „medvék”-hez tartozott, ismét letarolta a piacot és ismét nagy haszonrészesedésre tett szert. Két hónappal az utolsó fosztogató hadjáratuk után Gretryvel ketten újabb *coup*-ra készültek fel: nagyobb összegű kötést terveztek, mint amilyenbe eddig belevágtak. Laura, ki a férje ügyeiről nem sokat tudott, mert Jadwin csak ritkán tett róla említést, a napilapokból tudta meg, az ügy egy szakaszában, hogy az egész kötési manőver alapjából megingott.

Ám Jadwin most már vért szagolt. Nem volt már rá szükség, hogy Gretry unszolja. Elsőrangú hadvezérré fejlődött, ki elszántan, hihetetlen merészséggel élvezte a harc hevét és soha nem volt joviálisabb, elszántabb, mint mikor könyörtelen támadásra készült fel. Ilyen alkalomkor, mikor az ellenfél a szokásos taktikához folyamodott, hogy őt a tárnából kiszorítsa, Jadwin egy-egy téves sakkhúzásra csábította. Erre rögtön ügyet sem vetve Gretry könyörgésére, ki óvatosságra intette, egész óriási vagyonát latba vetette Jadwin, mint mikor a hadvezér a nehéz üteget koncentrálja és ijesztő hirtelenséggel leverte az ellentábor.

De a mérkőzésből diadalmasan került ki és Laura csak később tudta meg, hogy férje, néhány órán át a tönk szélén állt.

És a búza ára újra esett. Április első hetében, Jadwin házaseletének harmadik tavaszán, májusra a búzát a chicagói tőzsdében *hatvannégyen* kínálták; júliusi kötéssel hatvanötön, a szeptemberire hatvanhat és egy nyolcadon. Ugyanazon év február hó folyamán Jadwin papíroson ötszázezer bushel búzát adott el. Csakúgy, mint Gretry és a hivatásos üzérek többsége, azon a véleményen volt, hogy az árfolyam *hatvanra* leszáll.

Március hava nem hozott árhanyatlást. Március folyamán és április első felében, Jadwinen szokatlan aggodalom volt észlelhető, a rövid terminusra lekötött eladás nem aggasztotta, olyan gazdag volt már, hogy a félmillió bushel áringadozását fel sem vette, ami aggasztotta, az a „helyzet” volt.

Bizonyos megmagyarázhatlan ösztöne nyomán, ama híres „hatodik érzéke” sugallatára, melynek eddigi sikereit köszönhette, megérezte, hogy a tél folyamán valahogy csendesen, fokozatosan, észrevétlenül bizonyos fordulat állt be, mely máris működésben volt. Azok a feltételek, melyek három éven át olyan változatlanul fennálltak, talán kissé eltolódtak volna? Ezt nem tudta biztosan, ezt nem tudta megmondani. De abban a szövevényes pénzügyi központban, amelyben ő mozgott és élt, bizonyos változást észlelt.

Először is, az idők javulást mutattak, az üzlet fellendült. Nem lehetett letagadni, hogy az üzleti forgalom növekedést mutat. Itt, ebben a nagyvárosban, ahol a nemzet szíve lüktetett, mely az idők beteges tüneteire szintúgy, mint az egészséges tevékenységére azonnál gyorsabban reagált, Jadwin a vérkeringés könnyebb és zavartalanabb folyamatát észlelte. A minden testet tápláló, éltető fluidum, *a pénz*, mintha dúsabban buzogna. A lakosság vagyonosodott, a bankok nagyobb kölcsönt folyósítottak, a hitelbiztosíték szilárdabb, állandóbb alapon nyugodott. New-Yorkban az összes részvények árfolyama emelkedett. Az emberek pénzhez jutottak - *pénzt szereztek!* elköltötték, kölcsönadták, becserélték. Ahelyett, hogy a boltíves safekben, lezárt pénzszekrények rekeszében összezsufolva tespedne, a pénz felszabadult és mintha folyékonyra vált volna, az egész közeletet elárasztotta, termékenyítette. A népnek pénze lett. És hajlandó volt azt kockára tenni.

A tavasz megkésett; hideg, barátságtalan időjárás köszöntött be és Jadwin arra a következtetésre jutott, hogy hazájában a gabonatermés, mely éveken át olyan bőséges és kiváló minőségű volt, ezúttal - igen valószínűen - silány és gyenge minőségű lesz. Az időjárást kezdte hát figyelni és szemmel tartotta a kisebb vidéki központok jelentéseit az őszi búzáról. Ezek a jelentések részben beigazolták balsejtelmét.

De Jadwin főképp a nebraskai jelentéseket kísérte figyelemmel, azét az államét, mely egyetlen nagy búzatabla. Vajjon milyen aratást várnak Nebraskában, mely egymaga egy egész nemzetnek a kenyerét szolgáltatja. Egymásután küldték be az egyes kerületekből a jelentéseket. Az állam egész területén még most sem engedett a hideg. A búzavetést a szüntelen hideg szelek sanyargatták, a fagy tizedelte meg, az új vetés mindenütt pusztulásnak indult.

Mindamellet még nem lehetett végérvényes következtetést levonni. A többi, téli búzát termelő állam esetleg még kárpótlást nyújthat a másutt történt károkért. Ettől eltekintve, a tőzsde „medvéi” még a kedvezőtlen vetésjelentésekkel szemben is le tudják az árakat szorítani, a tekintélyesebb besszüzérek máris a régi nótát fujták. Az árhanyatlás mulhatatlanul beáll, a hároméves fosztogatás még most sem ért véget, ők, a „Medvék” bíznak az erejükben; semmiféle hossz-hír nem félemlíti meg őket. Valahogy mégis csak bőséges búzakészlet kerül. A rossz termésjelentésekkel szemben is lefelé szorították az árakat.

Április tizedikén megjött a kormány hivatalos termésjelentése a téli búzáról. Jóval a közepesen aluli átlagról számolt be, olyan gyöngye terméstről, mint amire már tíz éve nem volt eset. Ugyanaz a hivatalos jelentés márciusban már mérsékelt készletről számolt be, a százmillió bushelnél kisebb készletről és a látható készletet negyvenmillióra tette.

A „Medvék” rögtön munkába láttak, hogy ezeket a híreket eszkomptálják, kimutatták, hogy a külföldi termésviszonyok ellensúlyozzák a rossz amerikai aratást. Rámutattak, hogy a hivatalos jelentés április elsejéről szól és hogy azóta az időjárásjavulás a búzatermő vidéken a legvérmesebb reményeken is túltett.

Az áprilisi termésjelentést a hónap tizedikén délután függesztették ki. Ugyanaznap este Jadwin a North avenuei új palotában vendégül látta ebédre Gretryt és feleségét. Ebéd után mrs. Gretry Laurával a szalónban maradt, míg Jadwin a bizományost egy játszma billiárdra a billiárdszobába vitte fel.

Gretry elhelyezte a billiárdgolyót, de a két férfi nem kezdett bele azonnal a játékba. Jadwin felvetette azt a kérdést, mely ebéd alatt is annyira elfoglalta mindkettőjüket.

- Nos, Sam - fogott bele, - mit szólna a hivatalos jelentéshez?

A bizományos nyugodtan bekrétázta dákóját.

- Egy kis árjavulást várok ettől, de a piac majd egykettőre ellanyhul ismét. Már megmondtam, hogy a búza lemegy hatvanra és most is ezt állítom. Soká lesz még május.

- Nemcsak a terméskilátásra gondolok - jegyezte meg Jadwin. - De meglásd, Sam, nyárára magasabb árakat érünk el és jobb időket élünk.

De Gretry csak a fejét rázta és hosszú vitatkozással azt igyekezett bizonyítani, hogy Jadwin nézete téves.

Ám Jadwint ez nem győzte meg. A tenyerével hirtelen az asztalra csapott.

- A fenekére értünk, Sam! - jelentette ki. - Az egész vonalon végig a fenekére értünk. Egy papíros-tantuszt tesztek fel egy kincstári jegy ellen.

- A vonal többi részével nem törődöm - jelentette ki konokul a bizományos, ki az asztal sarkára ült fel. - A búza lemegy hatvanra! - fejével a hármasba összerakott billiárd felé intett. - Te kezdted?

Jadwin meglökte a golyót és kettést hozott ki, de a harmadik golyót három hüvelykkel az egyik saroklyuk előtt állította meg, majd célba vette és mialatt a dákót visszahúzta, nyugodtan ezt mondta:

- Olyan bizonyosan, mint hogy én most ezt a golyót eltalálom, a búza *egyetlen cent*-tel sem fog már lejjebb menni.

Mialatt ezt kimondta, meglökte a golyót, aztán felegyenesedett. Gretry letette a dákót és felpillantott. De nem szólt. Jadwin leült az egyenes hátú székek egyikére, melyek az emelvényen, a fal körül sorba voltak állítva és a két térdére könyökölt.

- Sam - kezdte Jadwin lassan, - most egy nagy változásnak az ideje jött meg. - Hogy e kijelentését hangsúlyozza, dákójával a földre koppintott. - Már nem folytathatjuk a játékot abban az irányban, amint három éve folytatjuk. Addig, addig vertük lejjebb és lejjebb a búza árát, amíg már a termelőköltiséget sem fedi. És most már nem megy lejjebb, ha ítéletnapig lefelé szorítjuk is. A többiek, a medvecsoport többi tagja ezt még nem veszik észre, én azonban észreveszem. Még ősz előtt felmennek az árak, a búza is felmegy és ha ez bekövetkezik, én is hozzászólok majd.

- Én pedig azt mondom, egész télíg lanyha piacunk lesz - makacskodott Gretry.

- Majd a tél elején állítsd ezt - vágott vissza Jadwin. - Ide hallgass, Sam! én májusra ötszáz-ezer bushel búzával hátralékban vagyok, holnap reggel leküldöd hát embereidet a csarnokba és lebonyolítatod ezt az üzletet.

- Megőrültél, J.! - tiltakozott a bizományos. - Csak még egy hónapig várj és meglátod, hogy nekem lesz igazam.

- Egy napot, de egy órát sem várok veled! Ennek a mi medve-hadjáratunknak befellegzett. Ez holt bizonyos.

- Ellenkezőleg, még csak most virrad fel neki - tiltakozott a bizományos. - Szent Isten, csak nem húzod ki most magad a játékból, ha már három esztendőn át velünk tartottál?

- Nem is az a szándékom, hogy kihúzzam magam.

- Csak nem azt akarod ezzel mondani, hogy... - ámult Gretry.

- Hogy átpártolok. Épp ezt szándékozom. Még pedig olyan gyors iramban, hogy ti rá sem eszméltek. Beteltem a besszel. Ezideig megfelelt, de most már mindent kiszorítottunk belőle, amit lehetett. Nemcsak azt akarom, hogy a májusi kötésnek eleget tegyek és nemcsak, hogy ezt az egész üzletet le akarom bonyolítani, hanem - Jadwin előre hajolt és kezével a térdére csapott, - hanem most már *venni* szándékszem. Szeptemberre búzát akarok *venni*, még pedig már holnap... ötszázezer bushelt veszek; és ha a piac úgy alakul ki később, mint ahogy felteszem, többet is veszek. Nem vagyok már medve. Egyenesen nekivágok és felrobbantom a piacot. És ezentúl már Curtis Jadwin nagy *B* és két *ll*-el - Bull-nak, (*Bikának*) írja a nevét!

- Majd a vágóhídra kerülsz - jelentette ki Gretry hidegvérrel - s letaglózna. Te csak egy ember vagy *egész banda* ellen - gyilkos rablóbanda ellen. Azoknak a medvéknek sok milliónyi tartaléktőkéjük van. És azt te sem hiszed, ugye, hogy akár a vén Crookes, vagy Kenniston, vagy a kis Sweeny, vagy akármelyikök megkegyelmezzenek neked, ha a markukba kerülsz!? Ha olyan nagyon akarod, bonyolítsd le hát az üzletet, de az Isten szerelmére, ne vásároljál egy szűszra. Várj egy kicsit. Ha a bessznek csakugyan a mélyére értünk, ez már néhány napon belül ki is világlik. Annyit beismerek, hogy jelenleg az üzlet szünetel. Azt azonban ki tudja előre megmondani, hogy lefelé vagy felfelé indul-e meg. Most van itt az ideje, hogy elveinkhez ragaszkodjunk és óvatosan kezeljük a piacot.

- Ha én elveimhez ragaszkodnám és óvatos lennék - felelt Jadwin, - egyáltalán bele sem mentem volna a játékba. Hanem négy percentes államkötvényt vásároltam volna. Az óvosság ilyen esetben téves eljárás. A legtöbb ember úgy fog bele a játékba, hogy nem akarja a kockázatot vállalni és így a nyereséget amazoknak engedi át, akik nagy kockázattal dolgoznak. Ha azt bevárom, hogy a piac fellendüljön és mindenki vásároljon, mivel leszek előnyösebb helyzetben? Nem, uram; kösse le csak holnap reggel az én számlámra az ötszázezer bushel búzát szeptemberre. Az árkülönbözetet a javadra már letétbe is helyeztem ma délután az Illinois Trustnál.

Hosszú csönd támadt. Gretry egy billiárdgolyót forgatott ujjá közt.

- Nos - fogott szóba végre tétován, - nos, igazán nem tudom, mit mondjak, J. Te vagy afféle napoleoni lángész vagy - vagy, - vagy tökéletes hülye.

- Sem az egyik, sem a másik, Sam. Éppen csak a józan eszem után indulok.

- Te vagy most soron?

- Akasszanak fel, ha tudom.

- Nos, kezdjük előlről. Hat golyót engedek át neked, Sam és - kivette az óráját s megnézte - és még féltíz előtt tönkre verlek!

- Fogadjunk egy dollárba?

- Én sohasem fogadok és te ezt jól tudod, Sam.

Félórával ezután Jadwin ezt kérdezte:

- Ne mennénk le a hölgyekhez? ne tedd le a szivart. Ezt Laurával szemben kikötöttem, mikor ide beköltöztünk, hogy a dohányzás sehol sem tilos.

- Van hely bőven, úgy látom - jegyezte meg a bizományos, mialatt ketten a házi liftben elhelyezkedtek. - Hány szobátok is van ebben a házban?

- Szavamra mondom, nem is tudom - felelte Jadwin. - Még csak tegnap is egy újabb szobát fedeztem fel. Tény. Egy kicsit körülnéztem és véletlenül egy dohányzóféle kis szobára bukkantam rá. Laurától kellett megkérdeznem, hogy mire is való.

A házi lift leért a földszintre és Jadwin és vendége a nagyhallba lépett. A szomszédos nagyszalónból női hangok csevegése hallatszott.

- Mielőtt bemennénk hozzájuk, tekintsd meg előbb a képtáramat és a nagy orgonát. Mikor legutóbb itt jártál, a munkások még nem állították fel.

Lefelé mentek egy széles folyosón és a végébe érve, mielőtt a nehéz, sötét függönyöket félrehajtaná, Jadwin több villanylámpát csavart fel, mire a függönyök felett, csillogva egy hatalmas láng gyult ki.

Mikor ide belépett, a bizományos halkán egyet füttyentett. A képtár kétemeletes volt. Rotundaalakúnak tervezték. Hatalmas, festett üvegkupola borult fölője. A fal mentén itt-ott vitrin volt elhelyezve, tele mindenféle apró műtárggyal, elefántcsont-szobrocskával, antik tubákszelenccével és a tizenhatodik és tizenhetedik századból származó legyezővel. A falon temérdek festmény függött: olajfestmény, vízfestmény és néhány pastel.

De a bejárattól balra, a falba beillesztve, hatalmas orgona állt. Székesegyházban is elég nagy lett volna. A letompított villanyfény alatt a sok, hatalmas síp volt látható.

- Ez már valami! - kiáltott a bizományos.

- Én nem sokat értek az efféléhez - jegyezte meg Jadwin, a festményekre pillantva, - de Laura ért hozzá. Nagyrészt tavaly szereztük be, mikor a kontinensen utaztunk, Laura ezt tartja a legjobbnak.

Egy hatalmas méretű „Bougereau”-vászonra mutatott, mely erdős tájon egy csoport fürdő nymphát ábrázolt.

- Hm - szólt Gretry, - nem lenne jó ezt a vasárnapi iskolád igazgatóságának bemutatni? Odalent a Csarnokban a fiúk kocsnába való mázolmányoknak szokták az ilyesmit nevezni.

Jadwin nem méltányolta a tréfát.

- Ilyen szempontból még sohasem tekintettem ezt a képet - jegyezte meg komolyan.

- De azért igen szép munka - sietett Gretry megállapítani.

- Magam ezt szeretem jobban - folytatta Jadwin és egy „Détaille”-vászon előtt állt meg.

- Igen, ez csinos kis kép - hagyta helybe Gretry. - Ez a fickó ugyancsak jól üli meg a lovat. Uramfia, mennyi minden cafrangot szednek magukra ezek a franciák. A mi fiaink háromnegyedrészt ennek a lomnak letépnék magukról, mielőtt tűzbe mennének... Milyen furcsán is dolgozik az ilyen művész - folytatta közelről vizsgálva a vásznat. - Ha közelről nézzük, mintha csupa kis festéckpackát raktak volna rá; de ha hátrább állunk - ezzel hátralépett és féloldalt tartotta fejét, - akkor kiviláglik, hogy tulajdonképpen micsoda. - Félrefordult a képtől és a termen körüljártatta szemét.

- Nos, nos - mormolta. - Ez csakugyan elsőrendű dolog, J. Jó csomó pénzérték fekszik ebben.

- Magam még alig is szoktam bele - mondta Jadwin. - A múlt vasárnap is végigjártam a házat... elgondolkoztam az új házon, meg a pénzen, amit befektettem; azon elmélkedtem, milyen furcsán is alakult ki az én életem... az az idő jutott eszembe, Sam, mikor odalent Ottawában, az öreg édesatyám farmjában, hajnalban keltem ki az ágyból, hogy a lábas jószág után lássak és mikor kis testvéremmel ketten kifutottunk az istállóba, hogy a meleg tehén-istállóban mezítelen lábunkat melengessük... meghalt szegényke, alighogy tizennyolc éves lett... tüdővészben. Úgy bizony, Istenemre, szerettem ezt a kis testvérkémet! Te, még emlékszel rá, Sam. Emlékszel ugye, sokszor jöttél át hozzánk Grand-Rapidsból, hogy mókusra vadásszál velem?

- Hogyne emlékezném! Nagyon jól tudom még.

- Nos, a minap is arra sóvárogtam, bár ide hozhatnám most Sadiet, hogy jobb sora legyen. Mert míg élt, sohasem volt jó sora szegénynek. Dolgozott, dolgozott, szüntelen dolgozott... reggeltől estig. Milyen szívesen megfizetnék most neki ezért. Az a meggyőződés, hogy a más emberek sorsán tudok lendíteni, Sam. Ez a legnagyobb élvezetem! De attól már elkéstem, hogy a kis testvéremmel jót tegyek.

- Nos - vágta ki Gretry merészen, - jó feleség jutott neked, azzal is...

Jadwin a szavába vágott. Félig elfordult és zsebeibe mélyesztette két kezét. Mintha nem is hozzá, csak magában beszélne, ezt mormolta:

- Bizonyos, hogy jó feleségem van, bizonyos, Sam! - kiáltott hirtelen, majd újra félrefordult, - ó, semmi - mormolta tétován.

Megzavarodva, feszélyezetten, Gretry felvetette fejét, majd félszemmel feléje hunyorított.

- Értem - szögezte le. - Értem, mit akartál mondani, J.

- De most már nézd meg ezt az orgonát - sürgette Jadwin. - Ezen szeretek én játszani.

Átmentek a terem túlsó végébe.

- Ó, ez afféle villanyrajáró hangszer - jegyezte meg a bizományos.

- Hallgasd csak - mondta Jadwin.

A szekrényből egy átluggatott hengert vett elő és beállította. Gretry azzal a komoly érdeklődéssel figyelte, melyet az amerikai minden mechanikai találmány iránt mutatni szokott. Jadwin leült az orgona elé, egy-két regiszterét kihúzta, majd a pedálra helyezte lábát. A sípokból hatalmas, lihegő hang tört fel. A *Carmen*-nyitány első taktusa hangzott fel.

- Nagyszerű, nagyszerű - kiabált Gretry emelt hangon, hogy meghallják. - Ez igazán mesés!

A muzsika az egész termet betöltötte, élesen, tisztán, kifejezően, precízen, habár mechanizmus hajtotta, tökéletes hatással érvényesült a dallam.

Jadwin, hol a regiszterekre, hol a hengerről lepergő kottára pillantva, tovább játszott. Az orgona erőteljes zengésétől Gretry csak egyes szavakat érthetett meg, noha látta, hogy beszél.

- Toréador, - lóerő, - madame Calvé, - villanymotor, - nagyszerű ária, - villany.

A fortissimo elhalkult, a hang finom pianóban halt el.

- Mesés, mesés! - kiabált Gretry, eszeveszetten tapsolt, majd a terem túlsó végében mozgóldást észlelt, hátrafordult és Jadwin Laurát pillantotta meg a bejáró függönye árnyékában.

Ahogy ilyen váratlanul megpillantotta, Jadwin feleségének szépsége valósággal elkápráztatta a bizományost.

Laurával együtt mrs. Gretry és Page is bejött.

A három év Page Dearborn külsején nagy változást idézett elő. Egyszerre nagy lány lett. Egyenes, kemény vonalú alakja kifejlődött, karja meggömbölyödött, nézése nyugodtabb lett, megnőtt, megtesteseedett. Megelőző finom szépsége talán nem volt már olyan gyöngéd vonású, olyan szűzies és olyan bájosan szögletes, fiús.

Miután az idő május végén igen melegre fordult. Jadwinék Page-dsel nyaralójukba, a Geneva Lake-re költöztek át és a nagy palota a Lincoln Park-al szemben kiürült.

Laura azt remélte, hogy férje most már teljesen neki szenteli idejét, ám ebben csalódott, Jadwin eleinte csak kétszer hetenkint rándult fel a városba, de utóbb már minden vasárnap, Gretry gyakori látogató volt a nyári lakban és ő és Jadwin sokszor félrevonultak a veranda végébe és egy-egy karosszékbe ülve, a késő éjjeli órákig halk hangon az üzletről tárgyaltak.

- Tudod-e, édes - szólalt fel Laura végül, - hogy napról-napra kevesebbet vagy itthon, pedig annyira örültem már ennek a nyárnak, azt hittem, mindig együtt leszünk.

- Nem megyek el szívesen, ezt elhited - felelt Jadwin. - De az az érzésem, hogy jelenleg ott kell lennem a helyszínén. Nem tudom a fejemből kiverni, hogy néhány hónapon belül mozgalmas időkre virradunk.

- De még mr. Gretry is azt hangoztatta, felesleges, hogy te mindig ott légy az irodában, azt mondta, innen is csak olyan jól irányíthatod az üzleteidet. Azt állítja, hogy tisztán azért mégy fel a városba, mert La Salle Street és a tőzsde nélkül nem tudsz meglenni.

Vajjon igaz volna-e ez? Erre maga Jadwin sem tudott kielégítő feleletet. Volt idő, mikor Gretrynek még nagy rábeszéléssel sikerült csak barátját rávenni, hogy a Kereskedelmi Tanács épületében kavargó hatalmas örvényt figyelemmel kísérje. De az utóbbi időben testtel-lélekkel csak oda figyelt és most ő vette át Gretrytől az irányítást.

Csak úgy dőlt be hozzá a pénz, amint előre megjósolta, a búza ára emelkedett májusban, jó idővel kedvezően alakult a piaci árfolyam, a hivatalos havi jelentés nem tüntetett fel kedvezőtlen terméseredményt. A búza ára hatvanról hatvanhat centre ment fel és Jadwin csekély haszon mellett körülbelül kétszázezer bushelt eladott. Erre május végén hirtelen beállt a forró időszak. Június is forrónak indult és mikor a búza hatvannyolcra felment, Jadwin, ki most már jobban meg volt róla győződve, mint valaha, hogy hossz-mozgalom következik be, újra ötszázezer bushel búzát vásárolt.

Még júniusban is folytatta a vételt. A kedvezőtlen időjárás, perzselő forróság, melyet felhőszakadásszerű esőzés követett, nagyon ártott a tavaszi búzának. Minden oldalról azt panaszolták, hogy a búza szeme zsizsikes és rozsdás lesz. Később újra felhőszakadás tett kárt a téli búza színében. Jadwinnak az utóbbi bevásárlásai révén egymillió bushel tartalékja volt és a piac szilárdan kitartott hetvenkét cent mellett, két hónap alatt tizenkét cent emelkedést mutatott.

- Majd beáll a fordulat - intette őt Gretry, - ez bizonyos. A Crookes és Sweeny keze még nem működik. Franciaországban bő aratást várnak, a jelentés nemsokára beérkezik. Olyan fegyver van a kezében, J., amely inkább visszafelé sül el.

- Csakhogy még nem sütöttem el - mondta Jadwin. - Még csak most töltöttem meg a *medvék ellen* - tette utána hunyorgatva.

Júliusban megjöttek az egész országból a termés jelentések, melyek végeredményben azt bizonyították, hogy az Egyesült-Államok termése, hat év óta most először, silány és elégtelen eredményt mutat. A kalász rosszul fizetett. És a szemet csak részben lehetett elsőrendűnek osztályozni. Az elsőrendű búzának nagy értéke lesz ezentúl. Jadwin újra vásárolt, most már a második millió bushelnél tartott.

Ekkor nyilatkozott meg az a csodás jó szerencse, mely Curtis Jadwint a következő hónapokon át állandóan kísérte. A francia búzatermést soványnak jelezték. Németországban az eredmény a közepesen mélyen alul maradt. Egész Magyarországon rosszul fizetett a burgonya és a rozs.

A hónap közepe táján Jadwin újra meghívta a nyári lakba a bizományost. Jadwin nagy vonásokban a következő hónapokban nagy csatatervét vázolta.

- Sam - szólította társát. - Áprilisban még azt hittem, hogy ennek a hónapnak az elején már elérjük a legmagasabb árfolyamot, de a francia és a német hírekre a macska átvedlett. Úgy számítottam, hogy a hetvenes árfolyam körül lebonyolítom az üzletet, de most már folyton emelkedik. Még egy ideig kintartok hát.

- De ezt a saját felelősségedre teszed - jelentette ki a bizományos. - Figyelmeztetek, hogy az árakat már túl magasra felcsigázták.

- Ez még semmi! Hetvenkettő nagyon olcsó ár, most már alaposan nekilátok. Magam veszem kezembe a dolgot, függetlenül a kötvényektől, melyeket Crookes akármikor összeszedhet. Azt akarom, hogy te nekem egynéhány jóra való, megbízható tudósítót szerezz Európában, ügyes, szemfüles fickókat, kikben megbízhatunk. Egyet Liverpoolban, egyet Párizsban, egyet Odesszában. Azt akarom, hogy naponként kábelsürgöny útján jelentést tegyenek a helyzetről.

Gretry kissé gondolkozott.

- Helyes - mondta végül. - Igen. Azt hiszem, meg tudom csinálni. Liverpoolban már tudok egy arravaló embert, Traynard a neve és Párizsban is tudok kettőt-hármat. Hogy Odesszában-e, azt még nem tudom. De gondom lesz ott is.

A szerződöttetett tudósítók július végével megkezdték a jelentéseket. Európaszerte élénk volt a búzában a kereslet. A gabonakereskedők nemcsak hogy bőven vásároltak, de későbbi szállításra is lekötötték a szemet. Augusztusban indult meg amerikai búzában a kereslet, eleinte csak elvétve és szórványosan, de később egy kicsit, - nagyon kicsit sürgősebben.

Igy telt el a nyár. Az őszi „helyzet” lassankint kialakult. A sűrűn lakott, túlszűfolt európai Keleten aggodalom merült fel a téli kenyérmagot illetően, emellett Amerikában csak mérsékelt mennyiség állt szemben a külföldi szükséglettel. *Oroszországra, az Egyesült-Államokra és Argentínára* hárult a feladat, hogy a következő tizenkét hónap alatt a világot élelmezze.

A chicagói tőzsde nagy termében elhelyezett árjelzőkészülék *hetvenöt* centet mutatott. Jadwin azon az áron adott túl szeptemberre a búzáján, majd hatalmas lendülettel hárommillió bushelt kötött le opcióval decemberre.

Még sohasem merészkedett be ilyen mélyen a kötésbe. Még sohasem engedte át magát ilyen tökéletesen az áramlat hangulatának. De most valami készült, óriási, meg nem határozható *valami*. Jadwin megsejtette, megérezte és *tudta!* Megérezte a körülötte mindgyorsabban lüktető mozgalmat. A bágyadság, az élettelenység felocsudott. Az áramlat frissebben buzgott. És a gyorsabb vérkeringése éltetően, felfrissítően hatott.

Ott állt a hullám taraján. Most vált be csak az előrelátása, éleslátása és gyors cselekvőképessége. A sikerben bízva, nyugodtan, megtámadhatatlanul vetette bele magát Jadwin az árba. Hétről-hétre rohamosan nőtt a tőzsde forgalma. Hétről-hétre nagyobb-nagyobb kereslet jelentkezett Európában az amerikai búza iránt. És a hónap végével az árfolyam, mely *hetvenöt* és *nyolcvan* közt ingadozott, hirtelen felszökött *hetvenkilence*, majd hetvenkilenc és félre és *nyolcvan* centen szilárdan zárult.

Aznap, hogy ezt az árfolyamot elérte, Jadwin tagságot vásárolt a Kereskedelmi Tanácsban.

Most már kebelbeli ember lett.

HETEDIK FEJEZET

Annak az esztendőnek egy novemberi reggelén Laura a reggelinél odalépett férjéhez. Kissé komolynak látszott, minden gondolatát az a tárgy foglalta le, melyet - ezt elhatározta magában - tovább már halogatással el nem odázhatott. Amint alkalom kínálkozott azzal, hogy Jadwin letette a napilapot és a kávécsésze után nyúlt, Laura rászólt:

- Curtis!

- Nos, kis öregem?

- Curtis, drágám - mikor lesz már vége - ennek a te spekulációdnak? Ezelőtt sohasem voltál ilyen. Mintha mostanában nem is tartoznál hozzám, sohasem vagy velem, még akkor sem, mikor nem nézed át a lapokat, a jelentéseket, meg miegyebet - még akkor sem, mikor nem tanácskozol óraszám mr. Gretryvel, - még akkor sem vagy gondolatban velem, hanem odalent La Salle Streetben vagy a Kereskedelmi Csarnokban. Ezt magad sem veszed észre, édes. Nem akarok én panaszkodni, nem vagyok sem követelő, sem önző, de - néha - igen elhagyatottnak érzem magam. Ne szakíts félbe - tette hozzá sietve, - most mindent el akarok mondani, ami a szívemen fekszik, hogy ezután szóba se hozzam többé. Tegnap este, hogy mr. Gretry itt volt, azt mondta ebéd után, hogy egy órán belül elvégzitek a dolgokat és én várokotam, tizenegy óráig várokotam, azután lefeküdtem. Olyan elhagyottnak éreztem magam, drágám, az éjszaka oly hosszú volt. A legszebb ruhámat vettem fel, azt, amelyről tudtam, hogy neked legjobban tetszik, - de te észre sem vetted. Azt mondtad, hogy mr. Gretry nem marad itt kilenc óránál tovább és én már tervezgettem, hogy töltjük el ketten az időt.

Laura nem folytathatta tovább. Férje a karjaiba kapta és az önvád és önhibáztatás valóságos özönével félbeszakította szavait. Durva baromnak mondta magát, önző számarának, ostobának, kinek ilyen feleséghez sincs joga, aki egyetlen könnyére sem érdemes.

- Ne is beszéljünk már róla - kezdte Laura. - Azt hiszem, inkább én vagyok önző.

- Hogy te volnál önző! - kiáltott Jadwin, - ne mondj ilyet. Magamról mondhatom.

- De - állhatatoskodott Laura - valamikor csak abbahagyod ezt a spekulációt, - örökre leteszel róla? Ó milyen nehezen várom én ezt az időt! És mire is jó ez, Curtis? Hiszen olyan gazdagok vagyunk, hogy a jövedelmünket el sem tudjuk költeni. Miért akarsz hát még több pénzt szerezni?

- Ó, itt nem a pénz a fő - felelt Jadwin, - hanem az élvezet, az izgalom.

- Ez az, az izgalom! De te észre sem veszed, Curtis, mennyire megváltoztál, olyan ideges vagy néha és ha szólítalak, oda sem hallgatsz. Nyilvánvaló, hogy az eszed máson jár. Szüntelenül csak a búzára - a búzára - a búzára - a búzára gondolsz! Ó, ha tudnád, mennyire gyűlölöm és hogy félek tőle!

- Nos, kis öregem, ezzel el is dőlt az ügy. A világ egész búzatermése sem éri meg, hogy én csak egy percnyi boldogtalanságot okozzak neked.

- Abbahagyod hát a spekulációt?

- Nos, olyan egy-kettőre nem hagyhatom abba, de amint alkalom van rá, lebonyolítom az üzleteimet. Én se lelkesedem érte valami nagyon. Mennyi ideje is már, hogy nem olvastunk együtt? Hogy nem olvastál fel nekem?

- Azóta, hogy a nyaralóból bejöttünk.

- Szavamra mondom, hogy igaz, igaz - a fejét csóválta. - De most már tudnom kell. Igazad van, Laura. De te nem mondhatod, sejtelled sincs, hogy ez a búzaüzlet mennyire rabul ejti az embert. Aztán mivel is tölteném az időt? Mit csináljon a magamfajta gazdag ember? Dolgoznom csak kell, nem ülhetek egyhelyben malmozni. A természetem nem veszi be, hogy napestig klubban tévferegjek, lóversenyre járjak, vagy a madarat puffogtassam le; vagy pedig halálra kergessek valami nyomorult védtelen rókát, úgy látom, a spekuláció az egyetlen élvezet, az egyetlen foglalkozás, mely számomra fennmaradt, mely a természetemmel meg-egyezik. Jól tudom, hogy most nagyon is mélyen belemásztam és megígérem, hogy abbahagyom. De élvezetnek nagyszerű. Ha az ember ért hozzá, hogy egy nagy kötésnek nekilendüljön és több az előrelátása, mint a másoké s meg meri kockáztatni azt, amit amazok nem mernek és tervezgetni, manőverezni tud s végül be is következik, amit előre látott, mondom neked Laura, hogy ez nagyszerű egy érzés!

- De te sohasem beszélsz róla - vetette ellen az asszony. - Én azt se tudom, mit csinálsz. Itt-ott mr. Court, vagy mr. Gretry egy-egy elejtett szavából tudom meg, de tőled soha. Azt hiszed talán, nem bízatsz meg bennem? De én minden téren bele kívánok folyni a te életedbe, Curtis. Mondd el - követelte hirtelen - mivel foglalkozol most?

- Helyes - felelte Jadwin, - elmondom hát. Tovább adni, persze, nem szabad. Nem titok ugyan, de az ilyenekről helyesebb nem beszélni.

Laura megígérte, hogy nem szól senkinek, majd az asztalra könyökölve felkészült, hogy feszült figyelemmel kísérje férje mondandóját. Jadwin egy darabka cukrot morzsolt szét a kávéscsészéje fenekén:

- Nos - kezdte Jadwin, - nem csináltam semmi különöset, csak búzát adtam-vettem.

- Mi célból?

- Hogy tovább adjam. Tudod, én azokhoz tartozom, kik szentül azt hiszik, hogy a búza ára *felmegy*! Én jöttem rá elsőnek - úgy hiszem - már tavaly áprilisban! És amíg odafönt voltunk a tó partján, augusztusban három millió bushelt szedtem össze.

- Három - millió - bushelt! - mormolta Laura elképedve. - Aztán mit csinálsz vele? Hová teszed?

Jadwin megmagyarázta, hogy hiszen csak az árra való jogot vette meg, hogy egy bizonyos időpontban a gabonát átvegye, - de Laura nem igen értette meg.

- Nem baj - mondta, - csak folytasd, kérlek.

- Nos, augusztus végén arra jöttünk rá, hogy a nedves időjárás Angliában megártott a búzának, szeptember folyamán pedig arról érkezett hír, hogy Szibéria nem tud annyi búzát termelni, hogy Dél-Oroszország szükségletét fedezze. Így hát jóformán az egész világ az Egyesült-Államok és Argentina búzatermésére szorult rá. Ez természetesen megdrágította a búzát. Az idén, úgy látszik, mindenütt sovány termés lesz. És mikor azt láttam, hogy az árfolyama mindjobban felszökik, októberben újra egy millió bushelt vásároltam, és e hó elején szintén egy milliót. Ennyi az egész. Mert tudod, hogy rövidesen arra számítok, hogy Anglia, Olaszország és Németország lakossága, mely nagyrészt kenyérral táplálkozik, szívesen megadja az amerikai nagy árakat, mert másutt nem kap búzát! Feltétlen szükségük van a búzára; ez a mindennapi kenyérük.

- Ó, úgy hát miért nem adod oda nekik? - kiáltott az asszony, - add oda a szegény embereknek azt az ötmillió bushel búzádat. Hiszen valóságos Istenáldása lesz nekik.

Jadwin elnémult egy percre.

- Ó, ezt nem egészen így kell venni - mondta.

Mielőtt tovább mondhatta volna, a szobaleány jött be és három sürgönyt kézbesített Jadwinnak.

- Már megint sürgöny - duzzogott Laura, mikor a leány kiment, - minden reggel érkezik egy csomó. Ez is az üzlethez tartozik? Mi van benne?

- Majd fölolvassom - felelt Jadwin, mialatt az első borítékot felvágta. - Ezek itt kábel-sürgönyök, európai tudósítóim küldik. Gretry intézte el számomra ezt. Ez az első - Odesszából jött. Titkos írással íródott, de - ezzel zsebéből egy jegyzéket vett elő - én majd kibetűzöm.

Egyet-kettőt lapozott a kulcs-könyvben, a boríték hátlapjára írta fel az egyes szavakat egy arany ceruzával, melyet az óraláncán viselt.

- Ezt írja: - jelentette végül:

a kötött határidőre szóló búza liverpooli élénk keresletre egy centtel felment, részvény-állomány csendes, a belföldre szállítandó európai ár nem kedvező az adóra.

- Mit jelent ez vajjon? - kérdezte Laura.

- Azt jelenti, hogy Oroszország nem exportál több búzát, nincsen feleslege, így hát Nyugat-európa teljesen reánk szorul búza dolgában.

- És a többiben mi áll? Olvasd el a többit is.

Jadwin betűzni kezdett.

- Ez itt Párizsból jött.

- Vegyen egy millió bushel búzát az ottani piacon, a részvényt piac lanyhább, mint vártuk, az árak kiegyenlítődnek.

- És ez azt jelenti?...

- Azt akarják mondani, egy millió bushelért mennyit kérek. Az áru odaát nehezen szerezhető be, amint előre megmondtam.

- Eladod nekik?

- Lehet. Majd megbeszélem Sam-mal.

- És most már a harmadikat olvasd el.

- Ez Liverpoolból jött. Liverpool pedig - ezt jegyezd meg - a nagy búzavásárló központ. Roppant befolyásos piac.

Jadwin a kulcs-könyvből lassan betűzni kezdte a sürgöny értelmét.

Laura, ki feszülten figyelte, észrevette, hogy a szeme hirtelen összehúzódik.

- Hitemre - motyogott Jadwin, - hitemre, mit jelentsen ez?

- Mi van benne? - kérdezte az asszony. - Fontos hírt hozott?

De Jadwin annyira elmélyedt, hogy kérdését meg sem hallotta, ügyet sem vetett rá. Háromszor is összehasonlította egy szónak az értelmét.

- Ó - mondd meg kérlek, - könyörgött az asszony.

Jadwin türelmetlenül a fejét rázta és csöndre intette őt.

- Várj csak, várj - mondta, - várj egy percig.

Szóról-szóra leírta az egyes betűk értelmét, majd figyelmesen áttanulmányozta azt.

- Ez az! - kiáltott végül. És fölugrott. - Nem kell több reggeli - jelentette ki.

Az óráját nézte, aztán csengetett és mikor a szobaleány bejött, ezt mondta neki:

- Mondja meg Jarvisnak, azonnal indulunk!

- De mi történt, édes? - ismételte Laura. - Azt ígérted megmondod. Látod, így van ez mindig! - kiáltott. - Még a létezéséről is megfedkezted. Amint a búzáról van szó, én nem számítok többé. Mikor most a sürgönyt elolvastad, az arcod egészen elváltozott. Olyan kegyetlenül mohó, olyan diadalmas kifejezést öltött...

- Magad is csak így volnál vele - jegyezte meg Jadwin, - ha tudnád miről van szó! Ime; olvasd magad.

Felesége kezébe nyomta a sürgönyt. Minden egyes titkos szó fölé odaírta az értelmét - és a felesége a következőt betűzte ki:

Az itteni cégek kifogytak a készletből és kínos helyzetbe kerültek az argentinai hajótér csökkenése folytán. Öt millióra vállalkozom, ha az ára megfelelő.

- Nos? - kérdezte Laura.

- Nem érted, ez mit jelent? Megjött végre az európai kereslet! Nekik a búza kell, nekem pedig van mit adnom. Egyrészt még hetven centért vettem és ők most már a piaci árát fizetik, azaz *nyolcvan centet*. Ő, de ennél többet is fizetnek! Ha úgy akarom *nyolcvankettőt* is fizetnek. Franciaország is kapva kap a búzámon. Ez a párizsi kábel is amellet tanuskodik. Egymásra licitálnak. Nos, ha ezt meg tudom úszni - és Istenemre, meg tudom! - folytatta és az újabb esélyeket mérlegelve, inkább magában beszélt már. - Istenemre, semmi szükség rá, hogy a búzámat a tőzsdére dobjam és ezzel letörjem az árát, Gretry összeköttetésben áll vasúti társaságokkal, az elevatorcsoport nyomán. Így hát tetemes árengedményre számíthatunk. Hisz ez a búza bőven megér nekik *nyolcvankét centet*! Aztán ott az az „argentinai hajótér-csökkenés”. Ez az első hír arról, hogy ott is rossz aratás volt. Szent Mózes! Ha az argentinai készlet is elmarad, a búza olyan magasra felszökik, hogy kiüti a Kereskedelmi Csarnok tetejét.

A szobaleány újra megjelent az ajtóban.

- Előállt a kocsi? - kérdezte Jadwin. - Helyes. Megyek, Laura, amíg el nem dől a dolog, ne szólj róla senkinek, érted. Majd máskor is felolvasom neked a kábelsürgönyöket. Szerencsét hoztál nekem!

Ezzel Jadwin összeszedte a kábelsürgönyöket, az aznapi postát és távozott.

Mikor Laura egyedül maradt, odaült az ablak elé és hosszasan kinézett. A kaput hallotta becsapódni, majd a kocsikerekek zaját a kapu alján. A nesz elhalkult, majd elhalt és egyszerre, mintha mély csönd borult volna az egész házra.

Laura felkelt.

- Most történt először - mondta magában, - hogy Curtis elfelejtett megcsókolni, mikor elment...

Ragyogó december köszöntött be. A nap melegen sütött és a talaj szárazra fagyott. A hó, mely tíz nappal ezelőtt leesett, jóformán elolvadt már - egy szóval ép lovaglásra alkalmas idő. Laura felcsengette komornáját és felöltötte lovaglóruháját. Mikor lement a lépcsőn, már a kapu előtt várta a lovász.

Aznap Laura messzebbre és hosszabb időre nyújtotta lovaglósétáját, mint máskor. Noha eleinte rossz hangulatban volt, balsejtelem nehezedett rá, a friss, életető levegő hatását mihamar megérezte. A gyönyörű napsütéses reggelben és a *Michigan-tó* csillogó vízében gyönyörködött, melynek sötétzöld felületét fehér vitorlák tarkították.

A szökőkút előtt befordult arra a széles kocsútra, mely *North Lake* felé vezet és a lovaglóstorral könnyedén megérintette a ló karcsú nyakát, de egyúttal keményebben fogta. A ló hátravetette fejét és lassú ügetésbe csapott át, majd, mikor Laura a nyeregben előre hajolt, a szokásos, hosszan elnyújtott vágatásba fogott. Senkisé volt a közelben; nem kelthetett feltűnést.

Igy hát Laura nekieresztette a lovat, mely ez alatt úgy tovaszánguldott vele, hogy a szeme könnyes lett és a haja felbomlott. De azért teljesen a hatalmában tartotta Crusadert. Tudta, hogy elég a zablát megrántania és a ló rögtön megáll, tudta, hogy az állat nem ijedős, nem ideges, tudta, hogy biztonsága felett ösztönszerűen örökös és hogy éppen annyira szomjazza ezt a vágatást, mint úrnője. Mellette és mögötte, mintha elrepült volna az út és a táj.

Megkerülte *North Lake*-et és a Linné szobor mellett, a pálmaház előtt visszafordult. Crusader most már csöndesen poroszkált, mögötte a lovász egykedvűen ügetett. Az egész idő alatt Laura senkit sem látott. Lehet, hogy nem is igen figyelt a járókelőkre a fordulónál, mert mikor Lassalle szobor irányába, keletnek fordult, majd elgázolt egy férfit, aki a kocsúton átvágott.

Kissé ijedten hirtelen megállította lovát, de mikor azt látta, hogy ez a férfi nem más, mint Sheldon Corthell, újra összerezzenett kissé.

- Ezt igazán!... - kiáltott és egy csapással lehámlott róla a szertartásos modor és újra a barringtoni kis leány lett - igazán nem vártam, maga az?

Nyilvánvaló azonban, hogy a művész sokkal inkább foglalkozott gondolatban Laurával, mint amaz vele, mert meg sem lepődött a váratlan találkozáson. Pillantása inkább örömet, mint zavart tükrözött, mikor felismerte Curtis Jadwin feleségét.

A művész, azalatt a négy év alatt, hogy Laura nem látta, egy szemernyit sem változott. Külseje csakolyan fiatalos volt, mint azelőtt; alakja csakolyan elegáns; keze csakolyan fehér és karcsú; a fekete szakálla most is gondosan hegyesre nyírott, a bajuszát is franciásan félresimította ajkáról, úgy mint azelőtt. Mint rendesen, választékos eleganciával öltözködött. Öltözetében az egyetlen feltűnő részlet: a lebegő, széles csokorra kötött, fekete nyakkendő volt.

Ám Laura alig ért rá, hogy e részletekről futólag tudomást vegyen, mert a művész kinyújtott kézzel már sietve feléje közeledett. Egyik kezét feléje nyújtotta, a másikban a sapkáját tartotta.

- Ki sem mondhatom, mennyire örvendek - kiáltotta szívélyes hangon.

Tagadhatatlanul, minden ízében a régi Corthell volt most is. Halk hangja csakolyan lágyan csengő. Modorosságának egyetlen parányi részlete sem változott, ugyanúgy kissé megbillentette a fejét, a szemhéjja csakúgy megrebbent, most is úgy húzódott mosolygásra a szeme sarka, most is azt a sajátos fogást alkalmazta, hogy egész testtartása mozdulatlan maradt.

- Szóval ismét hazajött! - kiáltotta Laura.

- És mikor és hogyan?

- Igen - hazajöttem ismét, - ismételte a művész, amint kezét fogták. - Csak tegnapelőtt érkeztem... egészen titokban. Még senkisé tudja, hogy itthon vagyok. Az éj leple alatt osontam be, vagyis a vonatom... Egyenesen Toszkánából jövök...

- Toszkánából?

- A kertek és márvány-pergolák hazájából.

- Hogy... hogy lehet Toszkánát és kertjeit és a többi otthagyni, hogy a telet Chicagóban töltse?... ezt igazán nem értem - mondta az asszony.

- Kicsit furcsa, csakugyan - felelt Corthell. - De úgy vélem, hogy a kerteket és a pergolákat és a többi, amint a francia mondja: kissé ócskaságnak kezdtem érezni. Ennek a mi városunknak a kemény, nyers érintésére vágytam. A keménységnek is megvan a maga előnye, ha más nem, hát az, hogy a fogzásra jó hatással van!

Laura mosolyogva nézett le rá.

- Azt hittem, ezen már régóta túlesett - jegyezte meg.

- A bölcsességfogam még most sem jött ki - állította Corthell. - Pedig úgy érzem, hogy eljutottam az életem ama fordulópontjához, mikor a bölcsesség parancsoló szükséggé válik.

- Magam sosem éreztem ezt - vallotta be Laura, - pedig állandóan itt élek, a „kemény, a nyers érintésű” városban.

- Ez attól van, mert maga sohasem nélkülözte még a bölcsességet - vágta vissza Corthell. - De mondja, mit csinálnak a jó ismerősök? - folytatta, - a férje, természetesen kitűnően érzi magát és képtelenül gazdagszik. New-Yorkban is hallottam a hírét. És Page... a mi kis komolykodó, porcellán Minervánk?

- Ó, igen, Page nagyon jól érzi magát, de alig ismerne rá... hisz fiatal hölgy lett belőle azóta.

- És mr. Court... Landry? Emlékszem, hogy mindig azt a benyomást tette rám, mintha ép most nyiratta volna a haját. És Cresslerék és mrs. Wessels, és...

- Mindannyian jól vannak. Mrs. Cressler el lesz ragadtatva, ha meghallja, hogy hazajött. Igen, mindenki jól érzi magát.

- De legfőképp mrs. Jadwin? Ezt kérdezni is felesleges. Úgy is látom, milyen boldog és milyen jól érzi magát.

- És mr. Corthell - kérdezte Laura, - ő is jól érzi magát és ő is boldog?

- Mr. Corthell - felelt a művész, - igen jól érzi magát és... tűrhetően boldog is, köszönöm a kérdésért. Az ember elvesztette néhány illúzióját, de azért még megmentett belőle annyit, hogy öregségére elég legyen. Az ember gondoskodott a végnapjairól.

- El sem tudom képzelni - jelentette ki Laura, - hogy illúziókat a toszkánai kertekben is el lehessen veszteni.

- Ebben igaza van - sietett elismerni derűs mosollyal a művész. - Toszkánában egyetlen illúzióm sem veszett el. Hiszen azért mentem oda, hogy a még néhány fenmaradt illúziómat ápoljam. De - tette hozzá ép oly derűlten - azt kezdtem hinni, hogy még az elvesztett illúzió is gyönyörűség lehet... *Chicagóban!*

- Nagyon szívesen látom ebédre - mondta Laura. - Hiszen alig ismeri a férjemet és azt hiszem, néhány festményünk iránt is érdeklődni fog. Az összes régi ismerőseit meghívom... Cressleréket, Wess' nénit és a többieket. Mikor jöhetne el?

- Ó, hát nem kapta meg a leveletem? - csodálkozott Corthell. - Tegnap írtam magának és megkérdeztem, elmehetek-e ma este? Látja kérem, csak néhány napra jöttem haza. Holnap már St. Louisba utazom és egy hétig ott is maradok.

- A *levelét*? Nem kaptam meg. Ó, de tudom ez hogy történt. Curtis annyira sietett elmenni ma reggel, hogy az utolsó percben az egész postát a táskájába gyúrta bele. Tudom, hogy eközt számomra is volt levél. Odakerült a magáé is. De nem baj; ez most már nem határoz, mert hisz találkoztunk. Igen, mindenesetre jöjjön el estére... ebédre. Cseppet sem zavar bennünket, egyszerűen élünk. Curtis így szereti. Hatkor szoktunk ebédelni és én majd rajta leszek, hogy a többiek is eljőjenek. Ó, de Page nem jöhet. El is feledkeztem. Page és Landry Court Wess' néninél ebédelnek, utána pedig valami előadásra mennek.

A művész köszönettel elfogadta a meghívást.

- Tudja-e, hol lakunk? - kérdezte Laura. - Azt ugye tudja, hogy azóta átköltöztünk?

- Igen, tudom - hagyta helybe Corthell. - Ma reggel hosszú sétára határoztam el magam a parkban, így hát kifelé jövet elmentem a házuk előtt. A címtárban kellett a maga címét megkeresnem, mielőtt levelemet feladtam. Megvallom, a házuk döbbenetesen hatott reám... De a stílusa meglepően szép.

- De, mondja - sürgette őt Laura, - miért nem beszél saját magáról... mit művelt azóta, hogy elment?

- Semmit! Csak lustálkodtam, meg egy kicsit festegettem, aztán a tizenharmadik század üvegfestését tanulmányoztam Avignonban és Sienában.

- És visszamegy oda?

- Igen, azt hiszem, visszamegyek körülbelül egy hónapon belül. Amint bizonyos apró üzleti ügyeket lebonyolítottam és erről eszembe jut - jegyezte meg, mialatt az óráját nézte, - hogy tizenegy órára találkozóm van, most pedig már nem sok híja.

Elbúcsúzott Laurától és eltávozott. Az asszony pedig derült hangulatban hazafelé ügetett. Igen örült, hogy Corthell visszajött. Mindig kedvelte őt; nemcsak hogy maga szellemes társalgó, de mintha ezt a tehetségét őreá is át tudná származtatni. Laurának eszébe jutott, hogy abban az időben, mikor még nem ismerte Jadwint, szelleme és észtehetsége bizonyos megmagyarázhatlan oknál fogva sohasem működött oly frissen, oly elevenen és olyan hatásosan, mint mikor Corthell társaságában volt.

Hazaérve (miután a lexikonból a „pergola” szó értelmét kiböngészte) azonnal mrs. Cresslernek telefonált Laura.

- Micsoda! - kiáltott bele a telefonba a hölgy, - még hogy Sheldon Corthell hazajött! - Soha ilyet! - Már majd elfeledtem őt. Emlékszem, milyen remek ablakokat festett és milyen elegáns volt mindig, az elképzelhető legszebb keze és legkellemebb hangja volt.

- Ma este nálunk ebédel és nagyon szeretném, ha ön és mrs. Cressler is eljönne.

- Ó, Laura, gyermekem, ez teljesen lehetetlen! Charlie egy milwaukeei ismerősét hozza el estére és nekem kell őt jóltartanom. Nem bosszantó-e ez? Itt kell ülnöm és annak a két embernek a fecsegését kell hallgatnom az alkusz-díjról, meg az osztalékról, mikor pedig Sheldon Corthell előadását hallgathatnám a művészetről és az üvegfestésről. Kijelentem, hogy az életben sohasem volt szerencsém!

Aznap este háromnegyed hatkor Laura ott ült a könyvtárszobában a kandalló előtt.

Öt perccel a mondott idő előtt Corthellt jelentették be, de Jadwinnak még semmi nyoma. De mikor Laura a szalonba átmenet a hallon keresztülment, az egyik inas tudatta vele, hogy mr. Jadwin ép most telefonált, hogy félóra múlva itthon lesz.

- Most is ott vár még a telefonnál? - kérdezte az asszony gyorsan. - Honnan telefonált?

De kiderült, hogy Jadwin már letette a kagylót és fel sem említette honnan beszélt.

Laura meggondolta, hogy félórára még elhalaszthatja a tálalást, rögtön intézkedett tehát eziránt.

- Kissé várnunk kell - magyarázta Corthellnek, mikor a szalónban üdvözölték egymást. - Curtisnek ma fontos dolga akadt, mely hazajövetelét félórával késlelteti.

A kandallótól kétoldalt helyezkedtek el a nagy, szellős szobában, melyből a borvörös selyembrokátfüggöny és a vastag szőnyeg kizárta a külső hangokat. Corthell jóformán háromnegyed órán át lekötötte Laura érdeklődését, amint nyugati Olaszország városaiban folytatott életmódjáról beszámolt neki. De aztán már az inas jelentette, hogy az ebédet feladták.

- Mr. Jadwin megjött-e? - kérdezte Laura.

- Nem, asszonyom.

Laura bosszúsan az ajkába harapott.

- El nem tudom képzelni, mi tartóztatja Curtist ennyire - mormolta feszélyezetten. - Nos - tette hozzá, miután a reménykedést feladta, - bele kell törödnünk. Azt hiszem, ne is várjuk már tovább, mr. Corthell, menjünk ebédelni. Addig talán Curtis is megjön.

De bizony nem jött meg. A vörösvilágítású nagy ebédlőben, melyben gyenge gyöngyvirágillat terjengett, Corthell mrs. Jadwinnal kettesben fogyasztotta el az ebédet.

- Mr. Jadwin igen elfoglalt ember lehet - jegyezte meg a művész.

- Ó dehogy - tiltakozott Laura. - Csak ritkán esik meg, hogy ilyen soká a városban tartóztassa valami. Ma reggel is megszidtam őt, miért spekulál és meg is ígérte, hogy beszünteti. Utálom a spekulációt - teljesen lefoglalja a férfiakat, én pedig nem tartom helyesnek hogy a férfinak minden idejét az üzlet foglalja le.

- Ó, miért is merülne ki elfoglaltságunk tiszta üzleti téren? - felelt Corthell. - Vajjon helyes-e akármibe is „teljesen” elmélyednünk, még ha a művészetről, sőt a vallásról volna is szó?

- Ó, a vallásról igazán nem tudom - tiltakozott az asszony.

- Nem az-e a fő - folytatta a művész, - hogy a saját egyéni elfoglaltságunkon felül bizonyos mértékben az általános jóléten is közreműködünk? Tudom, hogy elsősorban természetesen a saját kis barázdáját kapálja meg ki-ki, de nem úgy gondolja-e maga is, hogy azzal a néhány kapavágással, mellyel a szomszédunk barázdájához hozzájárulunk, - azzal míveljük meg tulajdonképpen a földet?

- De vajjon beéri-e a vallás néhány kapavágással? - szólt közbe Laura.

- Ezt nem állíthatom teljes biztonsággal - felelt elgondolkodva a művész. - Ha ezt a néhány kapavágást a saját munkánkból vonjuk el, ahelyett, hogy azonfelül tennők meg. Először is a saját barázdánkat kell megkapálnunk. Ez a dolgok alapja. Az olyan hitvallás, mely azt követelné, hogy engem teljesen a szomszédom megsegítése foglaljon le, ugyancsak vészes eredményű hitvallás lenne, mert a magam barázdáját ezalatt felverné a gyom.

- De, hátha a szomszédé meg csupa virító virág lenne?

- Sajnos, a gyom gyorsabban nő, mint a virág, így hát az én barázdámban burjánzó gyom mihamar megfojtaná és megölné a szomszédom virágjait.

- Ez önző okoskodásnak tetszik - makacskodott az asszony. - Tegyük fel, hogy a szomszédom megcsönkul, megsántul, vagy megvakul? Hogy tudná akkor a barázdát megkapálni? Az én egy-két kapavágásom nem sokat lendítene a dolgán.

- Igen, de minden barázdának kétfelől van szomszédja. - Az a másik, aki a túlsó oldalon dolgozik, szintúgy megsegíthetné néhány kapavágással a nyomorékét. Nem - folytatta, - arról vagyok meggyőződve, hogy mindenkinek elsősorban a saját munkáját kell elvégeznie. Az a véleményem, hogy az elvégzett munka közvetve az egész világnak hasznot hajt. De ha a saját munkánk kárára a máséban segédkezünk, abban csak az egyénnek van haszna, de végeredményben a nemzet vallja kárát.

- Igen - hagyta helybe Laura, kit ez az érvelés lassanként meggyőzött, - látom már, mit akar mondani. De az ilyen elv csak igen tág látókörrel valósítható meg. Nekem még sohasem jutott eszembe. Az egyén tehát, azaz *én*, Laura Jadwin, számításba sem jövök. A típus a fontos, melyhez tartozom - a minta, az alkotórész, a száz és ezer Laura Jadwinnak az összevont fotografiája a fontos! Igen - folytatta mélyen elgondolkodva, - a saját egyéniségem, azok az apró részletek, melyek a többiektől megkülönböztetnek, igen mulandók, igen rövidéletűek. De a Laura Jadwin típus az állandó, nemde? Csak az állandó jellegű dolgok felépítésén kell közreműködnünk. Lássuk csak: az egyén esetleg degenerált, de a típus állandóan fejlődik... Igen, azt hiszem, ezt bátran állíthatjuk.

- A típus legalább is nem mutat visszafejlődést - biztatta Corthell.

- Ó, hiszen eredetileg is jónak indult - kiáltott Laura, mintha most eszmélne rá hirtelen, - és ettől az eredeti jóra indulástól el nem térhet. Valami megőrzi attól, hogy bizonyos foknál lejjebb süllyedjen; és reánk hárul a feladat, hogy mind magasabb színvonalra emeljük. Nem, a típus nem lehet rossz! És természetes, hogy a típus az egyénnel fontosabb. És ez a bizonyos valami, ami az elsüllyedéstől megóvjá, az *isteni hatalom!*

- Vagy a természet.

- Így hát ön azt tartja, hogy Isten a természettel együtt működik? - nem, nem; mert e kettő *egy* és ugyanaz.

- Látja, ugye - mosolygott rá Corthell, - hogy a megfejtés milyen egyszerű?

- Ó - ó! - kiáltott Laura lelkendezve, - nem csodálatos dolog-e ez? - kezével végigsimított homlokán, majd halkán, bocsánatkérően kacagott. - Istenem - sóhajtotta, - hogy el lehet gondolkozni az ilyesmin.

Alig vette észre, az ebéd már véget is ért. Még akkor is élénk eszmecserét folytattak, mikor az asztaltól felkeltek.

- A képtárban isszuk meg a feketekávéét mondta Laura - és kérem, gyujtson rá.

Corthell cigarettára gyujtott, mire a hatalmas, üvegtetejű helyiségbe mentek át.

- Ezt a képet legjobban szeretem - jelentette ki Laura.

Kezével egy kisebb méretű vászonra mutatott, mely esti tájképet ábrázolt.

- Ó, az ott - jegyezte meg Laura, - azt New-Yorkban szereztük be. A művész nevét elfeledtem és attól tartok, nem valami sokra becsültem eddig.

- De most már nézze meg jól - sürgette Corthell. - Nem eszmél rá, hogy itt a művész nemcsak a fákat, a tavat és az alkonyatot festette meg? Mialatt ott ült a kis tó partján, ecsettel a kezében, őt magát is elfogta a közalgó est nyomasztó hangulata. Biztos vagyok benne, hogy a békák brekegését hallgatta és az éjjeli ködpára belepte a kezét. Igen magányosnak,

szomorúnak érezte magát, azokban a mély árnyékokban amott a fák alatt, a saját hangulatát örökítette meg, - azt a bús és szomorú hangulatot, mely erőt vett rajta akkor. És ez a kicsiny tó itt, milyen csöndes és mily sötét, - az egész képen végighúzódik egy sötét titokkal terhes életnek a tragikuma. Ez a kis tó a szíve. Nem lehet tudni, milyen mély is a fenéke, milyen szörnyű titkot, mennyi letört reményt és ambíciót takar. Ez a kis tó olyan tisztán egyetlen szót tükröz, mintha a fülünkbe súgná - és ez a szó a *kétségbeesés*.

- Nagyon szégyellem - vallotta be Laura, - hogy én minderre magamtól is rá nem jöttem. De most már látom. Ezentúl gyakran bejövök ide, hogy tanulmányozzam. Az összes szobák közül, ezt a termet szeretem legjobban. De attól tartok, inkább az orgona vonzott ide, semmint a képek...

Corthell megfordult.

- Ó, micsoda pompás, gyönyörű nagy orgona - mondta. - Kincsei közül ezt irigylem leginkább. Ne játsszam rajta, hogy a szomorú kis hegyi tó hatását ellensúlyozzam?...

- Nagyon örülnék, ha játékát hallgathatnám - mondta Laura.

Corthell engedelmet kért, hogy a villanylámpát lecsavarja, kiment az ajtó elé és néhány kivételével az összes villanylámpákat eloltotta, majd újra odament az orgonához, szó nélkül lecsapta az önműködő hengert, aztán leült.

Laura közelében, egy kereveten nyújtózott el. A művész profilja élesen vált ki az orgonára alkalmazott, beárnyékolta lámpa fényéből, amely a billentyűket megvilágította. Corthell fehér, karcsú kezeit a billentyűkön nyugtatta, e két kéz mozdulata volt a szobában az egyetlen mozdulat. És mikor játszott, a *Mendelssohn* „Vigasztalások” főséges hangjai mintha nem is a hangszerből csendült volna fel, hanem mint valami láthatatlan fluidum, csörgedezett elő az ujjai alól.

- Megérti, úgy-e - fordult Laurához, - a kérdés és a válasz itt milyen hatást vált ki? A kérdés mindig szenvedélyes, viharos és változatos. De a felelet mindig ugyanegy, mindvégig nyugodt, csillapító és felemelő.

- Ó, igen, igen, megértem.

A művész bevégezte játékát és újra feléje fordult.

- Lehet, hogy ez nem elsőrangú zene - szögezte le, - amolyan könnyű művészet, mint a Bougereau-é, de a „Vigasztalások” mégis csak igen közvetlenül hatnak ránk. Szereti Beethoven-t?

- Én, én - kezdte Laura, de válaszáat be sem várva, Corthell így folytatta:

- Emlékszik erre? Ez az „Appassionata”, az F-moll szonáta első változata.

Ám, mikor bevégezte, Laura unszolni kezdte, hogy játsszék tovább.

- Ne hagyja abba, kérem - mondta, - játsszék tovább. El se képzelem, mennyire élvezem.

- Ezt itt mindig nagyon szeretem - jegyezte meg Corthell, mialatt újra elfoglalta helyét. - Ez Liszt „Mephisto” keringője. Ő maga alkalmazta zongorára. Orgonán nehezen érvényesül, de azért némileg fogalma lesz róla.

Mialatt beszélt, már játszani is kezdett, feje lassú taktusban a ritmust követte. Minden egyes újabb motívumhoz, anélkül, hogy játékát félbeszakította volna, egy-egy rövid magyarázatot fűzött a művész:

- Ez itt igen eleven és fordulatos, úgy-e? És emez most milyen merész és szeszélyes, mint mikor a nő tétovázik, majd egyszerre elszánja magát... Emebben meg itt bizonyos nemes, ideális érzés tükröződik. Ezt maga is megérzi, úgy-e?

- ...És ez itt a legszebb részlet, úgy vélem, a szenvedély valóságos paroxizmusa, a már szinte kínzó bujaság... ez a hosszan elnyújtott, lassú ritmus, mely gyötrődve, vágyakozva elhal, „Phädrára” emlékeztet... „Venus toute entière” és a többi. És Wagnernél ugyanezt látjuk, Isolda vezérmotívumában folytonosan ráakadunk.

Laura valósággal átszellemült, el volt ragadtatva. Ez egészen más, mint Gounod és Verdi. Szinte sugallatos közvetlenséggel hatott rá a zene. Liszt muzsikájának e súlyos, hosszan elnyújtott, szenvedélytől terhes hangjaira eddig érintetlen húrok rezdültek meg szívében és olyan ellenállhatatlan hatalommal vibráltak, hogy egész énje szinte megremegett tőle. Lihegve, reszketve, könnyes szemmel, olyan erősen egymásra szorította kezeit, hogy csuklói kifehéredtek.

Mintha teljesen ismeretlen világ tárulna fel előtte. A *Pisgah*² hegy tetején állt. Szégyellette tudatlanságát olyan dolgokban, melyekről Chorthell tapintatosan feltételezte, hogy bizonyára jártas bennük. Milyen csodás élvezettől esett el mindeztideig! Mennyire távol állt a művészet és a művész ama valódi világától, melynek Chorthell volt egyik képviselője! Ó, de most már kárpótolja magát. Nem kell már sem Verdi, sem Bougerea. Megszabadul a „fürdő nymphák”-tól. És soha, soha többé nem játssza el a „Cigányok karát”. Ezentúl Corthellre bízta, hogy festményeket válasszon ki számára, ő játssza el neki Beethoven és Liszt szerzeményeit. Azt a muzsikát, mely viharos érzelmeit és tüzes természetének lelkesedését, szenvedélyeit felkorbácsolja.

Nem ismert rá magára. Bizonyára kétféle Laura Jadwin is létezik. Az egyik nyugodt, higgadt, a nyugodalmas életet kedvelő, otthonát szerető, ki a háziasszonyi kötelességekben leli örömét. Ez az a Laura, aki az egyszerű, jámborlelkű, józangondolkodású mrs. Cresslert szereti, aki férjét imádja, aki mr. Howells regényeiben gyönyörködik, aki esküdt ellensége a szertartásos társadalmi összejöveteleknek, aki minden vasárnap templomban jár és aki a liftben nem bízik.

Ám olyan pillanatokban, mint ez is, tudatára ébredt, hogy egy másmilyen Laura Jadwin is létezik - az a Laura Jadwin, akiből esetleg nagy színművésznő lehetett volna, az, akinek temperamentuma, érzékeny lelke van. Ez az a bizonyos királynői modorú Laura, aki palotájában a nagy dámát adja, aki azért rajong, hogy a parkban szénfekete, hosszúfarkú lovon vágtsasson végig, aki királynői szépségére tudatosan büszke, egyszóval az a Laura Jadwin, aki most a homályosan megvilágított, remek képtárban egy chaise longueu elnyújtózva Liszt és Beethoven szenvedélyes muzsikájában gyönyörködik, melyet a hatalmas, aranyozott orgonából csal ki egy művészi kéz.

Az orgona utolsó hangja is elhalt, csönd lett és hirtelen olyan sötétség borult a teremre, mint mikor a hulló csillag lebukott.

Laura lassan felemelkedett, majd hosszú fehér ujjával lesimította kissé felborzolt haját. Aztán mélyen fellélegzett.

- Ó - mondta halkán - csodás volt, csodás! Mintha egy soha nem hallott nyelvre, nem, mintha soha el nem gondolt gondolatokra eszméltem volna.

---

² Ahol Mózes megpillantotta az ígéretföldjét.

- Én mindenha azt tartottam - felelt Corthell, - hogy a művészet minden ága közül a zene hat reánk legközvetlenebbül. A mérleg másik végén ott az építészet, mely tömeghatásával a köznapi tömegre hat. Az irodalom és a festészet, sőt a költészet is, a kiváltságosaké és csak a műveltek csoportjára tud hatni. De a zene, ó, az egészen más: itt a lélek szól a lélekhez. A zeneszerző neked írta és önmagának ezt a szerzeményt. Ehhez másnak semmi köze. És mert lelke a bánattól nehéz volt, vagy a kétségbeesésben megtörött vagy csordultig volt szenvedéllyel, vagy kínzó kétség gyötörte, vagy ismerten ideálok után kutatott - eljött Hozzád - éppen Hozzád, a sok más ember közül, neked küldi üzenetét, neked panaszolja el vágyait, bánatát, tudva, hogy Te együtt érzel vele, tudva, hogy a Te lelked is, miként az övé, ismeri a bánatot, ismeri a derút. Muzsikájában az ő lelke szól a tiédhez, együtt dobban vele, elvegyül benne - igen - és szinte lelkileg egybekél vele...

Ahogy e szavakat kimondta, egyszerre kigyúlt a teremben az összes villanylámpa. Curtis Jadwin lépett be és hangosan ezt kiáltotta:

- Itt vagy, Laura? Hitemre, kedveském, a dolog sikerült és én ötszázezer dollár haszonnal bonyolítottam le az üzletet!

Laura és a művész gyorsan megfordultak, mindkettőt elkápráztatta a hirtelen világosság, az asszony a szeme elé tartotta kezét.

- Ó, ne haragudj, hogy ilyen hirtelen kivilágítottam - mondta férje, mialatt feléje ment. - De úgy tartottam, hogy nem lenne helyénvaló ezt a jó újságot sötétben elmondani!

Corthell felkelt, Jadwin csak most vette észre jelenlétét.

- Ez itt mr. Corthell, Curtis - mutatta be őt Laura, - emlékszel reá, úgye?

- Hogyne emlékezném - jelentette ki Jadwin, mialatt a művésszel kezét fogott. - Örvendek, hogy itt látom. Sejtelmem sem volt róla, hogy hazajött. - Jadwin izgatott, emelkedett hangulatban, beszédes kedvében volt. - Váratlanul törtem reátok, úgye? - jegyezte meg. - De a cselédek azt mondták, mrs. Jadwin a képtárban tartózkodik, én meg már nem tudtam magam tovább türtőztetni, hogy a jó hírt közöljem. De melleleg, most jut eszembe. Mikor innen a városba menet, a postámat átnéztem, önnek egy levelére akadtam rá, mely a feleségemnek szólt és bejelentette, hogy estére felkeresi. Azt hittem *nekem* szól, csak akkor vettem észre tévedésemet, mikor már felbontottam.

- Tudtam, hogy te vitted el - jegyezte meg Laura.

- Bizonyosan a saját leveleim közé keveredett. Telefonálnom kellett volna neked emiatt, Laura, de szavamra mondom, teljesen megfeledkeztem az egészről, annyi dolgom volt egész nap. De most, hogy már kieresztettem a macskát a zsákból, el is mondhatom, mr. Corthell, hogy egy kis kötésem volt néhány liverpooli emberrel és a kábelsürgönyüket kellett bevárnom. Átadták neked a telefonüzenetemet, Laura?

- Igen, de az úgy szólt, hogy te félóra múlva itthon leszel.

- Tudom, tudom. De a liverpooli kábel órákhosszat késett. Nos, amint már említettem, mr. Corthell, ez a kis kötésem küszöbön állt. Arról a búzáról volt szó, Laura, melyről már beszéltem neked ma reggel - arról az ötmillió bushelről. Az angol ügynököm útján megtudtam, hogy egyenesen csaphatom oda annak a népségnek az arcába, a Kereskedelmi Csarnokban odalent, ha meg tudunk egyezni! És meg is egyeztünk hamarosan. A búza egyrészen tizenöt cent haszonnal adtam túl bushelenként. A bizományossal ép ezelőtt számítottuk ki, hogy haza indultam és amint már mondtam, a tiszta hasznom kerek félmillió. Ez pedig csak azért van így, mert egy kicsit több az előrelátásom, mint a többié.

Jadwin egy székre hanyatlott le és kitérte karjait.

- Tyűh! de fáradt vagyok, Laura. Mintha egész nap gyalogoltam volna. Mit gondolsz, az a Mary, vagy Martha, vagy Maggie, vagy akármi a neve, készíthetne-e nekem hamarosan egy csésze jó erős teát?

- Nem is ebédeltél, Curtis? - kiáltott Laura.

- Ó, valahol álltomban bekaptam valamit, Sammal együtt. De mind a ketten olyan izgatottak voltunk, hogy akár a fűrészpont is lenyeltük volna. Hej-haj... ugyancsak elfáradtam. Az emberből kifogy a szusz, mr. Corthell, mialatt tíz órán belül ötszázezer dollárt összekaparint.

- Ezt nagyon elhiszem - hagyta helybe a művész.

Jadwin a felesége felé fordult, szemük egy percre egymásba kapcsolódott. A férfié tele volt a hirtelen meggagdagodott amerikai jellemző könyörtelen diadalérzettel.

- Nos? - mondta - mit szólna hozzá, Laura? - széles kezével a szék karjára ütött - kerek félmillió egy csapásra? Lehet, hogy azt beszélnek most odalent a La Salle Streetben, hogy én nem értem a búzához! Nos, Sam... Sam Gretry, a bizományosom, mr. Corthell... a Gretry, Converse és Tsa cég feje... Sam azt mondta ma nekem, azt mondta Laura, J..., mert engem csak J.-nek neveznek odalent, mr. Corthell, J. én kalapot emelek előtted! Azt hittem rólad, hogy rossz nyomon indultál, de most azt látom, hogy jobban értesz a dologhoz, mint magam. - Igen, sir, ezt mondta, pedig Sam Gretry már harminc esztendeje búzával üzérkedik! Ó, én ezt mind előre tudtam - kiáltott hadonászva. - *Előre* tudtam, hogy a búza ára felmegy. Már akkor tudtam, mikor a többiek csak nevettek rajtam. Tudtam, hogy ez az európai kereslet kemény csapást mér az itteni piacra. Tudtam, hogy búzát venni ajánlatos. Azt is tudtam, hogy külföldi tudósítókat alkalmazni okos dolog, ó, most, hogy én nyomra vezettem őket, mindnyájan vesznek majd! Szavamra mondom, egész hónap alatt sem beszéltem egy szuszra annyit, mint ma. Ne vegye rossz néven, mr. Corthell. Nem mindennap szerez az ember ötszázezret.

- De ezzel be is fejezted, ugye? - kérdezte Laura.

- Be - hagyta rá Jadwin és gyorsan, mélyen lélegzett. - Most már befejeztem. Nem spekulálok tovább. Hadd próbálkozzék meg velem más. Majd meglássuk, tud-e ötmillió bushelt tartani addig, amíg szükség van rá. Hej, hej, hogy elfáradtam! Mikor jön már az a tea, Laura?

- Mi az ott a kezében? - felelt az asszony mosolyogva.

Jadwin elképedve a teáscsészére bámult, melyet a kezében tartott.

- Well, well - kiáltott - tényleg megzavarodtam. Mr Corthell - folytatta, mialatt a teájából egyet-egyet hörpintett, - fogadja meg a tanácsomat. Vegyen búzát májusra. Ez többet ér, mint a művészkedés.

- Ó, dehogy veszek - felelt Corthell. - Ha nyernék, az eszemet veszteném, ha vesztenék a pénzem veszne oda.

- Igaz. Jobb, ha távol tartja magát ilyesmitől. Ez gazdag embernek való mulatság. Sőt, ami azt illeti, annak is csak akkor mulatság, ha többet kockáztat, mint amennyit módjában áll. Nos, ne beszéljünk már az üzletről.

Később, mikor Corthell elbúcsúzott és Jadwin sorra járta a könyvtárszobát, a képtárat és a szalónt és lecsavarta a villanylámpákat, felesége így szólt hozzá:

- Most már végleg befejezted, ugye?

- Egy szemnyi búzám se maradt - biztosította őt Jadwin. - Nem is folytathatnám hát tovább.

Másnap délután csak két-három órát töltött az alsó városban. A Kereskedelmi Csarnoknak még a táját is elkerülte. Ingatlanainak megbízottjával beszélt meg egyet-mást, néhány lényegtelen levelet írt, néhány utasítást írt alá és öt órára már otthon is volt. Este Laurát, Paget és Landry Courtot elvitte a színházba.

Másnap, mikor a reggelit bevégezte és a lapot elolvasta, felkelt, kezét zsebébe mélyesztette és az asztalon át a feleségére nézett.

- Nos - kérdezte, - mit csináljunk most?

Laura rögtön letette a levelet, melyet ép olvasott.

- Van-e kedved a parkban kocsizni? - indítványozta. - Az idő gyönyörű.

- Hm, igen - felelt Jadwin vontatottan. - Helyes, menjünk a parkba. - De felesége rögtön látta, hogy a terv nem kedvére való.

- Nem, ne menjünk - mondta. - Nem hiszem, hogy kedved legyen hozzá.

- Ezt magam sem hiszem, Laura - vallotta be Jadwin. - Tény, hogy a parkban már lehunytt szemmel is eligazodom. Van-e valami jó cikk a folyóiratokban?

Felesége előhozta a folyóiratokat. Mire Jadwin kényelmesen elhelyezkedett a könyvtárszobában egy szivardobozzal a kezében.

- Ah - sóhajtott jólesően, amint kényelembe helyezkedett, - ez az, amit én szolid kényelemnek nevezek. Többet ér, mint sűrögni-forogni és lökdösődni odalent La Salle Streetben. És ezalatt egyre tépelődni. Ez itt az én ideálom az életről.

De mikor Laura - ki aznap lemondott a lovaglásról, - egy órával ezután benézett a szobába, Jadwin már nem volt ott, a folyóiratok a padlón és az asztalon szerte heverték, úgy, ahogy megtekintés után félredobta. Az inas tudatta úrnőjével, hogy mr. Jadwin az istállóba ment ki.

Laura az ablakon át megpillantotta, amint felsőkabátban, sapkában, a kocsissal beszélt és az egyik lovat nézegette. De rövidesen visszajött a házba, felesége, egy regénnyel kezében, a pipázóban akadt reá.

- Ó, én a múlt héten olvastam ezt - mondta, amint a könyv címét meglátta.

- Úgye érdekes? Úgye kitűnő regény?

- Ó, igen, elég jó - hagyta helyben Jadwin. - De talán már ideje lenne lunchhöz leülni? - Menjünk el délután arra az előadásra, Laura. De igaz, hisz ma csütörtök van, el is feledtem.

- Engedd, hogy ebből a könyvből felolvassak neked - mondta Laura és a könyv után nyúlt. - Tudom, hogy érdekelni fog, ha tovább olvasod.

- Őszintén szólva, ezt alig hiszem, - jelentette ki Jadwin, - már átlapoztam. Roppant száraz a témája. Tudod-e - tette hozzá hirtelen, - ha nem volna tilalmi idő, akkor lemennék a Geneva-Lakere és a jég között horgásznék. Laura, eljönne-e velem Floridába?

- Ó, mondok valamit - kiáltott az asszony. - Menjünk le karácsonyra a Geneva-Lakere. Vigyünk le néhány cselédet és hívjunk az ünnepre vendéget a házhoz.

Igy is történt. Meghívták Cressleréket, Gretryéket, Sheldon Corthellel és Landry Courttal együtt. Persze Page és Wess' néni is velük tartott. Jadwin néhány lovat vitt le és egy csomó szánt szerzett be. Karácsonyestén hatalmas karácsonyfát állítottak és Corthell egy karácsonyi éneket szerzett, mellyel nagy sikert aratott.

Körülbelül egy héttel ezután, két nappal újév után, Landry, aki a délutáni vonattal rándult le Chicagóból, hosszasan előadta, milyen izgalmas nap volt a gabonatőzsdén. Mikor - közvetlen ebéd előtt - Laura lejött a nappaliba, a kandalló előtt, melyben hatalmas fahasáb lobogott és pattogott, egy csoportban látta állni a jelenlevőket. Ott áll férje. Cressler és Gretry ki már egy korábbi vonattal lejött. Page a közelükben ült és feszült figyelemmel követte Landry előadását, aki a csoport közepén állt. A szoba túlsó sarkában Sheldon Corthell, frakkban és lakkcipőben, cigarettával kezében, egy olasz verseskönyvből olvasgatott.

- Az argentinai rossz termésjelentés hírére tört ki a hossz - mondta Landry, - arra, meg az óriási külföldi keresletre. Az árfolyam nyugodtan nyolcvanhármon indult, de alighogy a gong megszólalt, már ránkzúdult a hossz.

Venni, venni, venni, mindenki ezt cselekszi most, a közönség is spekulál. Ha egy ember eladásra kínál, tucatnyi vevő rohanja meg. Alig emlékszem ilyen izgalmas napra, mint amilyenben ma reggel részünk volt.

Laura látta, Jadwin szeme hogy villant fel.

- Úgye megmondtam, Sam? - bólintott a bizományos felé.

- Ó, van búzánk bőven - felelt Gretry könnyedén, - várd be, hogy egy dollárra felmenjen - ha egyáltalán felmegy, - akkor beszélj. A farmerek még nem adták el egész termésüket. Mindig akad köztük néhány vén kerékkötő, aki eldugja a készletet, akár a pénzt a harisnyába, de aki menten előadja, ha jó árat kínálsz érte. Van búza bőven. Megértem én már ilyesmit. Csavarjátok csak fel jól az árakat és kisöprik majd az utolsó szemet is a veremből, hogy reátok zúdítsák! Sose hinné az ember, milyen zugból kerül elő.

- Mondom neked, Sam - vágta vissza Jadwin, - hogy a búzafelesleg mind *kimegy* az országból, még pedig gyors tempóban. Így hát jobb lesz a kötéseket egy-kettőre lebonyolítani.

- De Crookes bandája, úgy látszik - jegyezte meg Landry, - erősen bízik abban, hogy a piac letörik. Biztosan tudom, hogy ma reggel is rövid lejáratra adtak el.

- Milyen eszme! - kiáltott Jadwin kételkedve, - hogy az argentinai összeomlás és az európai hossz hírek ellenére, rövid lejáratra adjanak el búzát!

- Pedig temérdek ilyen rövidlejáratú kötés van - bizonyította Gretry, - temérdek!

Akárhogy igyekezett is meg nem hallani, a tőzsde morájának visszhangja éjjel-nappal Jadwin fülében zúgott. Az örvény a La Salle Street alatt hatalmasabb iramban kavargott, mint már évek óta. Mennydörgő örvényléssel messze kilökte salakját az ország minden részébe, tengertől-tengerig, áramlata az apály és dagály gigászi lüktetésével, beszívta, majd újra kiokádta a búzát.

És ő, Jadwin, ki minden egyes lüktetését ismerte, ki előre megjósolta hullámvázának irányát, most ki volt onnan rekesztve - önszántából. Tétlenül itthon ült, mialatt a tőzsde moraja mind hatalmasabban dagadt fel s közben más férfiak, szűk látókörű és silány képzelőtehetségű emberek, esztelenül szemet hunytak az örvény rohanó árja előtt és elmulasztották azokat az esélyeket kihasználni, melyeket ő oly mesterien, oly fényes eredménnyel tudott volna értékesíteni! Az a titokzatos folyamat, melynek közeledtét ő már rég megérezte, még nem ért véget.

Az a nagyszerű *Esemény*, az az óriási *Eredmény*, melynek végül ebből a hatalmas kavardásból ki kellett alakulnia, még nem következett be. De hátha addig késlekedik, amíg egy hatalmas és merész mesteri kéz ragadja meg a zsilip emelő rúdját, mely a tőzsde zajló vizét féken tartja? Hátha?... Hátha megjött az ideje, hogy egy vezér tűnjék fel?

Hátha ez a felfordulás szüli meg a Napoleont? Hátha utóbb is más lesz - és nem ő, ki meglátja azt, ami elől annyian szemet húnyanak, veszi át a legfőbb parancsnokságot?

Jadwint a magára kényszerített tétlenség végtelenül felizgatta és feldühítette. És mikor a vendégsereg végre oszladozni készült, türelmetlensége már úgy gyötörte, mint valami mérges légymarás. Elgondolkodva, magába vonultan, hosszú kocsisétát tett az elhagyatott országúton végig, vagy pedig gyalog járta be a dombokat és a befagyott tó partját. Még nem mondott le a Kereskedelmi Csarnok tagságáról. Még nem bocsájtotta el Európában alkalmazott ügynökeit, minden reggel újabb kábelsürgöny érkezett és az esti lapok rendszerint megerősítették, amit ő előre látott.

- Egyszer és mindenkorra kivontam magam az egészből - biztosította feleségét, - de ismerek egy embert, aki azt az egész zsidobongó Crookesbandát a félkezével - és amint ezt kimondta, hatalmas keze ökölbe szorult - úgy szét tudná morzsolni, akár a tojás héját!

Landry Court mostanában gyakran a Kereskedelmi Csarnokban lezajló események leírásával szórakoztatta Paget. Körülbelül két héttel azután, hogy Jadwinék városi otthonukba visszaköltöztek, két-három napilapot hozott magával.

- Olvasta ezt? - kérdezte a leánytól.

Page a fejét rázta.

- Nos - kérdezte Landry, mialatt ajkait összeszorította, - mondhatom, hogy ugyancsak mozgalmas élet járja odalent mostanában. Az egész országban egyébről sem beszélnek.

Néhány cikket olvasott fel a magával hozott lapokból. Az elsőben arról volt szó, hogy a chicagói búzapiacra egy újabb tényező tűnt fel. Nyilvánvaló, hogy valószínűleg new-yorki nagytőkésekből egy „Bika”-csoport alakult, mely a Crookes-féle csoportnak kiemelését tűzte ki célul és amely az egész piaci forgalmat uralni készült. Ennek viszont az a következménye, hogy a búza árfolyama újra emelkedik.

Egy másik lap arról adott hírt, hogy a st.-louis-i cégek egy alakulata, mely az árakat felszorítja, irányítja a hossz-mozgalmat. Egy harmadik lap viszont egyik hosszú rovatát ezzel kezdte meg:

- Immár általánosan elismert tény, hogy e hó eleje óta egy *Ismeretlen Bika* tört be a chicagói búzapiacra és jelenleg az a helyzet ura. A Medvék azt állítják, hogy nem félnek ettől a titokzatos ellenféltől. Közismert tény azonban, hogy temérdek rövidlejárátú kötés dicstelenül lebonyolításra kényszerült amiatt, hogy az Ismeretlen Nagy Bika félóra leforgása alatt *kétmillió bushelt* szedett össze. Az árleányomásnak és a nyolcad-hajszának majdnem teljesen vége szakadt, mert a kisebb üzérek attól rettegnek, hogy a Nagy Ismeretlen felökleli őket. Az új árirányítónak a kilétét gondosan titkolják, de bárki legyen is, csodás tehetségű és vasidegzetű embernek kell lennie. Úgy hírlik, hogy newyorki honos és csak egyik képviselője egy hatalmas klikknek, mely a hossz-kampányt vezeti be. New-Yorki tudósítóiink azonban határozottan megcáfolják ezt a híresztelést, ebből tehát biztosra vehető, hogy ez az Ismeretlen Bika a Szeles Város³ szülötte és jelenleg is lakosa.

Page és Landry egy jelentős pillantást váltottak. Percnyi csönd támadt.

- Úgy vélem - mondta Landry halk hangon, - hogy mindketten egyet gondolunk.

- De tudom, hogy nővéremnek szentül megfogadta, hogy ezentúl távortartja magát. Mit gondol már most?

---

³ Chicago gúnyneve.

- Semmit sem merek gondolni.

- Úgy mondja, hogy nem mer véleményt mondani, Landry.

- Legyen úgy! Az én dolgom csak annyiból áll, hogy a mr. Gretry utasításait végrehajtsam.

- Nos, annyit tudok - felelt Page, - hogy mr. Jadwin egész nap odalent van a városban. Pedig egy ideig, amint maga is tudja, feléje sem ment.

- Lehet, hogy az ingatlanai révén van ott olyan sok dolga - jegyezte meg Landry.

- Laura roppant bánkódik - folytatta Page. - Ez szemmel látható. Eddig mindig együtt töltötték az estét a könyvtárszobában és Laura felolvasott neki. De most már néha oly fáradtan jön haza, hogy kilencre lefekszik és így Laura egyedül olvasgat tizenegyig - éjfélig is. De az ura kedélyállapota is aggasztja. Olyan szórakozott mostanában. Nem törődik már, mint azelőtt, az irodalommal, mikor Laura még felolvasott neki. De a vasárnapi iskolájával sem gondol már. Aztán meg, mr. Cressler véleménye szerint, az az eset is következhetik, hogy nemcsak nyer, hanem veszít, ha így folytatja a spekulációt.

Ám ez ellen Landry erélyesen tiltakozott.

- Egy percre se higgye, kérem, hogy bárki is lefözi mr. Jadwint. Nincs olyan emberfia, - de olyan banda sem, mely letörné. Egy vállhosszat kimagaslik valamennyi közül odalent.

Mondom magának, valóságos Napoleon! Igenis, valóságos Napoleon! hogy többet ne mondjak, Page - jelentette ki a fiú ünnepélyesen. - Mr. Jadwin a legnagyobb férfiú, akit ismerek!

Nemsokára már Laura előtt nem volt titok, hogy férje újra belemerült a búzaspekulációba, még pedig olyan lendülettel, olyan mohón, hogy a rohanó ár kellős közepére került.

Most már óriási összegekkel bocsátkozott bele. Befolyása mindenütt érezhető lett. Az *Ismeretlen Bika*, az a névtelen titokzatos ismeretlen, nem tett olyan számottevő sakkhúzást, hogy a La Salle Street egész világa ne figyelte és meg ne tárgyalta volna.

Óvatosan megejtett, gondosan eltitkolt legelső sakkhúzása abban állt, hogy a Liverpoolnak eladott ötmillió bushel búzát, más ötmillióval pótolta. Ez még januárban történt, már pedig egész február hónapra keresztül, sőt március elején is, mind hevesebben és követelőbben Nyugat-Európának vagy ötven városából érkezett amerikai búzából kereslet. És a tőzsdén ezalatt az emberi áradat mind eszeveszettebben, mind dühösebben kavargott és mialatt a nagy fehér jelzőtáblán a kéz érzéketlenül feljebb-feljebb csúszott, míg a nyolcvanhetes számon megállapodott, a *Nagy Ismeretlen* folyton folyvást vett, gyűjtötte a búzát, kereste, üdvözölte azt és tárt karokkal fogadta a zuhatagot, mely Iowából és Nebraskából, Minnesotából és Dakotából, Illinois üresedő gabonáiraiból és Kansas és Missuori elevátoraiból a chicagói gabonátőzsdébe ömlött.

Ekkor, ennek a mozgalomnak kellős közepébe, mikor Curtis Jadwin már körülbelül tízmillió bushel májusra szállítandó búzának a tulajdonosa volt, harsant bele a kormány hivatalos kimutatása a látható készletről.

- Nos? - kérdezte Jadwin, - mit szólsz hozzá? - Gretryvel ketten a bizományos magánirodájában ültek együtt a *Gretry, Converse és Társa* cég helyiségében. A kormányjelentést tanulmányozták, melyet ép az esti lap közölt. Késő délután történt, egy barátságtalan komor márciusi napon. A villanylámpákat az irodában már rég felgyújtották, míg kint az uccai lámpák világossága hosszú fénysávokban tükröződött vissza a nedves járdáról. Az iroda ablakából egyenesen a La Salle Streetre szolgált a kilátás.

A járdákon két oldalt a „hatóras tömeg” tolongott, mely véget nem érő áradatban, az irodáknak az uccára nyíló ajtajából hömpölygött elő. Folytonos, véget nem érő áradatban özönlöttek ki a La Salle Streeten kétoldalt emelkedő bankházak és bizományi irodák ajtajából, azzal a fáradt, lassú lépésekkel, mely a kemény napi munkában kimerült embert jellemzi. Az ónszínű égbolt alatt és az esőáztatta légkörben egyéni jellegük teljesen megszűnt, egyetlen gomolygó, fekete, lassan előre mozgó tömeggé váltak. Egész napon át forrongott és dörgött az uccán végesvéig a rohanó ár, az az ár, mely a félelmetes dübörgő tőzsdéből kavargott ki- és befelé. A tőzsde már elcsendesedett, a rohanó ár zsilipjét leeresztették és az ezernyi irodából és magából a csarnokból az a fekete, lassan mozgó csapadék, az az élettelen üledék hömpölygött vissza, néhány órányi tespedésre, eredeti szintjére, hogy reggelre a kavargó örvény újra visszaszívja forgatagába.

- Nos - ismételte Jadwin és a szája egyik végéből a másikba tolt a meggyújtatlan szivart - mit szólsz hozzá, Sam?

A bizományos, ki a számokba és a statisztikai adatokba volt elmélyedve, csak egy határozatlan fejmozdulattal felelt.

- Nézd csak, Sam - jegyezte meg Jadwin, ki a napilap jelentését böngészte át, - a farmerek kezén száz millió bushel sincs, - ez roppant csekély készlet, Sam, roppant csekély készlet.

- Nem lehet óriási készletnek mondani - vallotta be Gretry.

A két férfi hosszasan tovább tanulmányozta a jelentést. Gretry egy csomó statisztikai kimutatást vett ki a fiókjából és a számadatait összehasonlította a lapokból vett jelentéssel.

Odakint az eső, halk selymes suhogással csapkodta az ablakot. Egy rikkancs kántálva kínál-gatta újságjait.

- Tudod-e, Sam - ismételte Jadwin újra, - hogy ennek a búzának a jórészét még július előtt Európába fogják szállítani? Mit mond a hajórakománykimutatás?

- Öt millióra rúgott hetenkint.

- Nos, gondold csak el: havonta *húsz millió* és lássuk csak: április, május, június, július, még csak négy hónap múlva kerül új kenyérmag a piacra! Nyolcvan millió bushel megy ki a következő négy hónap alatt az országból - nyolcvan millió, - abból a bizonyos száz millióból.

- Körülbelül - hagyta rá Gretry.

- Jöjj ide, számítsuk ki - mondta Jadwin. - Vessünk egy pillantást a helyzetre. Van-e kéznél árfolyam-kimutatásod? Keressük meg, hogy Chicagóban mennyi a készletállomány. Alig bizonyos, hogy az elevátorok éppen túl volnának tömve; és várj csak - szólt Gretry után, ki már a külső irodába indult, - tudd meg, kérlek, mennyiről szólt az eredeti elismervény és mi volt Párizsban és Liverpoolban az állomány. Akármibe fogadok, hogy Párizs és Liverpool együttesen nem tud *tíz milliót* kimutatni, még ha addig él is!

Néhány pillanat múlva Gretry már jött is vissza, keze tele jegyzetekkel és üzleti naplókkal.

Gretry íróasztalán a két férfi a szétszórt papírhalmaz fölé hajolt. A kezében tartott ceruzával a bizományos gyorsan számsort írt le egy levélpapírra.

- Látod - jegyezte meg Jadwin kisvártatva. - látod úgy-e, hogy a malmok itt északkeleten már mind felőrölték a magot. Látod?

- Látom - mondta Gretry, majd hozzátette, - egy hónapon belül a hajózás is megindul a tengerszorosokban odafönt.

- Az is igaz! - kiáltott Jadwin - és ami búza még ott található, azt is mind kiviszik. Erről meg is feledkeztem, örülsz-e most már, hogy nincs rövid lejáratú búzád?

- Van elég olyan ember, akinek van - vágta vissza Gretry, - az én könyveimben egy csomó ilyen kötés szerepel.

Amikor Gretry ezt kimondta, Jadwin megdöbbsent és hirtelen gyanakvó pillantást vetett rá.

- A te könyveidben? - Ne mondd. Egy jó csomó olyan ember van hát, aki rövid határidőre eladott?

- Igen, a Crookes hiveiből egynéhányan - igen, egy egész csomó.

Jadwin egy percig hallgatott, csak a bajszát tépte. Aztán hirtelen előrehajolt és ujjával majdnem Gretry arcába bökött.

- Nézd csak! - kiáltott, - hát nem látod? - Nem látod?

- Mit lássak? - kérdezte a bizományos, ki társa hevességén meghökkent.

Jadwin a mutatóujjával az inggallérján rántott egyet.

- Szent Isten! Mingyárt megüt a guta! Hogy mit lássál? Hogy a száz millióból már tíz millió az enyém, Európa pedig nyolcvan milliót visz ki belőle. Hiszen akkor Chicagóban májusra egy szem búza se marad! Ha én most bemegyek és rögtöni szállításra összeszedem, ami még maradt, akkor mi lesz azokból az alakokból, akik későbbi szállításra lekötötték nekem a búzájukat. Honnan veszik majd? Gyere ide, és mondd meg, honnan veszik?

Gretry letette kezéből a tollat és Jadwinra bámult, majd hosszasan az íróasztalán szétszórt jegyzeteket nézte át, összehasonlította a zsebkönyvébe írt számokkal, aztán nagyot szuszogva, a kabátja zsebeibe mélyesztette kezeit. Megzavarodva, szinte kábultan, újra Jadwin arcába meredt.

- Istenem! - mormolta végül elhaló hangon.

- Nos, hol veszik majd? - kiáltott Jadwin harmadszor is és az arca bíborszínt öltött.

- Én - én, - dadogott Gretry. - Akasszanak fel, ha tudom, honnan veszik, J.!

Erre mind a két férfi egyszerre talpra ugrott. Az a nagy esemény, mely már hónapok óta a levegőben lebegett, egyszerre bekövetkezett hát. Mintha fátyolt téptek volna ketté, olyan világosan ott állt szemük előtt, mint mikor siketítő robbanás hasítja a levegőt.

Jadwin előre ugrott és vállon ragadta Gretryt.

- Sam! - ordított rá, - tudod-e? - Szent Isten! Tudod-e, ez mit jelent? *Cornert csinálhatunk, bekeríthetjük a piacot!*

NYOLCADIK FEJEZET

Azon a bizonyos áprilisi reggelen, a chicagói Kereskedelmi Csarnok búza-tőzsdéjében, öt perccel előbb már megindult a forgalom, ahogy a gong jelezte. A bizományosok és ügynökök olyan tömegben tolongtak ki s be a helyiségből, hogy a terem színültig megtelt, sőt be sem fértek mind, hanem a mellette levő rozs-tőzsdébe szorultak még a törzsökös üzérek is. Az árfolyam előző nap búzában májusra *kilencvennyolc és ötnyolcadon* zárult és a Bikák már megjósolták, hogy a mesebeli legenda a dolláros búzaárfolyamról valóra válik és huszonnégy órán belül a *Western Union* sürgönydrótja már világgá kürtöli a hírt.

Az előzmények izgatott reggeli forgalomra vallottak. Az utóbbi hat hét alatt egy percre sem bukott vagy bágyadt el a forgalom. A tőzsde léghőre valósággal telítve volt villamossággal. Olyan izgató volt, akár egy pohár pezsgő, vagy a napfelkelte a hegytetőn. Éltető, vértforraló érzést sugallt.

Az *Ismeretlen Bika* szemmel láthatóan még mindig uralta a helyzetet. Az egész piacot a szarvára kapta fel, időről-időre az egész piac megérezte azt a hirtelen, hatalmas és erőteljes felfelé lökést, amint a búzát egy-egy rovátkával feljebb hajtotta. A „lógósok” (a kis bikák) arca csak úgy ragyogott, a sötétben tapogatózva, elszántan belecsimpaszkodtak ismeretlen, titokzatos vezérükbe, ki napról-napra, hétről-hétre növelte vagyonukat. A Medvék alig voltak láthatók. A *Nagy Bika*, egyetlen hatalmas nekifutással jóformán mind kikergette őket. Morogva, viczorogva meghátráltak és csak a távolból mutogatták fenyegetően karmaikat. Elég volt, hogy a Nagy Bika leszögezze félelmetes fejét, hogy mozdulatlanágba süllyedjenek. És ezalatt *Liverpool*, *Párizs*, *Odessza* és *Budapest* mindhangosabban követelte a búzát, mely kenyérrel látta el Európa zsúfolt uccáit és terméketlen farmjait.

Néhány perccel kapunyitás előtt Charles Cressler már ott járkált az épület délkeleti részén fekvő teremben (ahol a dohányzás meg volt engedve), hogy egy szivart szívjon el. De, mikor a távolból a gong megszólalt és a tőzsde zivaja megindult, olyan hosszan elnyújtott, ijesztő zúgással, mintha hatalmas vízár közeledne, Cressler eldobta szivarját és a dohányzóból a földszintre ment le, onnan pedig az épület frontján levő ablakokhoz közeledett. A mintaszaloknál telitömte zsebeit búzával, odament az ablakhoz és kiszórta a galamboknak a kőpárkányra a szokásos reggelit.

Mialatt a galambok össze-vissza röpködését és szárnycsattogását nézte, meglepetésére, a háta mögött jóreggelt kívánt neki egy hang.

- Ügylátszik ismerik már önt, ugye?

Cressler megfordult.

- Ó - mondta. - Halló! Halló! Ismernek bizony! Kivált az a téglavörös nőtény galamb. Tegnap óta az egyik szárnyán megsérült és ha oda nem nézek, a többiek leszorítják. Például az a mérges hím amott. Valóságos kalóz. Magának követeli az egész búzát. Mintha sohasem lakna jól vele.

- Nos - jegyezte meg szárazon a jövevény, - más is így van vele.

Az, aki beszélt, körülbelül negyvenéves férfi volt. A neve Calvin Hardy Crookes. Alacsony, vézna ember.

- Igen - folytatta Crookes, mialatt egy makulátlan tisztaságú zsebkendőt vett ki a zsebéből. - Más ilyen is van, aki mintha sohasem laknék jól a búzából.

- Ó, ön az *Ismeretlen Bikáról* mondja ezt?

- Azaz az *Ismeretlen futóbolondról* - igazította helyre Crookes nyugodtan.

- Jól mondja - hagyta helybe Cressler, mialatt egy kis fésűvel a rövidre nyírt szakállát fésülgette, - csakugyan nagy bolond lehet.

Az ellentét e két férfi közt a legszembetűnőbb volt. Az egyikben feltétlenül megvolt az, ami a másikinál hiányzott. Hosszú, csontos, szögletes volt az egyik; míg a másik csinos, takaros, kicsiny és zömök. Az egyik darabos, a másik síma. Az egyik hajlott vállú, a másik feszes, akár egy bakakaplár.

Ám mikor Cressler tovább akarta folytatni fejtegetéseit, Crookes hirtelen felkapta fejét.

- Hallgassa csak! - mondta, - mi lehet ez?

A nagyterem irányából hirtelen hevesebben zúgott fel a vihar, az üzerek teli torokkal üvöltöttek, éljeneztek, a levegőbe dobálták fel kalapjaikat. A csarnokhoz vezető lépcső aljában két bizományos a szája elé tartva kezét, torkaszakadtából távolabb álló barátjai felé ordított valamit. Míg felettük, a terem legfelsőbb lépcsőfokán, vagy féltucat üzér a karjával hadonászva az árhullámzást igyekezett ügyfeleinek magyarázni. Újra és újra éljenzés harsant fel: hip-hip hurrá! Hurrá! míg a Csarnok minden zúgából férfiak és fiúk rohantak felfelé. A karzaton a látogatók feszült érdeklődéssel hajoltak át a korláton, az élelmiszer tőzsdében odaát egy percre szünetelt a forgalom, mindenki a búza üzéreinek mozdulatát leste.

- Végre megvalósult a kívánságuk - állapította meg Crookes.

Mert a fehér számlapon a kéz hirtelen egy egész fokkal lejjebb szökött és nem volt egyetlen messenger boy, küldönc vagy portás - senki, aki tőzsdével hivatásosan érintkezésbe került, hogy meg ne érezte volna, ennek az izgalmas percnak a kihatását. Százával vitték ki a világba a hírt a sürgönydrótok, százféle hivatalban adta le a telefon. Minden egyes kapuból, sőt az épület minden egyes ablakából az egész városon végig, az Államokban, az egész országban, mint futótűz terjedt el e bűvös hír: *A búza elérte a dolláros árfolyamot!*

Crookes odafordult Cresslerhez:

- Nincs kedve velem lunchölni Kingsleynél? Valamit szeretnék önnel megbeszélni.

Alighogy Cressler a meghívást elfogadta, Crookes egy rövid fejbiccentéssel sarkonfordult és eltávozott.

A Kingsley-étterem egy másodemeleti külön szobájában aznap Cressler nemcsak Crookessal, hanem társával, Sweenyvel és egy harmadik, Freye nevű úrral, ki különben jó barátja volt, ült le lunchhöz.

Mindhárman a Kereskedelmi Tanács tagjai és mindvégig a „Medve” irány lelkes hívei. Sőt az irány vezetőinek voltak mondhatók.

- Közösen - amint azt később Cressler megjegyezte - akár az egész West Sideet megvásárolhatták volna.

És azalatt, hogy a luncheöt elfogyasztották, ez a három ember azzal az egyszerű és határozott kijelentéssel ejtette ámulatba Cresslert, hogy arra készülnek, hogy ezt az *Ismeretlen Bikát* kiverjék a tőzsdéről, egyúttal felszólították őt, csatlakozzék az ő klikkjükhöz.

Crookes, kiről Cressler megsejtette, hogy tulajdonkép ő a vezér, a száját sem nyitotta ki addig, amíg Sweeny agyon nem beszélte magát és amíg a tárgyalások meg nem indultak. Ekkor olyan kifejezéstelen nézéssel, akár a hal, olyan érzéketlen hangon, mint amilyennel maga a Sors szól hozzánk:

- Nem tudom, ez a nagy Bika tulajdonkép kicsoda - szögezte le, - de egy fikarcot sem törődöm vele, akárki! Ki akarom túrni a piacról. Már három-négy hónapon át kénye-kedvére engedték cselekedni. Kiszámítottuk, hogy addig bele nem kötünk, míg a dolláros ár be nem következik. Májusra a búza ma egy dollár és egy nyolcadon zárult - most már *mi* lépünk fel.

- De - sietett tiltakozni Cressler, - ön elfelejti, hogy én nem vagyok spekuláns.

Freye mosolyogva a barátja karjára ütött.

- Úgy vélem, Charlie - jegyezte meg, - hogy itt a spekulációnak alig jut tér.

- Nos, uraim - kiáltott Sweeny, mialatt villájával hadonászott, - egyszerűen kiszorítjuk őt a piacról - egyszerűen elsodorjuk az ebadtát! Megértették, uraim. Ugye?

Cressler a fejét rázta.

- Nem - felelt. - Nem; ne számítsanak reám. Már évek óta abbahagytam a spekulációt. Aztán meg, hogy a mai piac mellett - rövid lejáratú eladásokat akarnak eszközölni, - felesleges önöket arra figyelmeztetnem, hogy mit kockáztatnak meg ezzel.

- Fenét kockáztatunk! - motyogott Crookes.

- Engedd, hogy megmagyarázzam, Charlie - kezdte Freye.

A másik két férfi kissé félrevonult. Crookes, ki egész este szófukar volt, el is ment mihamar. Sweeny ellenben, ki székét a falhoz tolta és a feje bubjára kulcsolta kezeit, figyelmesen hallgatta, amint Freye Cressler előtt a klikk terveit vázolta és a támadás irányát ismertette.

Jóformán másfél óráig beszélt és ezalatt az asztalon már egy halom papírlap hevert szanaszét, levelek, szerződések, áruházi elismervények, statisztikai táblázatok és hasonlóak.

- Nos - fejezte be végre Freye, - nos Charlie, megértetted, hogy indul meg a tánc? Mit szólsz hozzá?

- Roppant ügyesen kieszelt terv, mondhatom, Billy - felelt Cressler. - És ha Crookes támogatja, bizonyos, hogy be is válik.

- Így hát számíthatunk reád, ugye?

- Semmiesetre sem - jelentette ki Cressler, - én nem spekulálok.

- De, meggondoltad-e ezt? - sürgette őt Freye és most egészen más nézőpontból elszántan újra megokolta indítványát. - Gondold meg, Charlie, hogy ezzel örök időkre vagyont biztosítunk magunknak.

- Nekem nem kell örök időkre biztosított vagyon. Billy Freye - tiltakozott Cressler. - Ide hallgass, Billy, ne feledd, hogy én már jóformán öreg ember vagyok. Ti hozzám képest csak gyerekek vagytok! Van egy kis vagyonom és egy-két csendes üzletben is résztveszek, de ennél többet nem kívánok. Nyugodtan akarok megöregedni. Nekem is részem volt annakidején egy-egy merész próbálkozásban, mikor ti még térdnadrágban jártatok. És most már hagyjatok békén, keressetek más valakit.

- De bizony nem hagyunk önnek békét - kiáltott Sweeny. - Mondja, attól tart talán, hogy nem bírjuk pénzzel ezt a vállalkozást?! Hiszen már itt is van a zsebünkben a pénz! Hiszen ön is

tudja, hogy elég, ha Crookes egy ujját mozdítja és a közönség már a Medvék pártjára áll! Hiszen jóformán az összes napilapokban ő vezeti a tőzsde rovatot. Azt képzelem, hogy két napon belül el nem tudná eladási megbízással árasztani az egész piacot? Azt hiszi talán, hogy nem fogunk össze mindannyian? Itt a bibi? No, hát hallgasson ide, hadd magyarázzam meg.

- Ön már nem magyarázhatja nekem bővebben ezt a tervet, - jelentette ki Cressler.

- Önök kerekednek fölül, ez természetes. Crookes és Tsa olyan, mint Rotschild - még a földrengés sem ingathatja meg. Én azonban már évekkkel ezelőtt megfogadtam magamban, hogy a spekulációs piactól távoltartom magam, így hát ehhez ragaszkodom.

- Ugyan, Charlie, ne beszélj - vágott közbe derülten Freye. - Te félsz, ez az egész.

- Vajjon mitől? - kérdezte Cressler, - a spekulációtól? Ebben igazad van. És ha te majd úgy megöregszel, mint én és három pánikon keresztül mentél és kitapasztaltad, mit jelent, mikor egy cornert robbantanak fel alattad - te is félnél tőle, fogadom!

- De tegyük fel, hogy be tudjuk önnek bizonyítani, hogy itt spekulációról szó sincs, - hogy az a másik, - az a vad Bika - az a spekuláns?

- Ha törvényesen megengedett, szabályszerű üzletről van szó, akkor mindenesetre belemegyek - felelt Cressler és felkelt, - győzzenek meg arról, hogy az önök klikkje nem spekulációs klikk és én rögtön belépek! Nem tudom azonban elképzelni, hogy ez a tervbevett akció ne lenne spekuláció.

- Eljön ide holnap is? - kérdezte Sweeny, mialatt kabátjaikat magukra rántották.

- Ebben önöknek semmi hasznuk se lenne - makacskodott Cressler.

- De azért eljön, ugye? - sürgette Sweeny.

És Cressler végül is engedett.

Az étkező kapuja előtt elváltak.

A két vezér kivárta, hogy a hajlottvállú Cressler az uccasarkon beforduljon.

- Jóformán biztosan számíthatunk reá - jelentette ki Sweeny. - Holnap leveszem lábról. Aki egyszer spekulált, az sohasem telik be vele. Annakidején ő volt a baromfiudvarban a kakas, ez a dolog a vérében van! A kezünkbe adta magát azzal, hogy bevallotta, hogy fél a spekulációtól. Mert az ember olyasmitől nem fél, ami nem csábítja. Megértette?

- Nos - jegyezte meg Freye, - be *kell* öt ugratnunk!

- De magyarázza meg nekem - folytatta Sweeny, - mert én még nem vagyok a részletekbe beavatva. - Miért is ragaszkodik Crookes ennyire ahhoz, hogy Cresslert elkaparítsa? Magam nem vágyom rá ennyire. Nélküle is boldogulunk. Hiszen nem olyan rém gazdag, ezt mindenki tudja.

- Nem, de szolid, konzervatív, készpénzben fizető ember - felelt Freye, - aki éveken át nem vett részt spekulációban. Crookesnek hát az ilyenféle embert is be kell a klikkjébe ugratni; ha hozzá akar férközni Stires és Társához. Jó csomó pénzt ki tudunk belőlük szorítani; de kissé óvatosak és gyanakvóak. Ha Cressler is belép, látja ezzel a klikk afféle szilárd és konzervatív színezetet nyer. Ezt csak bízza rá Crookesre. Tudja ő mit csinál.

- Mondja csak - kiáltotta valami hirtelen sugallatra Sweeny. - Azt hittem, Crookes ma felvilágosít bennünket. Hiszen most már tudnia kell, ez a Nagy Bika kicsoda.

- Kétségtelenül tudja - felelt Freye. - És amint a tervvel elkészült, meg is mondja nekünk. Én azonban nélküle is ráismerem arra az egyénre. Jó csomó búza került az utóbbi időben eladásra a Gretry, Converse és Társa bizományi cég révén Liverpoolban, amely cég már évek óta a Curtis Jadwin ügyét vezeti.

- Ó, *Jadwin* lenne hát? Hej! Nagy vadra vadásznak, úgy látom!

- De jegyezze meg - figyelmeztette őt Freye, - ez igen fontos: Cresslernek semmi áron nem szabad megtudnia, hogy itt *Jadwin*ról van szó, legalább is addig nem, amíg annyira bele nem mászott, hogy ki nem evickélhet többé. *Jadwin* a legjobb barátja, azt mondják. Halló! az eső megeredt! Mennem kell. Holnap lunchnél úgyis találkozunk.

Amint Cressler a La Salle Streetbe befordult, a permetező esőből zuhogó zápor lett. Alig maradt annyi ideje, hogy az Illinois Trust kapuja alá meneküljön. A járókelők szintén e menhely alá törekedtek, köztük, Cressler nagy csodálkozására, *Jadwin* is. Futva jött a keskeny uccán végig a *Grand, Pacific Hotel* kávéházából.

- Halló! Halló! J. - kiáltott Cressler, amint barátja lihegve felfelé törtetett a lejáró lépcsőjén, - ahogy a cethal mondta Jónásnak: „Menekülj ebből a nedvességből!”

A két jóbarát egymás mellett állva, kabátjuk gallérja feltűrve, az uccán tovasietőket nézte.

- Nos - szólalt meg Cressler végre, - láttam, hogy mára dolláros búzakurzust kaptunk.

- Igen - bólintott *Jadwin*. - Dolláron adták.

- Bizonyosan megbántad - folytatta Cressler, - hogy már kihúztad magadat a dologból.

- Dehogya - felelt *Jadwin*, mialatt a szivar végét leharapta. - Enélkül is egészen jól megvagyok.

- És ezúttal véglegesen otthagytad?

- Véglegesen.

- Nos - jegyezte meg Cressler, - úgy hát más valaki lépett a nyomodba. Erről az *Ismeretlen Bikáról* beszélek, mindenki azt igyekszik kipuhatolni, ki lehet. Crookes például azt mondta nekem - Cal' Crookes, hisz ismered, - azt mondta, hogy egy fikarcot sem törődik velem, akárki legyen. Crookes is kivonult a piacról, úgy hallottam, és addig be sem akar lépni, amíg a nagy Bika ki nem merült, így mondta nekem. Vajjon ki lehet az a nagy Bika?

- Ó, hiszen nincs is ilyen, - hadarta *Jadwin*. - Egyszerűen nagy a kereslet, vagy lehet, hogy egy newyorki ring dolgozik itt, melyet Gretry képvisel, nem tudom. És én is azt mondom, amit Crookes, egy fikarcot se törődöm velem, akárki legyen most, hogy nem veszek már a játékban részt. Az ingatlan piac úgy fellendült mostanában, hogy azzal is elég dolgom akad, reggeltől-estig résen kell állnom. Mondok neked valamit, Charlie: ez a mi városunk még két akkora nővekszik. És én megfigyeltem: a városok mind Nyugat felé terjeszkednek. Odaát a nyugati részen van néhány telkem meg bérlakásom, amely nagyszerűen jövedelmez. No, de úgy látszik, az eső elállt. Üdvözöld nevemben a feleségedet. Szervusz, Charlie.

Miután Cresslertől elvált, *Jadwin* a Rookeryben levő irodájába nyitott be. De alighogy íróasztalához leült, már megszólalt a telefon.

- Halló - kiáltotta Gretry elváltozott hangja. - Halló! te beszélsz ott, J.? Nos, megvettem számodra a készpénzen fizetendő duluthi búzáat!

- Helyes - felelt *Jadwin*; majd hozzátette: - Úgy vélem, bővebben kellene tárgyalnunk.

- Ép ezt akartam én is indítványozni - felelt a bizományos. - Várj meg ma este hétkor a Grand Pacificban. Jobb, ha nappal nem látnak bennünket együtt. Ne is tudakold, ott vagyok-e. Menj be egyenesen a dohányzóba. Ott leszek. És mellesleg, félhatra Minneapolisból is választ várok. Ezt rögtön közölni szeretném veled. Megvárhatod?

- Nos, igaz, hogy haza készültem - vetette oda Jadwin. - Tegnap sem ebédeltem otthon, és mrs. Jadwin...

- Itt igen fontos dologról van szó - figyelmeztette Gretry. - És ha lakásodra telefonálok, sohasem tudhatom, nem kapcsolja-e valaki hozzá a vezetékét és nem hallgatja-e ki beszélgetésünket.

- Jól van hát - hagyta rá Jadwin. - A mai napot rászánom. Majd holnap lunchra hazamegyek. Nem tehetek róla. Mellesleg felemlítem, hogy útközben Cresslerrel találkoztam, Sam és mintha ő gyanítana valamit - mintha sejténé...

- Tedd le a kagylót - felelt a bizományos hangja. - Jobb, ha leteszed, J. Veszedelmes dolog így telefonálni. Estére találkozunk. Isten veled.

Igy történt, hogy körülbelül félórával ezután a telefonhoz hívták Laurát.

- Ó, így hát egyáltalán haza sem jössz estére - kiáltott az asszony elképedve, amint Jadwin üzenetét átvette.

- Igazán lehetetlen, kis öregem - felelte a férje hangja.

- De miért? - állhatatoskodott Laura.

- Ó, az üzlet tartóztat, ez az építkezési akció, melyet megindítottam...

- Ó, tudom, hogy nem az. Miért nem bízod dolgaidat mr. Gretryre?

De itt Jadwin a bizományos figyelmeztetésére eszmélve, gyorsan félbeszakította a beszélgetést.

- Le kell tennem a kagylót, Laura. Isten veled. Holnap délben majd megmagyarázom. Isten veled. - Laura! - Halló! Ott vagy még? Halló! Halló! - De Jadwin a telefonból csattanást és csörömpölést hallott, mintha egy ajtó csukódnék be hirtelen. És ebből megtudta, hogy felesége annyira megharagudott, hogy búcsút sem véve tőle, már letette a kagylót.

A nap eltelt. Mihamar egy hét is eltelt. Amint a dolláros árfolyamot elérte, a piac tartós maradt és néhány napra nyugodtabb lett a hangulat. Ám a nyugodt felszín alatt, az árhullámozás dagályát és apályát figyelve, a nagy erők csendben azon munkálkodtak, hogy átalakítsák a „helyzetet”. A dollárok milliói mozdultak meg, hogy tízmillió bushel búza irányát kormányozzák. A hónap harmadik hetében Freye már arról értesítette Crookest, hogy Cressler „beugrott”, mire a klikk rögtön a tekintélyes Stires bankházzal kezdett tárgyalást. De Jadwin és Gretry ezalatt, ellenáramlatra nem számítva és azokat a kiszámíthatlan előnyöket felhasználva, hogy „corner” keletkezésének lehetőségéről tudomással bírtak, eléggé nyugodtan összeszedték a magot. Március végén már Jadwin, arravaló tekintettel, hogy májusi búzában esetleg cornerbe szorítja a piacot, bőven összevásárolta a felét a Duluthban, Chicagóban, Liverpoolban és Párizsban található tényleges búzakészletnek - körülbelül húszmillió bushelt. És ezzel szemben júliusi szállításra, hasonló mennyiséget adott el. Miután a szem tényleg a kezében volt, veszteség nem érhetett. Most, ha a búza ára felmegy, a húszmillió bushel búzájának annál nagyobb az értéke. Ha ellenben lemegy, úgy saját maga fedezi haszonnal a lekötött szállítást. Így hát ernyedetlenül, kitaróan májusi búzáat vásárolt addig, amíg Gretry

üzleti könyveiben mint húszmillió bushel tulajdonosa nem szerepelt abból a magból, melynek szállítására májusra kötelezettséget vállalt.

De ez a művelet nemcsak hogy minden percnyi idejét igénybe vette, de minden gondolatát, minden figyelmét is lekötötte. Ő, aki még csak rövid idővel ezelőtt a hárommillió bushel tulajdonát olyan tehernek érezte, mely gondos megfigyelést követel, immár arra kényszerült, hogy a negyvenmillió bushelben képviselt félelmetes erőket megfigyelje, kormányozza és ellenőrizze. Nagynéha eszébe jutott az a másik Curtis Jadwin, aki a házassága előtt volt, az a Curtis Jadwin, aki a francia beviteli vám hírére nyomorult egymillió bushelt adott el és ezt a kötést „nagy” kötésnek minősítette. Nos, azóta más emberré lett. Akkor még gyanakvással, sőt idegenkedéssel nézte a spekulációt. De most soha nem sejtett tehetségeket, képességeket és tág látókört fedezett fel önmagában. Ő irányítja a chicagói búzapiacot; és az az ember, aki erre képes, joggal „nagy” embernek vallhatja magát. Tudta magáról, hogy valamennyiöknél különb, Gretrynél, a Crookes bandánál, az arrogáns, mindenkit lenéző Medvéknél, mindama férfiaknál, kik a Kereskedelmi Csarnok világában szerepelnek. Valamennyinél erősebb, hatalmasabb, agyafurtabb! Ez most néhány napon belül kiderül, majd ha arra a tényállásra ébrednek, hogy azt a búzát, melynek leszállítására kötelezettséget vállaltak, mielőtt tényleg birtokukban lett volna, most már csak tőle vásárolhatják, még pedig olyan árban, melyet ő szab meg! Ha úgy tetszik, akár száz dollárt is követelhet busheljáért és nekik meg kell fizetniök, vagy pedig csődbe kerülnek.

Agya most már csak azzal a nagy tényezővel foglalkozott - a májusi búzával. Azzal ébredett, a sietve elköltött reggeli alatt azzal foglalkozott. Szüntelen ezt a szót hallotta csengeni: „*Búza - búza, búza, - búza, búza, búza.*” Alighogy a *La Salle Street*-re befordult, már a fülébe hatolt az adás-vétel morajló zúgása, mintha annak a búzazuhatagnak a morajlását hallaná, mely Chicagón át a nyugati farmokból Európa malmaiba és pékboltjaiba ömlött. Ott kavargott az ucca végén, negyvenmillió erejéig az a zuhatag, abban az örvényben, melyet szerinte ő uralt.

A délutánból este lett. Át kellett nézni az aznapi üzleti jelentéseket. Meg kellett állapítani a másnapi csatatervet, apró, előre nem látott részleteredmények, csapatostól bukkantak fel, óráról-órára, minden percben változtatni kellett a megállapodásokon. Ebédidőre Jadwin eltávozott az irodából. Szüntelenül, monoton ütemben ez az egy szó koppant az aszfaltra:

- *Búza - búza, búza - búza, búza, búza.*

Ebédnél nem volt étvágya. Minden egyes fogás közt, újra és újra az aznapi eseményeket idézte maga elé, azon töprengett, tépelődött: helyesen cselekedett-e? Ez a bizonyos intézkedés megfelelő volt-e? Maradt-e ott kibúvó? Milyen jelentősége volt tulajdonkép annak a legújabb sürgönyhírnék? Ebéd után azt a temérdek írást, szerződést, statisztikai adatot, jelentést kellett áttanulmányoznia, melyeket irattáskájában magával hozott.

A nagy ház már régóta szunnyadott. A kora hajnali hideg homályos csöndjében a házigazda végre ágyba feküdt. De szemére nem jött álom, a sötétben kimeresztett szemmel tervezgetett, új intézkedéseket eszelt ki, átgondolta a napi eseményeket, míg fáradt vérkeringése folyton e szavakat zakatolta fülébe és elcsigázott agyába: *Búza, búza, búza. Negyvenmillió bushel, negyvenmillió, negyvenmillió!*

Napok multak el úgy, hogy csak reggeli és ebéd alatt volt együtt feleségével. Laura ilyenkor haragos és bánatos volt, hogy ennyire elhanyagolja őt. De olyan pillanat is került, mikor mélyen szánta férjét. Rájött, hogy nem őt kell mindenért hibáztatnia. De hogy Laura hogyan gondolkozott, ezt Jadwin csak sejteni tudta. Fel sem említette többé üzleti elfoglaltságát. Sötét szeméből olykor szemrehányás és könyörgés szólt, máskor meg harag és mélyen sértett

büszkeség. Még néhány hónap előtt ez meghatotta volna Jadwint. De most csak indulatosan felfortyant:

- Azt hiszed talán, hogy szántsándékkal járok el így! Te ezt nem tudhatod; nem is sejteted. Hogy én kerítettem volna be a búzát! Szent Egek! Hisz inkább a corner ütött le lábról! A corner magától keletkezett. Engem véletlenül kétféle áramlat fogott közre és reakényszerített, hogy azt cselekedjem, amit cselekedtem. Most már, ha százszor is úgy akarnám is, ki nem vonhatom belőle magam! Méghogy én ma este veled és Cresslerékkal színházba menjek? Ugyan, kis öregem, akár azzal állnál elő, hogy Jerichóba menjek veletek. Csak kísérjen el helyettem az a mr. Corthell.

És igen természetesen, így is történt. A művész egy gyönyörű rózsacsokor kíséretében köszönte meg most Jadwin meghívását és előadás után vendégül látta vacsorára lakásán az egész társaságot. Vacsora után pedig hazakísérte Laurát, mrs. Cresslert és Paget.

Furcsa véletlen folytán, melyen jót kacagtak, Corthell volt a társaságban az egyetlen férfi. Page utolsó percben sürgőnyt kapott Landrytól. Azt jelentette, hogy ágyban fekvő beteg. A nap-nap utáni túlfeszített munka annyira kimerítette, hogy orvosa parancsára a szobát kell őriznie. Mrs. Cressler viszont azzal a hírrel állt elő, hogy Charlie-nek valami baja lehet, mert hirtelen úgy megöregedett, alig ismerni reá!

- Sohase szokott velem üzletről beszélni - mondta, - azt tudom, hogy nem spekulált, de ilyen izgatottnak és gondterheltnak mint az utóbbi héten, még sohasem láttam életemben. Ma este pedig valami ügyfelével találkozója van a Palmer Házban.

Háza előtt elbúcsúztak mrs. Cresslertől, azután tovább mentek Jadwinékhoz.

- Emlékszem - szólt Laura Corthellhez, - egyszer ép így mentünk haza hárman. Emlékszik még? Akkor volt, mikor először mentünk operába együtt, akkor este találkoztam először mr. Jadwin-al.

- Akkor este pattant ki a Helmick csőd is - állapította meg Page - és az összes irodák végig ki voltak világítva. Nézd csak - tette hozzá, amint a ház elé értek, - a könyvtár ablaka még világos, pedig már egy óra is lehet. Mr. Jadwin még ébren van.

Laura hirtelen elnémult. Vajjon, mikor lesz ennek vége? Férje minden áldott este bezárkózott a könyvtárba és hajnalig dolgozott. Társas érintkezésük teljesen megszakadt. Esténként így egyedül, Laura elviselhetetlenül hosszúnak érezte az időt.

- Otthon lesz holnap? - kérdezte Corthell, mialatt egy percig a magáéban tartotta Laura kezét. - Otthon lesz holnap este? Eljöhetek, hogy az orgonán játsszam?

- Igen, igen - felelt Laura, - igen, itthon leszek. Igen, csak jöjjön el...

Jadwinék kocsija visszavitte a művészt lakására. Útközben meg sem mozdult helyén, kábán meredt ki az ablakon. Cigarettája kialudt. Másikat vett elő tárcájából, de elfelejtett rágyújtani.

Elgondolkozva, magába mélyedten, lassan ment fel a lépcsőn - minthogy éjjel a lift nem közlekedett. Műterméhez érve, kinyitotta az ajtót és kabátját, kalapját ledobva a sötétben leült a kandalló elé, melyben még néhány fahasáb parázslott.

A lámpa homályosan világította be a szobát. Festői berendezésű szoba volt, gondosan tervezett, egyetlen tárgy sem volt benne, amelyet a legnagyobb gonddal és körültekintéssel ne választottak volna ki.

Corthell hosszú ideig mozdulatlanul egy helyben ült és a tűzbe meredt. A szomszéd szobában az óra fél kettőt ütött, mire a művész felriadt és hosszú ujjával végigsimított szemén.

Nemsokára felkelt, átkerült a kandallóhoz, rákönyökölt és karjára hajtotta fejét, a parázsló tűzbe bámult.

- Laura boldogtalan - mormolta végre. - Ez szemmel látható. Boldogtalan és elhagyatott. Ó, én bolond, én bolond, hogy elhagytam, mikor pedig itt maradhattam volna. Ó, én bolond, bolond! Hogy nincs erőm elhagyni most, mikor ittmaradnom tilos!

Másnap este Corthell meglátogatta mrs. Jadwint, mint rendesen, egyedül találta. Sem ő, sem Laura egész este, egy szóval sem említette Jadwint.

Lassan-lassan viszonyuk meghittebbé fejlődött, Corthell behunyta szemét, befogta fülét. A Laurára való emlékezés, az együtt töltött este emléke és a másnapi találkozásuk reménye töltötte be ébrenlétének óráit. Nem akart gondolkozni. Az ár sódrára bízta magát. Jadwinnal csak nagyritkán találkozott, de ama ritka alkalmakkor, hogy a Laura férjével összekerült, nem vette észre amannak üdvözlésében a szívélyesség hiányát. Sőt, egyízben Jadwin megjegyezte:

- Nagyon örvendek, hogy ön gyakrabban felkeresi mrs. Jadwint, Corthell. Engem mostanában annyira el vonnak hazulról az üzleti ügyek, hogy már attól tartottam, hogy feleségem magányosnak érzi magát, ha ön olykor be nem szól hozzá, hogy a művészetről beszélgesen vele.

Corthell és Laura közt szinte észrevétlenül mind bizalmasabb lett a viszony. Színházba, hangversenyre rendesen a művész kísérte el Laurát. Hetenkint háromszor is meglátogatta. A műtermében rendezett estéken Laura rendesen jelen volt.

- Vajjon milyen szempontból tekinti - tünődött magában Corthell - ezt az ügyet? Viselkedése ezt nem árulta el; sohasem szolgáltatott arra a következtetésre okot, hogy jelenlétét a pusztá kellemes szórakozásnál többre tartaná. Vajjon, bátorításnak vegye-e ezt a hallgatag beleegyezést? Vajjon hajlandó-e, hogy mint férjes nő magát egy legényemberrel hírbe hozza? Házaselete túrhetetlen, erről meg volt győződve; férjével nem rokonszenvez. Corthell igyekezett magával elhitetni, hogy Laura utálja férjét.

Egyízben azonban ezt a meggyőződését egy váratlan és szerinte, a Laura lelkiületével össze nem egyeztethető reakció rendítette meg. Megbeszéltek volt, hogy elmennek együtt a Műcsarnokba, hogy néhány újonnan beszerzett vásznat tekintsenek meg. De mikor Corthell, egy órával lunch után beszólt, arról értesült, hogy mrs. Jadwin nincsen otthon. A következő alkalomkor, hogy találkoztak, Laura tudatta vele, hogy az egész napot férjével töltötte együtt. Egy korai vonattal felrándultak *Geneva Lake*-re, hogy ottani nyaralójukban megtegyék az átköltözésre szükséges intézkedéseket. És ezt oly hirtelen határozták el, hogy nem volt ideje őt megváltozott terveiről értesíteni. Corthell azon tünődött, vajjon nem feledkezett-e meg Laura inkább teljesen megbeszélésükről?

Nem tudta mire magyarázni ezt az incidenst és később már azon gondolkozott, egyáltalán olyan biztosra vehető-e az elidegenedés férj és feleség között? Valószínűnek gondolta, hogy Jadwin hirtelen elhatározta magát az egynapi szabadságra és hogy Laura sietett ezt az előnyt kihasználni. Igaz tehát, hogy Jadwin-nak csak egy szavába kerül és Laura mindenről megfélekedzik, amit ellene vétett? Igaz tehát, elég egy intése, hogy Laura rögtön visszatérjen hozzá? Corthell megzavarodott. Nem akarta ezt igaznak elismerni, meggyőződése szerint Laura sokkal temperamentumosabb nő, sokkal büszkébb természet, semhogy ilyesmi róla feltételezhető legyen. Corthell arra a következtetésre jutott, hogy Jadwin valahogyan *kényszer* gyakorolt rá, noha azt észlelte, hogy Laura sohasem volt vidámabb, elevebb, ragyogóbb, mint a kirándulást követő napok alatt. Ám időhaladtával mindinkább észrevehetővé vált, hogy az üzlet mindjobban távortartja Jadwint a feleségétől. Corthell tudott róla, hogy még az éjszakát is gyakran házon kívül tölti; és olyan alkalmakkor, mikor estére mégis hazajött,

annyira ki volt fáradva, merülve, hogy ebéd után rögtön lefeküdt, így tehát Mrs. Jadwin és a művész mendsűrűbben egymásra maradtak.

Egy vasárnap estén, abban az évben a legelső forró napon, Laura átment Page-el Cresslerékhez - és mint hajdan, a Laura házasságát megelőző időben szokásban volt - az egész társaság a ház elé, a lépcsőre telepedett le. Csodák csodája, Jadwin ezúttal velük tartott. Laura rávette férjét, hogy ezt az estét, valamint a következő szerda estét, neki szentelje, ez utóbbi napra pedig az a terve volt, hogy kettesben hosszú sétakocsizást tesznek a Parkban, mint régente, mátkaságuk alatt.

Szinte magától értetődően, Corthell is megjelent Cressleréknél. Ebédre Jadwinék vendége volt a North-Avenue-i házban és ebéd után gyalog mentek le hárman Cresslerékhez.

De nyilvánvaló lett, hogy Corthell most nem foglalhatja le teljesen a maga számára Laura Jadwint. Az asszony módját tudta ejteni, hogy állandóan férje mellett tartózkodjék, sőt, azt is kivitte, hogy a többiektől félrevonja őt. Míg a társaság többi tagja kint maradt a lépcsőn, a Jadwin-házaspár bent a szalónban beszélgetett.

Laura, kinek fejében csak úgy rajzolt a sok mindenféle indítvány, felkiáltott:

- Hova is megyünk holnap? Úgy terveztem, hogy talán ne ebédelnénk otthon és hogy te csak egy kicsit... csak egy kicsit... korábban hazajöhetnél és kocsin elvihetnél engem a Parkba, egy ottani étkezőbe. Ott azután megebédelhetnénk együtt, mintha nem is lennénk férj és feleség, mintha szerelmespár lennénk újra. Ó, csak az idő legyen kedvező.

- Ó, te szerda estéről beszélsz? - felelt Jadwin. - Édes kis öregem, őszintén szólva én... én alig hiszem, hogy rendelkezésedre állhatok. Tudod, szerdán...

Laura mereven kiegyenesedett.

- De hiszen azt ígérted - kezdte kisé remegő hangon, - azt ígérted...

- Tudom, hogy megígértem, drágám, de ezúttal nem tarthatom be ígéreteimet.

Az asszony nem felelt. Olyan sötét volt, hogy férje nem láthatta arcát, de a szótlanóságán nyugtalankodva, hosszas mentegetődzésbe fogott. Laura azonban a szavába vágott. Eléggé nyugodtan így szólt:

- Ó, nem baj. Nem, nem, nem haragszom érte. Ha olyan sürgős a dolgod, természetesen nem jöhetsz.

- Ezt te is belátod, úgyne, kis öregem?

- Ó, hogyne, hogyne - felelt Laura.

Erre felkelt.

- Úgy vélem, jobb lenne hazamennünk - mondta. - Nem gondolod?

- De igen - hagyta helyben Jadwin.

- Igen fáradt vagyok. Kemény napi munkám volt. És szomjas is vagyok - tette utána, mialatt ő is felkelt.

- Nem innál egy pohár vizet?

Laura tagadólag rázta a fejét és mialatt férje a Cresslerék ebédlőjébe ment át, egy percre ott állt a sötét szobában egyedül és az ablakon meredt ki. Forró vérhullám csapott arcába. Kétoldalt lecsüngő keze szorosán ökolbe szorult.

- Micsoda? Ön egyedül van itt? - szólalt meg mögötte Corthell.

Az asszony gyorsan megfordult.

- Mennem kell - mondta a férfi. - Jó éjt kívánni jöttem be.

Feléje nyújtotta kezét.

- Jó éjt - felelt Laura és ő is kezét nyújtott neki. Majd hirtelen hozzá tette. - Eljön hozzám nemsokára, úgy-e? Jöjjön el szerdán este.

És erre Corthell szíve nagyot dobbant, mert megérezte, hogy az asszony keze egy pillanatra szorosán az ujjaira kapcsolódik.

- Elvárom hát szerdán - jó lesz?

Corthell hevesen megszorította Laura kezét, majd lehajolt és megcsókolta.

- Jó éjt - mondta Laura nyugodtan.

Az ajtóból Jadwin lépése hallott.

- Jó éjt - suttogta a művész és a következő pillanatban már el is tűnt.

E napok alatt Laura nem ismert önmagára; kedélyhangulata óráról-óra változott, még pedig olyan gyorsasággal, hogy környezete szinte megdöbbsent. Volt idő, amikor vidámságától hangos volt a ház. Máskor meg bezárkózott lakosztályába, senkit sem fogadott, összekulcsolt kezeire hajtotta le fejét és úgy zokogott, hogy szíve majd megszakadt - maga sem tudta miért.

Néhány napon át valósággal rajongó vallásosság vett erőt rajta. Kijelentette, hogy kórházat alapít és hogy a szegények negyedében térítő munkára vállalkozik. De alighogy barátai ehhez az eszméjéhez igazodtak, hangulata már egészen más irányba csapott át. Délutánonkint már a legmutatósbab fogatán hajtatott ki mrs. Gretryvel a versenyekre; feltűnő kalapot tett a fejére és egy csomó piros rózsát tűzött fel.

Ám ez a szeszélye nem tartott soká. Néhány napon belül egy újabb vesszőparipán nyargalt. Lady Macbeth szerepét tanulta be, a bálteremben színpadot állíttatott fel és bezárkózva, folyton a szerepét ismételte el. Három nap egymásután mindenféle jelmezbe öltözött és az üres padosorok előtt síri hangon elszavalta:

- Rekedt károgással jelenti be a holló is, hogy váram fala alatt Duncan megjelent.

Később ráúnt Lady Macbeth szerepére, Juliáét, Portiáét és Ophéliáét vette elő, mindegyiket a megfelelő jelmezben. Ernyedetlen buzgalommal tanulta be szerepeit és halálra rémítette Wess' nénit azzal a kijelentésével, hogy utóbb is színésznő lesz. Sőt azzal a tervvel is foglalkozott, hogy Sheldon Corthellnek, mint Lady Macbeth modellt üljön.

Valahányszor a művész képe ott kísértett előtte, elszántan félre intette magától. Igen, igen, hiszen gyakran eljön hozzá, igen gyakran. Lehet, hogy még most is szerelmes belé. Nos, tegyük fel, hogy így van? Hiszen mindig is szerette őt. Nem helytelen tehát, ha megengedi, eltűri, hogy ezentúl is szeresse. Mert ha ő nincs, Szent Isten! milyen kimondhatatlanul, milyen elviselhetetlenül magányos lenne az élete! Vajjon, egy percre is elképzelhető-e, hogy ő, Laura Jadwin, büszke szépségében, eleven szellemű nő létére bánkódjék, elsenyvedjen és az elhanyagolt feleség szerepét vigye? Vajjon, ő-e itt a hibás? Azok vessenek magukra, akik elhanyagolják. Hiszen még élete virágjában van, vonzóerejének teljében.

Mikor Corthell azon a bizonyos estén eljött és miután néhány percig a szalónban beszélgettek, Laura így szólt hozzá:

- Emlékszik arra a képre, úgye, melyet maga tanított megbecsülni... arra a képre, mely azt a szomorú kis tavat ábrázolja és amelynek maga a „Kétségbeesés” címet adta? Felvittem a saját szobámba, a boudoiromba, hogy mindig szem előtt legyen. Nagyon megszerettem. De - tette hozzá - nem tudom, megfelelő világításban függ-e ott, azt hiszem, talán alkalmasabb helyre lehetne akasztani?

Egy percig habozott, majd mint egy hirtelen sugallatra a férfi felé fordult:

- Jöjjön fel a szobámba és mutassa meg, hová akaszthatnám.

A kis házi liften mentek fel az emeletre, Laura egy tágas, szellős szobába - saját boudoirjába - vezette be a művészt.

- Milyen gyönyörű szoba - mormolta Corthell, mikor Laura a villanyt felcsavarta.

- Teljesen az ön egyéniségét tükrözi! Magamtól is rájöttem volna, hogy ez az ön otthona. Ha ezernyi mérföldre lett volna is innen és én belépek ide, rögtön megérezem, hogy ez a maga szobája és mint ilyen, megszeretem.

- Amott függ a kép - mutatott rá Laura. - Nem úgy találja maga is, hogy rossz a világítása?

Corthell azonban megmagyarázta, hogy ez téves felfogás, csak kissé távolabb kell a képet billentenie a faltól és rögtön megfelelő világításba kerül.

- Persze, persze - hagyta helybe az asszony. - Természetesen. Holnap mingyárt eligazítatom.

Néhány percig állva maradtak a szoba közepén, a képet nézték, arról beszéltek. De mihamar, Laura maga sem emlékezett rá, hogyan esett, ő már az ablak előtt a kosárszékben nyújtózott el, Corthell pedig melléje ült le egy székre.

- Örülök, hogy a szobám tetszik - mondta Laura. - A nap legnagyobb részét itt töltöm. Sőt, utóbbi időben itt is ebédelek. Page mostanában sokat jár társaságba, így hát sokszor magamra maradok. Tegnap este is itt ültem sokáig a sötétben. A ház olyan csöndes volt, mindenki eltávozott, még a cselédek egyrésze is. Olyan meleg volt, hogy óraszám itt ültem a nyitott ablak előtt és a tavat néztem. És én arra a rég, régmúlt időkre emlékeztem, mikor mint kis csitri leány Barringtonban áfonyát szedni a vízeres telekre mentem le. Ó, milyen boldog is voltam akkor...

Eleinte csak színészkedett, de utóbb már teljesen beleélte magát szerepébe, egész veleszületett színészi tehetségének latbavetésével adta a boldogtalan asszony szerepét, kit fényes környezete ki nem elégít, ki vágyódva, sóvárogva tekint vissza gyerekkori egyszerű, derűs életére. Őszinte volt és egyúttal nem az.

- Bár tudtam volna akkor, hogy azok lesznek életem legboldogabb napjai...! Ez a nagy ház itt, ez a sok pompa, gazdagság mit ér?” - a *Phädra hangja* volt és az a lankadt mozdulat, mellyel ölébe ejtette kezét, ugyanaz a mozdulat, mellyel tegnap *Portia* panaszát kísérte:

- *Gyöngye testem belefáradt a nagy világgal való küzködésbe.*

Ám Laura tudta, hogy szíve ezalatt valódi bánattól sajog és hogy a könny, mely szemébe szökött, olyan igaz könny, mint amelyet valaha életében elsírt.

- Ez a sok gazdagság, pompa - folytatta, mialatt feje a székre erősített selyempárnára hanyatlott hátra - mit ér? Mit kárpótol a vagyon? Ó, milyen szívesen, milyen szívesen odaadnám érte mind, ha újra az a feketehajú csitri lehetnék, ott kergetőzhetnék újra a kicsi udvarlómmal, ki *szíve-szerelmének* nevezett, ki égszínkéék hajszalagot vett nekem és ki a kút mögött megcsókolt...

- Ó - vette fel a szót Corthell gyorsan, - ez hát a titok. *Szerelem* volt, - ha afféle bohó gyerek-szerelem is - de *szerelem* édesítette meg akkori életét.

Laura ölébe ejtette kezét, majd elgondolkodva a gyűrűket forgatta ujjain.

- Nem így gondolja-e? - kérdezte a férfi halkán.

Felelet helyett az asszony lassan bólintott. Erre hosszú ideig egyikük sem szólt. Laura gyűrűivel játszott. A művész, ki székében előrehajolt, tétován pillantott körül a szobán.

Corthell végre megszólalt:

- Ne higgye, kérem - mormolta, - hogy a maga életéből kikapcsolódott a szerelem. Nem akarom, hogy ezt higgye.

Laura nem felelt.

- Csak meg akarná látni - folytatta a férfi, - csak leereszkedne róla tudomást venni, meggyőződne, hogy létezik szerelem, mely már évek óta átöleli életét. De maga kirekesztette ezt a szerelmet. Ám azért változatlanul a tulajdona maradt; itt kuporodott az ajtaja küszöbén és feltekintett - ó, csak a jó Isten tudja, milyen vágyódással, *ablakaira*. Egy lépést sem tett a házból, hogy ne követte volna. Nincs az a lábnyoma, melyet ne imádna. Azt képzeled, életéből *hiányzik* a szerelem? De hiszen itt van állandóan, körülötte - körülötte, de hangtalanul. Nincs ahhoz joga, hogy megszólaljon, *csak szenvedni van joga...*

Laura még most sem szólt. Félrefordította a fejét; az ablakon nézett ki és újra némán multak el a percek. Az egész ház elcsöndesedett. Laura végül hirtelen felült.

- Miért nem gyújt rá! Hiszen tudom, hogy szívesen rágyújtana. Amott az asztalon talál gyufát.

De Corthell azonban, mikor rágyújtott, a saját gyufatartóját használta. Csodás kis antik ezüst szerszám volt, egy bécsi zálogosnál vette, szívalakban tartott, a tetején régi aranyból kicsiny hercegi korona. Az egyik oldalán Corthell apró betűkkel a saját nevét vésette rá. Hogy Laura jobban megnézhesse, feléje tartotta.

- Valami régi púderes doboz lehetett, úgy hiszem - magyarázta, - vagy lehet, hogy a szép hercegné kenőcsöt tartott benne, hogy a körmeit fényesítse. - Kirázta a gyufát a tenyerébe. - Látja itt ezt a piros foltot - a szaga is arra vall, - tette utána, mikor Laura kezébe vette a kis ezüst dobozt. - Még a gyufa kénzsga sem tudja elfojtani ezt a furcsa, régi illatot, melyet talán három évszázaddal ezelőtt destilláltak.

Egy óra múlva Corthell eltávozott. Az asszony csak a szoba küszöbéig kísérte, hagyta, hogy maga lelje meg a bejáróhoz az utat.

Miután elment, Laura visszatért szobájába és egyideig szokott helyén a parkra és a tóra nyíló ablak előtt maradt ülve. Mihamar hallotta, hogy Page, Wess' néni és Landry Court jött meg, erre végre felriadt álmodozásából és ágyba feküdni készülődött. De, mikor hálósobájába kimenet, a kis kerek asztal mellett elment, észrevette, hogy egy apró tárgy fekszik rajta.

- Ó, itt feledte a kis dobozt - mormolta és felvette Corthell szívalakú gyufatartóját.

Egy percig közömbösen nézegette; lelkét egészen más gondolatok töltötték be. Visszatette az asztalra a dobozt, átment hálósobájába és lefeküdt.

Aznap Jadwin éjjelre sem jött haza, Laura foglalta el tehát helyét másnap a reggelinél. Landry Court, Page és Wess' néni is vele reggelizett; mert alkalomadtán, olyankor, mikor hárman egy-egy véget nem érő hangversenyre vagy felolvasásra mentek, Landry is ott hált a házban.

- Üzen-e valamit a férjének, mrs. Jadwin? - kérdezte Landry, ki reggeli után az alsó városba készült vissza. - Minden reggel ott találkozom vele a mr. Gretry irodájában. - Üzen neki valamit?

- Nem én - felelt Laura kurtán.

- Ó, hogy eszembe jut - szólalt meg most Wess' néni, - tegnap este az ucca sarkán azzal a mr. Corthellel találkoztunk. Igazán sajnálom, hogy előbb nem jöttem haza. Még sohasem hallottam őt a nagy orgonán játszani, pedig már rég óhajtottam. Azért is siettem az este haza, mert azt reméltem, még itt találom. Igazán sajnálom, hogy megkéstem.

- Csakugyan kár - mormolta Laura, aztán maga sem tudta miért, de elég oktanul, hozzátette:
- Egész este ott ültünk a képtárban. Gyönyörűen játszott...

Tizenegy óratájt Laura, szokása szerint, kilovagolt, de alig maradt távol egy óráig.

Hirtelen eszébe jutott valami. Visszafordult hát és lovát hol vágatásra bízta, hol lassú lépésre fogta. Az jutott hirtelen eszébe, hogy a Corthell gyufatartója, melyre neve rá van vésve, most is ott fekszik a kis kerek asztalon, abban a szobában, ahol ő rendszerint csak egyedül szokott tartózkodni.

Laura világosan ráeszmélt arra, hogy mielőtt elment volna, körül sem nézett szobájában. A cselédekről tudta, hogy semmihez hozzá nem nyulnak. De nem lehetetlen, hogy esetleg Wess' néni, vagy Page...

A vér előtönte arcát. Hevesen rácsapott a lovagló-ostorral lova nyakára. Helyzetének kicsinyes és közönséges volta, mint megannyi parányi ostorcsapás úgy égte arcát. Hogy ő ennyire süllyedjen - ő, aki mindig fenntartotta fejét! Hirtelen újra lépésre fogta lovát. Nem, nem siet, csak azért sem siet! Önuralmát latba vetve, szántsándékkal lassú lépésben ügetett hazafelé, úgymint már tizenkét óra is elmúlt, mikor a ház előtt lováról leszállt.

Szorosan megmarkolta a lovaglóostort, felment szobájába, és amint belépett, magára zárta az ajtót.

Egyenesen a kis asztalnak tartott, de ijedt szívdobbanással, lihegve megállt. A kis szívalakú gyufatartó nem volt már ott, a szoba sarkában pedig a dívánra kuporodva Page aludt mélyen; a könyv ott feküdt mellette a földön.

Lovaglóruhája uszályát félkarjára felkapva, apró, csizmás lábával idegesen a padlóra toppantva, Laura mozdulatlanul megállt a szoba közepén; ajkát egymásra szorította, jobbkezeben izgatottan a lovaglóostort szorongatta, megdöbbsent, elképedt, maró aggodalom szorongatta szívét, ijedt érzés, melyet elemezni nem tudott, szorította torkát.

Hátha tévedett? Talán nem is a kisasztalon látta azt a gyufatartót? De ha Corthell máshová tette volna, úgy most rögtön meg kell keresnie. Soha életében sem észlelt magán olyan lealázó érzést, mint mikor most gyorsan és nesztelenül, amennyire azt izgatottsága engedte, összevissza járt a szobájában. Íróasztala fiókjait kiforgatta, a földön keresgélt, a székeken, mindenütt, mialatt arca csakúgy tüzelt, kapkodva szedte a lélegzetet és keze hol ökölbe szorult, hol szétnyílt.

Ám az ezüst-szivecske, a parányi aranykoronával, csak nem került elő.

De mialatt, most is lovaglóruhában, kalappal a fején, immár negyedszer kutatta át íróasztalán a polcokat, fiókokat, Laura megérezte, anélkül, hogy hátrafordult volna, hogy Page felébredt és figyelte őt. Köhögni kezdett.

- Nem láttad a kék levélpapírost, Page? - kérdezte. - Mrs. Cresslernek akarok írni.

- Nem láttam - felelt Page és lassan felkelt. - Nem, nem láttam.

Átkerült a szobán és nővére elébe állt.

- Azt hittem, hogy esetleg - tette hozzá megfontoltan, mialatt kivette zsebéből a szívalakú gyufatartót, - esetleg ezt keresed. Én tettem el. Tudtam, hogy nem szeretnéd, hogy mr. Jadwin itt találja.

Laura olyan indulatosan ütötte ki Page kezéből a kis ezüst-szívet, hogy mint a csiga körülperdült a szobán, aztán felugrott.

- Te tetted el! - kiáltott, - te tetted el! Hogy mertél hozzányulni! Mit akarsz velem? Miért bántam, ha Curtis feljönne és itt találná? Mit törődöm velem, ha megtudja is, hogy mr. Corthell itt volt a szobámban? Persze hogy itt volt!

Ám Page, noha elhalványodott, teljesen nyugodtan állta nővére kifakadását.

- Ha nem törődnél velem, hogy akárki megtudja, hogy mr. Corthell itt volt - jegyezte meg nyugodtan, - mért mondtad ma reggel, hogy a tegnapi estét a képtárban töltöttétek? Úgy gondoltam - tette hozzá nyájasan, - jó szolgálatot teszek neked azzal, ha a gyufatartót eldugom.

- Szolgálatot - *te!* Mi titkolni valóm lenne? - kiáltott Laura szinte magánkívül. - Persze, azt mondtam, hogy a képtárban voltunk. Ott is voltunk. Igaz - most emlékszem, egy percre ide is feljöttünk, hogy megnézzük, jó világításban függ-e a kép. De rögtön le is mentünk. Alig ültünk le. Ő két percig sem volt a szobában.

- Elég soká itt volt - vágta vissza Page, - hogy egy féltucat cigarettát elszívjon. - És egy ezüst tollcsészére mutatott, mely a mahagóni asztalon egy könyvhalmaz mögé volt eldugva és mely öt-hat cigarettavéggel és hamúval volt tele. - Igazán, Laura, - jegyezte meg, - te nagyon ügyetlenül intézed el dolgaidat.

Laura felemelte a lovaglóstort.

- Hallgass, hallgass, mert megfeledekzem magamról! - kiáltott fuldokolva.

- Úgy vélem - jegyezte meg Page nyugodtan, - hogy ezt már rég megcselekedted.

Laura a földre dobta a lovaglóstort és egymásba kulcsolta karjait.

- Mondd csak - kiáltotta és szeme villámot szórt. - Mondd csak, mit akarsz ezzel mondani? Ül le, - parancsolt rá és egy székre mutatott.

- Ül le oda és mondd meg nekem, mit gondolsz tulajdonkép?

Page azonban állva maradt. Szemrebbenés nélkül állta nővére dühös tekintetét.

- Azt akarod velem elhíttetni - felelt, - hogy nem törődöl *velem*, itthagytad-e mr. Corthell a gyufatartóját, vagy sem?

- Cseppet sem törődöm velem - kiáltott Laura, - nekem egészen mindegy.

- Akkor hát miért kerested mindenütt, alighogy beléptél? Nem aludtam. Megfigyeltelek.

- Mert - lihegte Laura, - mert én, - mert, - erre hirtelen újra dührelobbant: - neked tartozom talán felelni azért, hogy mit teszek? Neked tartozom magyarázattal? Amióta megvagy, egyebet sem tettél, mint engem kritizáltál. De most elvetted a sulykot. Ezentúl, a mai naptól fogva, megtiltom, hogy engem bírálj! Hogy mit teszek, az az *én* dolgom, senkinek sincs ebbe beleszólása! Azt teszem, ami tetszik, megértetted?! - Laura szeme könnyes lett, zokogás fojtogatta. - Azt teszem, amit jónak látok és ahogy jónak látom! - E szavakkal lehanyatlott íróasztala előtt a székre, újra és újra ráütött kezeféjével az asztalra és könnyezve, zokogva,

egymásra szorított fogai közül újra és újra így kiáltott: - Azt teszem, ami jólesik, megértted? Azt teszem, ami tetszik, ami jólesik.

- Boldog akarok lenni! És az is leszek, az is leszek!

- Ó, drágám, édes szívem - kiáltott feléje rohanva Page. Ám Laura felugrott és félretolta őt.

- Ne nyúlj hozzám! - kiáltott. - Gyűlöllek, - két öklét halántékára szorította, lehuntya szemét és ide-oda hánykolódott a széken. - Meg ne érints! Menj innen. Menj! Gyűlöllek! Mindnyájukat gyűlöllek! Gyűlölöm ezt a házat, gyűlölöm ezt az életet. Ti tönkre tesztek engem. Ó, Istenem, bár halott lennék már!

Arccal lefelé levetette magát a pamlagra. Egész testét csak úgy rázta a zokogás.

Page letérdelt melléje és átölelte. De huga vigasztaló szavára Laura fel sem vetette fejét; fojtott hangon egyre ezt ismételte:

- Hagyj magamra, menj ki innen, ne nyulj hozzám!

Page jó ideig azon fáradozott, hogy nővérét megbékítse; de utóbb meggondolta magát, felkelt és levette fejről a kalapot, leoldta nyakáról a nyakkendőt, majd gyöngéden, ügyesen lehúzta tehetetlenül zokogó nővéréről a szűk és feszes lovaglóruhát. A hálószobából nedves törülközőt hozott s az arcát és kezét mosogatta vele.

Ám Laura sehogysem akart megbékülni, kedveskedésére, becézésére ügyet sem vetett. Vagy egy óra telt el így. Page, ismerve nővére természetét, utóbb el is hallgatott, csöndben megvárta, hogy ez az idegroham lecsillapuljon.

Laura zokogása lassankint hosszú, remegő sóhajtássá változott. Végül halk, elfulladt hangon megszólalt:

- Hozd ki kérlek a toilette asztalról a kölnvizet, kedveském. A fejem borzasztóan fáj - és amint Page az ajtó felé futott, utána szólt - és a kis kézi tükrömet is hozd ki, kérlek. A szemem kiveresedett, ugye?

Ez volt az utolsó megjegyzés a nővérek közt e kínos tárgyról.

De aznap este, mialatt Laura nyolc és kilenc óra közt a könyvespolcot böngészte, hogy egy jó könyvvel megrövidítse az unalmasnak ígérkező hosszú estét, Corthell névjegyet hozták be.

- Nem vagyok itthon - utasította az inast - Vagy várjon csak - tette hozzá. Egy percre gondolkozott, aztán kimondta. - Igen, vezesse be ide.

Mikor a művész bejött, Laura igen halványan ott állt a kandalló előtt a hatalmas jegesmedve bőrön. Kezét a hátán összekulcsolva tartotta és egy lépést sem tett feléje, hogy üdvözölje.

- Eleinte nem is akartam fogadni - jelentette ki, - arra utasítottam az inast, mondja, hogy nem vagyok itthon. De utóbb meggondoltam; beszédem lenne magával.

Corthell a kandalló másik végén helyezkedett el, félkézzel a márványperemére könyökölt és amint az asszony beszédét befejezte, gyorsan rápillantott. Szokás szerint egyedül voltak ketten. Az ajtóra lehulló vastag bársonyfüggöny elzárta tőlük a külvilágot.

- Mondani akarok magának valamit - ismételte Laura. Aztán igen nyugodtan ezt a kijelentést tette: - Nem szabad, hogy idejőjjön ezentúl.

Corthell hirtelen elfordult és egy percre nem szólt semmit. Végül halk hangon beszélve, egyenesen szembe állt Laurával.

- Megsértettem volna?

Amaz a fejét rázta.

- Nem - folytatta a férfi nyugodtan, - nem, hisz tudtam, hogy *nem erről* van szó.

Hosszú csönd támadt. Corthell a földre nézett és csöndesen a nagy bőrkarosszék támláját simogatta.

- Tudtam, hogy ennek be *kell* következnie - fogott szóba nagysokára, - előbb vagy utóbb. Magának igaza van... természetesen. Nem kellett volna Amerikába visszajönnöm. Nem kellett volna azzal áztatnom magam, hogy... hogy erőm lesz ellentállni. Így tehát - merőn az asszony szemébe nézett; a szó egyenkint és nagyon lassan pergett ajkáról; hangja suttogássá halkult, - így tehát... sohase lássam... magát... többé!... Ezt akarja...?

- Ezt.

- Tudja-e mit jelent ez nekem? - kiáltott a férfi most már hangosan. - El tudja-e képzelni - fuldokolva szedte a lélegzetet, - mit jelent - hogy sohase lássam magát többé, - hogy még azt a csekélyke boldogságot is feláldozzam, - mely számomra még megmaradt! Én - én, - gyorsan elfordult, az ablakhoz ment és néhány percig kinézett, háttal az asszonynak, kezét összekulcsolva. Aztán nagysokára feléje fordult ismét. Magatartása nyugodt volt, hangja egyenletes. - De mielőtt örökre eltávoznám - mondta, - feleljen legalább egy kérdésemre - hiszen most már egyremegy, minthogy el kell mennem, - feleljen, tudom, hogy igazat fog mondani: boldog-e, Laura?

Az asszony lehunyta szemét.

- Nincsen joga ezt megtudni.

- Úgy, hát nem boldog - jelentette ki Corthell. - Ez nyilvánvaló és én tudom is. Mert ha boldog, úgy azt meg is mondta volna.

- És ha most megigérem - folytatta, - ha megigérem, hogy elmegyek és soha többé meg nem kísérlem, hogy viszontlássam, megengedi-e, hogy mégegyszer utoljára - eljöjjen búcsúzni?

Az asszony a fejét rázta.

- Hisz olyan csekélységet kérek - sürgette a férfi, - nekem azonban olyan kiszámíthatlan értéket képvisel, hogy arra a kis időre, melyet még itt töltök, egy utolsó találkozásban reménykedhetem. Azt sem kívánom, hogy egyedül fogadjon. Nem akarom én maga előtt az önfeláldozásomat fitogtatni...

- Ó, mi célja lenne annak - kiáltotta az asszony fáradtan, - hogy mégegyszer látni akar? Miért kívánja, hogy még boldogtalanabb legyek, mint amilyen úgylátom vagyok? Ó, miért is jött vissza!

- Azért, mert - felelt Corthell szilárd hangon, - azért, mert jobban szeretem magát - felemelte ökölbe szorított kezét és lassan a szék hátára ejtette le, - jobban szeretem, semhogy a világon akármire tekintettel lennék.

- Ne! - kiáltott az asszony. - Nem szabad ilyet mondania. Soha, soha többé ne mondjon nekem ilyet. És most - elmegy-e, kérem?

- Ó, bár négy évvel ezelőtt el ne mentem volna! - kiáltott Corthell. - Bár itt maradtam volna! Nem volt az a napja életemnek, melyen ezt meg ne bántam volna. Maga akkor megszeretett engem. Ezt tudom, tudom és - Isten bocsásson meg nekem, de azt is tudom, hogy még most is megszeretne...

- Megy-e már? - kérdezte Laura.

- Merje azt mondani, hogy nem tudna szeretni! - tört ki a férfi.

Laura lehunyta szemét és fülére tapasztotta két kezét.

- Nem tudnám magát szeretni - mormolta monoton hangon újra és újra: - Nem, nem.

Meghallotta, hogy Corthell megmozdult és ép idején nyitotta fel szemét, hogy maga felé sietni lássa őt. Kinyújtotta karját, hogy védekezzen; de a férfi megragadta, magához vont és mielőtt Laura ellenállást kísérelhetett meg, a karját megcsókolta. A fedetlen vállán is ott érezte ajka szenvedélyes érintését.

Remegő lihegés, zihálás futott az ujjai hegyétől végig az asszony egész testén, végre hatalmas lüktetéssel a szívébe tódult.

Hevesen rántotta ki magát a férfi érintéséből.

- Menjen, menjen... - ennél több nem jött ki ajkán.

- És eljöhettek még egyszer - csak egyetlen egyszer?

- El, el - tegyen akármit; csak menjen el most, menjen el - ha szeret!

S egy pillanattal később Corthell szótlánul távozott.

*

- Curtis - szólította Laura férjét, mikor legközelebb találkoztak. - Curtis, te nem maradhattál itthon, mikor legutóbb arra kértelek. Emlékszel? Akkor, mikor ki akartunk kocsizni; a mai estét velem töltheted-e? Csak ketten leszünk - nem megyünk sehova! Vagy, ha jobb szereted, elmegyek veled. Akármit megteszek, amit kívánsz. - Az asszony néhány percig merően férjére nézett. - Nem olyan könnyű - eléggé nehezemre esik, - olyan asszonynak, mint én, - hogy ilyesmit, mint valami kegyet kérjen. Minden alkalommal azt mondom magamban, most történt utoljára, mert én - ezt ne feledd, Curtis, - én - kissé büszke természet vagyok. Ezt te is belátod, ugye?

Ismét a reggeliző asztalnál ültek. Utána következő reggel volt, hogy Laura útjára bocsájtotta Corthellt. Mialatt beszélt, Jadwin nagyot csapott az asztalra.

- Persze, hogy veled maradok - kiáltott, - biztosan számíthatsz rá, hogy estére itthon maradok. Ördög vigye az üzletet! De nem megyünk sehová; itthon maradunk ketten. Te majd felolvasol nekem, úgy mint régente szoktál. Mi...

Jadwin egyszerre elhallgatott, letette a kést-villát és furcsa tekintettel körüljártatta szemét a szobán.

- Igen, úgy mint régente szoktál - ismételte lassan.

- Mi bajod, Curtis - kérdezte felesége. Mi lelt?

- Ó - semmi. - felelt Jadwin.

- De igen, valami bajod lehet, mondd, mi bánt?

- Nem, nem; most már elmúlt - felelt eléggé élénken a férj.

- Dehogy múlt el - állhatatoskodott az asszony. - Mondd, mi bánt? Beteg vagy?

Jadwin egy percig habozott, majd:

- Hogy beteg vagyok-e? - ismételte a kérdést. - Dehogy. Csak - nos, elmondom. Néhány napja itt - és a homlokára tapintott, - itt, olyan furcsa érzésem van. Hol elmúlik, hol megismétlődik.

- Fejfájás?

- N - nem éppen. Nem tudom leírni. Inkább elkábulás, úgy érzem néha, mintha súlyos vassisak vagy vasabroncs szorítaná a fejemet. És néha, mintha valami köd - nem is tudom, de mintha köd lebegne a szemem előtt. Ezen a nyáron hosszú szabadságra megyek, amint el tudok szabadulni. Még egy hónap, legfeljebb hat hét és annyira rendbe szedem az ügyeimet, hogy elmehetek. Felmegyünk a Genevára és Jupiterre mondom, henyélni fogok!

Egy percre elhallgatott, a homlokán simított végig, majd a szemén. Aztán a szokásos fürge mozdulattal, az óráját nézte.

- Hej! - kiáltotta el magát. - Most mennem kell. Ebédre nem jövök haza. De nyolc órára biztosan elvárhatsz. Megigérem, hogy percre pontosan itthon leszek. - Mikor búcsúzóul megcsókolta feleségét, Laura a nyakára fonta karjait.

- Ó, ne menj el tőlem, ne hagyj el soha, soha! Szeress, Curtis, szeress, mindig szeress, drágám. És törődjél velem, légy jó hozzám. Jusson eszedbe, hogy te vagy e világon mindenem! Apám, anyám, nemcsak a drága férjem. Tudom, hogy szeretsz, de van idő, mikor - Ó - kiáltott hirtelen indulattal, - ha azt hihetném, hogy nem szeretsz, - hogy nem szeretsz mindennél, mindennél a világon jobban - úgy nem szerethetnék téged. Nem, Curtis, nem, nem, nem! - kiáltott még szenvedélyesebben - ne szakíts félbe, hallgass meg. Lehet, hogy nem volna szabad így éreznem, de én csak gyöngé nő vagyok, drágám. Szeretlek, de magát a Szerelmet is szeretem. A nő már ilyen, akár erőslelkű, akár gyöngé, azt kívánja, hogy a világon mindennek-felett szeressék.

- Ne menj el, ne menj el - suttogta Jadwin fülébe, mikor búcsúzóul megcsókolta. - Ó, drágám, ne menj! Hiszen nekem ígérted ezt az estét.

- Mennem kell, mennem kell, Laura. Isten veled, kis öregem. Ne tartóztass. - Kétszer is sietve megcsókolta.

- Isten veled, kis öregem - szólt Jadwin és az ajtó felé mentek.

Amint a kapu becsukódott, azon mód csönd terült rá az egész nagy házra, mint mikor, ha követ dobunk a vízbe, mind szélesebb kör keletkezik. Laura mind szorosabban a szájára szorította kezeit, végig simított szemén és hallgatódzott, hogy mire, ezt maga sem tudta. A férjére gondolt, ki sietve elrohant és az ütközet hírére szerelméről is megfeledkezett. Corthellre gondolt, kit örökre kiutasított, kinek szerelmét kirekesztette életéből.

Kétségbeesve, megtörten vetette magát Laura a párnák közé és karjaiba temette arcát. Fölötte és körülötte a homályosan megvilágított képtár, egy-egy fénysugár vált ki belőle. A képek aranykeretei tompa fénnel tükrözték vissza. Az orgona hatalmas sípjai, melyeknek a homályban csak a körvonala látszott, magasra felnyultak a sötétségbe. Az egész helyiség, csak homályosan látható diszes függőnyeivel, elsötétített pompájával, egy byzanci templom belsejére emlékeztetett.

A hatalmas arányú kupola alatt, mint törpe pont, a fémcsatok, selymek és magas fésűk hóbertos piperéjében, aranyos papuccsal lábán Laura a pamlag párnái közé temetkezett. Ha sírt is, csak csendesesen sírt és a boltíves csarnok fojtott csöndjét csak egyetlenegyszer törte meg egy hang, mely félig suttogás, félig zokogás.

- Itt vagyok *egyedül*, egyedül, egyedül.

KILENCEDIK FEJEZET

- Nos, ezzel körülbelül végeztünk is - mondta Gretry végül, mialatt hátralökte a széket és felkelt az íróasztaltól.

Jadwinnal a Grand Pacific Hotel egy harmadik emeleti szobájában tartózkodtak, melynek ablaka a Jackson Street-re nyílt. Hajnali három óra volt. Mindkét férfi ingujjban; az asztal mindenféle írással, sürgönyblankettával teliszórva. Jadwin mellett egy lakkcsésze telisdesteli szivarvégekkel, elhasznált gyufaszállal, mellette a kancsóban jeges víz.

- Igen - hagyta helybe szórakozottan, mialatt egy csomó sürgönyt nézett át. - Egyebet egyelőre nem tehetünk, amíg el nem dől, miként fog bele Crookes a játékba. Nyolcra ott leszek az irodádban.

- Én most felmegyek a szobámba és megpróbálom, tudnék-e egy kicsit aludni. Bár tudnám, holnap ilyenkor milyen helyzetben leszünk.

Jadwin egy türelmetlen mozdulatot tett.

- A pokolba azzal az örökös vészajtósló káromgáccal, Sam. Ha félsz belevágni, hát abba is hagyhatod! Nincs tán elég bajom?

- Ugyan, ugyan, öregem, ne fortyanj fel mingyárt - intette őt Gretry. - Rettenetes érzékeny vagy néha, J., kivált az utóbbi időben. Csak áttekintettem egy kicsit a helyzetet. Alig hinném, hogy ki akarnék belőle mászni. Ennyire már ismerhetnél engem, J.

- Ne vedd rossz néven - békítette őt Jadwin sietve és barátságosan a vállára ütött. - Tényleg kissé ingerlékeny vagyok mostanában. Hiszen annyi gond szakadt reám egyszerre. Egészen idegessé tesz. Tegnap éjjel le se hunytam a szemem, tegnapelőtt pedig - hiszen tudod - csak hajnali két órakor feküdtem le.

- Hitemre mondom, J., hogy mostanában úgy jársz-kelsz, mint a dühös oroszlán, emellett csunyán káromkodol - jegyezte meg Gretry, - hogy már azon gondolkodtam, hogy a vasárnapi iskolád felügyelőjénél teszek jelentést.

- Azok is csakúgy káromkodnának - jelentette ki Jadwin, - ha negyven millió bushel búzát kellene ellenőrizniök; minden percben számon kellene tartaniok, hogy egy-egy kalapra való búza hová került. Könnyű volt még az irodádban multkor azon örvendeznünk, hogy cornert csináltunk búzában. De csak most kerülünk bele a valódi hadd el haddba! Mit gondolsz, meddig tudjuk még titokban tartani ezt a cornert?

- Azt hiszem, már nem soká - felelt a bizományos, mialatt felvette kabátját és a mellényzsebébe gyúrta az írásokat. - Ha letörjük Crookest, a dolog úgy is kisül, de akkor már nem is lesz baj, úgy vélem, hogy most már összeszedtük az összes rövid-határidőre eladott búzát.

- Én különösen arra a Dave Scannelre utazom - jegyezte meg Jadwin. - Szívből remélem, hogy nyakig úszik már és ha majd rákerül a sor, szent Kleofásra mondom, olyan bizonyosan tönkreteszem, mint ahogy Jadwin a nevem! Csontig leszedem róla a húst. Kerüljön csak a kezembe az a mocskos patkány, úgy megnyúzom, hogy se bőr, se szőr nem marad rajta, amivel a bibircsókot befedje, melyet szívének nevez.

- Ugyan, mit vétett neked az a nyomorult Scannel? - kérdezte Gretry ámulva.

- Semmit! De a multkor hallottam, hogy ő tette tönkre szegény öreg Hargust, azt a nyomorult, görnyedt hátú, éhező öreg embert. Hargussal ketten egy nagy kötésbe bocsátkoztak bele - ez

régesrég történt - és Scannel az utolsó pillanatban túladott a saját részén. Szent Isten! Ennél komiszabb, felháborítóbb árulást el sem tudok képzelni! Scannel szép hasznót zsebelt be - és Hargusból mi lett? Hiszen valóságos madárijesztő, szegény. Aztán van egy kis húga is, kit ő tart el - az ég tudja csak, hogy miből. Láttam azt a gyereket; gyönyörű kis leány. Nos, ez elhatározott dolog. Ötvenezer bushel búzát a Hargus számlájára íratok és más tervem is van vele. Istenemre az a szegény öreg fickó nem fog többé éhezni, ha rajtam múlik! De ha Scannel a markomba kerül, ha a cornerbe beszorítjuk, szent Kleofás, hogy megríkatom majd!

Gretry fejbőlintással jelezte, hogy megértette és helyesli a tervet.

- Úgy vélem, már a kezed közt is van - jegyezte meg. - De most már le kell feküdnöm... Jó éjt, J.

- Jó éjt, Sam. Reggel eljövök.

Alighogy az ajtó becsukódott, Jadwin újra leült az íróasztal elé! Gondosan, kínos figyelemmel, újra átvette tervének minden részletét; itt-ott javított, változtatott rajta, számígtatott, kombinált, a keze tele volt jegyzetekkel, sürgönyblankettákkal és a papírra vetett végnélküli számsorokkal, időnként egy-egy mondatrészt mormolt el magában: Hm, ezt itt meg kell figyelni. - Itt nem férközhetnek hozzánk. - A Nickel Plate elevátor melléképületében - mondjuk - félmilliónak férőhely van. - Ha öt nappal a kirakás után veszem meg a szemet, úgy fekbért kell érte fizetnem - lássuk csak, - nyolcvanezerszer háromnegyed centet...

Egy óra telt el így. Jadwin végre hátralökte a széket, lehajtott egy pohár jeges vizet, majd nyújtózkodva felkelt.

- Istenem, egy kicsit aludnom is kellene.

Levetkőzött és ágyba feküdt. De azalatt, hogy aludni igyekezett, az ébredő város uccai zaja már behatolt a nyitva hagyott ablakrésen át. A zaj még határozatlan volt, de mihamar egyenletes, távoli zúgásba tömörült; közeledett; majd kádenciába fejlődött ki:

- *Búza, búza, búza, búza, búza, búza.* - Jadwin felriadt. Ép csak, hogy elszenderedett. Felkelt, betette az ablakot, aztán újra lefeküdt. Holtfáradt volt; testének nem volt olyan idegszála, mely el ne lankadt, el ne bágyadt volna. Lassan behunyta szemét. Erre egész teste hirtelen görcsösen összerándult, minden egyes izma visszapattant. Szíve örülten dobogott, lélegzete elállt. Teljesen ébren, felült az ágyban.

- Hm! - motyogott. - Hogy felriadtam egyszerre, bizonyosan rosszat álmodtam.

Szemét összehúzta, haragosan körülnézett a szobán, melyet homályosan világított be a hall gömbalakú üvegtetejéről a gerendázaton át beszűrődő virradat. Jadwin lassan homlokához emelte kezét.

Mint valami hirtelen ütést, újra a fejében észlelte azt a megmagyarázhatatlan, furcsa érzést, mintha agya valami kód ellen küzdene; de mintha egyúttal kábulat, súlyos teher nehezedne rá, de legfőképp, mintha valami vaspánt szorítaná a halántékát.

- Bizonyosan a sok szivarozástól van - mormolta Jadwin.

Ám jól tudta, hogy ezzel nem okolhatja meg és most először, mint jéghideg áramlat, a szavakkal meg nem jelölhető félelem meghatározatlan érzése csapott arcába.

Gyorsan egyet-kettőt lihegett, felegyenesedett és kezével végigsimított arcán.

- Mi az ördög - motyogta, - mi lehet ez?

Soká mereven ülve maradt az ágyban és egyik falról a másikra pillantott.

Kissé megnyugodott. Türelmetlenül a vállát vonogatta.

- Hallod-e - kiáltott rá a szembenlevő falra, - talán csak nem vagyok iskolásleány, hogy érett koromban hisztériás legyek. Legfőbb ideje, hogy aludjam egyet, hogy holnap sikeresen szembe tudjak szállni Crookes-szal.

Aludni azonban nem tudott. Mialatt ablakai alatt a város ezernyi életére ébredt, mialatt a hajnali fakó világosság elfojtotta a lámpák világítását, mely a gerendázaton át behatolt, mialatt a szomszédszobákból az ébresztők berregése hallatszott, Curtis Jadwin, tágra meredt szemmel ébren feküdt és a mennyezetre bámult fel. Hol arra a nagyszabású műveletre összpontosította gondolatait, melyre vállalkozott és minden egyes szövevényeit, elképzelhetetlen elágazásait gondolta át, hol azon a megmagyarázhatatlan kábulaton, azon a furcsa, súlyos, nyomasztó érzésen töprengett, mely tüstént agyára nehezedett, amint működését kissé lanygulni engedte.

Öt órára már tűrhetetlennek érezte az ágyban maradáást. Felkelt, megfürdött, felöltözött, reggelit rendelt és a hotel-irodába lemenve, félóráig a lapok kora reggeli kiadását böngészte át.

Ekkor végre, amint az iroda sarkában egy kényelmes karosszékben elhelyezkedett, fáradt válla meghajlott és kimerült feje bólongatni kezdett. Kezéből kihullott az újság, álla inggallérijába süllyedt.

Az ucca kora reggeli zaja, a rikkancsok ordítása, a teherkocsik zörgése csak tompa morajjal hatolt fülébe, mintha a messze távolban valahol nagy tömeg gyülekezne. Mintha fenyegetően ordítana. Mintha megmozdulna, feléje közeledne. Most már eszeveszett ordítással lefelé rohant az uccán. Itt volt már az uccasarkon, beözönlött a hotel kapuján. Siketítő zúgással jött, de világosan kibontakozott belőle egy szó. Mert ezernyi-milliónyi hang ritmusban ezt az egy szót üvöltötte:

- *Búza, búza, búza! Búza, búza, búza!*

Jadwin hirtelen felébredt, majd kiesett a székből, az ablakon át már a nap hatolt be, a nagy íróasztal fölött az óra hetet ütött.

Egy pincér közeledett.

- Behoztam a reggelit, mr. Jadwin.

Jadwinnek nem volt étvágya. Néhány harapásnyi pirított kenyérnél nem tudott egyebet lenyelni és már a megállapított időnél sokkal előbb, ott ült Gretry irodájában. Türelmetlenül várta a bizományos jöttét, a szék karján dobolt, a kabátja gombjait tépegette, azon töprengett, vajjon, mitől van, hogy a látókörébe kerülő egyes tárgyak, mintha lassan hátrább tolódnának és ferde síkon állnának?

Lassankint bizonyos letargiába merült, afféle nyomorúságos álompótlóba, szeme félig lecsukódott, lélegzése szabálytalan lett. Ám ez az állapot is már végtelenül jóleső volt. Agyának apró fogai és kerekei csöndesebben működtek legalább. És hátha ez lassankint valódi, áldásos öntudatlansággá fejlődik.

De most gyors léptek közeledtek. Gretry jött be.

- Ó, Jadwin! már itt is vagy? Mr. Crookes az első gongütésre már megkezdte az eladást.

- Igazán?

Jadwin már talpon volt. Kimerült idegzete rögtön megfeszült; az agy parányi gépezete tüstént teljes iramban dolgozni kezdett.

- Azt akarja hát megpróbálni, hogy leszorítsa az árainkat? Nagyon jól van! Mi is eladunk. Majd elvállik, ki tud többet eladni, Crookes-e, vagy Jadwin.

- *Eladni?! Nyilván azt akarod mondani, hogy veszünk!*

- Nem én. Az éjjel átgondoltam az egész tervet. A búza ma pont annyit ér, mint amennyiért adják. Én egy nyolcad centtel sem hajtom fel. Crookes azt hiszi, hogy felhajtom, Istenkém, hiszen világosan belelátok a szándékába! Ő azt hiszi, hogy én az értékén felül felhajtottam az árut és hogy egy kis lökés már lezuhantja. Akár tíz centre is leszoríthatja, ha úgy tetszik, de újra úgy felugrik, akár a gumilabda. Vele együtt bushelt-bushel után eladok, ameddig ő bírja!

- Ég és pokol, Jadwin! - kiáltott Gretry lelkesedve. - A rizikó körülbelül akkora, mintha az Angol Bankot akarnád felrobbantani. A negyvenmillió dollár értékű tulajdonodnak minden centtel, mellyel a búza árát leszorítod, csökkented az értékét.

- Csak tedd, amit mondok; majd meglátod, hogy nekem van igazam - felelt Jadwin. - Hívd be a fiúkat, majd kiadjuk nekik a napiparancsot.

A „Crookes-féle ügy” - ahogy a csoport elnevezte, mely Jadwin köré tömörült, - a legádázabb viaskodások egyike volt, mely a chicagói tőzsdén évek óta lejátszódott. Döbbenetes gyorsasággal fejlődött ki és a tengereken innen, minden egyes gabonabörze lélekszakadt figyelemmel követte.

Négy viharos, feledhetetlen napon át az foglalta le a kereskedelmi tanács reggeli ülészakát. Kedden reggel pont kilenc órakor Crookes megkezdte májusi határidőre a búzaeladást és a tőzsde összes üzéreinek mérhetetlen csodálkozására, az ár már a legelső rohamnál letört. Húsz perc múlva már félcenttel lejjebb zárult. Ekkor következett be a nap szenzációja. Landry Court, annak a cégnek a közismert képviselője, mely állandóan buzdította az áremelkedést, mely felfelé hajtotta az árat, jelent meg a teremben és ahelyett, hogy vásárolt volna, minden előzetes számítást halomra döntött azzal, hogy ép olyan korlátlanul *adott*, mint maga a Crookes-csoport. Három napon át tartott a mérkőzés, de a szemlélők, - sőt maga a tőzsde népe is, - inkább vereségnek tekintette, mint viaskodásnak. Az *Ismeretlen Bika* végre letört, végre legyőzött. Ő hajtotta fel a búza árát, ő támogatta azt a hamis, mesterkéltséggel és megokolatlan hosszmozgalmat, de most végre letört. Ah, Crookes tudta, mikor kell rajt' ütnie. Ime, feltűnt végre a hadvezér - az igazi vezér, - ki oly régóta távol tartotta magát a hadszíntértől.

A pénteki ülés folyamán Crookes és klikkje ötmillió bushelt adott el „rövid szállításra”, azaz olyan búza szállítására kötelezte magát, amivel tényleg nem rendelkezett, melyet csak később szándékozott alacsony árfolyamon összevásárolni. Aznap a piac kilencvenötön zárult.

Péntek este a Grand Pacific-hotel egy különszobájában, Gretry, Landry Court, Gretry két megbízható ügynöke, és maga Jadwin tanácskozással gyűlt egybe. Ez az értekezlet kétféle eredménnyel fejeződött be. Az egyik, titkosírású távirat alakjában Jadwin liverpooli ügynökének szólt:

Szedjen össze minden szem búzát ameddig egy pennyvel fel nem megy.

A másik eredmény abban a megbízásban nyilvánult meg, mely Landry Courtnak és a Gretry Converse-cég négy más ügynökének szólt. Arra utasították őket, hogy reggel menjenek le a terembe és egész csöndben *vásárolják vissza* azt a búzamennyiséget, amit a héten eladtak volt. Egynek-egynek egymillió bushelre jutott megbízás. Jadwin tehát - ahogy Gretry megállapította, - „egy perccel elébe vágott Crookesnek”, mert előre kiszámította, amaz mikor megy bele teljes erővel a viaskodásba. És tényleg, azon a bizonyos szombatn Crookes még korlátlanabban adott, abban bizakodva, hogy még mielőtt a gong a nyitást jelzi, tönkreveri a Nagy Bikát.

De már a reggeli forgalom elején két centtel felment a búza, a keresleti megbízások csak úgy özönlöttek a piacra. Jóformán magától szilárdult meg az árfolyam. Mintha egy láthatatlan, megmagyarázhatatlan delejes erő húzná feljebb és feljebb a nagy árjelző lapon a mutatót. A medvék hasztalan erőlködtek azt lefelé hajtani.

Ideges izgatottság kezdett terjengeni. A kisebb üzerek, kik a mozgalom első napjaiban eszeveszetten adtak, hétfőn már imitt-amott venni kezdtek.

- Most - jelentette ki Jadwin hétfőn este, - itt az ideje, hogy az egész vonalon keményen előretörjünk. Ha holnap reggel rohanvást megindítjuk, magától felszökik egy dollárra az árfolyam.

Igy tehát kedden reggel a *Gretry-Converse-cég* ügynökei újabb ötmillió bushel búzát vettek. Erre nagy lendülettel, akár a toll, úgy felszökött az ár. A kötött időre eladó kisebb üzerek nyugtalankodni kezdtek, venni kényszerültek és ezzel mindfeljebb hajtották az árfolyamot.

A tömeg idegessége nőttön-nőtt. Hátha mégsem olyan mindenható Crookes, hátha az *Ismeretlen Bika* utóbb is leteperi? Most az „outsider”-ek lepték el a piacot. Perc alatt, az összes üzerek magasabb árat emlegettek. Most már mindenki ép oly mohón vásárolt, mint ahogy még a mult héten eladott. Az árfolyam görcsös ugrásokkal emelkedett. Crookes nem mert venni, nem merte azt a búzát beszerezni, melynek szállítására lekötötte magát, mert attól tartott, hogy magára licitál. Elkéseredetten, dühösen és megalázva, ő és a klikkje tétlen ott vesztegelt, a félelmetes visszahatást leste és titkon azt remélte, hátha letörik a piac.

Most már egyáltalán alig is lehetett búzát kapni Mindenki beszüntette az eladást. A vevők egymásra ígértek; *egy dollár és két centet* ajánlottak. Ám a búza csak nem mutatkozott. Egy dollár és harmadfél centet kínáltak érte, majd egy dollár és ötnyolcadot.

De így sem került búza. Eszeveszetten, öklükkel fenyegették Landry Court-ot és Gretry ügynökeit, mialatt ordítva üvöltöttek:

- *Egy dollár, két és hétnyolcad cent!* - *Egy dollár három cent!* Három és egynyolcad! Három és egynegyed! *Három, háromnyolcad!*

De az ellenfél csak a fejét rázta. Ha csak egy egész centtel nem kínáltak többet érte, nem volt eladó búza.

A legutóbb felemlített árfolyamnál Crookes bevallotta vereségét. Az ő nagy gépében valahol meglazult egy csavar. Valahogyan elszámította magát. Ameddig ő és társai adtak, adtak, adtak, az árfolyam lejjebb ment. De ugyanabban a percben, hogy *vétellel* kísérleteztek, az ár olyan ruganyosan felszökött, hogy semmiféle hatalom sem tudta újra leszorítani.

Crookes most már ráeszmélt, hogy az ötmillió bushelre, melyet eladott, bushelenként néhány centet ráfizet. Egyetlen nagyobb tételt se tudtak nyélbe ütni. A helyzet újra oda sodródott vissza, ahonnan a támadás kiindult. Az *Ismeretlen Bika* szilárdabban uralkodott a piacon, mint valaha.

De Crookes végre sejteni kezdte a dolgok állását és most, hogy a piac óránként tartottabb lett gyanúja megerősítést nyert. Magánirodájába bezárkózva gondolkodott, mitévő legyen és utóbb így szólt magában:

- Valakinek óriási készlet búzája van, mely egyáltalán nem kerül piacra. Valaki az egész látható készletet összeszedte. Körülbelül tudom is, ki volt. Úgy látom, hogy a látható készlet májusra a chicagói piacon be van kerítve.

Ezt akkor mondta, mikor az árfolyam egy dollár és egy centet mutatott. Crookes, ki elejétől fogva egymaga irányította az egész műveletet, nagyon jól tudta, hogy ha most azt a búzát visszavásárolja, melyet klikkje rövid szállításra eladott, az árfolyam úgy felszökne, hogy ő nem bírná a kötést fedezni. Híveinek nem mondott egyebet, minthogy „tartsanak még ki egy kis ideig, a fordulat reményében.” Ő maga azonban a saját személyes eladásait - azt a részt, mely a klikkje ötmilliójából őt illette, - szép csöndben lebonyolította. Miután terve kudarcát előre látta, kivonult a piacról. Igaz, hogy némi veszteséggel, de még sem annyival, hogy fedezni ne tudta volna. Mert ha ő is „kitartott volna még egy kis ideig a fordulat reményében” - nem tudhatta, hogy mennyi vért ereszt rajta a Bika. Nem volt arra való idő, hogy másokra legyen tekintettel. Most már az lett a jelszó:

- Ki-ki saját magáért!

Néhány nappal ezután, Crookes ott ült az irodájában, a La Salle Streeti épülettömb ama részében, melyet saját nevére neveztek el. Körülbelül délelőtt tizenegy óra lehetett. Keskeny, száraz, csupasz arca, a szája széle körül kissé összeráncolódott, mialatt az óra ketyegését hallgatta. Tudta, mennyit mutat. Aznap reggel újabb izgalom tört ki a csarnokban és félóra óta a búza újra felszökött. Az utóbbi harminchat óra folyamán három centtel ment fel; és Crookes tudott róla, hogy ebben a percben a „fiúk” már egy dolláron felül *kilenc centet* kínálnak májusi szállításra, de még ennyiért sem kapnak. A piac tombolt. Crookes szinte hallani vélte a tőzsde örvénylő kavargását. Egész La Salle Street, egész Chicagó, sőt az egész nemzet, az egész világ csak azt figyelte, annak a zúgását hallgatta. Az egész londoni gabonatőzsdén nem volt egyetlen ügynök, ki a rettentő zúgás felé ne fordítaná félfüvét, hogy a tőzsde örvénylésének visszhangját lesse. A párizsi börze oszlopcsarnokában nem volt az az *agent 'de change*, ki azon nem erőlködik, hogy hatalmas összhangjának hanglejtését figyelje.

- Well - szólalt meg annak az emberparánynak a hangja, ki Calvin Hardy Crookes személyében ott ült az irodájában és az ár jelző óra ketyegését hallgatta. - Well, csak hadd tomboljon kedvére; *C. H. C*-ben semmi esetre sem tehet kárt.

- Beereszthetem mr. Cresslert? - kérdezte az ajtóból az egyik alkalmazott.

Cressler siető, bizonytalan lépéssel jött befelé. A hosszú, görnyedt vállú, gondozatlan alak bizonyos értelemben szétomlott, mintha valami belső támasztól fosztották volna meg. Szeme mélyen beesett, arccsontja kiálló, csupasz. Percenkint a szegény ember egy-egy nyelt és nyelvvel az ajkát nedvesítette.

Crookes fejbiccentéssel üdvözölte szövetséges társát, majd mutatóujjával egy szék felé bökött. Teljesen érzéketlen és nyugodt maradt. Meg sem mozdult. Mint rendesen, szófukar volt most is, azt várta, hogy a másik beszéljen.

- Beszélni szeretnék önnel, mr. Crookes - fogott szóba gyorsan Cressler. - Már-már tegnapelőtt elhatároztam magam rá, de máig halasztgattam. Azt reméltem, hogy a helyzet kedvezően alakul. De most már nem halaszthatom tovább. Mr. Crookes, én nem tudok önökkel tovább lépést tartani: ki kell lépnem a klikkből. Nincsen annyi készpénzem, hogy tovább is önökkel tarthatnék.

Csönd lett. Crookes sem nem mozdult, sem arckifejezése meg nem változott, apró szemét Cresslerre függesztve várta, hogy tovább beszéljen.

- Emlékeztethetném önt arra, hogy mikor a klikkbe beléptem, ezt csak azzal a feltétellel tettem, hogy a tervbevett akció nem lesz spekuláció.

- Hiszen jól tudta - kezdte Crookes.

- Ó, erre nincs is szavam - vágott szavába Cressler. - Tudtam. Elejétől fogva tudtam, hogy az egész dolog nem más, mint spekuláció. Csak magamat igyekeztem megtéveszteni. Én - nos, ez nem érdekli önt. Az a lényeges, hogy ki kell vonulnom a piacról. Nem akarom én a többiek kárát - Cressler az óraláncával babrált, - nem szeretném, hogy - csak azt akarom mondani, hogy önnek ki kell engem bocsátania. Hozzá kell járulnia, hogy rögtön lebonyolítsam a saját részemet az üzletben. Már-már jóformán a csőd szélén állok. Még egy félcentnyi áremelkedés - és végem van! Így is... mi... minden fillér készpénzem rámegy... az egész tíz esztendő alatt megtakarított tőkém, hogy a búzámat fedezhessem.

- Lássuk csak. Mennyit is adtam el az ön számlájára? - kérdezte Crookes, - ötszázazret?

- Igen - ötszázazret, kilencvennyolcon, most pedig egy dollár és kilencen áll. Tizenegy centtel ugrott feljebb. Én - én már nem bírok ki egy nyolcadot sem. Rögtön fedeznem kell a kötést.

Crookes nem is felelt, csak az asztalon elhelyezett telefont húzta közelebb.

- Halló! - kiáltott bele. - Halló! - Vegyenek rögtön ötszázat májusra.

Helyre akasztotta a kagylót, aztán hátradőlt a székben.

- Perc alatt jelentést tesznek a kötésről - mondta. - Legjobb, ha itt megvárja.

Cressler odament az ablakhoz és lenézett az uccára. Nem válaszolt. Pillanatok, majd percek teltek el így. Crookes az íróasztala fölé hajolt és néhány levélre aláírta a nevét, tolla sercegése volt a szobában az egyetlen nesz. Végre közönyös hangon megjegyezte:

- A hónapot tekintve, elég jó időnk van.

Cressler bólintott. Levette fejéről a kalapot és lassan hátrasimította homlokáról a haját. Majd, amint az árjelző óra újra ketyegni kezdett, gyorsan megfordult, átkerült a szobán és kezébe vette a szalagot.

- Istenem - mormolta fojtott hangon. - Remélem az ön emberei nem vesztegették az időt. Már megint feljebb ment.

Lépés hallatszott az ajtó előtt és mikor Crookes kiszólt, hogy „szabad”, az iroda küldönce jött be és egy papírszeletet adott át neki. Crookes ránézett, aztán odalökte az asztalon át Cresslernek.

- Itt van, tessék - jegyezte meg. - Ez az ön megbízása. Ötszáz májusi, egy dollár és tízért. Szerencsésnek vallhatja magát, hogy egyáltalán kapott, - és ilyen árban.

- Tíz! - kiáltotta Cressler, amint kézbe vette a papírost.

Crookes elfordult tőle és egykedvűen a leveleit futotta át. Cressler óvatosan az asztalra helyezte a papírszeletet és bár fel sem pillantott, a másik ösztönszerűen megérezte, milyen kínosan erőlködik a szerencsétlen ember, hogy féken tartsa magát, s minden erejével azon van, hogy nyugodtan állja a csapást.

- Azt mondtam, hogy még egy nyolcad - és végem van - jegyezte meg keserűen nevetve Cressler. - Nos - tette utána bőszen humorral, - csakugyan úgy fest a helyzet, mintha végem volna. No de valamennyiünkénél eljön az az óra, mikor megforgatják bennünk a kést, nemde? Bizony, itt úszik el ötvétezer dollár becsülettel szerzett pénzem.

- Megmondhatom, ki kaparintotta el, ha tudni kívánja - felelt Crookes. - Holt bizonyos, hogy a Gretry, Converse és Tsa cég adta el önnek ezt a búzákat. Jóformán az összes még található búzakészlet felett ők rendelkeznek.

- Tudom - természetesen, - nagy tételekben vették az Ismeretlen Nagy Bika megbízásából, kiről annyit beszélnek mostanában.

- Nos, nekem ugyan *nem* Ismeretlen - jelentette ki Crookes. - *Ismerem*. Nem más, mint Curtis Jadwin. Ez az az ember, aki ellen harcoltunk és most már három-négy napon belül a pokol szabadul ránk odalent! *Cornert csinált búzában!*

- Jadwin! - Curtis Jadwin - a legjobb barátom?!

Crookes igent morgott.

- De hiszen azt mondta nekem, hogy kivonult a piacról... örökre.

Crookes, úgy látszott, feleslegesnek tartja erre a megjegyzésre szót vesztegetni. Zsebretette kezét, úgy nézett Cresslerre.

- És ő tudja-e? - hebegte Cressler. - Mit gondol, tud-e róla, hogy én is bent voltam ebben az ön klikkjében?

- Ha csak ön meg nem mondta neki.

Cressler felállt és torkát köszörülte.

- Én nem mondtam meg neki, mr. Crookes - jelentette ki. - És ön nagy szívességet tenne velem, ha a közönség előtt, de főképp mr. Jadwin előtt titokban tartaná, hogy én is egyik tagja voltam a ringnek.

Crookes egyet fordított a széken és újra az íróasztalának szentelte figyelmét.

- A pokolba! Csak nem tételezi fel rólam, hogy fecsegni fogok?

- Nos... jó reggelt kívánok, mr. Crookes.

- Jó reggelt.

Magára maradva, Crookes egyet-kettőt fordult a szobában. A közepén megállt és elgondolkozva a keskeny, csinos cipőjét nézegette.

- Jadwin! - mormolta. - Hm... azt hiszed, hogy most már te kormányozod a hajót, úgy-e? Azt hiszed, hogy már nem bántalak? Ó, igen, te cornert csináltál búzában. Nos, ennyibe se veszem az ön előrelátását, mr. Curtis Jadwin! Ne nőjön akkorára, kérem, hogy a többiek szemmel sem érik fel, mert esetleg kővel dobálják meg!

Leült és finom, keskeny kezével a száját simogatta.

- Nem - motyogta, - most már nem próbálkozom meg többé, hogy agyonüsselek. Cornert csináltál búzában? Helyes. A saját búzád, a te saját búzád végzi el helyettem az összeroppantásodat, deli lovagom!

Most végre felelős helyről megerősítették a hírt, hogy hatalmas corner alakult búzában, és erre Curtis Jadwin neve és személye a közönség előtt hirtelen vészes és félelmetes tekintéllyé lett.

A chicagói piacon már egyáltalán nem volt búza. Az ő, a La Salle Streeti Napoleon tulajdona volt mind. Ő halmozta fel, vagy adta tovább, ahogy kedve tartotta, ő szabta meg az árát azoknak az üzereknek, kik, hogy kötelezettségüknek megfeleljenek, tőle kényszerültek azt beszerezni. Az ő keze irányította a fehér árjelző lapon a mutatót, annyi fokkal tolta feljebb, amennyivel kedve tartotta.

A napilapok, nemcsak a chicagóiak, de az Egyesült-Államok összes lapjainak tudósítói, az ő személyét zsákmányolták ki riportjaik számára. Százszor is leírták, hogy csinálta a cornert,

hogyan hozta létre, mennyi idő alatt, addig-addig, hogy neve már százezernyi otthonban ismerős név volt, százezernyi család arról regélt tűzhelye körül. Anekdotákat adtak róla szájról-szájra; interjúkat, melyeket jobbadán a szerkesztőségekben eszeltek ki, - közöltek le. Arcképe megjelent a képes lapokban.

Gretry irodája, ahol Jadwin főhadiszállását felütötte, nap-nap után állandóan ostrom alatt állt. A riporterek félnapokig is elvárakoztak az előszobában, a nagy ember egy-egy szavára, biccentésére. A magániroda ajtaja előtt tülekedve tolongtak a részvénytársaságok alapítói, a feltalálók, apró pénzemberek, ügynökök, gyárosok, sőt a rajzoló is, a sok lókereskedő, szabó, jacht-építő majd letaposta egymást.

Farmerek, kik Iowából és Kansasból jöttek fel, hogy csekély búzakészletükön olyan árban adjanak túl, melyet ezelőtt lehetetlennek tartottak, az uccán fogták el őt és a kezét rázogatva, sürgősen meghívták, jöjjön le, hogy a jó Isten szabad természetében gyönyörködjék. Egyszer az is megesett, hogy egy ilyen farmerdeputáció Jadwin szentélyébe behatolt. Egy ezüst emlékszerleget hoztak és vezetőjük, rémes izgatottságban, feszes fekete ruhában, szűk lakkcipőben, hebegve egy üdvözlő beszédet adott le. Elmagyarázta, hogy a Jadwin-féle corner nyomán, az egész Middle Westen, az egész búzatermő öven keresztül, a vagyonosodás hulláma hőmpölyög. A farmerek lefizetik a betáblázott kölcsönöket, új gazdasági felszerelést szereznek be, új területet vetnek be, az állatállományt szaporítják. A férfiak ismét kétkerekű hajtókocsin járnak, az asszonyok gramofont vesznek, a házak és az otthonok jólétnek örvendenek - egyszóval az egész Middle West búzatermelő lakosságra napról-napra gazdagszik. Egy levélben pedig, melyet Jadwin ebben az időben egy öreg embertől kapott, ki Bates Corners, Kansas lakosa volt, a következő kitétel fordult elő:

- és, sir, tudja meg, hogy nincs olyan este, hogy a kis leányom, ki a hetedik évébe fordult, sir és a helybeli leányiskola második osztályának a legjelesebb tanulója, összetett kézzel ne könyörögné Isten áldását mister Jadwinre, ki papájának farmját a tönktől megmenteni segített.

De ha voltak is olyanok, kik más szempontból tekintették a helyzetet, - ha diadalának ragyogása árnyékot vetett is maga után, Jadwin megengedhette magának, hogy erről tudomást se vegyen. Az ilyesmi messze esett tőle, - nem láthatta meg. Ennek ellenére elért hozzá egy történet, melyet soká el nem tudott felejtani. Közvetve Corthell útján ért el hozzá, többen adták már szájról-szájra, mielőtt fülébe jutott.

Egy amerikai fiúról, egy művésznövendékről szólt, ki akkortájt északi Olaszországot járta be - *gyalog*. Csunya história volt. Jadwin felháborodva leintette, hazugságnak mondta; nevetséges túlzásnak minősítette. Ám valahogy a valószínűség látszatával bírt, az igazság mellette szólt.

- Az országúton találkoztam azzal a fiúval - így beszélt a művésznövendék, - körülbelül egy kilométernyire Arezzotól. Húsz-huszonkétéves, szép gyerek volt. A világban teljesen járatlan. Angliáról azt hitte, hogy Európa belföldje. Cavourról és Mazziniről szentül azt hitte, hogy még életben van. De mikor amerikainak mondtam magam, rögtön indulatba jött.

- Ó, ön amerikai! - kiáltott. - Megismertük egyik honfitársát itt Olaszországban, azt a chicagói Jadwint, ki a világ összes búzakészletét megvette. Azóta nincs kenyérünk. A cipó csak akkora, mint az öklöm és nagyon drága. Nem bírjuk megvenni; nincs rá pénzünk. Magammal nem törődöm. F fiatal ember vagyok. Lencsével, babbal jóllakom. De - és hangja itt suttogássá halkult, - de az anyám, - az édesanyám!

- Tisztára hazugság minden szó! - kiáltott Jadwin. - Persze, hogy az. Szent Isten, ha minden egyes buta históriát el akarnék hinni, amit a lapok mostanában rólam összehordanak, hát egyenesen megbolondulnék.

Amikor a búza árát egy dollár és húsz centre hajtotta fel, Minnesotában és Wisconsinban a malmok megálltak és mert rájöttek, hogy több haszonnal jár, ha a magkészletüket eladják, minthogy megőrölnék, ők is piacra dobták a búzájukat; noha a pékek nem emelték a kenyér árát, de ép ennek következtében még Chicagóban, sőt a Middle Westben a búzatermelésben dúskáló területen, a kenyér kisebb lett és a városok szegényebb negyedéből panasz, tiltakozás és általános elégedetlenség hangzott.

Egy hétfői napon, május közepén, Jadwin a Gretry hivatalos íróasztala előtt ült (melyet már rég neki engedett át használatra) és a forgó széken idegesen izgett-mozgott, ujjáival a szék karján dobolt és folyton csak a szembenlévő óramutató járását leste. Tizenegy óra tájt volt délelőtt. A Kereskedelmi Csarnok még most is a tőzsde izgalmaitól vibrált, mely két órán keresztül örvénylett, beszívta, majd kiokádta az árut. A cég várószobája a rendesnél is zsúfoltabb volt emberekkel, a mindennemű és rangú elősdiék könyökkel, vállal a falakat surolták.

Amint Gretry, a nagy ember adjutánsa, az előszobán keresztülment, a társalgás egyszerre elakadt és egy féltucat türelmetlenkedő eléje ugrott. A bizományos azonban keresztül furakodott a tömegben, csak a fejét rázta, néhány szóval mentegetődzött, majd benyitott a belső irodába és betette maga mögött az ajtót.

A zár csattanására Jadwin felriadt, de mikor Gretryt felismerte, újra hátradőlt a széken.

- Miért nem kopogtatsz, vagy miért nem jelentkezel, mikor bejössz, Sam? - kiáltott barátja. - Agyonijeszted az embert. Nos, hogy állunk?

- Egészen jól. Már az áruház-csoporttal megállapodtam és lefoglaltam a lapok szerkesztőségi és napihír-rovatjait. - Ezzel egy jegyzéket dobott az asztalra. - Most megint mennem kell; tíz perc múlva tárgyalásom van a North-Western csoporttal. Hargus vagy Scannel mutatkozott-e már?

- Hargus állandóan odakint lézeng a feleknek fenntartott szobában - felelt Jadwin. - Akármikor behivathatom. Scannel azonban még nem mutatkozott. Pedig azt hittem, mikor pénteken újra felhajtottuk az árfolyamot, ezzel már le is vesszük őt lábáról. Úgy emlékszem, te kiszámítottad, hogy ezt az áremelkedést már nem bírja ki.

- Nem is bírja tovább - felelt Gretry. - Holnap, vagy holnapután biztosan jelentkezik.

- Holnapig, vagy holnaputánig nem várhatok - jelentette ki Jadwin. - Még ma beléje akarom döfni a kést. Menj fel csak a Csarnokba és rugtasd fel még egy centtel az árat. Ez majd végez vele - ha nem csalódom.

Gretry bólintott.

- Helyes - mondta, - te rendelkezél. Látjuk-e egymást lunchnál?...

- Lunch! Én nem bírok enni. De azért beszólok, mert tudni szeretném a North-Western csoporttal mit végeztél.

Néhány perccel később, hogy Gretry kiment, Jadwin az árjelző készülék dühös ketyegését hallotta a szoba túlsó sarkából. És szinte el tudta képzelni, hogy a tőzsde mennydörgésszerű zúgása mint fokozódik fel élesen, metszőn. Megnézte a jelző szalagot. Az egy centnyi áremelkedés beállt.

- Ezt is kibírod még, te barom? - motyogta Jadwin. - Hogy tetszik a játék? - kivette az óráját. - Tíz perc múlva rohanvást jössz be ide. - Megfordult és azzal bírta meg az odasiető írnot, vezesse be rögtön Hargust. Mikor az öregember becsoszogott az ajtón, Jadwin felugrott és kézenfogva beljebb vezette.

Az ütött-kopott cilindert a kezében tartotta, elnyűtt, pecsétetes estélyi kabátja felső zsebéből egy csomó gyűrött, régi ujságlap lógott ki, a nyakkendőnek használt cipőszalag a piszkos ingelejére lógott le, míg egyik kezén a gyűrött kézelő, mely az inge ujjáról levált, látni engedte a csupaszt, lesóványodott karját és ujját, melyben egy kiégett szivarvéget szorongatott, olykor a kézelőbe akadt.

Nyilvánvalóan megijedt, hogy beszólították, mert amint feléje jött, a homályos, kiveresedett szemével zavartan Jadwinra pislogott.

- Üljön le, Hargus. Örvendek, hogy itt látom - kiáltott feléje Jadwin.

- Tessék?

Gyöngye és kissé házsártos hangon beszélt:

- Azt mondtam, üljön le. Amott áll egy szék. Beszélni akarok magával. Valamikor maga is „corner”-t csinált a búzában - ugye?

- Ó - a búza!

- Igen, arról a cornerről van szó. Emlékszik még?

- Igen! Ó, de az már nagyon rég történt. Hetvennyolcban - szeptemberi búzában. És a Tanács *tényleg* be is vagonirozta a búzát.

Vontatott hangja csöndbe veszett, bizonytalan nézéssel a szoba padlójára meredt, a fogát szívtá és egyik nagy, csontos kezével végigsimított ajkán.

- Nos, úgy tudom, magának akkor az egész vagyona odaveszett. A társa, Scannel, cserbenhagyta magát.

- Tessék? Hetvennyolcban történt. A Tanács titkársága bejelentette, hogy felfüggeszti a kifizetésünket. Ha a Tanács úgy dönt, hogy nem vagonirozza be tényleg a búzát, úgy - monoton, kifejezéstelen hangon tovább beszélt, szóról-szóra elismételte azokat a kijelentéseket, melyeket már oly sokszor megismételt, hogy senki ügyet sem vetett már rájuk.

- Nos - vágott a szavába Jadwin végül, - Scannel, a *társ*a tette magát tönkre. Scannel tette ezt. Hiszen ismeri, Dave Scannel!

Az öregember megzavarodva nézett reá.

Majd mikor bénult agya lassan-lassan ráérezte a névre, fénytelen, zavaros szemébe egy pillanatra a rég elfeledt harci tűznek egy lobbanása szökött. Ott csillogott egy percig, de aztán rögtön kialudt.

Panaszos hangon elismételte:

- Hetvennyolcban történt. Háromszázezer dollárom odaveszett.

- Hogy van a kis huga? - kérdezte most Jadwin.

- A kis hugom - a Lizzie? - Igen, igen jól érzi magát. Itt - itt - ezzel egy nagy csomó piszkos papírost kotort elő zsebéből: borítékot, ujságvonatot, körözvényt és efféléket, - itt - itt - itt, - itt van az arcképe valahol.

- Igen, igen; tudom, tudom - kiáltott Jadwin, - már láttam. Hiszen tegnap mutatta meg, nem emlékszik már?

- Itt - itt van valahol - valahol, - makacskodott az öregember, ki még most is a zsebében kotorászott.

Egy irnok az ajtóból jelentette:

- Mr. Scannel.

Scannel nagytestű, kövér, veresképű ember volt. Fehér pofaszakála oly keményszálú, akár a drót. Apró, zsíros szeme és óriási szőrös füle volt, zsákvászon ruhát viselt. Nagy dérrrel-durral nyitott be, szinte kihívóan harsogta:

- Nos, hogy van, *hadvezér*?

Jadwin csak biccentett, s egy haragos pillantást vetett reá.

Scannel egy székre vetette magát s szintoly haragosan viszonzta pillantását.

- Ó, well - motyogott, - ha így tetszik, hát legyen így!

Most vette csak észre Hargust, ki ott ült az íróasztal másik végén és még mindig a piszkos papírosai közt kotorászott, de egy jellel sem árulta el, hogy felismeri. Egy percnyi csönd lett, majd erőltetett udvarias hangon, Scannel így szólt:

- Nos, ön meghúzta felettem a lélekharangot. Eddig úgy kezelt, mint a taknyos gyereket. Azzal a néhány száz Istenverte emberrel együtt tökfilkó módjára én is lépre mentem. Most már azt szeretném megtudni, hogy mennyit fizetek rá, hogy ebből az ön „corner”-jéből kimásszak? Mennyi az összeg? mondja meg.

- Sok más egyebet is mondok magának - jegyezte meg egy újabb haragos pillantással Jadwin.

Hargus most végre megtalálta a fényképet és a Jadwin kezébe nyomta.

- Itt van ni. - Ez a Lizzie.

Jadwin átvette a képet, de rá sem pillantott. Az ujjai közt tartotta, mialatt beszélt és néhányszor az íróasztalhoz ütögette.

- Tudom - tudom, Hargus - felelte. - Sok mindenféle mondandóm van, mr. David Scannel. Látja itt ezt az öreg embert?

- Ó - ó, - nyögje ki már, - morgott amaz.

- Ez Hargus! Maga nagyon jól ismeri. Sőt azelőtt még jobban ösmerte. Valamikor összeálltak ketten, hogy szeptemberi búzában egy óriási kötést csináljanak. - Hargus. - Hallja-e, Hargus!

Az öreg felnézett.

- Itt van az az ember, kiről az imént beszéltünk. Scannel, hiszen emlékszik reá?! Emlékszik Dave Scannelre, aki hetvennyolcban társa volt? Ez ő. Most már gazdag ember. Emlékszik Scannelre?

Hargus vizenyős, zavaros szemével, az íróasztalon át Scannelre pillantott.

- Ó, mit akarnak velem? - kiáltott Scannel. - Nem azért hívtak tán, hogy parádézzanak velem? Én...

Hangos, szaggatott lihegés szakította félbe beszédét, mely Hargus remegő ajkairól tört elő. Az öregember szót sem szólt, csak előre hajolt a székből és le nem vette szemét Scannelről. Zihálva lélegzett, kezével a szájához kapkodott.

- Igen, ez ő, Hargus - ismételte Jadwin. - Maguk ketten valamikor régen nagy dologba fogtak *együtt* - folytatta, mialatt hirtelen Scannel felé fordult és halántékán az erek lüktetni kezdtek. - Nagy kötésre vállalkoztak, de maga *cserben hagyta* Hargust.

- Ez nem igaz! - kiáltott Scannel.

Jadwin öklével a szék karjára ütött. Szinte ordítva így felelt:

- *Maga - cser - ben - hagy - ta - őt!* Jól ismerem magát. Ismerem a fajtáját. Maga tönkretette a társát, hogy a saját piszkos bőrét mentse meg és a szegény, öreg Hargus azóta könyöradományból él, nyomorog, éhezik, senki rá sem néz. Isten tudja hogyan tartja fenn magát - a kis hugával együtt, - míg maga klubokban ténfergett, a jachtján feszített és a kitarzott nők szoknyája után futott azon a pénzen, melyet tőle lopott!

Scannel kihúzta magát a székben. Apró szeme villogni kezdett.

- Ide hallgasson - kiabált dühösen. - Ilyesmit én nem vágok zsebre senki emberfiától. Kapcsolja ki ezt a tárgyat, érti! Kapcsolja ki!

Jadwin fenyegetően fogat csikorgatta. Támadásra készen Scannel felé hajolt.

- Maga ismét félbeszakított - jelentette ki, - pedig, mint bukott ember fog ezen az ajtón kimenni. Figyeljen reám és cselekedjék parancsom szerint. Ezért hívtam ide. És ha netán azt képzelem, hogy másutt is tud búzáat kapni, mint tőlem, hát csak próbálja meg.

Scannel mogorván visszaült helyére, nem felelt. Hargus tétova tekintettel egyikről a másikra pillantott. Erre Jadwin, miután egy ideig a szétszórt papírosok közt keresgélt, egy jegyzéket mutatott fel. Hirtelen odafordult Scannelhez és kivágta:

- Maga cégünknek kétfélmillió bushel búzával tartozik, busheljét egy dollárjával számítva.

- Szó sincs róla! - kiabált amaz. - Csak másfélmillióval tartozom.

Jadwin meg nem állta, hogy bőszen el ne mosolyodjék, hogy ime, Scannelt milyen könnyűszerrel csapdába kerítette.

- Legyen hát másfélmillió - ismételte. - Ebből most hatszázezret kiadok magának, bushelenként másfél dollárért.

- Másfél dollárért!... Istenemre, ember! Ó, well - Scannel egy közönyös mozdulatot tett. - Így hát egyszerűen csődbe kerülök, amint már az előbb mondta.

- Ó, dehogy kerül - felelte Jadwin, ki hátralökte székét és keresztbe rakta lábait. - Pontosan kiszámítottam, maga pénzügyileg hogy áll, mr. Scannel. Jó csomó készpénze van. Egy centre pontosan meg tudom mondani, meddig állja még.

- Ez egyszerűen nevetséges. Hogy én azért a maroknyi búzáért háromszázezer dollárt fizessek!

- Pont ennyit!

Erre Scannel egyszerre megadta magát. Higgadtan, szinte megkövülve, elővette zsebéből a csekkönyvet.

- Az átadó kezéhez kifizetendőnek állítsa ki - parancsolt rá Jadwin.

Scannel engedelmeskedett, mire Jadwin átvette a csekket és gondosan átvizsgálta.

- Most már - fogott szóba - ide figyeljen Dave Scannel. Látja ezt a csekket? És most nézze - tette hozzá, mialatt Hargus kezébe nyomta azt, - mit csinállok vele... Ezzel letörlesztette az adósságának a tőkét.

- Tőkét?

- A kamatokról csak nem feledkezett meg, úgy-e? A kamatos kamatot már nem számítom, mert az már csakugyan fölrobbantaná magát. De hat százalékkal számítva, háromszázezer tőke után, ezernyolcszázhatvennégytől lássuk csak. - Háromszázhatvanezer dollárt tesz ki.

Ezenfelül maga nálam még kilencszázezer bushel búzával hátralékban marad. - Egy percig egy darabka papíroson számíttatott. - Ha én busheljét egy dollár negyvennel számítom fel magának, akkor pontosan kijön ez az összeg. - Igen, a számítás helyes. Egy dollár és negyvenével átengedem hát ezt a búzát. Úgy mint az előbb, átadó kezéhez fizetendőnek állítsa ki róla a csekket.

Scannel egy percig habozott. Arca szederjes színt öltött, fogait vicsorgatva, majd félhangon átkozódva, újra elővette a csekkönyvet.

- Köszönöm - mondta Jadwin, amint a csekket átvette.

Megnyomta a csengő gombját.

- Kinzie - szólította az írnököt, aki bejött. - Ma zárlat után küldjön mr. Scannel címére másfél millió bushel búzáról átadási szelvényt. Számlája nálunk ezzel rendezve van...

Jadwin most a másik csekket is odanyújtotta az öreg embernek.

- Ez is a magáé, Hargus. Tegye el gondosan. Látja, hogy mi ez, ugye? Vegyen százért belőle egy kis aranyórát Lizzienek és mondja meg neki, hogy Jadwin Curtis tisztelteti... már megy, Scannel? Nos, Isten önnel, sir. De hallja-e? - kiáltotta utána, - legyen szíves az ajtót be nem csapni, mikor kimegy...

De szinte védekező mozdulattal meglapult, mikor az ajtóüveg, amint Scannel kirohant, majdhogy kiesett.

Most hunyorgatva Hargus felé fordult.

- Mégis csak becsapta az ajtót, ugye?

Ám az öreg ember nem szólt, csak a két csekkel babrált. Utóbb reszketve, ijedten nézett fel Jadwinra.

- Én - én nem tudom. - mormolta gyenge hangon. - Én már nagyon öreg ember vagyok. Ez - ez itt egy nagy összeg pénz, sir. Én - én nem maradhatok itt tovább. Nem is tudom, mit csináljak vele. Öreg ember vagyok már - nagyon öreg ember.

- De ezt a pénzt már nem veszi el, ugye?

- Nem, nem. Rögtön letétbe helyezem az Illinois Trustnál. Arra kérném önt - azt szeretném...

- Majd elküldök magával egy írnököt.

- Igen, igen. Éppen erre akartam kérni, de nem is tudom hogyan köszönjem meg, mr. Jadwin...

Dadogva hálálkodni kezdett, de Jadwin a szavába vágott. Felkelt és egyik kezét vállára helyezve, az ajtóhoz vezette az öreget. Majd kiszólt a külső irodába.

- Kísérje át mr. Hargust az Illinois Trusthoz, Kinzie - és mutassa be. Letétszámlát akar nyittatni...

Az öregember már elindult az írnökkel, de mielőtt még Jadwin visszaült helyére, már ismét ott állt az íróasztal előtt. Csupa izgalom lett egyszerre. Mintha valami nagy eszme kerítette volna hatalmába. Lopva egyre hátra-hátra fordult, suttogva beszélt, reszkető kezét a szája elé tartotta.

- Most - ön - uralja a piacot - ugye? - mondta. - Talán - talán - szólhatna egy szót? Egy kis utasítást - csak egy szót. Egy szó is elég lenne, ugye? Csak egy kis tip! Istenem, hiszen délig ötvenezer dollárt nyerhetnék!...

- De ember, hiszen ép most adtam magának körülbelül egy félmilliót.

- Félmilliót? Ezt nem tudom. - Most izgatottan a Jadwin kabátja ujját markolta meg. - Csak egy szót - könyörgött, - csak ennyit: igen-e, vagy nem...

- Hát nem elégszik meg ezzel a két csekkel?

- A két csekkel? Ó, tudom, tudom, tudom. Leszom őket - igen, az Illionis Trustnál. Hozzá nem nyulok - nem én. De egy kis tipet - mondja, - mi?...

- Egy szót se, egy szót se. - Vigye el őt, Kinzie.

Egy héttel ezután Jadwin párizsi ügynökei közvetítésével nagymennyiségű búzát adott el rögtön szállításra, készpénzért. Ez a külföldi kereslet ekkor már úgyszólván az esztelenségig fokozódott. Az árat nem is kérdezték. Csak ennyit mondtak: Adjatok búzát, bármi áron, bármilyen árfolyamon, bármilyen leszámítolással, csak gyorsan-gyorsan, amennyire acél és gőzerő szállítani tudja. Otthon a chicagói Kereskedelmi Tanácsban Jadwin oly feltétlenül kormányozta a piacot, mint akár a jobbkeze mozgatait. Egy ujja intésére minden megállt; ha egyet biccentett dühösen, eszeveszetten életre kelt minden. Vagyona olyan szédületes arányokban gyarapodott, hogy még megközelítően sem tudta az egyes kötéseknel hasznát, a cornerből kifolyólag, kiszámítani. Csak annyit tudott, hogy húszmilliónál több, de ötvennél kevesebb. És az örökéletű hegyóriások sem voltak kevésbé a megtámadtatásnak kitéve, mint jelen helyzetében, emberi ellenség támadásának Jadwin. A legyőzöttek soraiból egy ellenséges suttagás sem hatolt el hozzá. A saját hatáskörében semmiféle cár, sem satrapa, semmiféle cészár sem gyakorolt korlátlanabb hatalmat.

- Sam - mondta egy napon szövetségesének, - most már semmi sem állíthat meg engem. Ők azt hiszik, hogy ezzel a cornerrel csoda dolgot műveltem. Pedig ez még csak a kezdet. Csak afféle tapogatózás. Most mutatom meg még csak igazán, C. J. mire képes. Összes kötéseimet most már júliusra akarom kitolni. Júliusi szállításra veszek búzát.

A két férfi szokás szerint Gretry irodájában tanácskozott és mikor Jadwin ezt a kijelentést tette, Gretry elképedve nézett rá.

- No, most már csakugyan megőrültél, Jadwin.

Jadwin felugrott.

- Hogy megőrültem! - kiabált - megőrültem! Mit akarsz ezzel mondani? Az Istenért, Sam, mit... Idehallgass. Sohase alkalmazd többé ezt a szót én reám. Én... nem szívelem. Az, amit tettem, nem éppen arra vall, hogy... hogy ész kell hozzá, ezt én mondom neked! És nézd csak, nézd csak. Úgy határoztam, hogy összes kötéseimet júliusig kitolom. Azt hiszed, hogy már abbahagyom, mikor alighogy amúgy igazában a markomban tartom a piacot? Ugyancsak nagy bolondot tennék, ha most vonulnék vissza. De hogy is tehetném? Hogyan szállíthatnánk le azt a temérdek búzát anélkül, hogy magunk ne nyomnánk le az árát? Nem, sir, ilyet nem teszünk. Felhajtjuk két dollárra a piacot! - kiáltott izgatottan. Öklével a térdére csapott, arcát elfutotta a vér. - Igenis, két dollárra! - kiabált. - Két dollárra, hallod-e? Meglásd, hogy felmegy ennyire, meglásd.

- Az új termésjelentéseket júniusra várják - és most Gretry szinte sikoltva tiltakozott. - A búza ára most oly magasra szökött fel, hogy Isten a megmondhatója, hány farmer veti be búzával a földjét. Óva intelek, rekordtermésre van kilátás.

- Ezt én jobban tudom - vágta vissza Jadwin. - Én szakadatlanul figyelem az áralakulást. Nem mondhatok olyat, amit már ne tudnék. Pontosan kiszámítottam már azt a te új termésedet.

- Úgy hát te vagy maga az Atyaúristen!

- Nem szeretem az ilyen tréfát... nem szeretem; ez istenkáromlás! - kiáltott Jadwin. - Menj és add le Crookesnek. Ő majd jobban méltányolja. De ami az új termést illeti, idehallgass...

És Jadwin két teljes óra hosszat egyre érvelt és számígtatott és temérdek statisztikai adattal bizonyította igazát Gretry előtt.

Ám Gretry csak a fejét rázta. Nyugodtan, higgadtan leadta véleményét.

- Hallgass meg, Jadwin. Te nagy dolgot műveltél. Ezt nem vonom kétségbe és azt is tudom, hogy a mult esztendő folyamán számtalan esetben neked volt igazad, én pedig tévedtem. De most már, Isten engem úgy segítjen, Jadwin! azt mondom, hogy elértük a határt. Ma a búza másfél dollárt ér, egy centtel se többet. Minden nyolcad ezenfelül már túltengés. És ha két dollárra felhajtod...

- Magától is felmegy annyira - mondom neked.

- Ha két dollárra felhajtod, olyan ingatag alapra kerül, hogy a legcsekélyebb lökésre lezuhan. Elégedj meg azzal, amit elértél, Jadwin. A józan ész is ezt mondja. Bonyolítsd le a májusi kötéseidet, aztán hagyd abba. Még ha valamicskét le is megy az árfolyam, elég jó haszonnal mégy el. De ha júliusig kitolod ezt a kötetést, akkor belepusztulsz, akkor véged van. Lehet, hogy ezelőtt tévedtem, de most biztosan tudom, hogy igazam van. Nem vetted észre, Jadwin, hogy tegnap már, *rövid szállításra* adtak el néhányan? Került egy-két ember, aki ellened merészelt fellépni, a cornered dacára, ma reggel pedig újabb eladások történtek. Neked folyton vened kell, amint tudod. Ha már most valamennyien egyszerre neked akarnának eladni, úgy tönkretennének. Azt hiszem, csak azért nem próbálják meg, mert annyira reájuk ijesztettél. De most már, úgy rémlik, kissé felbátorodnak. Arra számítanak, hogy egyenesen a termelőktől szerezhetik be a búzát, ha az aratás megindul. És én mondom neked, Jadwin, hogy te annyira felhajtottad a búza árát, hogy az ország javarésze búzatermő terület lett.

- Te félsz, Sam! - kiáltott Jadwin. - Ez a bajod, nem más, már elejétől fogva félve mentél bele. Nem látod, ember, nem látod, hogy ez a piac olyan, mint a valóságos fergeteg.

- Én csak azt látom, hogy a farmerek országszerte annyi búzát termeltek, mint még soha. Szent Isten, J., te magával az anyafölddel kelsz harcra!

- Nos, akkor hát azt is leverem. Majd megállítom én ezt a túltermelést. Miért vásároltam össze a lapok börzerovatait? Holnap rögtön olyan jelentéseket küldök világgá, hogy alaposan elmegy a kedvük a túlságos búzatermeléstől.

- De még egy más ok is mellette szól - folytatta Gretry. - Tudod-e, hogy most azonnal ágyba kellene feküdnöd? Hiszen idegzeted már felmondja a szolgálatot. Magad is bevallottad, hogy egy éjjel sem tudsz aludni. És amint valamelyikünk csak egy szóval ellentmond neked, úgy rátámadsz, úgy kikelsz magadból, hogy reád sem ismerek. Tudom, hogy a nagy feszültség okozza, öregem, azért hát igyekezzél megnyugodni, hogy ezt a dolgot szépen lebonyolíthasd, mert ha most le találnál törni - el sem merem gondolni - mi lenne akkor. Orvossal kellene tanácskoznod.

- Ó, micsoda bolond beszéd! - kiáltotta Jadwin. - Nincsen semmi bajom.

Vajjon tényleg nem volt-e? Aznap éjjel, mikor csak negyednapra ment haza aludni, Jadwin le sem feküdt, amíg az óra a hajnali négy órát elütötte és szüntelen ezen tépelődött. Nem, egyáltalán nem volt már a régi egészséges ember. Valahol baj van a szervezetben és ez mindinkább rosszabbodik. Most már jóformán állandóan érezte fején azt a nyomást és a rövid út a Pacific Hoteltől a Gretry irodájáig teljesen kimerítette már. Szédülés, majd furcsa, meg-

magyarázhatatlan rossz érzés fogta el, mintha egy liftben ülne, mely rémes gyorsasággal lefelé zuhan vele.

Amint a La Salle Streeten jött-ment, vagy a Gretry irodájában tanácskozott, ahol a tőzsde morajlása folyton a fülében zúgott, elfeledte ezeket a tüneteket. Csak az éjszakáktól rettegett - a hosszú, magányosan eltöltött óráktól. Abban a percben, hogy feszültsége engedett, agyában mintha lódobogás vagy egy rémes zuhatag örvénylése visszhangzana. És agya folyton erre a kadenciára lüktetett, pulzusa e szavak ritmusára vert:

- Búza - búza - búza - búza - búza - búza.

És az utóbbi időben, az álmatlan, hosszú éjszakákon, mikor ébren fekvé, a mennyezetre bámult, vagy az órákat számlálta, míg egy újabb adag brómot vehet be, újra egyet fordítottak a csavaron.

Olyan érzést észlelt magán, melyet megmagyarázni képtelen volt. Mintha testében minden parányi idegszál összezsugorodna. Amint lefeküdt, azonnal megkezdődött, mikor szüntelenül számolgatott, hogy ezzel álomba ringassa magát, térde és csuklója izmaiból indult ki ez a kellemetlen érzés és lassan lassan egész testén elhatalmasodott, lágyékától a válláig húzódott fel, olyan érzést váltott ki, mely nem volt ugyan fájdalom, de annál sokkal gyötrőbb. Száraz bizsergés futott végig testén felfelé, mintha billió parányi villamos ütés érte volna, amíg a fejéhez nem jutott, ahol mintegy fehér villanással véget ért.

Furcsának és idegennek érezte testét, mintha súlytalan lenne, a keze viszont, mintha néha mammut nagyságúvá puffadna fel, úgyhogy dörzsölnie kellett, hogy a sajátjának érezze ismét.

Napról-napra halasztgatta, hogy orvossal vizsgáltassa meg magát, azt hozta fel ürügyül, hogy nem ér rá. Ám a valódi ok, noha ezt be nem vallotta maga előtt, az a rettegés volt, hogy az orvos netán megerősíti azt a rémes gyanút, mely lelkében keletkezett.

Az esze bomlik-e meg vajjon? E rémes kérdés, mint éles tördöfés járta át egész valóját. Mi történik vele? Milyen ismeretlen veszély fenyegeti?

- Búza - háza - búza - búza - búza - búza...

Párnája alatt az óra is ezt ketyegte. Hogy mérközzék meg a másnapi munkával, hogyan fékezze meg annak az örvénylő árnak a rohanását, melyet ő szabadított fel? Ha értelmének ez az érthetetlen bomlása és megzavarodása így tovább folytatódik?

Fáradtan, elgyöngülve kelt fel reggel az ágyból. Kábultan, szédelegve ért le Gretry irodájába és rémületével magára maradva, odaült az íróasztal elé és várt, egyre várt.

Ekkor a távolban megkondult a nagy gong. Közvetlenül feje felett, a deszkákon és vasgerendázaton áthatolva, a tőzsde hatalmas dübörgését hallotta feléledni. És erre megzavart, lankadt életműködése, egy hatalmas erőfeszítéssel újra megfeszült. Az örvény dübörgésének kihatására, lankadó, tétova agyműködése újra rendbe jött és - hogy, miként, azt maga sem tudta, - de a napi üzlet lebonyolított, a nagy harc tovább folytatódott. Gyakran, tudva, csak a vak ösztönének engedett. Úgy érezte néha, hogy a világos áttekintése és megfontolása csődöt mond. Pedig percnyi késedelem nélkül olyan intézkedéseket kellett foganatosítania, melyek helyzetére nézve főbenjáró fontossággal bírtak. És határozott is - pro vagy contra, - maga sem tudta, hogyan. Lába alatt megnyílt a föld. Át kellett a mélységet ugrania anélkül, hogy a másik szélét látta volna. De valahogy mindig talpra esett. Hatalmas, nehézkes gépezete, noha imbolyogva és tántorogva, meglazult kötelékei ellenére, mindig az előírt irányban haladt.

A szerencse, az aranyos szárnyú istennő, a csillogó ruhájú tündér, még nem hagyta el. Noha, kemény megpróbáltatásnak volt kitéve, hűségesen kitartott mellette és segítő kezet nyújtott leendő értelmének és révedező ítélőképességének.

Igy közeledett május vége. Huszonötödike és harmincadika közt, Jadwin, Gretry tiltakozására és figyelmeztetése ellenére, július havára tolt ki kötéseit. Barátja intő szavát semmibe sem vette. Hiszen olyan dúsgazdag volt már, helyzete oly szilárd, hogy azt semmi sem ingathatta meg. A cornerkassza naponta fokozódott. A szerencsétlen kötöttidőre-szállítókból az utolsó szuszt is kipréselték. Halálos ítéletüket a Gretry irodájában mondták ki és idő haladtával, amint Jadwinnak több-több ilyen letört spekuláns került a szeme elé, úgyszólván mélységes megvetésre gerjelt az emberiség iránt.

Egynéhányan legyőzött ellenségei közül, eléggé bátran viselték sorsukat, bős nemtörődöm-séggel fogadták vereségüket, avagy szfinkszserű közönnyel, sőt, tettetett derültséggel. De a többség olyan éber és mohó szolgálatkészséggel, olyan tettetett meghunyászkodással, olyan megalázkodással fogadta sorsát, mely Jadwin önuralmát ugyancsak próbára tette. Lassankint utálni kezdte az üzletet; többre becsülte most már Scannel kihívó brutalitását is, aki gazember létére, legalább fennhordozta fejét. Minél jobban a porban csúsztak előtte a nyomorultak, annál szorosabbra szorította a csavart. Egyes esetekben azonban kedvét lelte benne, hogy megkegyelmezzon nekik, olyan áron engedte át a búzát, hogy nem károsodtak meg vele; de végül az üzlet úgy megkeményítette szívét, hogy akármilyen nyomorúsággal szemben, amelynek esetleg ő volt az okozója, kérlelhetetlen maradt. Úgy szedte össze a hasznót, mint annak idején a Bourbonok az adókat szedték be, mintegy veleszületett jogánál fogva.

Iskolás fiú korából egy bizonyos latin mondásra emlékezett, melyet homályosan összefü-gésbe hozott vele, mikor hírül vitték neki a hadjárata okozta nyomorúságot, a letört életpályák és elvesztett vagyonok hosszú sorát, melyeket a Tárna magába szívott. Egy vállvonogatással intézte el az ügyet, nevetve azt a bizonyos latin mondást idézte, amely eszébe jutott:

- Vae victis! (Jaj a legyőzöttek!)

A feleségét csak nagyritkán látta. Alkalmadtán együtt reggeliztek; gyakrabban együtt ebé-deltek. Annyi volt az egész. Jadwin most már olyan rendetlen életmódot folytatott, néhány órai alvása oly nagybecsű és olyan könnyen megzavarható lett, hogy régóta külön lakosztályt rendezett be magának.

Hogy ebben az időben Laura élete milyen volt, arról mitsem tudott. Az asszony sohasem beszélt vele erről, mostanában sohasem panaszkodott már, hogy sokat volna egyedül. Mikor találkoztak, derült hangulatot mutatott. Ám ez a derű nyugtalanította Jadwint és időnkint, a búza poros és polyvás légkörén, a tőzsde üvöltő zajongásán, az összeomló vagyonok zuhanásán át, az a gyanú hatolt el hozzá, hogy Laura körül valami nincsen rendjén.

Egy ízben sikertelenül megkísérelte, hogy a La Salle Street és a Kereskedelmi Csarnok zsvivájából kiragadja magát és legalább egy időre - visszatérjen ahhoz a *régi* élethez, melyet mindketten annyira szerettek, - egyszóval, hogy visszatérjen a feleségéhez. Az eredmény azonban majdhogyan nem vészes következménnyel járt. És most már belátta, hogy lehetetlent kísérelt meg.

- Hogy én kerítettem volna be a búzát... hogy én csináltam volna búzából cornert! - kiáltotta másnap, mikor feleségével összejött. - Hiszen inkább a búza kerített be *engem*. Olyan ez, mint mikor egy farkast fülön fogunk... fogni rossz, de elereszteni még rosszabb.

Ám az események forгатagától elvakítva, megsüketülve, Jadwin nem tudta meglátни, milyen veszedelmesen helytálló az a sejtelve, hogy Laura bánkódik. Aznap, hogy férjével a képtárban együtt töltötte az estét, aznap, hogy Gretry mint a frontról érkező futár, tört be hozzájuk, Laura azzal a tudattal feküdt ágyba, hogy élete immár pusztaság.

Corthellt örökre elüzte magától, *örökre!* kirekesztette életéből ezt a mélységes szerelmet. Jadwint újra elragadták tőle, hová forduljon tehát?

Laura felkelt, odament az ablakhoz és egy hosszú pillanatig kinézett az éjszakába, a sötét parkba. Az éj meleg volt és igen csendes. A lomb között, mint a szent jánosbogárka, néhány tovagördülő kocsi ablaka villant meg. A gyalogúton, a padokon végesvégig fehér asszonyi ruhák hosszú sora, halkan csendült fel hozzá az asszonyi kacagás. Távolságban a cserjés irányából katonazenét vélt hallani. Északkeleten a holdvilágban csillogón a tó terült el, itt-ott a parti gőzösk lampája villant fel a víz felületén.

Az asszony visszafordult a szobába. A nagy házból egyetlen hang sem hatolt hozzá. Palotája szobasoraiból, folyosóiról, galériáiról és halljaiból egyetlen hang sem hallott fel. Az egész emeleten egyedül ő tartózkodott.

Összes könyveit végigolvasta már.

Hogy kimenjen, arra már késő volt, de nem is lett volna aki elkísérje. Hogy újra lefeküdjék - mily képtelenség! Soha sem volt éberebb, soha élénkebb, soha szórakozásra, mulatságra vágyóbb.

Aztán türelmetlenül csengetett az inasnak és megkérdezte, megjött-e már mr. Jadwin?

- Mr. Gretry ép ebben a percben telefonált, hogy mr. Jadwin ma már nem jön haza.

Mikor az inas kiment, Laura összeszorította ajkait és hátravetette fejét. Keze keményen ökölbe szorult, szeme villogott. Mereven, egyenes tartással állt ott a szoba közepén, egymásba fonta karjait és halkán egy-egy elfojtott kiáltást hallatott.

Egyszerre úrrá lett rajta a haragos indulat, a harag és bizonyos dacos, vakmerő lázongás. Hirtelen felegyenesedett, mint aki valamire elszánja magát. Sietve elhagyta a képtárat, átkerült a hallon és onnan a könyvtárszobába nyitott be. Felcsapta a kis írópult tetejét, előrántotta a levélpapírdobozt, majd néhány sort vetett papírra és a borítékra Sheldon Corthell címét írta rá.

- Hívjon fel egy messengert - utasította a belépő inast - és küldje el vele ezt a levelet... Vagy jobb lesz, ha felküldi magát a boyt.

A tintatartónak támasztotta a levelet, aztán hátradőlt a székből. Feje csak úgy zúgott. Gondolatok, vágyak, sóvárgás és meg nem állapodott elhatározások és elfojtott bűnbánat cikáztak és keringtek agyában: olyan érzés fogta el, mintha fejével leugrott volna valahonnan és olyan helyre került volna, ahonnan egy egészen másfajta, rémes lehetőségekkel tele világba pillantott. Ismeretlen, iszonyatos, de gyönyörű, még fel nem derített, de ép emiatt, annál csábítóbb tájakra pillantana: *az árnyak birodalmára!*

Laura felugrott, majd kezét szívére szorítva, nyugtalanul rótt a szobát. Izgatott volt, arca kihevült, keblében lihegve lüktetett az öröm és az utóbbi napok szinte már elviselhetetlen unalma után, szertelen élénkség fogta el hirtelen, fekete szeme fékevesztett vidámságot sugárzott.

De léptek nesze az ajtóból felriasztotta. Ott állt az ajtó előtt a messenger, - nevetségesen tökéletlen alak ama komoly következményekhez viszonyítva, melyeket egy órán belül ő volt megindítandó. Vézna, bamba gyerek volt. Laura elszántan odanyújtotta neki a levelet. Most

már elmúlt a tétovázásnak, a töprengésnek ideje. Ha most elhatározásához nem ragaszkodik, vajjon mire számíthat már az életben? Van-e üresebb élet, mint az övé, üresebb, tűrhetlenebb, megalázóbb?

- Vigye el a címre ezt a levelet - mondta, mialatt egy ezüstpénzzel együtt a kezébe adta. - És várja meg a választ.

A fiú betette a levelet a zsebkönyvébe, majd egy fejbiccentéssel az ajtónak fordult.

Laura a székről nézte, amint kifelé tartott. Nos, a kocka el volt vetve. Ő választott. Vajjon milyen életre ébred holnap? Mi lesz ennek a vége? Gondolatai elképzeldetlenségével gyorsasággal keringtek agyában.

Meg sem mozdult. Szorosán egymásra szorított kezét a karfán nyugtatta. Anélkül, hogy hátra-nézett volna, félig lehúnyt szemmel a messenger boy mozdulatait leste. A fiú kiment az ajtón; a nehéz bársonyfüggöny lehullott mögötte.

És csakis akkor, mikor a jóvá nem tehető lépés majdhogyan ténnyé vált, csakis akkor állt be a reakció.

- Megálljon! - kiáltott az asszony felugorva. - Megálljon! Jöjjön vissza. Várjon egy percig!

Mi történt? Laura nem tudta megérteni, nem tudta megmagyarázni. Valahogyan megjött a tiszta látóképessége és abban a pillanatban egy hatalom, mely ő volt és nem is ő, irányította cselekvő képességét. Nem; nem, ezt nem teszi, nem teheti meg. Visszavette a fiútól a levelet.

- Meggondoltam a dolgot - jelentette ki röviden. - A pénzt megtarthatja. A levelet nem szükséges elvinnie.

Amint a fiú kiment, Laura feltépte a borítékot és elolvasta, amit írt. Mintha más valaki írta volna le a szavakat és nem ő. Idegenül hatottak; nem Laura Jadwin szava volt ez. Vajjon mi volt az oka, hogy Corthellel való ismeretségének legelső percétől benső barátságuk minden egyes mozzanatában ő, Laura Jadwin, mindig ösztönszerűen cselekedett? Vajjon mivel keltette életre ez az ember természetének vakmerő ösztöneit?

És vajjon meddig lesz képes rajtuk úrrá lenni? Ezúttal még sikeresen befolyásolta ezt a második indulatos természetét. De vajjon, másodszor sikerül-e majd? És ebben a küzdelemben ereje gyarapszik-e, avagy gyöngül? Ezt nem tudta megmondani. Apró darabokra tépte a levelet és a tolltartón halomra rakva, gondosan elégette.

Az ezt követő héten Laura mind keserűbben érezte át keserveit. Újabb bánat nehezedett rá. Az az incidens, hogy az utolsó percben visszavette Corthellenek küldött levelét, a helyzetnek bizonyos lehetőségeire eszméltette rá, amiket eddig meg sem sejtett. Belátta most már, hogy a makacs szeszély pillanatában mire képes vetemedni, olyan mélységeket látott lelkében tátongani, melyeket eddig még fel nem kutatott. Vajjon ezek a titkos veszedelmek az ő egyéni sajátosságai-e, vagy pedig minden nővel közösek, aki az övéhez hasonló helyzetbe került, ezt kikutatni nem ért rá. Ő csak az eredményt tekintette és nagyon megijedt. Ám, ami azt illeti, Laura már régóta túl volt a higgadt megfontolás és a józan érvelés állapotán. A reakció ép oly hatalmas erővel nyilvánult meg nála, mint az eredeti szándék, mely ellen még most is vakon, ösztönszerűen küzdött.

Cselekvésének nem tudta okát adni. Homályos volt előtte annak a végső és legfőbb erőfeszítésnek az indító oka, hogy az ellene szövetségelt körülményekkel szembeszálljon. Sőt még azt sem kutatta, hogy azok miben állnak. Csak annyit tudott, hogy nagy bajban van, mindamelllett keservében e bajok okozójának segítőkésze után kapott. Vakon a férjéhez folyamodott, minden asszonyi hatalmát latba vetette, minden rendelkezésére álló segítőeszközzel

felvértezte magát, hogy egy végső erőfeszítéssel, ama rettenetes erővel, ama vak és lelketlen hatalmakkal síkra szálljon, melyek ott örvénylettek, kavarogtak és tomboltak lent, a város szívében.

Ő, védtelen asszony létére, akinek egyetlen fegyvere a szépség és az értelem és egyetlen szövetségese a súlyosan próbára tett szerelem meglazult köteléke volt, egymaga állt ki most párviadalra a *Charybdis*-szal, harcra kelt a szennyáradattal és a két karcsú fehér kezével tartóztatta fel azt a hatalmas örvényt, mely körforgásába nemzeteket sodort bele.

Szobájának magányában elhatározásra jutott. Bajai megsokszorozódtak; ő is belesodródott abba a forgatagba, melynek vége egy mélységbe, egy fekete, feneketlen mélységbe vezetett. Egyszer már elragadta őt az ár, egyszer már engedett csábításának. Most, hogy hirtelen ráeszmélt a veszedelemre, kiküzdötte magát belőle és kezét segítség után kapkodva, nyújtotta fel a levegőbe. A legnagyobb hatalomra apellált - a férjére.

- A férjemet követelem! - kiáltotta bele hangosan az éj üres sötétjébe. - A férjemet követelem!
- magamnak akarom; ő az enyém, az enyém! Ne válassza el tőlem semmi; semmi sem fogja őt tőlem elválasztani!

Az első kedvező alkalom egy vasárnap mutatkozott, rövidesen ezután. Jadwin, aki a szombat éjjelt átvirrasztotta, délelőtt kissé elszendergett. Ebéd után Laura bejött a pipázóba, ahol férje a dívánon elnyújtózva hevert, könyvvel kezében. Felesége leült a szoba sarkában elhelyezett íróasztal elé és egy falinaptár lapjait forgatta. Végül letépte az egyik lapot és felmutatta.

- Curtis!

- Nos, kis öregem?

- Látod ezt a dátumot?

Jadwin odanézett.

- Látod ezt a keletet? Emlékszel-e, miben különbözik a többi naptól - egy kissé? Ez június tizenharmadika. Emlékszel-e, mi a jelentősége június tizenharmadikának?

Jadwin zavartan rázta a fejét.

- N-nem emlékszem.

Laura felkapott egy tollat és néhány szót írt fel a kelet felett az üres helyre. Aztán odanyújtotta férjének a papírszeletet, ki hangosan felolvasta a ráírt szavakat.

- A Laura Jadwin születésnapja! - Szavamra mondom! - jelentette ki, mialatt hirtelen felült. - Csakugyan az, csakugyan az. Június tizenharmadika, persze, persze. És én barom, megfeledkeztem róla. Úgy veszem észre, drágám, hogy mostanában mindenről megfeledkezem.

- De erről meg nem feledkezel, úgy? - mondta az asszony. - Most már eszedben tartod a napot? Az a nap életünk fordulópontja lesz. Ó, Curtis, minden másképp lesz ezután. Meglásd. Majd én veszem kezembe a dolgot, még nem tudom hogyan, de azt akarom, hogy annyira megszeress, hogy semmi, sem üzlet, sem pénz, sem búza el nem tántoríthat tőlem! Majd rá kényszerítelek én. És ez az est, a június tizenharmadiki est - ez az enyém lesz. Nappal az üzletnek engedlek át, de hat órától fogva az enyém vagy. - Laura gyorsan átkerült férjéhez, megragadta kezeit és letérdelt melléje. - Az enyém lesz - ismételte, - nekem szenteled, ha szeretsz. Megértted, édes? Te hat órára hazajössz, és bánni történjék is, még ha a La Salle Street földig leég és a te sok millió bushel búzád vele ég - bármi történjék is te - te, el - nem, - hagysz engem - sem nem gondolsz, - semmivel - csak velem, velem! Ez az est az enyém lesz, te nekem szenteled, úgy, ahogy mondtam. Nem emlékeztetek rá többé. Szóba sem hozom.

Rád bízom. De - ha szeretsz, akkor nekem szenteled ezt az estét. Megértetted-e, édes, tudod-e, hogy mondtam?... *Ha szeretsz...* Ne, ne, ne szólj egy szót se; ne is beszéljünk róla többé. Kérlek, ne szólj - egy szót se szólj. Nem kívánom, hogy ígéretet tégy, hogy lekösd magad, semmi ilyet nem kívánok. Hallottad, mit mondtam, ennyi elég. Most már beszéljünk másról. Hogy eszembe jut, rég nem láttad már mr. Cresslert?

- Nem - felelt Jadwin. - Nem láttam Charliet egy hónapja. Vajjon mi lelheti?

- Úgy hallottam, hogy beteg volt - jelentette ki Laura. - A multkor összejöttem mrs. Cresslerrel, ki azt mondta, hogy aggódik a férje miatt!

- Mi baja lehet az öreg Charlienek?

- Carrie maga sem tudja, nem annyira beteg, hogy ágyba kellene feküdnie, de semmi áron sem akar a városba bemenni, hogy üzlete után nézzen. És a felesége azt mondja, hogy napról-napra soványodik, mindig azt hangoztatja ugyan, hogy semmi baja: de Carrie attól tart, hogy valami komoly betegség van készülöben.

- Mondd csak - indítványozta Jadwin, - nem keresnék fel őket ma délután? - Van-e hozzá kedved? Amint már említettem, van egy hónapja, hogy nem láttam Charliet. Vagy ha jobb szereted, telefonálj nekik, jöjjenek el ebédre. Charlie a legrégebb barátom. Mikor Chicagóba jöttünk lakni, minden istenadta nap együtt voltunk. Menjünk el hozzájuk délután és vidítsuk fel őket.

- Nem - jelentette ki Laura határozottan. - Neked egy napi pihenőre van szükséged, Curtis. Most szépen lefekszel és egész délután alszol, ha van álmod. Én majd holnap felkeresem őket.

- Nos, jól van - hagyta rá Jadwin. - Így vélem, egy kis alvás jól esnék. Aztán Sam is eljön ötre. Egy csomó vasutast hoz el magával. Temérdek elintézni valónk van. Jól mondd, kis öregem - igyekszem egyet szundítani, mielőtt ideérnek. És Laura - tette hozzá és kézen fogta őt, - Laura, ez lesz az utolsó visszaesés. Egy hónap vagy legfeljebb hat héten belül, bezárom a cornert és aztán mi ketten, te meg én, kis öregem, elmegyünk, ahová te szeretsz, aztán egész életünkön át el sem válunk többé, el sem válunk többé, drágám. Isten veled. Most talán már el tudok aludni, úgy hiszem.

Laura eligazította férje feje alatt a párnákat, behúzta az ablakfüggönyöket és csöndesen kiment. És mikor félórával ezután belopódzott, hogy utána nézzen, végre mély álomban találta őt. Lehúnyta fáradt szemét, a feje alá hajtotta hatalmas, széles karját. Az asszony egy hosszú pillanatig ott állt a szoba közepén és férjét nézte; aztán oly nesztelenül, mint ahogy jött, kiment; szemét könnyek homályosították el.

Laura Jadwin, ahogy elhatározta, nem ment el másnap Cresslerékhez, sőt harmadnap sem. Három napon át ki sem mozdult a házból, mindenféle kicsinyes körülmény tartotta vissza, hol az új ruhát kellett fölpróbálnia, hol a nagy melegtől, hol a zuhogó esőtől nem tudott kimenni. Csütörtökre azonban a vihar elvonult és a nap újra kisütött. Kora délután Laura telefonált mrs. Cresslernek:

- Hogy vannak, mrs. Cressler? - kérdezte, - kedves férje, hogy érzi magát. Ha megengedi, ma átmegegyek önökhöz lunchre.

- Ó, Charlie változatlan állapotban van, Laura - felelte mrs. Cressler. - Azt hiszem, túleröltette magát szegény. Jöjj csak át és üdítsd fel. Ha nem volnék itthon, helyezd magad kényelembe. Le kell mennem a városba, hogy a vasúti jegyek iránt intézkedjem. Egyenesen Oconomowocba szállítom el az öregemet, egy napig sem halasztom tovább. Tegnap este határoztam el és nem akarom őt a vasúti jegyekkel, a poggyással, vagy efélével terhelni. Magam futok le hát

és mindent elintézek. Te csak jöjj át, amint jöhetsz és beszéljess Charlievel. Hogy van az urad, Laura, gyermekem?

- Ó, Curtis jól érzi magát, csak igen fáradt néha.

- Ezt könnyen megértem. Az Istenért, mit csináltok azzal a temérdek pénzzel? Azt mondják, hogy J. milliókat szerzett az utóbbi három-négy hónap alatt. Egy ismerősöm azt mondta multkor, hogy Jadwin cornerje a legnagyobb művelet, melyről a chicagói Kereskedelmi Tanácsban tudnak. Nos, Isten veled, Laura; jöjj fel mielőbb. Lunchre én is otthon leszek.

TIZEDIK FEJEZET

Charles Cressler június tizedikén lett öngyilkos és halálának híre azzal az értesüléssel együtt, hogy boldogult barátja utóbb is áldozatul esett a játékszenvedély kísértésének, melyet tulajdonkép sohasem győzött le teljesen, június tizenegyedikén, a reggeli órákban jutott el Jadwinhez.

Gretryvel szokása szerint annak magánirodájában tartózkodott és mintha a gyászos hírre hirtelen elsötétült volna a napfény, mely a széles ablakon át beözönlött. Az első rémes megdöbbenés után a két férfi szótlan egymásra meredt.

- Istenem, Istenem - nyögte Jadwin, mintha halálos kínban vergődne. - Ő is benne volt a Crookes ringjében és mi ezt nem is sejtettük... Én öltem meg őt, Sam. Mintha csak magam sütöttem volna reá a pisztolyt, - Jadwin indulatosan toppantott és öklével a homlokára ütött. - Szent Isten... a legjobb barátom... Charlie... Charlie Cressler! Megőrülök, Sam, megőrülök, ha ez... ha ez...

- Csak csöndesen, csak nyugodtan, Jadwin - intette őt Gretry, mialatt a vállára tette kezét. - Ma uralkodnunk kell idegzetünkön. Temérdek dolog vár, amire gondolnunk kell. Charliere majd csak később kerül sor. Most... nos, most első az üzlet. Mathewson és Knight-cég megbízottja itt járt az árkülönbözetért... Húszezer dollár a követelésük.

Ezzel a bizománnyal egy papírszeletet tett le a pultra Jadwin elé.

- Ó, ez várhat - kiáltott Jadwin. - Ráér délutánig. Most nem bírok üzletről beszélni. Gondold meg... hogy Carrie... mrs. Cressler... én...

- Nem - felelt Gretry, lassan és nyomatékosan, mialatt mindenüvé nézett, csak ép Jadwin arcára nem. - Ne... nem... hiszem, hogy ezzel ráérünk. Jobbnak tartom ezt az árkülönbözetet kiegyenlíteni. Mindig helyesebb eljárás, a kötések árkülönbözet-mentesen eszközölni.

Jadwin feléje fordult.

- Hiszen úgy adod elő, mintha csak attól tartanál, hogy én minden percben csődbe kerülhetek.

Gretry nem felelt. Percnyi csönd lett. De aztán az alvezér a fővezér szemét kereste.

- Nos - felelt, - magad is láthattad, milyen készséggel adták nekünk a búzát. Most már vennünk, folyton vennünk kell, hogy az árat fenn tudjuk tartani. És nézz ide, nézd át a külföldi ügynökeink jelentését: minden jel arra vall, hogy fenomenális termés lesz. Magas áraink nyomán mindenütt fokozódott a búzatermelés. Olvasd ezt, Travers küldi.

Egy sürgönyt vett fel az asztalról és olvasni kezdte:

- „Előre kiszámítható terméseredmény a két Dakotában tavaszi búzában tizenhat millió acre bevetett területet mutat ki, mely, a télbúza-területállományt hozzászámítva, negyvenhárom, millió acre végösszeget tesz ki” - vagyis jóformán négy millió acre többletet a tavalyi állományhoz képest.

- Ez csak afféle buta képzelődés - kiáltott Jadwin, ki vonakodott meggyőződni. - Két harmada ennek a búzának nem is osztályozható, a többit pedig Európa viszi el. Most már az a teendőnk, hogy leküldjük a fiúkat a terembe és még egy milliót vásároljunk meg belőle. Többet kell vennünk, mint amennyit ezek a bolondok kínálnak, meg kell a kínálatot *állítanunk!*

- Ehhez azonban igen nagy összegre lesz szükségünk - állapította meg a bizományos, - nagyobb összeg pénzre, mint amelyet ma fel tudunk hajtani. A leghelyesebb eljárás mindent megvenni, amit a Medvék vételre kínálnak és tartani a piacot. Abban a percben, amikor ők búzát kínálnak nekünk és mi azt meg nem vesszük, abban a percben - és ezt magad is jól tudod, - vagónszám dobálják reád a búzát... és az ára letörik... és vele együtt mi is.

- Mit gondolsz, jó csomó búzától szabadulunk meg ma? - kérdezte Jadwin.

Most már életszükség lett számára, hogy köteseit lebonyolítsa. A nagy tömeg búzát tartani borzasztó költséggel járt, a biztosítás és a tárbér felemésztette a haszon egy részét. Apránként meg kellett szabadulnia a súlyos tehertől. És hogy ezt végrehajthassa, ahhoz az eljáráshoz folyamodott, hogy a tőzsdét *vétel*-megbízásokkal árasztotta el ép zárlat előtt, aztán, amint ennek folytán az árfolyam emelkedett, gyorsan *túl*adott a búzán, még mielőtt árhanyatlás állna be. Ez az eljárás eleinte bevált. De utóbbi időben már több és több búzát kellett vennie, hogy az árfolyamot fenn tudja tartani, mert abban a percben, mihelyt eladni kezdett, az ár lehanyatlott. Úgyhogy most már, ha egy bushelen túl akart adni, helyette kettőt kellett beszereznie.

- Mit gondolsz, sokat adhatunk el ma? - ismételte kérdését Jadwin.

- Ezt nem tudom - felelt Gretry lassan és megfontoltan. - Talán - ha, szerencsénk lesz. - Őszintén szólva, J., alig hiszem, hogy ez sikerüljön. A tőzsde kezd észbekapni - ez az igazság. Azok a fickók sem félnek már annyira tőlünk, mint azelőtt. Olyan magasra felhajtottuk a búzát, hogy az összes farmerek azt termelik és arra készülnek, hogy ránkzudítsák. Ezt persze a tőzsde is tudja. Gondold meg, hogy néhány helyen már meg is kezdődött az aratás. Az a népség, melyet a cornerbe beszorítottunk, most már egyenesen a termelőtől vásárolja meg a szükséges készletet. És a tegnapi hivatalos jelentés is jó terméskilátásokat jelez.

- Erről szó sincs. Az állomány alig áll nyolcvanhaton felül.

- Eredménynek elég jó - jelentette ki Gretry. - Sőt olyan jó, hogy egy dollár és húszra lenyomta az árat. Gondold meg, hogy még nem rég másfél dolláron álltunk.

- De tíz napon belül két dolláron fogunk állni, ezt én mondom.

- Tudod-e, hogy állunk most, J.? - kérdezte komoly hangon társa. - Tudod-e, hogy állunk - pénzügyileg? A júliusi piac támogatása jóformán az összes kézpénzünket felemésztette. Ó, papíroson milliókra rúg a nyereség. *Papíroson* van harminc, negyven, ötven millió búzánk, mely bushelenként egy dollárnál többet megér. De, ha el nem tudjuk adni, semmire se megyünk vele és az a búza naponként hatezer dollárba kerül nekünk. A pokolba, öregem, honnan vegyük ezt a sok pénzt? Te, úgy látszik, nem vagy tudatában, hogy bizonytalan helyzetbe kerültünk. - Gretry felemelte karját és a Kereskedelmi Tanács árucarnokának az irányába mutatott. - Abban a percben, amikor nem adunk a fiúknak - Landry Courtnak és a többieknek - eladásra megbízást, odaát úgy elnyelnek bennünket, akár egy faforgácsot! Abban a percben, mikor bevalljuk, hogy nem vehetjük meg az összes eladásra kínált búzát, abban a percben végünk van.

- Nos, akkor hát *megvesszük!* - kiáltott Jadwin és összeszorította fogait. - Majd megmutatom én annak a bandának! Azt mondd, pénz kell? Menessz csak egy kábel-sürgönyt Párizsba és kínálj két milliót - mondjuk nyolc centtel piaci áron alul. Sürgönyözzél Liverpoolba és engedj az árból két pence. Kapva-kapnak rajta! És ezzel jó csomó pénz bejön. Ami pedig a többit illeti, úgy vélem, van abban a városban egy pár ingatlanom, mely jó biztosítékot nyújt.

- Micsoda, te meg akarod terhelni ingatlanaid egy részét?

- Nem! - kiáltott Jadwin és egy gyors, türelmetlen mozdulattal felugrott. - Nem, hanem az egészet megterhelem, még pedig ma, - ma, most rögtön. Ha te azt állítod, hogy a helyzetünk bizonytalan, akkor nem lehet fél rendszabályokkal az időt vesztegetni. Ma délután három órára annyi pénzem lesz az Illinois Trustban, hogy te nem is tudsz vele mit csinálni és ha holnap reggel a csarnok megnyílik, olyan csóvát dobok a közé a *csorda* közé, hogy azt hiszik, egy lokomotív gyújtotta fel őket! Engem akarnak *kiszorítani*? Rám akarnak licitálni? De majd teszek róla, hogy ne tudják a tartozásukat fedezni. Majd megmutatom én nekik, Sam Gretry! Kétnapon belül úgy felhajtom a búza árát, hogy még az Angol Bank sem tudja leszorítani, és mielőtt a tőzsde lélegzethez jut, eladom a nagy készletemet és a haszonból újra felhajtom az árát... Isten engem úgy segíyen! Két dollár! Hiszen olyan gyorsan felszökik majd két dollár ötvenre, hogy magad sem veszed észre. Idáig csak bolondoztam ezzel a népséggel. De most már komolyan munkához látok!

Gretry nem felelt. Az ujjai közt forgatta a ceruzát és a pulton szétszórt papírosokra bámult. Egyízben szólni készült, de meggondolta magát. Végül azonban Jadwin felé fordult.

- Helyes - mondta élénken. - Meglátjuk, mit érünk el vele.

- Most átmegyek az Illinois Trusthoz - mondta Jadwin és feltette a kalapját. - Ha a fiúk utasítás iránt bejönnek, mondd meg nekik, hogy ma ép csak *tartsák* a piacot. Ha nagyon sok búzát kínálnak, akkor vegyenek. Mondd meg nekik, ne engedjék *egy dollár húsznál lejjebb szorítani*. Majd ha visszajöttem, megszerkesztjük a kábeleket.

Jadwin aznap tényleg lebonyolította azt a programot, melyet társának olyan indulatosan bejelentett. Minden egyes ingatlanára annyi kölcsönt vett fel, amennyit az elbirt, megterhelte még a régi házat is a Michigan Avenuen, sőt az ősi otthont is a North State Streeten. Úgy érezte, itt az ideje, hogy a nagy tétet végrehajtsa, azt a nagyméretű stratégiai mozdulatot, melynek összes nehéz ütegeit összpontosította. Számptalan műveleteivel a Chicagói Kereskedelmi Tanács csarnokában még sohasem, egyetlen egyszer sem vallott kudarcot. Biztos volt felőle, hogy ezúttal sem vak a szerencse, az aranyos szárnyú istennő még most is ott lebegett vállai körül. És Jadwin nemcsak hogy megterhelte ingatlanait, hanem egy csomó igérvényt is bocsájtott ki és dobott piacra. Hitelét, mely mindenha kifogástalan volt, a legvégsőkig kihasználta. Inait megfeszítve fogott bele a nagy küzdelembe. Nem volt az a nagy összeg, mely megfélemlítené, nem volt az a csekélység, melyet fel nem használt volna. Összeszedte a tartalékcsoportot, a hát- és az elővédet. A csatasort és az előőrsöket egyaránt felhasználta, hogy egyetlen nagy támadó vonalba tömörítse.

Aznap, hogy Jadwin pénzért szorongattatva minden követ megmozgatott, hogy készpénzre szert tegyen, az öreg Hargussal találkozott, ki ott ült szokott helyén, a Gretry-iroda feleknek fenntartott szobájában és egy kétnapos újságot olvasott. Jadwint hirtelen egy eszme ragadta meg. Félrehívta az öregembert.

- Hargus - mondta neki. - Egy jó befektetést tudnék a pénzére ajánlani, arra a pénzre, melyet én szereztem magának. Jobb kamatot ajánlok fel, mint a bank és megfelelő biztosítékot, adjon át nekem, körülbelül - mondjuk, - oh, tíz százalékra.

- Mit beszél? - kérdezte az öregember házsártos hangon.

Jadwin elismételte ajánlatát.

Hargus azonban csak egy gyanakvó pillantással felelt és félrehúzódott tőle.

- Én - én nem adok pénzt kölcsön, - jelentette ki!

- Ugyan, maga vén bolond! - kiáltotta Jadwin. - Nagyobb kamat kell tán? Nos, mondjuk hát tizenöt százalékra, ha úgy akarja.

- Én nem adom kölcsön a pénzemet - jelentette ki Hargus újra és a fejét csóválta. - Nincs is mit kölcsön adnom.

Ezzel elődalgott. Csak egyetlenegy segítőforrást nem vett igénybe Jadwin. Akármilyen keményen szorongatták, gondosan őrizkedett attól, hogy a felesége vagyonát is belevonja a kockázatba. Laurának, a saját neve alatt, szerény vagyona volt letétben. De akármilyen biztosra vette a sikert, Jadwin tartózkodott tőle, hogy ezt a segítő eszközt felhasználja. Büszkesége tiltotta. Nem vitte rá a lelke, hogy egy asszonytól segítséget fogadjon el.

A saját vagyonát azonban teljesen a mérlegbe dobta. Ez volt a végső viaskodás, a legfőbb próbálkozás, a *döntő* támadás. És amint Jadwin aznap, június tizenegyedikén, a Jackson, Adams és La Salle Streeten ide-oda járkált, olyan fényes, olyan tökéletes és döntő diadal előérzete dagasztotta keblét, mint amelyet még soha életében sem észlelt magán.

A veszedelmet azonban nem kicsinyelte le - jól tudta, milyen elkeseredett viaskodás előtt áll. Bizonyos üzleti teendő aznap a Csarnok bejárója elé szólította. Noha be sem pillantott a terembe, a terem egetverő zsvajja a fülébe hatolt. És nagy bizakodása, diadalmas előérzete dacára, Jadwin egy pillanatra visszahőkölt. Az ordítás ijesztő mérvet öltött, az örvény újra áttörte bilincseit, az özönvíz felszabadult. És Jadwinnak egy percre szinte úgy rémlett, hogy a zenebona odabent más hangnemben folyik, hogy az örvény más hangon dübörög. A rémes zsvajból egy idegen, szokatlan hangot vélt kihallani - mintha egy újabb lavina megmozdulását jelző recsegést, csikorgást hallaná, egy sokkal félelmetesebb összhangot, mint amelyet életében még hallott, egy távoli tompa dübörgést, mintha valamely mindenható, khaotikus hatalom síklana, csúszna mind közelebb, közelebb...

A *Búza* volt, a *Búza!* a *Búza újra megindult!* Illinois és Iowe összes farmjaiból, Kansas és Nebraska összes ranchóiból, a Middle West összes tárházaiból, a búza, mint a szökő ár, folyton dagadt, emelkedett. A Mindenható, a földrengés édestestvére, a vulkanikus erővel és a forgószéllel egykorú, a gigászi öserő, az óriási hullám, a *Nemzetek Táplálója*, zúgva közeledett.

A tőzsdében odalent már vészesen örvényleni, kavarogni kezdett. És ha már az ár kezdetleges hullámozása rémes szívszorongást váltott ki, mi lesz, ha maga az óceán szabadul fel örök útjában Nyugatról Keletnek? Jadwinnak egy percre megjött a tiszta látóképessége. Mit bánja ő ezt az ordító, hadonászó tömeget, mely a Csarnokban tolongott? Ezeket a bizományosokat, üzereket és spekulánsokat? Hiszen nem ő ellenük harcol, hanem a pusztulást hozó Új Termés ellen; *A búza ellen*; Gretry szavai szerint maga az *Anyaföld ellen*, mit jelent a Middle Westnek néhány száz szétszórtan élő farmerje, kik, miután ő oly szédületes magasra felhajtotta a búza árát, annyi szemet termeltek, mint még soha? Mi közülük az egészhez? Hiszen a búza önmagától termett. A kereslet és a készlet - az volt ez a két hatalmas mozgató erő, melynek a búza engedelmességet. És ő, Jadwin, szinte Istentagadó merészséggel, kontár kézzel irányítani akarta ezt a két erőt és ezzel felébresztette a Titánt. Orcátlanul kezét emelt a Teremtésre és most maga az Anyaföld, a mindeneket tápláló Anya, magán érezve azt a pókhálót, melyet a nyomorult emberi féreg szőtt körülötte, végre felriadt álmából és a világ csatornáin át megindította mindenható erejét, hogy meglelje és elpusztítsa azt a lényt, aki megállapított útirányát megzavarni merészkedett.

Az új termés beözönlése megindult, az új búza termése, mely oly bőséges lesz, hogy azt irányítani lehetetlen. Olyan óriási méretű, hogy pénzen meg nem vásárolható, oly gyorsan növekvő, hogy semmiféle stratégia sem tudja útját állni. Am Jadwin sietve elmenekült a

Csarnok bömbölése elől. Nem; nem; a szerencse nem hagyja őt cserben. Hiszen már oly sokszor megfékezte ő a tőzsde áramlatát, most is megfékezi tehát. Elmúlt egy nap és egy éjjel és a rákövetkező reggel ő és Gretry ismét ott tanácskozott a bizományos irodájában.

Gretry főnöke felé fordította halvány arcát.

- Éppen most vettem kézhez - jelentette be, - a válaszokat liverpooli és párizsi kábeleinkre. Amint tudod, mindkét helyen búzát kínáltam eladásra, még pedig az eddiginél olcsóbb áron.

- Nos - és?

- Nos - felelt Gretry és merőn Jadwin szeme közé nézett, - nos - *nem kell nekik...*

*

Mikor születésnapján, június tizenharmadikán reggel Laura bement a reggeliző szobába, már ott találta Paget. Noha alig mult félnyolc, Page már uccai ruhába volt öltözve. Elegáns, piros kalapot tett fel; ott állt a nagy ablak előtt türelmetlenül, izgatottan a hosszú kesztyűjét húzogatva ide-oda.

- Ejnye - mondta Laura, miután szokott helyére, asztalhoz ült, - ejnye, Page, mi nagy dologra készülsz ma?...

- Landryt várom - magyarázta Page, mialatt övébe tűzött óráját nézte. - A Kereskedelmi Csarnokba megyünk. Azt mondta, ma viharos napra készülnek. Mr. Jadwin hazajött-e tegnap este...?

Laura a fejét rázta. Nem tudta azt a tényt szavakba foglalni, hogy három nap óta - egy-egy órától eltekintve, azóta, hogy Cressleréknél az a rettenetes esemény történt - egyáltalán nem látta férjét.

- Landry azt mondja - folytatta Page, - borzasztó hangulat uralkodik odalent. Azt mondja, olyan küzdelem dúl ott, mely a La Salle Street történetében példátlan. Mr. Jadwin nem szólt róla? Vajjon ismét nyerni fog-e?...

- Ezt én nem tudom - felelt halk hangon Laura. - Egyáltalán nem tudok az ilyenekről, Page.

Azon tűnődött, vajjon még Page is megfélekedett-e születésnapjáról. Mikor a szobába bejött, első pillantása a szokott helyének szólt. De ott nem volt semmi, egyetlen levélboríték sem; senki sem kívánt szerencsét az örvendetes évforduló alkalmából. Laura azt hitte, hogy legalább Page megemlékszik róla, de nővére szavai arról győzték meg, hogy ezúttal sokkal fontosabb dolgok foglalják el, mint holmi születésnap gratuláció.

- Laura - fogott szóba Page és aprólékos gonddal szétbontotta asztalkendőjét, - Laura, én és Landry... nos... ősszel egybekelünk.

- Page, drágám - kiáltotta Laura, - ennek végtelenül örülök. Landry derék, tisztaéletű fiú és én meg vagyok róla győződve, hogy jó férj válik belőle.

Page mélyen fellélegzett.

- Nagyon örülök, hogy így gondolkozol - jelentette ki. - Mielőtt mr. Jadwin elvett, nem tudtam biztosan eldönteni, irántam érdeklődik-e Landry. Mert akkoriban, well - Page szégyenlős mosolygással pillantott fel, - úgy vélem, csak rajtad mult, hogy nem te lettél a felesége...

- Ó, dehogy! - kiáltotta Laura. - Hiszen Landry nem is szeretett belém komolyan. Csak afféle hóbortos flört volt az egész. Amint téged jobban megismert, én már egyáltalán nem jöttem számításba...

- A Michigan Avenuen bérelünk majd lakást, az Auditorium közelében - jelentette be Page, - és otthon viszünk háztartást. Már mindent megbeszéltünk, ki is számítottuk, mibe kerül a háztartás egy cseléddel. Finom kis eledeleket fogok feltálatni; már meg is tanultam a Landry szája íze szerint főzni... Ó, de nyilván megjött - kiáltott, amint a bejáróajtót becsapódni hallották.

Landry lépett a szobába, nagycsomó virágot és egy doboz cukorkát hozott. Úgy kicsipte magát, mintha esküvőre készülne, arca kipirult, szőke haja fényesre kefélve. Azonban kissé lefogyott, szemeiben lázas fény imbolygott és az idegesség, az izgatottság és feszültség, mely úrrá lett rajta, minden mozdulatában és gyorsan hadaró beszédében megnyilvánult.

- Sietnünk kell - mondta Pagenak. - Ma már órákkal a szokásos idő előtt ott kell lennem.

- Hogy van Curtis? - kérdezte Laura. - Láttá-e utóbbi időben? Hogyan boldogul a spekulációjával?

Landry kézmozdulattal csüggedést jelzett.

- Ezt én nem tudom - felelte. - És úgy vélem, senki sem tudja. Tegnap rémes napunk volt, de végül mi maradtunk felül, azt hiszem. Folyton fel, fel és feljebb hajtottuk az árat, úgyhogy azt hittem, már sohasem állapodik meg. És ha a tőzsde netán arra számított, hogy mr. Jadwin le van verve, úgy alaposan tévedett. Egy ideig vígan *hajsoltuk* őket felfelé. De utóbb mr. Gretry azt izente, hogy most már kínáljuk eladásra a búzát, és erre már nem bírtunk velük. Úgy ránk támadtak, mint az éhes farkasok; öt percen belül öt centtel lenyomták az árfolyamot! Fel kellett függesztenünk az eladást és újra vennünk kellett. És ekkor mr. Jadwin rohanta meg őket. *Ó, ez nagyszerű volt!* Egy dollár és tizenötnél megállítottuk az árat, majd tizennyolcra felhajtottuk, aztán három centjével három ízben hajtottuk feljebb, amíg egy dollár és egy negyedre fel nem kalapáltuk.

- De Curtis - kérdezte Laura - jól érzi-e magát, nincs valami baja?

- Csak egyszer beszéltem vele - felelt Landry - mr. Gretry irodájában. Igen, egészen jó színben volt. Ő is ideges, természetesen. De inkább mr. Gretry teszi a beteg ember benyomását; teljesen ki van merülve.

- Jobb lesz már indulni - szólt közbe Page és felkelt az asztaltól.

- Reggelizett-e már, Landry? Nem iszik egy csésze kávé?

- Ó, már néhány órája reggeliztem - felelt a fiatalember. - De jól mondja, mozognunk kell. Ha ülőhelyet akar magának biztosítani a karzaton, legalább is félórával nyitás előtt le kell azt foglalnia. Átadhatok valami üzenetet a férjének, mrs. Jadwin?

- Mondja meg neki, hogy jó szerencsét kívánok - felelt Laura - és, igen, kérdezze meg, tudja-e, hányadika van ma. Vagy mégsem. Ne kérdezzen tőle semmit, semmit se szóljon erről. Csak annyit mondjon, hogy a legszívélyesebben üdvözlöm és minden jót kívánok neki.

Landry és Page körülbelül kilenc óra tájt értek a La Salle Streetre. Napsütéses, de hűvös idő volt. A Kereskedelmi Csarnok felett csillogva kéklgett az égbolt és a levegőben százával keringett a temérdek galamb, mely a csarnokból kiszórt szemén jóllakott.

- Mr. Cressler mindennap megetette őket - jegyezte meg Landry, mikor az épülettel szemben az uccasarkon egy percre megálltak.

- Szegény - szegény, mr. Cressler! Holnap lesz a temetése, ugye?

Page behunyta szemét.

- Ó - mormolta, - ha elgondolom, ha *elgondolom*, hogy Laura *így* talált reá! Ha én vagyok ott, meghaltam volna ijedtemben - megölt volna a rémület!

- És valahogy - jegyezte meg Landry zavart arckifejezéssel, - valahogy - szavamra mondom - mintha nem is nagyon búsúlna. Az ember azt hihette volna, az ilyen megrázkódtatást nagyon megsínyli.

- Ó, Laura! - kiáltotta Page. - Rá sem ismerek: olyan, mintha kövé változott volna, - mintha erővel elnyomna magában minden indulatot, minden érzést. Mintha egész erejét valamire tartogatná... mintha meg sem merne mozdulni, nehogy letörjön. Mikor azon a reggelen bejött hozzám és elmondta, mi történt Cresslernél, a hangja jéghidegen csengett. Csak annyit mondott: „mr. Cressler föbelőtte magát. Holtan találtam rá a könyvtárszobában”. Egyetlen könnyet sem hullatott és ó - milyen rémes, monoton hangon beszélt. Ó, Istenem! - kiáltotta Page. - Bár véget érne már ez a nagy tülekedés és mindnyájan elmehetnénk Chicagóból és mr. Jadwint elvihetnénk ismét, hogy újra olyan legyen, mint régente volt - olyan derült kedélyű, olyan gondos és olyan jóságos. Hiszen egész nap ki sem fogyott a tréfából. Ó, én úgy szerettem őt, mintha tulajdon apám lett volna.

Átkerültek az uccán; Landry karonfogta Paget és bevezette az épület földszinti tornácára.

- Szorosan mellettem tartsa magát - figyelmeztette őt, - majd megpróbálunk itt valahogy keresztülfurakodni.

A nagy csarnokba vezető lépcső már zsufolt volt. Egyesek sorban álltak a fal mellé, mások céltalanul le s felmászáltak és füleltek, figyeltek. Egyikük, egy szürke cilinderes öreg úr, odaszólt Landrynak és Pagenek, amint mellette felfelé furakodtak.

- Innen nem lehet már bejutni - figyelmeztette őket, - még, ha be is eresztenék önöket. Odabent már úgy egymáshoz tapadtak, akár a szardíniák a dobozban. - Ám Landry biztatóan bólintott Page felé.

- Meghagytam az örnek odafönt, hogy magának ülőhelyet tartson fenn a karzaton. Majd csak odajutunk valahogy.

De mikor a lépcsőn felértek, mely a vendégek számára fenntartott karzathoz vezetett, igen kétségessé vált, egyáltalán hozzáférhetnek-e a fenntartott helyhez.

Az embertömeg szorosan beékelődött a lépcsőházba a fal és az oszlopsor közé. Volt ott cilinderes férfi, selyemruhás nő, kik szótlán felfelé törekedtek és mohón azt a bizonytalan, de állandó morajlást figyelték, mely az épületet betöltötte.

Mert június tizenharmadikának ezen a bizonyos reggelén a tőzsde egész épületét, folyosóit, irodáit és lépcsőit, egy vészes esemény homályos előérzete hatotta át. Még alig mult kilenc óra. A forgalom még csak félórán belül indul meg; de az örvény morajlása, zúgása már érezhető lett. Az apró örvények megsokasodtak; az ezernyi mellékáramlat, mely a szennyecsatornát táplálta, megmozdult. A közvetlen szomszédságból indult ki, - sok száz bizományi irodából, a bankokból, a temérdek szürke, magas épületből, mely a *La Salle Street*-et alkotta, de magából az uccából is. Sőt még nagyobb távolságból: A *Great North West* egész területéről, *Minneapolis*-ből, *Duluth*-ből és *Millwaukee*-ből törtetett befelé a sok mellékáramlat. De *Southwest St. Louis*, *Omaha* és *Kansas City* is útnak indította a maga mellékfolyóit. *London*, *Liverpool*, *Párizs* és *Odessza* is hozzájárult ahhoz az óriási, az egész világot elborító áramlathoz, mely Chicagóra rázúdult és mely már most lassan-lassan a tőzsde körül összpontosult.

A tőzsde megmozdult; a forgatag kialakulóban volt, és működése olyan hangokat váltott ki, mint mikor távolból viharzani halljuk az Óceánt.

Page és Landry még csak félúton voltak a lépcsőn felfelé. Alattuk és felettük mozdulatlanul sűrű sorokban szorongott a tömeg. De Landry lassan-lassan utat tört kettőjük számára egy-egy lépésnyire feljebb. Nagyon izgatott volt; ismételten az óráját nézte. Utóbb így szólt:

- Most már mennem *kell*, örület, hogy tovább is itt késlekedjem. Odaadom a névjegyemet.

- Csak hagyjon itt, barátom - bízta Page. - Egyebet nem tehetünk. Ne féljen, nem esik bajom. Adja ide a névjegyét, majd megmondom a teremőrnek a karzaton, hogy maga foglalta le számomra a helyet, feltéve, hogy egyáltalán fel tudok jutni, magának most már mennie kell. Egy percre se maradjon tovább. Ha vége lesz és megteheti, jöjjön fel értem a karzatra. Megvárom. De ha nem jöhet, az sem baj; tudok én magamra vigyázni.

Landry sem tehetett egyebet, minthogy hozzájáruljon. Most nem volt arra ideje, hogy aprólékos dolgokkal törődjék. Otthagyta a leányt és teljes erejével visszafelé furakodott a tömeg közt, leért az oszlopcsarnok fordulójára, onnan kalapjával integetett fel neki, majd eltűnt.

Negyedóra telt el, Page a tömeg közé beékelve, sem előre, sem hátra nem tudott mozdulni. Vagy húsz lépésnyire felfelé a karzat széksorát pillantotta meg. De minden egyes ülőhely el volt már foglalva. Reménytelen kilátásnak tetszett, hogy ma megláthassa, mi történik a teremben odalent. Ám a tömeg közül se tudott kiszabadulni; nem tehetett hát egyebet, minthogy vesztig maradjon.

Minden oldalról egy-egy párbeszéd-töredék hatolt fülébe és várakozás közben érdeklődéssel hallgatta.

- Hitemre - jegyezte meg a szürke cilinderes öreg úr, ki óva intette Landryt attól, hogy a feljutást megkísérelje, - az az ember alaposan felkavarta őket, akár ő kerekedik felül, akár amazok nyomják le, bizonyos, hogy pompásan verekedett.

A mellette szorongó, szemüveges fiatalember, ki furcsa, üveggombos, hófehér mellényt viselt, igazat adott neki, majd Page fülehallatára utána tette:

- Nagytehetségű ember ez a Jadwin.

- De most leütik.

- Ez nem bizonyos! Tud az még verekedni, majd meglássa.

- Láta-e már?

- Nem én - nem szokott a terembe lejönni; ezek a nagy emberek sohasem jönnek le.

Közvetlen Page előtt két nő véget nem érő értekezésbe fogott.

- Ezt mind elismerem - mondta az egyik, - de mr. Jadwin gazdaggá tette a sógornőmet, - tudja, azt, aki Dubuqueben lakik. Egy kis búzát vett - csak úgy tréfából, tudja kérem, - már régen és addig tartogatta, amíg mr. Jadwin a négyszeresére felhajtotta az árát, akkor aztán eladta. Csak látná, micsoda gyönyörű házat vett a haszonból! A fiát pedig elküldte Európába művésznövendéknek, pedig még csak egy éve, kedvesem, egy centjük se volt, egy centjük se, az urának a fizetésén felül.

- De más oldala is van ennek a dolognak - felelt a másik asszony; majd rekedt suttogással hozzá tette: - Ha mr. Jadwin ma megbukik, - nos, őszintén kimondom, Julia, nem tudom, Philippel mi lesz.

Egy másik csoportból most egy férfi basszus hangja harsogta túl a két nő fecsegését.

- Úgy vélem, majd csak kievickélünk valahogy. Csak Burbank és Társáról - igazán nem tudom biztosan. Jó mélyen belemásztak ebbe a dologba. És még két-három apróbb cég is rájuk támaszkodik. Az esetben, ha Gretry, Converse és Társa a kifizetést felfüggeszti, holtbizonyos, hogy Burbank megbukik. Aztán ott van az a keokuki bank; azok se bírják már soká. A betéteseik menten megrohanják őket, amint itt Chicagóban beáll a *krach*.

- Ó, Jadwin megállja a helyét.

- Én is ezt remélem; Jupiterre mondom, hogy ezt remélem. De ép eszembe jut, hogyan evickélt ki maga a dologból?

- Én, ó! Mondom neked, fiam, ha még egyszer belekerülök ebbe a búzaforgatagba, ezt te is megemlegeted. Én is azok közé a futóbolondok közé tartoztam, kik azt vallották, hogy Crookes maga a nagy mogul. Beálltam a klikkjébe. De vesztetre! Jadwin tizenkétezer dollár erejéig eret vágott rajtam! De mondja csak, sohase jutunk már föl arra az átkozott karzatra? Semmitse látunk ebből a komédiából? De - hallgassa csak! *Istenemre, a gong szólalt meg.* Most kezdődik, nézze - nézze, *hallja, mit* csinálnak? Szent Kleofás! Ezt hallgassa valaki! Hallott-e már ilyet életében? Istenem! Csak feljuthatnánk valahova, honnan le lehet látni.

A másik férfi odafordult hozzá, de szavát elnyelte az az örületes zaj, mely most szinte megremegtette az épületet.

- Mit - mondott?

Barátja a fülébe ordított. De amaz még így sem értette, mit mond. Nem is figyelt oda. A tömeg feltartóztatlanul özönlött felfelé a lépcsőn. Sikoltozás, kiabálás támadt. Női hangok haragos, sőt ijedt sikoltozása.

- Ó - ó, ne lökdösődjék!

- A karom! ó, jaj! mingyárt elájulok!

Férfi kísérők dühösen hátraszorították a tömeget, kiveresedett arccal szidalmazták a hátulról tolongókat.

- Mit akarnak, átkozott bolondok!!

- Ne tolakodjanak!

- Hátra, hátra!

- Egy hölgy elájult. Menjenek hátra! Majd csak feljutunk mindnyájan! Szent Isten! Hát nincs itt egyetlen rendőr sem?

- Hallja! Hallja? Az ár zuhan már lefelé. Azt beszélnek, hogy már a megnyitáskor három centtel esett.

- Ehhez fogható zajongást még nem hallottam itt.

- Istenem! Hátha Jadwin kidől?

- Dehogy dől ki! Megállja az a helyét!

- Fenét állja! Hallja, barátom, ne lökdösődjék. Semmitsem ér el vele, akárhogy taszigál is!

- Azok lökdösnek ott hátul; én nem tolakszom. Mondja csak? Nem tudja, hogy állnak odalent? Úgy értem, a búza *le* megy-e, vagy *fel*?

- Azt mondják, *felmegy*. Az irányzat javult. Nem tudom! Hogy tudhassam én ezt idefent? Hej!... hogy ordítanak már megint! Istenem! milyen csoda *krach* lesz itt! Egymás szavát sem érti már az ember!

- De jó, hogy nem vagyok odalent!

Végre egy csoport rendőr jelent meg. Közös erővel felküzdötték magukat a lépcső tetejére, onnan aztán lefelé szorították a tömeget, Minden percben ezt ordították:

- Mozduljanak már el innen! Ürítsék ki a lépcsőt! Nincs már ülőhely!

Ekkor azonban Page, kit a tömeg felfelé szorított, kiszabadította egyik karját a présből és kezében magasra feltartotta Landry névjegyét. Sőt egy kis füllentésre is vetemedett.

- Igazolványom van. Engedjenek át, kérem.

Szerencsére az egyik rendőrtiszt meghallotta.

- Engedjék át ezt a hölgyet! - ordította és két könyökével utat tört neki. - Jöjjön csak feljebb, miss.

Összelökdösve, taszigálva, összegyűrött ruhában, félrecsúszott kalappal, Page felfelé törtetett, míg a rendőrtiszt a karját megragadta és kihúzta a tömeg közül. Lelkendezve ért fel a karzatra.

A teremőr ott állt a bejárónál, annak mutatta fel Landry névjegyét.

- Ó, igen, ó, igen! - ordított fülébe az öregember, ahogy a névjegyre rápillantott. - Ön az a hölgy, akit mr. Court említett? Ép idején érkezett. Egy percig sem mertem volna már tovább fentartani a helyét.

A zsufolt oldalszárnyon át egy színházi széksorhoz vezette.

- Innen mindent megláthat! - kiáltotta az őr, ki két kezéből tölcseért csinált.

- Ön a mr. Jadwin unokahuga. Tudom, tudom. Ah! ma mozgalmas napunk van, miss. De még nem sokat tudtak neki ártani, mr. Jadwin most is helytáll. Az előbb már azt hittem, leverték lábáról. Hevesen rátámadtak. De most még erősen tartja magát...

Page elfoglalta helyét és a korláton kihajolva nézte a kavargó tömeget.

Landry, miután Pagetól elvált és a tömeg közül kiszabadult, amilyen gyorsan csak hosszú lába vitte, végigrohant a folyosókon, míg végül lihegve benyitott Gretry magánirodájába.

A cég többi megbízottja, vagy nyolc-tíz ember már egybegyült ott és közvetlen Landry után maga a főnök jött be. Jadwinnek sehol semmi nyoma.

- Mi a napiparancs, sir?

Gretry igen halvány volt. Hosszas tapasztalásból a csarnokban lefolyó események körül, Landry észrevette arcán és a kezei mozdulatán a belső izgatottságot. Mielőtt a kérdésre felelt volna, Gretry odament a vízűtőhöz és lehajtott egy pohár jeges vizet, másodszor, majd harmadszor is kiitta a pohár tartalmát. Ösztönszerűen cselekedett és Landrynak, mialatt figyelte, a szíve összeszorult. A helyzet csakugyan kétségbeesett lehet, ha Gretry, a higgadt, nyugodt üzletember, ennyire felindult.

- Hogy mi lesz a megbízása? - kérdezte végül a főnök. - Ugyanaz, ami tegnap; *tartsa* a piacot, - ennyi az egész! Ne engedje egy dollár tizenötönnél lejjebb az árt. És védekezzék! Addig ne támadjon, amíg nem üzenek. Eleinte nyilván tömeges kínálat lesz. Fejenkint félmillió bushelig vehetnek. És ha ezzel nem tudják az árat fenntartani, ha ezután is eladásra kínálnak - nos, - Gretry egy percig habozott - nos, - tette utána hirtelen, - ha még *azután is tart a kínálat*, hogy

fejenkint félmilliót vettek, majd megizenem, mi a teendőjük. És jegyezzék meg jól - folytatta a csoport elé állva, - jegyezzék meg - higgadtan cselekedjenek, - a mai nappal fordulóponthoz értünk. Jól figyeljék meg a Crookes csoportot, úgy hallottam, ismét valamin mesterkednek. Ezzel végeztünk is...

Landry és a cég többi megbízottja sietve elhagyta az irodát, hogy a terembe rohanjon. Landry szíve erősen, lassan, keményen vert, fogait szorosan egymásra szorította.

Minden egyes idegszála, akár a drót, úgy megmerevedett, megfeszült, hogy a következő órák fenyegető veszedelmével szemben helytálljon. Most lesz a döntő mérkőzés. Ilyen krízisen még nem ment keresztül életében. Vajjon győzedelmesen kerül-e ki belőle? Vajjon meg tudja-e higgadtságát őrizni? Vajjon ki tudja-e kerülni, megtudja-e hiusítani azt az ezerféle apró csel-szövést, ki tudja-e játszani azt a sok ravasz fogást, melyet az ellenséges üzerek tartogatnak számára, melyet olyan hirtelenséggel eszelnek ki, hogy a legéberebb, legfeszültebb figyelmet is megtévesztik?

Sohasem kondul meg már az a gong? Landry egyszerre a teremben találta magát. Zsufolva volt üzerekkel és az az izgatottság, mely ebből a halványarcú, csillogó szemű, indulattal túlfűtött tömegből kiáradt, valósággal undort keltő, valósággal ernyesztő volt. Kétoldalt tőle a férfiak érthetetlen, összefüggéstelen mondatokat üvöltöttek, melyekre senkisé is figyelt, még ők maguk sem. Mások hangosan lihegve, kitáguló orrlyukakkal, szótlan, véresre harapdálták körmeiket.

Köröskörül az a mennydörgésszerű dübörgés hallatszott, mely már kora reggel óta megresz-kettette az épületet. A teremben, noha a forgalom hivatalosan még nem indult meg, már ide-oda röpködött a kínálat. A tömeg lába alatt, mintha a padló is körben forogna, mintha a tőzsde véstsejtető, görcsös körforgása oda is kihatna. A levegő szédítő volt. Valami mérhetetlen, végtelen hatalom örök körforgásában magával ragadta és megremegtette a termet. Valami siketítőn, szemkápráztatón elkábította, megbénította a lelket. Egetverő dübörgéssel, az el-vonuló forgószélhez hasonlóan, porfelhőt és polyvát kavart fel és hatalmának szédületes érzésével töltötte be az emberi szívet. Olyan volt, mint a földrengés és a hógörgeteg, könyör-telen és mindenható, miként a Teremtés ősi vajudása, mint megtámadhatatlan, sérthetetlen és fékezhetetlen hatalom nehezedett a lelkekre.

Megkezdődött-e az üzleti forgalom? A gong szól-e már? Landry nem tudta, de nem is hallotta a nagy harang kondulását. Egyszerre belemerült a viaskodásba. Mintha hirtelen megragadták és felemelték volna a földről és fejjel lefelé belökték volna a terem kellős közepébe, a szívébe. Hogy mit tett, arról nem tudott számot adni, hogy mi ment végbe körülötte, azt megkülön-böztetni képtelen volt. Csak annyit tudott, hogy a bömbölés egymást érte, hogy száz Niagara mennydörgése zúgott egyszerre a fülében, az agyában. Kezek markolták, tépték; majd az ő keze is markolt és tépett. A terem őrjöngött, megittasult és dühöngött. Azok közt, kik ott viaskodtak és ordítottak, egyik sem tudta, hogy ő vagy a szomszédja mit cselekszik. Csak annyit tudtak, hogy a biztosnak hitt támaszuk inogni kezd, nem fokozatosan vagy egyenle-tesen, hanem hol rémesen összeomlik, hol époly rémesen felfelé szökik ismét. Hol ellentáll, hol enged. Most újra felemelkedett, majd iszonyatos zuhanással, tátongó mélységekbe zuhant. A hivatalos ármegállapító közeg tehetetlenül hátradólt a széken. Az árjelző korongon a mutató úgy előre-hátra himbált, mint a viharba került hajó árboca. Nem volt ember, aki hozzávetőleg meg tudta volna állapítani a júliusi búza árfolyamát. Az árhullámvás - most már nem negyed-centenkint ingadozott, hanem tíz, tizenöt, huszonöt centenkint egyszerre. A terem egyik sarkában kilencven centen kelt el a búza, a másik végében már egy és egynegyed dolláron.

És ezalatt, a zshivajt túlharsogva, a lármában a lábak dobogását és az ordítózást elnyomva, a búzazuhatag félelmetes morajlása mind hatalmasabb rezgéssel fokozódott. Közeledett, egyre közeledett, mint a szökőár, mindent elborított, minden korlátot ledöntött és mintegy mérhetetlen, mindenható áradat, Iowa farmjaiból és Kalifornia ranchóiból kelet felé hömpölygött - Európa pékboltjaiba, hogy az éhezőknek kenyeret juttasson.

Landry karonragadta Gretryék egyik ügynökét.

- Mit tegyünk? - ordított rá. - Én már összeszedtem, amennyire megbízásom szolt. Újabb megbízás nem jött. A piac kicsúszott lábunk alól. Mit tegyünk.

- Nem tudom - ordított vissza a másik. - Nem tudom. A pokolba megyünk mindannyian; a végítélet közeledik. Nem jött több vételmegbízás; valahol baj van. Gretry nem üzent.

Erre az izgatottságtól és rémülettől magánkívül, alig eszmélve magára, Landry hirtelen visszafordult, kifelé küzdötte magát a tereméből, kalap nélkül, lihegve, keresztüljutott a termen, a nézők csoportja közt, onnan le a lépcsőn és a tornácon át a Gretry-irodába.

A külső irodában a cég egyik főnökét egy csomó riporter és egy kereskedelmi nagyvállalat megbízottja tartotta ostrom alatt. Kérdésekkel támadták.

- Mondja meg, kérem, hogyan állnak? - csak annyit akarunk megtudni.

- Csak annyit, hogy a júliusi árfolyam mit mutat?

- Hogy Jadwin nyer-e, vagy veszít?

De a kérdezett elkeseredetten félreintette a tolakodókat.

- Ezt magunk sem tudjuk - kiáltotta. - A piacot senkisé sem tudja többé ellenőrizni. Én is csak annyit tudok, mint önök. Egyszerűen a pokol szabadult fel, ennyi az egész. Még napokig eltarthat, míg tájékozódni tudunk.

Landry tovább rohant. Felrántotta a belső iroda ajtaját, berohant és becsapta maga mögött.

- Mr. Gretry, mit tegyünk, az Istenért? - kiabált. - Nem jött utasítás.

De senki sem hallgatott rá. A csoportból, mely Gretry íróasztalát körülállta, senki még a fejét sem fordította hátra.

A közepén ott állt Jadwin hajadonfővel, fakóra vált arccal, vérben forgó szemekkel. Gretry csillapítón a karjára tette kezét. A többiek közül Landry felismerte egy nagy bankház igazgatóját és egy csomó más embert, bizalmi férfiakat, kik annakidején a cornert nyélbeütni segítették.

- De az lehetetlen - kiáltotta Gretry, - ezt nem lehet megcsinálni. Nem látod be, hogy nem tudjuk már az árkülönbözetet fedezni? A játéknak vége! Nincsen több pénz.

- Ez nem igaz! - Amíg élt, Landry el nem feledte azt a hangot, mellyel Jadwin kimondta: - *Hazugság!* Mondom már, folytassátok a vételt. Vegyetek meg mindent, amit kínálnak, mondom neked, hogy délig két dollárra felhajtjuk az árat.

- Egyetlen megbízást sem engedélyezek többé - vágta vissza Gretry, - kérdezd meg csak ezeket az urakat itt, J., ők sem mondanak mást.

- Minden hasztalan - jelentette ki a bankigazgató nyugodtan. - Ön már két nappal előbb tényleg megbukott.

- Mr. Jadwin - könyörgött az irodafőnök, - az Istenért, hallgasson a jószóra. A cégünk...

De Jadwin nem hallgatott többé a józan észre. Lerázta magáról Gretry kezét.

- Az önök cége - az önök cége, - elejétől fogva gyáván viselkedett. Ismerlek benneteket, jól ismerlek. Elárultatok engem. A Crookes zsoldjában álltok... Félre az utamból! - ordította, - félre az utamból! Nem halljátok? Mostantól kezdve magam veszem kezembe az ügyet.

- J., öregem - nézd csak, - gondold meg, öregem, - könyörgött Gretry, ki most sem eresztette el Jadwin karját.

- Hová mégy?

Mint a harci riadó, úgy harsant fel Jadwin szava.

- Az örvénybe megyek!

- Hallgass ide - várj, - ne fuss el. Fogjátok le, urak, nem tudja mit csinál.

- Ha nem akarjátok parancsomat teljesíteni, magam járok el benne, mondom már, hogy lemegyek az örvénybe!

- Megőrültél, szegény öregem. Hiszen tönkrejutottál? Nem érted? Tönkrementél!

- Úgy hát verjen meg az Isten, Sam Gretry, amiért bajomban cserbenhagytál! - És amint ezt kimondta, Curtis Jadwin öklével a Gretry arcába csapott.

Gretry az ütéstől megtántorodott és az íróasztala szélébe fogódzott. Halavány arcát egy percre előntötte a vér, keze ökölbe szorult; de aztán lehanyatlott.

- Nem - mondta, - engedjétek el, hadd menjen. Ez az ember megőrült!

Ám Jadwin, miután egy percig az őt visszatartani igyekvő férfiakkal viaskodott, hirtelen kiszabadította magát, félrelökte őket és kirohant a szobából.

Gretry egy székre hanyatlott le.

- Itt a vég - mondta nyugodtan.

Levélpapírt vett elő és reszkető kézzel néhány sort vetett rá.

- Vigye ezt - mondta, mialatt az irodafőnöknek átnyújtotta a levelet, - vigye el ezt rögtön a Tanács titkárságához.

És egyenesen az őrző tömeg kellős közepére, diadalainak színhelyére, arra a csatatérre, ahol oly sokszor verte ellenségeit és mint megfélemlíthetetlen győztes került ki, rontott be most a *Nagy Bika*.

Alighogy a terembe lépett, már szájról-szájra szállt a híre a karzaton, az étkezőben, a Western-unionban, a telefonfülkében is megtudták és végül a tőzsdeteremben is, melyet azok az *erők téptek*, remegtettek és szaggattak, melyeket ez az ember szabadított fel - és amint megtudták, egy percre megremegtek.

Mert hatalma oly nagy volt, uralma oly tökéletes és a félelem, melyet keltett, olyan mélyen gyökeret vert, hogy ez az utolsó sakkhúzás a nagy játszmában, ez a váratlan és közvetlen személyes felügyelet, legelszántabb ellenfeleinek szívében is megdöbbenést váltott ki.

Maga Jadwin, a nagy ember, a *Nagy Bika* rontott be a terembe. Vajjon mi történik most? Talán időelőtti volt a remény, hogy leverik? Talán valami titkos és váratlan manőverre készült fel? Az ellenfél egy percig tétovázott, majd egy közös sugallat ösztönzésére, hátuk mögött érezve a nagyszerű új termés hajtóerejét, a végső elszámolásra, a döntő támadásra össze-

szedték minden erejüket és újra eladásra kínálták a búzát. Ezernyi ezer bushelenként kínálták, mintha egész fejedelemségek gabonakészletével árasztanák el a csarnokot.

Jadwin most már a kavardás sűrűjébe került bele; és a fürgeteg, a *búza fékevesztett Óceánja*, a szélvihartól felkorbácsolva egyenesen arcába csapódott.

Most már meghallotta bömbölését és csakis ezt hallotta. A búza felszabadult. Karjának egy intésével hónapokon át féken tudta tartani. De most úgy felszökött, mint valami óriási, tarajos hullám. Fenyegetően feltornyosult, egy pillanatra megállapodott, majd olyan mennydörgés-szerű robajjal, mint mikor világok káosza omlik össze, reázuhan, áttörte a tőzsdét és Jadwin mellett rohanva ömlött tovább, tovább, kelet felé, az éhező nemzetek felé.

Ekkor, a pillanat viharos feszültsége alatt, Jadwin agyában valami megpattant. A homályt, mely szemére borult, fehér villanás törte át hirtelen. Az utóbbi hónapok alatt észlelt bal-sejtések és apró idegrohamok most egyszerre valami bizonytalan, elemezhetlen krízisbe tömörültek és az agyrendszer apró kerekeinek és fogainak működése - egytől eltekintve, - aláhanyatlott, majd megállt. A bonyolult gépezetnek csak egyetlen működése folytatódott. De az oly rémes gyorsasággal vibrált, mintha az élet sejtstruktúráját foszlánnyá készítené tépni - és ritmusa újra a régi, iszonyatos kadenciát váltotta ki: *Búza - búza - búza búza, - búza - búza!!* Elvakulva, ész nélkül, a búza áradatát akarta feltartóztatni Jadwin. Ott állt a terem közepén és a farkasok csapatostól nekiestek, támadták, üvöltve a vért kívánták. Ám ő csak mereven, elszántan állta helyét, fejét nekikiszegezte és keze, a hatalmas, izmos keze, mely egykor az egész tőzsdét a markában tartotta, dacosan égnek nyult. És hangja, mint a kürtök harci riadója (elveszett ügy védelmére) újra és újra felharsant és ellenségei zajongását is túlharsogta.

- Júliusra egy dollárt adok! - Júliusra egy dollárt!

Egyesült erővel neki rontottak. Híveinek kis csoportját félre tolták. Csak Landry - Landry, ki, amióta a Gretry irodájából kirohant, egy percre sem tágitott mellőle, - Landry Court, kitartó hűségű, egyetlen harcos szegődött elfehéredett arccal, reszketve, zokogva, kétségbeesetten, elszántan védelmére.

Újabb búzahullám indult meg. Mindketten, a legyőzött hadvezér és ifjú fegyverhordozója, meghallották közeledését. Süvöltve, bömbölve, dühödten zúdult le rájuk. Landry elkiáltotta magát. Emberi szervezet nem állhatta tovább ezt a rettenetes feszültséget. A fiú vezére mellé kuporodott le, vállá meggörnyedt, fél karját a feje fölé tartotta, mintha fizikai támadást akarna kivédeni.

Ám Jadwin acélszilárdan mindvégig helyt állt. Ösztönszerűen megragadta Landry kezét és a fiú ujjainak acélszorítását érezte kezén. Jadwin jobbkeze, mintha zászlót lobogtatna, most is magasra felnyúlt és hatalmas, öblös hangja a zívajt túlharsogva, mindvégig a csatakiáltást hallatta:

- *Adok júliusra egy dollárt! - Adok júliusra egy dollárt!*

Lassan-lassan Landry arra eszmélt rá, hogy a tombolás szünetel. Az ordítózásban hirtelen szünet támadt és eközben fent a teremből egyes hangok kiáltása hallatszott:

- Rendre, rendre, rendre, urak!

Ám újra és újra kitör a zenebona. A fenti figyelmeztetésre egy rövid percre elhalt, hogy fokozott erővel kitörjön, amint egy-egy újabb csoport újra megindította, bömbölő kínálatával a pokoli lármát, utóbb azonban a tőzsde rendes látogatói lassankint lecsillapodtak és most már ők is felvették a tömegben szájról-szájra adott kiáltást:

- Rendre, urak, rendre!

Most egyszerre az egész Csarnok elnémult. A feszültség engedett, a dühös viaskodás és lábdobogás megszűnt. Landry, ki most is főnöke kezét szorongatta, döbbenet nézett körül. A teremben, közvetlen mellettük a kereskedelmi Csarnok elnöke, alelnöke és egy csomó igazgatósági tag jelent meg. Nyilvánvalóan ők utasították rendre az üzéreket. De a közfigyelem, a tömeg százainak figyelme a teremben nem reájuk összpontosult.

A terem délnek fekvő falán, a vendégek karzatával szemben, a kis erkélyen egy férfi jelent meg, magastermetű, feketekabátos, komolyarcú férfi, a kereskedelmi Csarnok titkára, a többiekkel együtt, Landry is őt nézte. Meglátta, hogy az erkély korlátján kihajol és a terembe pillant le. Kezében papírlapot tartott.

A halotti csöndben a titkár bejelentette:

- Gretry, Converse és Tsa beszüntette a fizetést.

Alig halt el a magas, boltíves csarnokban e szavak visszhangja, már kitört az eszeveszett diadalordítás, üvöltés a teremben szorongó tömeg közt.

Leverték hát, leverték végre a nagy Bikát! Leteperték! A nagy corner összeroppant! Jadwin megbukott! Ők pedig megmenekültek, megmenekültek! Az éljenzés egymást érte, üvöltés üvöltést ért. A kalapok a levegőbe repültek. Eszeveszett ujjongással ugráltak, táncoltak, gesztikuláltak; egymást átölelve, egymás kezét rázva, *hurrah*-t kiabáltak, amíg be nem rekedtek és hangjuk el nem halt, az öregebbek közül néhányan tiltakoztak.

Ismételten felhangzott:

- Szégyen, gyalázat!

- Rendre! Hagyjátok békén!

- Ne bántsátok, hiszen úgyis vége neki! Szégyen, gyalázat!

Ám az ujjongást nem lehetett elfojtani: nagyon is keményen szorongatták őket ezelőtt. Megéreztek a bika patájának súlyát, szarvának hasítását. De most már ők verték le, ők teperték le!

- Megbuktál, megbuktál, megbuktál! Hip, hip, hurrá!

- Jöjjön el innen, sir. Az Istenért, jöjjön el innen, mr. Jadwin!

Landry két kézzel karon ragadta Jadwint, kért, könyörgött, főnöke fülébe kiáltott, hogy a csócselék zajongásán át megértesse magát.

Jadwin most már nem szólt. Mintha nem látna, nem hallana; súlyosan, kínosan, a fiatal ember vállára támaszkodott.

- Jöjjön el innen, sir! Jöjjön el innen, az Istenért!

A tömeg utat nyitott nekik, de ezalatt tovább rivalgott, szemét félrefordította ugyan, hogy ezt az emberi roncsot, ezt a pusztulást meg ne lássa, mely számukra menekülést jelentett. Ám ezért tovább éljenzett.

- Megbuktál! Megbuktál!

Landry átölelte Jadwin vállát, szorosan fogta azalatt, hogy kifelé vezette. Most is csak úgy rázta a zokogás, az izgatottság, a bánat, a harag, a düh és a tehetetlenség könnyei peregtek arcán végig.

- Véged van, megbuktál, megbuktál!

- Isten verjen meg benneteket - kiáltott rájuk Landry, mialatt dühösen feljük emelte öklét. - Isten verjen meg; átkozott gazemberek, vadállatok! Ha még csak egy hete a kisujjával megfenyeget, ijedtetekben egymást gázoltátok volna le!...

De az éljenzés túlharsogta szavát. És mialatt ketten kijövet a Csarnokon átkerültek, a forgalmat beszüntető gong megszólalt és ezzel mintegy megkondult a lélekharang is Curtis Jadwin, mint spekuláns pályafutása felett.

A nagy termen keresztül, Landry a kijárat felé vezette a legyőzött vezérét. Jadwin kábult volt, nem látott, nem hallott. Nyugodtan átengedte magát Landry vezetésének. Fent a karzaton a látogatók kihajoltak, hogy őt elvonulni lássák. És a Csarnok nézőközönsége futva oda-sereglett, hogy szemtanui legyenek a Nagy Bika végső kivonulásának diadalai színteréről, végleges vereségének.

Csöndben figyelték kivonulását. Csak a távolból, a terem irányából hangzott még éljenzés. A bejáró előtt ott állt egy alak, kire Landry tüstént ráismert, egy alacsony, vézna, kifogástalanul öltözött férfi, kinek simára beretvált arca úgy összeráncolódott, akár a pénzes szatyor. Rendületlenül, nyugodtan, higgadtan, mint mindig - Calin Crookes állt ott.

És amint Jadwin elment mellette, Landry meghallotta, hogy a Medvék vezére így szól:

- Most már kedvükre éljenezhetnek, nem *ők* cselekedtek. Maga a *búza* rántotta le a lábáról; ezt semmiféle emberfia meg nem tehette volna. Éljenezetek csak, ti eszeveszett barmok! Ő valamennyiünkénél különb ember volt!

Amint a gong megszólalt és a karzaton a tömeg a kijárat felé tódult, Page is felkelt. Lelkendezve, égő arcára szorította kezeit. Mindent látott, ami odalent történt, de nem tudta megérteni. Azt látta, hogy három órán át egy csomó férfi egyebet nem tett, csak ordította, hadonászott és tolongott. Látta Jadwint a terembe jönni és erre az ordítás rövidesen éljenzéssé változott, úgy vélte hát, hogy Jadwin a kedvére tett valamit annak az izgatott tömegnek odalent.

Bizonyosan a hívei mindannyian és ők éljeneznek. Az ő sikerét éltették. Így hát ismét ő nyert! Úgy hát mi értelme volt annak a bejelentésnek, amott a túlsó erkélyen? Hogy mr. Gretry beszüntette a fizetést? Olyan baljóslatúan hangzott. De lehet, hogy csak időleges fizetés-beszüntetésről van szó.

Amint Page a többiekkel együtt lefelé ment a lépcsőn, világosan meghallotta, hogy mögötte ezt mondja egy férfi:

- Ezzel aztán be is fellegzett neki!

Így hát mégis veszteség érhetne mr. Jadwint! Page kínosan azon igyekezett, hogy valahogyan meglelje Landryt és megtudja, tulajdonképp mi történt. De nem látta őt sehol és most eszébe jutott, hogy arra utasította, csak akkor jöjjön fel érte, ha el tud szabadulni. Kétségtelenül valami dolga akadt. Még ha mr. Jadwin javára dőlt is el a dolog, a mai ülés bizonyára nagyfontosságú volt. Nem csoda tehát, hogy Landry nem tudott szabadulni, node majd holnap találkozhatnak és akkor megtudja, mi történt.

Page hazament. Már rég elmúlt a lunch ideje, mikor a North Avenue palota ebédlőjébe benyitott.

- Hol van a nővérem? - kérdezte a komornától. - Reggelizett már?

Kitűnt, hogy Mrs. Jadwin leüzent, hogy nem óhajt lunchot; hogy a feje fáj és hogy fenn marad a szobájában.

Page sietve elfogyasztotta a csokoládét és salátát, majd egy csésze erős teát rendelt, amit személyesen vitt fel Laurának.

Hosszú tea-gown-ban, Laura a kosárszékekben feküdt, két kezét fejére kulcsolta és tétlenül csak az ablakon nézett ki. A rendesnél is halványabb volt és Page bizonyos elfogultságot észlelt rajta, bizonyos meghatározatlan fásultságot, dacosságot.

Kitalálta, hogy Laura rossz hangulata Jadwin üzleti elfoglaltságával összefüggésben van, de jobbnak látta erről nem szólni, ma azonban kifejezettebben mutatkozott ez az állapot. Laurának bizonyára valami nagy baja van. Olyan nő benyomását tette, aki mindent egy véletlen körülményre tett fel és most minden egyéb iránt közönyösen, erőnek erejével nyugodtnak mutatkozik azalatt, hogy az eredményt lesi, várja. Nem, Page hozzá volt szokva, hogy csak a saját dolgával törődjék. Laura viszont nem az a nő, aki másoknak panasználja el baját. Csak egyetlenegyszer merészkedett Page nővére dolgába beleszólni, de az eredmény nem bátorította fel a továbbiakra. Az ezüstgyufatartó incidense óta távortartotta magát Laura ügyeitől.

Laura nem volt hajlandó a teát meginni, amit Page behozott. Azt mondta, nincsen étvágya, hogy fáj kissé a feje, legjobb, ha pihen és nyugton marad.

- Egész mostanáig a tőzsdén voltam - jegyezte meg Page.

Laura futó pillantást lövelt feléje, majd gyorsan megkérdezte:

- Láttad Curtist?

- Nem... de igen, láttam; ő is kijött a terembe. Ó, Laura, milyen izgalmas volt ez az ülés! Valami fontos dolog történt, tudom. Nem akarom elhinni, hogy minden nap olyan kavarodás lenne ott. Attól tartok, mr. Jadwin igen sok pénzt vesztett. Mellettem beszélte valaki, de én nem értettem, mi is ment végbe. Már hónapok óta azon erőlködöm, hogy a búzaüzletről némi fogalmat alkossak, mert hisz ez a Landry hivatása, de ma egyáltalán nem tudtam az egészet megérteni.

- Curtis mondta-e, hogy estére hazajön?

- Nem mondta. Nem érted, hogy nem is beszéltem vele.

- De miért nem, Page?

- Ne haragudj, Laura, drágám. Fogalmad sincs, milyen riadalom volt ott ma, meg se kíséreltem, hogy kijövet Landryval találkozzam.

- Nagyon sok dolga volt?...

- Kinek, Landrynak? Én...

- Nem, nem, nem, Curtisnek.

- Meghiszem azt. Nos, őszintén szólva, azt hiszem, Laura, a búza lement, - az ára - nagyon leesett. Azt mondták, hogy ez igen közelről érinti mr. Jadwint. Pedig egyre ment, ment lefelé, lefelé. Nem arról van itt szó, hogy igen sok pénzt vesztett? Én olyanformán láttam. És Landry oly bátran és oly elszántan viselkedett. Ó, mennyire együtt éreztem vele! Egyenesen a terembe szerettem volna lerohanni, hogy melléje álljak!

Laura heves mozdulattal felugrott és türelmetlenül, elkeseredve így kiáltott:

- Ó, mit törődöm én a *búzával*, mit törődöm ezzel a nyomorult pénzhajhászással! Azt mondd, Curtisnek sok dolga volt? Úgy láttad?

Page bólított.

- Mindenki borzasztóan el volt foglalva - jelentette ki. Majd merészen kivágta:

- De ha neked volnék, ez nem aggasztana, Laura. Hisz természetes, hogy a férfi java idejét az üzlet foglalja le. Én se bántam, hogy Landry nem kísérhetett haza.

- Ó, Landry - mormolta Laura.

Page tüstént tüzet fogott, szeme villogott.

- Úgy vélem, ez a megjegyzés egyáltalán nem volt megokolt - kiáltott és jól kihúzta magát. - Annyit mondhatok, Laura, hogy ha egy kicsit többet törődnél a búzával, az urad üzletével, ha jobban érdeklődnél a munkája iránt, ha megkísértetted volna, hogy jobban résztvegyél életében, hogy megsegítsd őt, hogy - hogy - rokonszenvezzél vele és - Page lélegzet után kapkodott; maga is megdöbbsent a saját merészségétől. De most már elszólta magát, vakmerően így folytatta tehát:

- Képzeld csak el! Lehet, hogy az élet-halálharcot vívja most odalent, a La Salle Streeten és te erről nem is tudsz, nem, de nem is akarsz tudni. - Mit törődöl a *búzával*! - azt mondtad. Nos, ami azt illeti, én sem törődöm a búzával; de tudom, hogy a gabonaüzlet a Landry hivatása és akár helyes, akár nem, - Page talpra ugrott, két keze ökölbe szorult, arcát elfutotta a vér, fejét hátravetette, - akár helyes, akár nem, jobban, rosszban egyaránt, tűzbe tenném érte a két kezemet, hogy megsegítsem!

- Mi közöd hozzá - vágott a szavába Laura, Page azonban nem engedett:

- És ha olykor magamra hagyna is - folytatta, - azt hiszed, kelletlen arcot mutatnék, csak a saját bajommal törődném. Hiszen a férfinak is megvan a maga baja, mondhatom! Ha az uramnak ki kellene állni a porondra, azt hiszed, talán, a fejemet lógatnám, mert itthon hagyott? Nem én! Magam kötném fel oldalára a kardot és ha visszatérne hozzám, nem az egyedüllétemet panasznám fel, hanem őt venném gondjaimba és kitartásra buzdítanám és... és amennyire tőlem telik, megsegíteném!

És e szavakkal Page, könnyes szemmel, fuldokolva kirohant a szobából és becsapta maga mögött az ajtót.

Laura első érzése csak a harag érzése volt. Huga most is, mint mindig, merészkedett őt megítélni - és ép ezt a napot választotta ki arra, hogy felbosszantsa őt. Egy percig a csukott ajtóra meredt, aztán felkelt és dacosan felvetette fejét. Neki volt igaza, - nem ám Pagenek, sem a férjének, sem a többieknek. Csúfot üttek belőle, semmibe sem vették! Néhányszor le a fel járt a szobán, aztán újra levetette magát a dívánra és kezére támasztotta a fejét.

Amint az imént a szobán átkerült, szeme Mrs. Cressler levelén akadt meg, mely előző nap érkezett és melyben a temetés napját tudatta. A levél látásával az egész tragédia felelevenedett Laura lelki szeme előtt, képzeletben ismét ott állt Cresslerék otthonában, a belső szobában, ujjait szájára szorította, hogy elfojtsa a rémület kiáltását; a hirtelen halál rémsége ismét a szívébe markolt, az agyát rázta meg. Ama borzasztó perc óta újra és újra visszatért lelkébe az a rémület, melybe bánat, részvét és kesergés vegyült, hogy íme, egy régi, kedves barátja örökre eltávozott. De aztán, elszánt akarattal felvértezte magát, akaraterejét latba vetette, hogy kirekessze emlékéből ezt a tragédiát, - más és az ő számára sokkal jelentősebb események álltak küszöbön. Az életben mindennek, még a halálnak is félre kell állnia, mikor az ő szerelme van próbára téve. Élet és halál oly semmiség. Csak a szerelem lényeges; mit tesz az, hogy a férje életpályáján kudarcot vallott, mi jelentősége van annak, ha szerelme kiállja a próbát és diadalmasan kerül ki a küzdelemből? És amint most ott feküdt a dívánon, Laura erővel elnyomta szívében a gyászos esemény okozta bánatot, melynek ő fedezte fel utolsó jelenetét és gondolatait újra a férjére és önmagára összpontosította. Vajjon e látványon érzett

lelki megrázkódtatás és ez az idegőrlő bizonytalanság, melyben az utóbbi időben élt, annyira megrendítette-e a gyöngéd női idegrendszer, hogy azóta bizonyos fokú hisztéria mozgatta és irányította vágyait, szavait és tetteit? Laura ezt nem tudta megmondani. Csak annyit tudott, hogy a nap múlik és a férje sem haza nem jön, sem nem üzen.

Ha még annyi dolga lett volna is, - ma az ő születésnapja van, - ha milliókat veszített is! Nem küldhetett volna-e neki akármilyen csekély ajándékot, vagy csak egy sor írást, három szót, egy darabka papíron? De aztán megfékezte indulatát. Hiszen a nap még nem mult el; talán... talán utóbb is megemlékszik róla, mielőtt beesteledik. Kétségtelen, hogy egy kis meglepetést tartogat számára, hiszen tudta, hogy milyen nap a mai. Azok után, hogy vasárnap a pipázóban együtt beszélgettek, bizonyára nem feledi el. Hiszen csak az estét ígérte oda neki. - „Ha szeretsz” - így mondta - „nekem adod ezt az estét.” Curtis soha, sohasem hagyja őt cserben, ha ilyen varázsszóval kérleli.

Laura estére kis ebédet tervezett, nyolc órára akarta feladatni. Page már előbb megebédelt volna, csak ő és a férje lettek volna jelen. Ez lett volna a születésnap ebéd. Az egész lármás világ ki lett volna rekesztve. Teljesen magának foglalta volna le Curtist. Elhatározta, hogy az iránta való szerelmén kívül, mindent feledtet vele. Olyan szép lesz, mint még soha, ragyogó, ellenállhatatlan, kápráztató. Újra a lábai előtt akarta látni, az *övé, teljesen az övé legyen*, - annyira az övé, mint akár a saját keze. És mielőtt elengedné, örökre meg kellett, hogy tagadja a Búzáért folytatott viaskodást, mely már oly sokszor eltántorította tőle. Nem engedi át többé a tőzsdének, annak a hatalmas örvénynek az ereje nem képes szerelme hatalmának ellentállni.

Igen, ő, Laura, sokat szenvedett; része volt az elhanyagolt feleség megaláztatásában. De ez most már véget ér; büszkeségét nem alázzák meg többé, szerelmét nem vetik meg ezután.

De elmúlt a délután és az est leszállt anélkül, hogy Jadwintól üzenet érkezett volna. Aggodalma ellenére, mialatt a szobát róttá, Laura újra és újra ezt mormolta:

- Izenni fog, izenni fog, tudom, hogy izenni fog!

Négy órakor öltözni kezdett. Sohasem öltözött még nagyobb gonddal, szebben.

Majdnem hat óra volt már, amikor végre elbocsátotta komornáját. Magára maradvá odaállt a hosszú tükör elé, mely tetőtől-talpig visszasugározta alakját és nem állta meg, hogy büszkén el ne mosolyodjék. Egész asszonyi mivolta szépsége hatalmának tudatában, dicsekedett, kérkedett. Csak hadd düljön tovább is a Csarnokban a harc, hadd kavarogjon mindjobban az örvény. Évái lesz a diadal.

Mennyire szánta most azokat az amerikai asszonyokat, azt a *többi* asszonyt, akik nem tudtak ellene tenni, hogy az üzlet mind jobban-jobban elvonja tőlük férjeiket, kik belenyugodtak ama kegyetlen sorsba, hogy azzal a ronccsal beérik, melyet a mindennapi munka ádáz vihara meghagyott nekik, az elfásult lelket, a kimerült testet, a túlfeszített munkában eltompult szellemi tehetséget. Azok, kik nem oly ragyogóan szépek, hatalmuk nem olyan erős, - azok nem tudják férjeiket visszahódítani. De ő, Laura, szép; tudja, hogy az és büszkélkedik benne. Ez az ő ereje. Úgy gyönyörködött a saját szépségében, akár a harcos remekműű fegyverzetében.

És ma szépsége fényesebben tündökölt, mint valaha. Valóságos dicsfényel övezte. Legyőzhetetlennek tudta magát. Ha férje ilyenek megpillantja, biztos, hogy győzedelmeskedik. És biztos, hogy hazajön. „Ha szeretsz” - így mondta neki. És ő, a szerelmére meg is fogadta: Férje szerelme diadalmaskodni fog.

És ekkor végre, a saját szíve fel nem kutatott mélységének homályából valahonnan, remegve megindult a kételkedés, megindult a megkésett vibrációja annak az ezüsthúrnak, melyet Page

ütött meg oly kíméletlenül. Vajjon csakugyan *szerelem*-e az, amiért ő eped és sóvárog, szerelem-e, vagy önbálványozás? Amióta Page oly őszintén kimondta véleményét, Laura ösztönszerűen ennek az érzésnek a betolakodása ellen tiltakozott, ám lassan-lassan mégis előtérbe került. És most végre egy percre szinte farkasszemet nézett vele.

Ez volt-e utóbb is a helyes módja, hogy férjét visszahódítsa? A szépségének ez a fitogtatása, ez a díszes öltözék, személyi bájának ez a kiaknázása?

Ő, ő és mindig csak ő! Szerelme vajjon nem önzésben fogant-e meg? Érdeklődött-e vajjon igazán a férje munkája iránt? „Akár helyes, akár nem az, jóban, rosszban egyaránt, a két kezemet tűzbe tenném, hogy az uramat megsegítsem!”

Ez volt hát az igazi módja? Ez volt rá az egyetlen *helyes* mód, hogy visszahódítsa őt? Hátha most inkább, mint valaha, szüksége volt rá, hogy visszahódítsa? Ó, volt idő, mikor azt vallotta, hogy a szerelem, a nő életének ez a legfőbb diadala, nem annyira győzelem, mint inkább kapituláció. Vajjon ez eszme után rendezte-e be életét? Vajjon még ma is ezt az ideált vallja-e? Ez a kegyetlen önimádás vajjon milyen tévutakra sodorta őt?

És most Laura homályos sejtelemmel saját kis világának egészen új felfogására eszmélt. De még akkor éjjel nem fogant meg benne ez a *második énje*. Csak sejtelen volt még, egy új elemnek, egy új erőnek a *sejtése* volt, mely ott sarjadt valahol szívének legrejtettebb zugában.

Lelkivilága túlságosan bonyolult volt arra, jellemének sejtjei túlszövevényesek és túlértek, hogy bármiféle hirtelen zökkenéssel újjá idomuljanak. Ám oly bizonyosan, mint ahogy a nap lealkonyul, olyan bizonyosan, mint ahogy a sötét Éj *után* a Hajnal felvirrad, belső átalakulás indult meg Laura lelkében. Akármit tett is akkor este, bármi történt vele, akármilyen krízisen át kellett esnie, nem lesz többé az, aki eddig volt. Mindig azt hangoztatta, hogy kétféle Laura létezik. De most, íme, egy *harmadikra* eszmélt rá, egy harmadikra, aki felülemelkedett a másik kettőn, aki valami titokzatos, gyönyörűséges módon, mint eddigi énjének a megtagadása jelentkezett.

Csakhogy ez a változás nem ment végbe hirtelen. Homályosan, igen homályosan jelentkeztek nála ezek a gondolatok. A változás lassú, igen lassú menetű lesz, inkább kialakulás, semmint gyökeres változás. A végső eredmény még csak esztendőök mulva fejeződik be. Ma még, mi is volt ma még? *Csak* nő, gyöngé nő, kit indulata elragadott, ösztöne hajtott és aki azt hitte magáról, hogy most éli át élete nagy krízisét.

De ezalatt az idő haladt. Laura lement a könyvtárszobába, egy könyvet vett elő és olvasni kezdett. Mikor az óra hatot ütött, sietve arról biztosította magát, hogy percnyi pontosan nem várhatja férje hazatértét. Nem, tekintettel kell lennie, mert hisz ez a mai nap, ahogy Page állította, fontos nap volt számára. Kissé megkésve ugyan, de mihamar megjön. „Ha szeretsz, úgy hazajössz” - ezt mondta neki.

Egy órával azután azonban már Laura lángoló arccal, ajkát egymásra szorítva, rótt a szobát. Még most is egyedül volt. Ez a nap, az ő napja, múltfélben és férje még csak nem is izent. Egy pillanatra eszébe ötlött, hátha nagy bajban van, hogy van számára mentség. Ám rögtön visszautasította ezt a feltevést.

- Nem, nem - kiáltotta zihálva. - El kellene jönnie, bármi történt is; vagy legalább is izennie kellene.

Lassan múltak a percek. A hallból nem hallott léptek nesze, az egész ház csendes volt, odakint az ucca is csendes, a nyári est zavartalan csendje terjedt el körülötte, mint valami hús kis patak. Laura ismét csak egyedül volt. Ismét kudarcot vall tehát? Ismét félre lökik, mint ezelőtt már oly sokszor? - félre lökik, csúffá teszik, elfelejtik? - „Ha szeretsz” ezt mondta neki.

És ez volna szerelmének próbaköve. Ezen az estén dőlt volna el, melyik Jadwin életében a döntő befolyás, most kellett volna bebizonyulnia, hogy a szerelme-e a legfőbb. Ez volt a sorsdöntő óra.

- És ő tudja ezt! - kiáltott Laura. - Ő tudja ezt! Nem feledte el, nem feledhette el!

Elmúlt félóra, elmúlt egy óra és amint a kandallón az óra nyolcat elütötte, a szoba közepén, Laura szinte megdermedve megállt.

Mint tűzláng lobbant fel benne a harag. A megvetett nő szenvedélye tetőtől-talpig megremeg-tette. Diadalának pillanatában, büszkesége tetőpontján csúffá tették! És nem most először. Egyszerre feltámadt előtte a multban elszenvedett megaláztatás, csalódás emléke.

Könyörgésére újra és újra elutasításban volt része, mindenét odaadta és elhanyagoltság lett a jutalma; őt, Laurát, ki legszebb volt az asszonyok közt, kinek gyermekkorától szerelem és odaadó szolgálatkészség jutott ki - félrelökték.

De most hirtelen előre hajtotta fejét és mohón felfigyelt. Majd mélyen felsóhajtva ezt mor-molta: - Végre! Végre! - mert most világosan léptek nesze hallatszott a hallból. Férje mégis csak hazajött tehát. De milyen későn, milyen későn! Nem, eleinte majd csak hidegen fog vele bánni, megéreztetni vele, mennyire megsértette. Alázatosan, nagyon alázatosan meg kell őt követnie. Most az inas lépése közeledett az ajtóhoz.

- Itt vagyok, Matthew - szólt ki Laura, - itt, a könyvtárszobában, mondja meg az úrnak, hogy itt vagyok.

Gyors pillantást vetett a tükörbe, ujjával a haját igazgatta, majd végigsimított homlokán, aztán leült egy kényelmes karszékbe a kandalló elé. Könyvet vett kézbe és hátat fordított az ajtónak.

Hallotta, hogy valaki bejött, de nem mozdult, még akkor sem fordította hátra a fejét, mikor az a valaki keresztülment a szobán. Közvetlen mellette a lépés megállapodott. Percnyi csönd lett. Erre Laura letette a könyvet, lassan megfordult és szembe került a belépővel.

- Érje meg még sokszor, igen sokszor boldogan ezt a napot! - mondta Sheldon Corthell, mialatt egy sötétkék ibolyából kötött csokrot nyújtott feléje.

Laura felugrott, arcára szorította kezét, szeme villogón tágra meredt.

- Maga? - ennél többet nem tudott kiejteni. - *Maga* jött?

A művész mosolyogva tette le a virágot az asztalra.

- Holnap újra elutazom - jelentette be, - azt hiszem, örökre. Megijesztettem talán? Csak búcsúzni jöttem és hogy boldog születésnapot kívánjak.

- Ó, maga megemlékezett róla! - kiáltotta az asszony. - *Maga* megemlékezett! De hiszen tudhattam volna, hogy *maga* meg nem feledkezik!

A visszahatás túlheves volt. Mégis csak tévedett tehát. Jadwin megfeledkezett róla. Érzelmek, melyeknek nevet adni nem tudott, dagasztották keblét és gyors, lihegő zokogással a torkát fojtogatták. Szemébe könny szökött. Régi benyomások, elfeledett indulatok, tette sarkalták.

- Ó, maga megemlékezett, megemlékezett! - kiáltotta és Corthell felé nyújtotta két kezét.

Corthell a magáéba kapta.

- Hogy megemlékeztem! - visszhangozta, - hiszen sohasem is feledtem el!

- Nem, nem - felelt az asszony könnyeit visszafojtva, - maga nem értett meg. Csak úgy vaktában mondtam. Maga nem értette.

- Higyje el, hogy igenis megértettem! - kiáltott a művész. - Jobban megértem magát, mint ahogy önmagát megérti.

Laura csak egy kiáltással felelt.

- Ó, akkor miért hagyott el hát - maga, aki megértett? Miért hagyott el, csak azért, mert elküldöttem? Miért nem tett róla, hogy megszeressem? Miért nem tett róla, hogy önmagamát megértsem?

Szorosan a keblére kulcsolta kezét - zokogástól félbeszakított szava, értelmetlenül tört elő összeszorított fogai közül.

- Ne, ne! - kiáltott, amint a férfi feléje közeledett. - Ne nyúljon hozzám! meg ne érintsen! Már késő!

- Még nem késő. Hallgasson meg, hallgasson meg!

- Ó, miért nem volt elég erőslelkű ahhoz, hogy egy nő gyöngédségét felismerje? Most már csak kínozni tud. Ó, hogy gyűlölöm, gyűlölöm magát!

- Nem gyűlöl, hanem *szeret!* Mondom, hogy szeret! - kiáltotta Corthell szenvedélyesen és mielőtt az asszony észrevette volna, már ott vergődött a férfi karjai közt, ajka ajkára forrt, majd csókokkal borította vállát, nyakát.

- Szeret! - kiáltott újra. - Merje letagadni, hogy szeret.

- Ó, tegyen hát róla, hogy megszeressem! *Hitesse* el velem, hogy szeret!

- Hát nem tudja, nem tudja! - kiáltott a férfi, - mennyire szerettem? Ó, már a lelegejétől fogva! Ez a szerelem volt az életem, az lett a halálom, egyetlen örömöm és keserűségem! Szerelmem mindig ott lebegett maga körül, drágám, évről-évre, óráról-órára. És most már egymásra találtunk. És most már soha-soha el nem engedem magát többé.

- Nem, nem! Ó, ne, ne! könyörgött - Laura. - Könyörgöm, hagyjon el. Gyöngye vagyok, nagyon gyöngye. Elég egy szó, és mindenről megfeledkezem.

- És én kimondom azt a szót és a maga szíve megfelel reá... és maga elfelejt mindent, ami életében boldogtalan volt...

- Kérve kérem! - könyörgött az asszony lihegve, majd halálos elszántsággal: - Ah, szeretem, szeretem magát!

- Mindent elfelejt, ami boldogtalanná tette! - folytatta Corthell, mialatt szorosan magához ölelte. - Elfelejtjük közös, nagy tévedésünket, mindenről, mindenről, *mindenről* megfeledkezünk... azt az egyet kivéve, hogy szeretjük egymást.

- Ne engedje hát, hogy gondolkozzam! - kiáltotta Laura, - ne engedje, hogy gondolkozzam! Feledtessen el velem mindent... minden egyes órát, minden egyes percet, hogy csak erre az egy napra emlékezzem. Ó, mert ha csak egyszer is eszembe jutna a múlt... ezzel a két kezemmel fojtánám meg magát!... Nem tudom, mit is beszélek, - nyöszörgött, - nem tudom, mit beszélek. Megőrültem, azt hiszem. Igen... én... így kell, hogy legyen.

Félrehúzódott a férfitől és tágra nyílt szemmel az arcába meredt.

- Mit mondtam, mit tettem - Maga miért van itt?

- Azért, hogy elvigyem innen - felelt Corthell - gyengéden és mélyen a szemébe nézett. - Hogy elvigyem innen, messzire; hogy egész életemet annak szenteljem, hogy elfelejttessem magával, hogy valaha boldogtalan volt.

- És soha, sohasem hagy magamra... soha?

- Soha, soha, egyetlen egyszer sem!

Laura félrehúzódott tőle és tétova szemmel körülnézett, ujjai görcsösen tépték, szaggatták ruháján a csipkét. Halk, gyöngye hangon beszélt, mint a kis gyerek.

- Én - én félek egyedül lenni. Ó, amíg élek, sohasem szabad többé, hogy egyedül legyek. Belehalnék.

- És nem is lesz egyedül - soha többé. Ó, ez a nap nekem is születésnapom, édes szerelmem. Ma újjászülettem én is!

Laura a férfi karjába kapaszkodott. Mintha vaksötétben volna és bizonytalan rémségek ijesztgetnék.

- És maga mindig szeretni, szeretni, *szeretni* fog - suttogta, - Sheldon, Sheldon, szeressen mindig, teljes szívvel-lélekkel, minden erejével!

Corthell szeme könnyes volt, mikor így felelt:

- Isten bocsássa meg neki - akárki, - akármi volt is, ami ennyire juttatta magát!

És mintha gondolata valóra válna, zörej hatolt fülükbe hirtelen és az oszlopos bejáró felől izgatott suttogás.

- A férje? - Corthell hirtelen pillantással Laura rendetlen hajára bámult, melynek egyik fekete fürtje a nyakára függött le, vállán az összegyűrt csokrot és orcáin a két piros foltot.

- A férje?

- A férjem? Nem tudom.

Kábán nézett fel reá az asszony.

- Hol a férjem? Hiszen *nincsen* férjem! *ó, most eszembe juttatta!* - kiáltott rémült hangon: - eszembe jutnom *engedte*. Ah, nem, nem, maga nem szeret! Gyűlölöm!

Corthell gyorsan lehajolt és megcsókolta.

- Holnap este eljövök magáért - mondta. - Felkészül addig, hogy velem jöjjön?

- Hogy felkészülök-e? Igen, igen, elmegyek magával, akárhová visz.

Corthell egy pillanatig felfigyelt, valahol egy ajtó csukódott be.

- Isten vele - suttogta, - Isten áldja, drágám! A viszontlátásra holnap este!

És ezzel távozott. A bejáróajtó csendesen becsukódott utána.

Talán ismét visszajött? Súlyos léptek neszére Laura hátrafordult a dívánon.

A könyvtárszoba ajtaja kinyílt. Bizonytalan fogással egy kéz félre húzta a nehéz függönyt. Jadwin, a férje állt előtte, szeme mélyen beesett, arca holthaltványra vált, keze reszketett. Egy hosszú percig mozdulatlanul ott állt a szoba közepén és a feleségét nézte. Ajka végre szóra nyílt:

- Kis öregem. - Drágaságom...

Laura felkelt és tántorogva feléje közeledett. Szíve a szakadásig vert, a könny csak úgy patakzott a szeméből.

- Én uram, én édes uram?

Együtt odamentek a dívánhoz, egymás mellé hanyatlottak le rá, reszketve, ijedten, mint két félős gyerek, egymásba kapaszkodtak.

- Drágám! - suttogta Jadwin kisvártatva. - Sötét van, drágám, nagyon sötét van, valami történt... De nem emlékszem. - Bizonytalan mozdulattal a fejéhez emelte kezét. - Nem emlékszem tisztán; olyan sötét van.

- Igen, sötét van - ismételte halk susogással Laura, - nagyon sötét van. Valami történt. Igen. De nem szabad, hogy ráemlékezzen.

Többet nem szóltak. Hosszú percek multak így. Curtis Jadwin és a felesége szorosan egymáshoz simulva, reszketve, némán, ott kuporodtak a díszes szobában. Balsejtelmé félelem lett úrrá rajtuk és mintha a sötétben tapogatódnának.

És amint így egymást szorosan átölelve tartották, hosszan elnyujtva, panaszos kiáltás tört fel az uccáról és futott végig a városon, felharsant a csillagokig és felverte az éj mélységes csöndességét:

- Külön kiadás! Külön kiadás! A nagy búzacorner összeomlott! Curtis Jadwin csődbe került!!!

*

A nap nedves és ködös estére alkonyult. Egész nap jéghideg szél fújt a tó felől a városon végig és nyolc órára, mikor Jadwin és Laura az üresen tátongó könyvtárszobába lement, már az eső is eleredt.

Laura karján vezette végig a puszta szobán Jadwint. Léptük nesze furcsán kongott a csupasz padlón.

- Így ni, drágám - mondta. - Add ide azt a táskát. És most ülj le arra a ládára amott. Kifáradtál? Jobb lenne a kalapodat feltenni. Ez a ház csupa légvonat, amióta a bútorokat és a függönyöket kihordták.

- Nem, nem: egészen jól megvagyok így, kis öregem. Előállt már a kocsi?

- Még nem. Biztos, hogy nem vagy fáradt? - aggodalmaskodott az asszony. - Hiszen tudod, hogy a betegség eléggé levett lábról. Még csak egy hete, hogy felkeltél. Tudod az orvos mit mondott.

- Olyan pompás ápolónőm volt - felelt Jadwin és a felesége kezét simogatta, - hogy ma már oly friss vagyok, mint a hal a vízben. De inkább te fáradtál ki, Laura, hiszen napokig el nem mozdultál az ágyam mellől, sőt azt mondják, éjjel is ott virrasztottál.

Az asszony a fejét rázta, mintha el akarná a tárgyat ejteni.

- Kíváncsi vagyok - mondta, mialatt egy kisebb ládára leült és egyik térdére kulcsolta kezét. - Kíváncsi vagyok, vajjon milyen lesz az élet nyugaton. Tudod-e, szentül azt hiszem, Curtis, hogy igen meg fogom kedvelni?

- Előlről kell kezdenünk az egész életet, kis öregem - jelentette ki Curtis és a fejét csóválta. - Attól tartok, eleinte nehéz sorsunk lesz.

Az asszony szinte megvetően felkacagott.

- Nehéz sorsunk? - Most? - megragadta férje kezét és az arcára szorította.

- Jog szerint gyűlölnöd kellene engem - kezdte Jadwin, - hiszen egyebet se tettem, minthogy megbántsalak, most meg már ennyire juttattalak.

Laura azonban a szájára tapasztotta kesztyűs kezét.

- Csitt! - kiáltotta. - Szót se édes! Te adtad meg nekem életem legnagyobb boldogságát.

Majd csöndesen, tágranyilt szemmel mormolta:

- Nem diadal, hanem kapituláció - akkor győztem én is, mikor megadtam magam.

- Mit mondtál? - kérdezte Jadwin. - Nem értettem.

- Nem baj - felelte az asszony, - nem fontos. Nyitva áll előttünk az egész világ, csak rajtunk áll, hol akarunk letelepedni, - nem-e? Ez a nagy ház itt és az az élet, melyet benne folytattunk, életünkben csak mellékes esemény, mely örökre befejeződött.

- Tényleg annak látszik, amint itt körülnézek - jegyezte meg Jadwin.

Jadwin már a kilincset fogta, de hirtelen letette kezéből a kezitáskát és a feleségét ölelte át. Laura a nyakára kulcsolta karjait és hosszan a szemébe nézett. Aztán szó nélkül megcsókolták egymást.

A külső tornácon Jadwin kinyitotta az esernyőt és a felesége feje fölé tartotta.

- Fogd csak egy percig, Laura - mondta.

Átadta neki az ernyőt, maga pedig erősen becsapta maga mögött a bejáró ajtót. A zaj visszhangot vert az üres, puszta szobasoron végig. Jadwin zsebébe csúsztotta a kulcsot.

- Jöjj, menjünk - mondta.

Kiléptek a bejáróból, már sötét este volt. A hűs, illatos légben állandóan, szelíden az eső permetezett. Az uccán át a parkban már megindult a lombhullás.

A ház előtt várakozó kocsiba szálltak.

- Nos - mondta Jadwin, mialatt letörölte a kocsi befutott ablakát - vess egy utolsó pillantást a régi otthonodra, Laura; sohasem látod viszont többé.

De az asszony nem nézett oda.

- Nem, nem - tiltakozott, - én csak téged nézlek, drágám és a jövőnkre vetek egy pillantást, mely sokkalta boldogabbnak ígérkezik, mint a múlt volt.

Jadwin csak azzal felelt, hogy megragadta felesége kezét. Csendben hajtottak az állomás felé, ahonnan egy új életbe vitte őket a vonat. Mindkettőjük életében végleg lezárult egy fejezet. A nagy corner már csak a múlt emléke volt... a nagy corner, mely a pusztulás hosszú sorát indította meg. A nagy csőd több apró csődöt vont maga után és az így felhalmozódott tömegcsőd egymásután a nagyobb áruházak bukását idézte elő. A nagy esemény után heteken keresztül az egymást követő zuhanások olyan benyomást váltottak ki, mint mikor az aláaknázott épületek sora egymásután összedől. Egyik nagy bank felfüggesztette a fizetést és a letétesek százainak kis vagyonszáma odaveszett. A katasztrófa szinte hihetetlen távolságra elágazott. A pénzügyi helyzet alapján megváltozott. Pénzszüke állt be, a hitelt megszorították. Az üzleti világban újra a rossz időket emlegették.

Laura azonban nem akarja elismerni, hogy ennek férje lenne az oka. Hiszen ő is megszenvedett. Újra és újra emlékébe idézte szavait.

- A búza önmaga csinálta meg a cornert. Én egyszerűen kétféle áramlat közé szorultam. A búza kerített be engem, nem pedig én a búzát.

És az a sok millió és millió bushel búza elszéledt immár. Az a búza, mely megölte Cresslert, mely elnyelte Jadwin vagyonszáma és majdhogy a józan eszétől is megfosztotta; a búza, mely mint egy hatalmas áram, elsodorta Laura oldaláról a férjét, hogy a tőzsde örvénylő forgatagába

fojtsa őt bele, mely ellentállásra nem találva tovább hömpölygött a számára előírt és előre megállapított útirányban, nyugatról keletnek, mint valami titáni folyam. És a nyomán halál és pusztulás sarjadt, ám azért Európa túlsufolt, éhező városainak ő vitte meg az étető táplálékot, a boldogulást.

Egy pillanatra homályos, sötét kételyek lepték be Laura lelkét. Töprengve azt a kérdést vetette fel magában, miben állnak vajjon azok az elemi erők, a kereslet és kínálat erői, melyek a világot uralják? Hogy ez a mindent legázoló erő, a nemzetek táplálója, vajjon miért nem ér el rendeltetése helyére úgy, hogy ez a temérdek szenvedés meg nem rontaná, ez a rémes pusztulás ne kísérné nyomon?

Erre nem tudott megfelelni. De amint zavartan és aggódva a választ kereste, bizonyos ismerős vonásra eszmélt rá azon az útvonalon, melyen a kocsí áthaladt. Az a különös érzése támadt, hogy egyszer, régen, már járt ezen a szintéren itt.

Gyorsan kinézett kétfelől a kocsí homályos ablakán. Bizonyára, bizonyára ez a környezet itt már egyízben megragadta képzeletét. Férje felé fordult, ajkán kérdés lebegett. Ám Jadwin a kocsílámpa homályos világánál a vasúti menetrendet tanulmányozta.

Laura hirtelen, ösztönszerűen hátrafordult és egy pillantást vetett a kocsí hátsó kis ablakán át. A látóvonalban kétoldalt a magas bankházak hosszú sora húzódott végig; egyes ablakokból még most is világosság áradt. Az ucca végében halvány fény törte át az ónszínű égboltot és ennek a fénynek a háttéréből egy sötét épülettömb emelkedett, komor és félelmetes frontját egyetlen fénypont sem törte meg, egyenesen, feketén nyult fel a ködös, homályos égboltra.

És ez volt az utolsó benyomás, mellyel Laura életének ez a sorsdöntő napja lezárult. A magas, szürkefalu üzleti épületek, a szakadó eső, fent az égen a fakó világosság és ennek háttéréből feketén kiemelkedve a tőzsde hatalmas kőtömege, mely mint valami óriási, világtalan szfinksz, némán, szomorúan ott kuporodott élettelenül az éjszakában a ködpárás égbolt alatt.

- VÉGE -